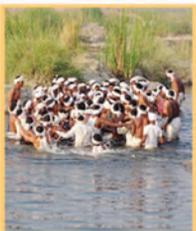

దక్కన్

సామాజిక రాజకీయ మాసపత్రిక

ల్యాండ్

DECCAN LAND, HYDERABAD

✿ హైదరాబాద్ శిగలో ఐటీ సౌరభం ✿ కరీంనగర్లో బాలమిత్ర సదస్సు
 ✿ భాషాభివృద్ధిలో ఓయూ ✿ కేంద్ర బడ్జెట్: 2018-2019

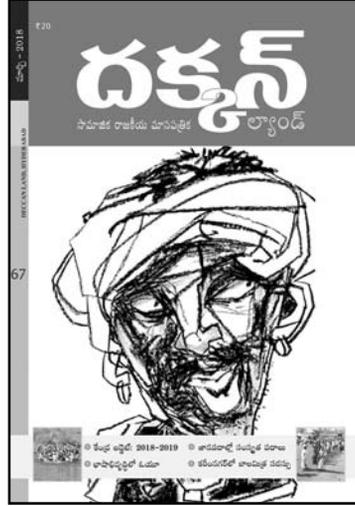

Artist:
SANJAY ASHTAPUTRE

వద్దరంజిత ప్రపంచంలో ఇంద్రధనస్సు
వంటి చిత్రాలను ఆవిష్కరించే
స్వజనశీలి **సంజయ్**. ఒక్కొక్క
ఇతివృత్తంలో ప్రత్యేకతను చూపే
ఆయన చిత్రకళాసక్తికి ప్రత్యక్ష
ఉదాహరణ. ప్రతి చిత్రం ఔరా
అనిపించి అపురూప జ్ఞాపకంగా
మిగిలిపోతుంది. హృదయం స్పందించి
అనుభూతిని వ్యక్తం చేస్తుంది.
ఆలోచింపజేసి ఆనందాన్ని
ఇచ్చే చిత్రాలను అందిస్తున్న
అరుదైన చిత్రకారుడు **సంజయ్**.

ప్రతిభకు నిదర్శనం

విభిన్నమైన ఆలోచనలతో రంగుల ప్రపంచంలో
 రమణీయ కళాకృతులకు పోతపోస్తున్న
 సచిత్రకారుడు. బొమ్మల్లో సజీవతను, సగటు
 అస్థిత్వాన్ని రంగరించి ఎందరినో మెప్పిస్తున్న
 చిత్రకారుడు సంజయ్ అష్టపుత్రే. సమాజ జీవన
 ప్రతిబింబాలను నిశితంగా పరిశీలిస్తూ విశిష్ట
 చిత్రాలను గీసి అద్వితీయ కళా ప్రతిభను
 ప్రపంచానికి చాటుతున్న ప్రతిభాశాలి.
 సృజనశీలతకు అద్భుతమైన భావాలను కూర్చి
 మదిలో నిలిచిపోయే కళాఖండాల వంటి
 చిత్రాలను రూపొందిస్తున్న కళాతపస్వి.

"CHANDRAM" 490, St.No. 12, Himayatnagar, Hyderabad - 500 029.
 Fax: 040-27635644 Mobile: 9030626288
 E-mail: desk.deccan@gmail.com website : www.deccanland.com

మెయిల్ బాక్స్

చిత్రకారుల పరిచయం బాగుంది

ప్రతిసెలా సంచికలో కొత్తదనాన్ని, విలువైన విజ్ఞానాన్ని పెంచే విషయాలతోపాటు చారిత్రక అంశాలను అందించే దక్కన్ ల్యాండ్ మాకు ఎంతో నచ్చే పత్రిక. మీరు పరిచయం చేస్తున్న చిత్రకారుడు, ఛాయా చిత్రకారుల జీవిత విశేషాలు, వారి కృషి మాకెంతో స్పూర్తిగా నిలుస్తున్నాయి. ఎంతోమంది కళాకారులను మా పాఠక లోకానికి పరిచయం చేస్తున్నందుకు ధన్యవాదాలు. -శివకృష్ణ, నిజామాబాద్

ఫిలిం స్టూడియోలపై సమగ్ర సమాచారం

తొలినాటి నుండి నేటిదాకా హైదరాబాదులో సినిమా ఎదుగుదల, వివిధ స్టూడియోల నిర్మాణం ప్రముఖ వ్యక్తుల కృషిని ఎంతో సమగ్రంగా, విశ్లేషణాత్మకంగా అందించారు. సొంత రాష్ట్రంలో మన తెలంగాణ కళాకారులకు, నటులకు, సాంకేతిక నిపుణులకు అవకాశాలు రావాలంటే ఎఫ్ డి సి విభజన అవసరాన్ని, సినిమాలు తీయడానికి ఒక పాలసీ ఉండాలన్న ఆవశ్యకతను హెచ్.రమేష్ బాబు పేర్కొనటం సరైనదేనని మా భావన కూడా! మీరు అందించే వ్యాసాలు మాలో విశ్లేషణనూ, ఆలోచననూ, ఆసక్తిని పెంపొందిస్తున్నాయి.

-సవీష్, ఉప్పల్

31వ నేషనల్ బుక్ ఫెయిర్ విశేషాలు

31వ నేషనల్ బుక్ ఫెయిర్ విశేషాలను, పుస్తకం యొక్క గొప్పతనాన్ని, జనవరి 18 నుండి 28 వరకూ జరిగిన వివిధ కార్యక్రమాలను, వివిధ పుస్తకావిష్కరణలను, పుస్తకాల గురించిన విశేషాలను ఎంతో విశ్లేషణాత్మకంగా అందించారు. బుక్ ఫెయిర్ లో జరిగిన వివిధ కార్యక్రమాలలో కవులు, ప్రముఖుల అభిప్రాయాలను అందించడం కూడా బాగుంది. ఈ వ్యాసాలు చదవటం వల్ల మాలో పఠనాసక్తి, పుస్తకాలపై అభిమానం రెట్టించింది. -లక్ష్మీకుమారి, నల్లగొండ

ఆన్ లైన్ ద్వారా దక్కన్ ల్యాండ్ చందా చెల్లింపు

దక్కన్ ల్యాండ్ బ్యాంకు ఖాతా వివరాలు
 Name : DECCAN LAND,
 Kotak Account No: 7111218829
 Bank: KOTAK MAHINDRA BANK
 IFSC Code:KKBK0000555
 Branch Code : 000555,
 MICR Code : 500485007

“బాల చెలిమి” కోసం రచనలకు ఆహ్వానం

చిల్డ్రన్ ఎడ్యుకేషన్ అకాడమీ అధ్వర్యంలో యం.వేదకుమార్ సంపాదకత్వంలో గతంలో వెలువడిన బాలల పత్రిక ‘బాల చెలిమి’ని తిరిగి పునరుద్ధరించామని తెలియజేయడానికి సంతోషిస్తున్నాం. బాలలలో సృజనాత్మకతను పెంచి విజ్ఞాన, వినోద, వికాసాలను అందించాలన్న లక్ష్యంతో ముందుకు సాగే ‘బాల చెలిమి’ బాలల పత్రికలో ప్రచురణకు కథలు, గేయాలు, కవితలు, స్కెచ్ లు, వ్యాసాలు, పొడుపుకథలు, సామెతలు, జాతీయాలు వంటివి పంపాలని రచయితలను కోరుతున్నాం. అదేవిధంగా బాలచెలిమిని www.balachelimi.com వెబ్ సైట్ లో కూడా చూడవచ్చు. -యం. వేదకుమార్, ఎడిటర్

మీ రచనలు మాకు పంపవలసిన చిరునామా: ఎడిటర్, “బాలచెలిమి”, చంద్రం, 3-6-712/2, స్ట్రీట్ నెం: 12, హిమాయత్ నగర్, హైదరాబాద్-500029, తెలంగాణ.
 మొబైల్: 9030626288
 ఇమెయిల్: balachelimi@yahoo.com
 వెబ్ సైట్: www.balachelimi.com

పాఠకులు, రచయితలకు శుభవార్త

దక్కన్ ల్యాండ్ కు ISSN ఆమోదం

దక్కన్ ల్యాండ్ మాసపత్రిక ISSN (International Standard Serial Number) ఆమోదం పొందినదని తెలియజేయడానికి సంతోషిస్తున్నాం. మా ISSN 2581-3188. ప్రముఖ, ఔత్సాహిక, వర్ణమాన రచయితలు, పరిశోధకులు తమ పరిశోధనాత్మక, విశ్లేషణాత్మక రచనలను ప్రచురింపజేసి వినియోగించుకోవడం ద్వారా ప్రాచుర్యం చేసుకోవడానికి ఈ సదవకాశాన్ని సద్వినియోగపరుచుకోవాలని కోరుతున్నాం.

-ఎడిటర్, దక్కన్ ల్యాండ్

రచయితలు తమ రచనలను పంపవలసిన చిరునామా : 3-6-712/2, St.No. 12, Himayatnagar, Hyderabad - 500 029 Telangana.
 సంప్రదించవచ్చిన ఆఫీస్ ఫోన్ : 9030626288
 E-mail: desk.deccan@gmail.com
 website: www.deccanland.com

దక్కన్ ల్యాండ్

సామాజిక, రాజకీయ మాసపత్రిక

సంపుటి: 6 సంఛిక: 7 పేజీలు: 68

మార్చి - 2018

సంపాదకులు
యం. వేదకుమార్

9848044713
editordeccan@gmail.com

సహాయ సంపాదకులు

తిరునగరి శ్రీనివాస్

స్టేషన్ కరస్పాండెంట్

కె. ప్రభాకర్

8106721111

సర్క్యులేషన్

హెచ్. మోహన్లాల

వాణిజ్య ప్రకటనలు

నీరజ

9030626288

ఫోటోగ్రాఫర్

టి.స్వామి

8374995555

కవచపేజీ ముఖచిత్రం

సంజయ్ అష్టపుత్రే

చిత్రాలు

కూరెళ్ల శ్రీనివాస్

layout & composing @

CHARITHA IMPRESSIONS

printed @ DECCAN PRESS

ఆజామాబాద్, హైదరాబాద్-500 020.

కార్యాలయ చిరునామా

TELANGANA
RESOURCE CENTRE

DECCAN LAND
"CHANDRAM"

3-6-712/2, St.No. 12, Himayatnagar,
Hyderabad - 500 029 Telangana

Mobile: 9030626288 Fax: 040-27635644

E-mail: desk.deccan@gmail.com
website : www.deccanland.com

కృతజ్ఞతలు

దక్కన్ ల్యాండ్ మాసపత్రిక సాహిత్యం విభాగంలో
సలహాలు, సూచనలు అందించిన
డా॥ ఎస్. రఘుకు మా కృతజ్ఞతలు.

లోపలి పేజీల్లో...

ప్రాధాన్యతల పాటింపుతో సమీకృత అభివృద్ధి (ఎడిటోరియల్) ఎం. వేదకుమార్ 7

తెలంగాణలో వంద ఏళ్ళు దాటిన గ్రంథాలయ చరిత్ర డా. ఆయాచితం శ్రీధర్ 8

జానపదాల్లో సంస్కృత పదాలు డా. నలిమల భాస్కర్ 9

రాచకొండ సర్వజ్ఞ రసార్ణవ సుధాకరం ద్యావనపల్లి సత్యనారాయణ 12

పాతబాకీ పరవస్తు లోకేశ్వర్ 14

సాంస్కృతిక భాషాభివృద్ధిలో ఉస్మానియా యూనివర్సిటీ కట్లా ప్రభాకర్ 16

కేంద్ర బడ్జెట్ : 2018-19 ఎం.డి. కరీం 18

తెలుగు నవ్య నాటక ప్రయోగ శిల్పి మంత్రి శ్రీనివాసరావు డా. విజయ్ కుమార్ 21

హైదరాబాద్ సాంకేతిక శిగలో ఐటీ సారభం ఎం.డి. కరీం 23

జీవకణ శాస్త్రంపై అంతర్జాతీయ సదస్సు దక్కన్ న్యూస్ 26

కరీంనగర్ లో ఘనంగా బాలమిత్ర సదస్సు యడవెల్లి సైదులు 27

చెబ్బాం, విందాం, నేర్చుకుందాం గాలి ఉదయ్ కుమార్ 30

వాస్తవికతకు ప్రతిబంబం 'హర్షాల్ సింగ్' టీఎస్వీ 31

తెలంగాణ గీల'జనం' జాతర గడ్డం కేశవమూర్తి 33

సృజనాత్మక చిత్రాల రమణీయ దీప్తి సంజయ్ అష్టపుత్రే సృజన్ 37

సమ్మత్వ-సారయ్య వితా చంద్రయ్య 39

సాహిత్య స్వర్ణోత్సవం, సప్తతి ఆర్. పురుషోత్తం నాయుడు 42

మానుకోట ప్రసాద్ పాటలు అంబటి వేకువ 45

స్మృతికృతులు దక్కన్ న్యూస్ 48

అప్పడప్పడు-6 జి.నరసింగరావు 50

ప్రపంచ సాహిత్యంపై తెలంగాణ చైతన్య ప్రభావం తిరునగరి శ్రీనివాస్ 53

ఔత్సాహిక రచయితలకు శిక్షణా తరగతులు సోమశిల తిరుపాలు 54

హైదరాబాదులో అలనాటి మన సినిమా టాకీసులు హెచ్.రమేష్ బాబు 59

రాజస్థానంలో కాదు ప్రజల మస్తిష్కాల్లో నిలిచిన తత్వాలు సంగిశెట్టి శ్రీనివాస్ 61

'ఇక్కడి చెట్లగాలి' డా. ఉదారి నారాయణ 64

పుస్తకాలు దక్కన్ న్యూస్ 66

'దక్కన్ ల్యాండ్'లో అచ్చపుతున్న రచనలలో వ్యక్తమవుతున్న అభిప్రాయాలన్నింటితో సంపాదకులకు ఏకీభావం ఉండాలని అవసరం లేదు. 'దక్కన్ ల్యాండ్'ను ప్రజాస్వామిక అభిప్రాయ వేదికగా, ప్రజాపక్ష రాజకీయార్థిక, సామాజిక సాహిత్య విశ్లేషణావేదికగా తీర్చిదిద్దాలన్నదే మా సంకల్పం. అందుకు అనుగుణంగానే అన్ని రకాల అభిప్రాయాలకు, భిన్నాభిప్రాయాలకూ స్థానం కల్పించాలన్నది మా ఉద్దేశం. వివిధ రంగాల్లో నిపుణుల రచనలను అందించడం ద్వారా ఆయా అంశాలపై, సమస్యలపై, పరిష్కార మార్గాలపై పాఠకుల్లో అవగాహన పెంపొందించడమే 'దక్కన్ ల్యాండ్' లక్ష్యం.

ఎండిన శూన్యం

ఒకప్పుడు ఆమె దేహమంతా
పచ్చని తీగలు పూసి
భాను కిరణాలు సైతం
వారి ఇలాకాలో ప్రవేశించకుండా చేసేది...

మేఘాలతో జుగల్బంది చేసి
వర్షపు ముత్యాలు పుడమి శరీరంపై పొదిగి
వారి వారసులకు పురుడు పోసి
గగణమంతా ఉదరపు ఆకలిని తీర్చేవి...

నేడు ఆ దేహపు నరాలగుండా
నవీనపు విషమెక్కి
పచ్చని రక్తాన్ని... గడ్డకట్టిన శరీరాన్ని
పీక్కుతింటున్నాడు...

కాలుష్యం ఆమె కీళ్లు విరిస్తే
నాగరికం ఆమె ఒంటి నిండా
కిరోసిన్ పోసి తగలబెడితే
ఆమె గర్భమంతా ఎండిన శూన్యమైంది....

ఇప్పుడు తనకు
తెల్లటి హృదయాలున్న వారు కావాలి
ఆమె నోట్లో సూర్య కిరణాలు పోసి
శరీరంలో జవనత్వాలు నింపి
విరిగిన గుండెకి హరితహారపు కుట్టేసి
శరీర భాగాలు నిలబెట్టాలి...

నేను వెళ్తున్నాను...
మీరు కూడా నాలో ఇంకిపోతే
అందరం కలిసి
ఆమెను నిలబెడదామా!

-అఖిలాశ

m : 0725951956

e : akhilaasha.writer@gmail.com

తడి ఆరని స్వర్గ

నీ గదిని పరుచుకున్న
దీపపు ముదురు వెలుతురులో
స్వప్నాలు చిట్టిన నిశబ్ద సంవేదనలో
తెగిపోతున్న నీ ఆలోచనల తీగల్లోంచి

కారుతున్న అశ్రునయనాలను
నా దోసిట్లో నింపుకున్నాను
దుఃఖపు దొంతరల్లోంచి
తండ్లాడుతూ తండ్లాడుతూ
రందిలో నీవు చివికిపోతుంటే

నీ చెక్కిళ్ళ మీదుగా నేను ఓదార్చునై
కాలం కౌగిలింతలో నీ కంటి రెప్పనై
నీ జ్ఞాపకాల్లో చిగురునయ్యాను -
చలికాలపు మంచు తెరల మధ్య
అనుమానపు మబ్బులు మరలిపోయాక
వేకువనే వేగిర పడుతూ

మన శ్వాసలు మెలివేసుకున్నాక
ఉపోదయాన సన్నని గాలి తెమ్మర్లకు
దొరికిపోతున్న పువ్వులను తడుముకున్నాము
వెండి మబ్బుల కింద - మల్లె చెండుల కోసం
యవ్వనంలో దూరి పరుగుపెట్టాము -
సాయంకాలం సన్నని ముసురు కింద
విరిసిన సన్నజాజివి నువ్వు
నవ్వుల లోకంలో

పువ్వుల కోసం పరితపించిన - పున్నమి చెట్టువు నువ్వు
రంగుల దాగుడు మూతల్లో

ఒడిసి పట్టుకున్న వెన్నెలను నేను- నీ రంగవల్లుల ముందు మోకరిల్లిన
నిండు చూపును నేను
నేను, నీవు స్వప్న యదార్థం.

-ఒద్దిరాజు ప్రవీణ్ కుమార్

m : 9849082693

e : oddirajupk@gmail.com

మంచితనానికి రంగులద్ది

మనిబూసి మారేడుగాయను జూపి
వంకర బింకర మాటలతో దాడిచేసి
సూటిపోటి మాటలతో గుచ్చిగుచ్చి
నోరున్న మూగవాళ్ళుగా మార్చి
మాటను నెగ్గించుకునే మహాత్ములున్న లోకంలో

మేమే నెగ్గామని ఉవ్వెత్తున ఎగురుతున్నారూ
కాని విత్తు నుండే చెట్టు పెరుగుతుంది
బాల్యం నుండే వృద్ధాప్యంకు దారి తీస్తుంది
పుట్టుట నుండే గిట్టుట మొదలవుతుంది.
మంచితనం మార్చాలన్నా, వివక్ష చూపాలన్నా
తొలుత అంకురం నుంచే అగచాట్లుంటవి....

-ఉండ్రాల రాజేశం

m : 9966946084

ప్రాధాన్యతల పాటింపుతో సమీకృత అభివృద్ధి

వ్యవసాయంతో గ్రామీణాభివృద్ధి ముడిపడి ఉంది. వ్యవసాయరంగానికి, అనుబంధ రంగాలకు ప్రత్యేక ప్రాధాన్యత ఇవ్వాలన్న అభిప్రాయాలు సర్వత్రా బలంగా వ్యక్తమవుతున్న నేపథ్యంలో 2018-19 ఆర్థిక సంవత్సరానికి రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ప్రతిపాదించనున్న ఐదవ వార్షిక బడ్జెట్లో కేటాయింపులు పెరగవచ్చన్న అంచనాలు కూడా ఉన్నాయి. 2017-18 ఆర్థిక సంవత్సరంలో లక్షా 49వేల కోట్ల రాష్ట్ర బడ్జెట్ను ప్రతిపాదించారు. ఈ ఆర్థిక సంవత్సరం (2018-19) లో ఈ మార్కులక్షా 80 వేల కోట్ల రూపాయలకు చేరవచ్చని అధికారులు భావిస్తున్నారు. సంక్షేమ రంగాలకు బడ్జెట్లో పెద్దపీట వేసేక్రమంలో ప్రత్యేక వ్యవసాయ బడ్జెట్కు అవకాశం లేకున్నా పెద్దఎత్తున మాత్రం కేటాయింపులు ప్రభుత్వపరంగా ఉండవచ్చని నిపుణులు అంచనా వేస్తున్నారు.

తెలంగాణ ప్రభుత్వం కోటి ఎకరాలను మాగాణి చేయాలన్న లక్ష్యంతో ప్రతి బడ్జెట్లో నీటి పారుదల రంగానికి రూ॥ 25 వేల కోట్లను కేటాయిస్తూ వచ్చారు. ఈసారి నీటిపారుదల రంగానికి బడ్జెట్లో నిధులను పెంచే దిశగా ప్రభుత్వం అడుగులు వేయనున్నది. మరో 10వేల కోట్లు పెంచి రూ॥ 35 వేల కోట్లను బడ్జెట్లో పొందుపరుస్తారన్న అంచనాలున్నాయి. మరోవైపు తెలంగాణ ప్రభుత్వం రైతు పెట్టుబడి పథకానికి అంకురార్పణ చేసింది. ఏడాదిలో రెండు పంటలకు రూ॥ 8 వేలు ఆర్థిక సాయం చేయాలని లక్ష్యంగా పెట్టుకుని ఈ బడ్జెట్లో రూ॥ 12 వేల కోట్లను కేటాయించాలని ప్రతిపాదించారు. ఈ పథకానికి తోడుగా రాష్ట్రంలోని 70 లక్షల మంది రైతులకు ప్రభుత్వ ప్రీమియంలో ప్రమాద భీమా సౌకర్యాన్ని కల్పించాలని నిర్ణయించారు. తెలంగాణ రాష్ట్ర బడ్జెట్ ప్రాధాన్యతా రంగాలను గమనిస్తూ వెళ్తే గ్రామీణ పేదరిక నిర్మూలనతో అందరి సమగ్రాభివృద్ధికి దారులు ఏర్పడతాయన్నది సుస్పష్టం.

బాలల హక్కుల పరిరక్షణ అన్నది అందరి సమిష్టి బాధ్యత. బాలకార్మిక వ్యవస్థ నిర్మూలన, విద్యావకాశాల కల్పన వంటి ప్రధాన అంశాలపై మరింతగా దృష్టిని కేంద్రీకరించి బాల్యాన్ని కాపాడి తద్వారా దేశ ఉజ్వల భవిష్యత్తుకు బాటలు వేయాల్సిన అవసరం ఉంది.

తెలంగాణ సాహిత్య అకాడమీ ఆధ్వర్యంలో ఔత్సాహిక రచయితలకు శిక్షణను వివిధ తెలుగు సాహిత్య ప్రక్రియలపై నిర్వహించారు. అదే క్రమంలో ప్రపంచ తెలుగు మహాసభల సందర్భంగా అకాడమీ ప్రచురించిన తెలంగాణ సాహిత్య, సాంస్కృతిక, భాషా అంశాల పుస్తకాలపై విశ్లేషణాత్మక సమీక్షను ప్రముఖ కవులు, రచయితలతో నిర్వహించారు. భాషాభివృద్ధి దిశలో ప్రత్యేకంగా ఈ రెండూ అభినందించాల్సిన కార్యక్రమాలే.

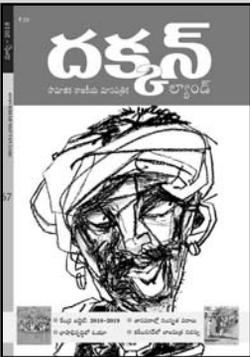
కుల వృత్తులను ప్రోత్సహించడం ద్వారా గ్రామీణ ఉపాధి అవకాశాలను మెరుగుపరచాలి. సామాజిక న్యాయ సూత్రాన్ని పాటిస్తూ అన్ని వర్గాల సమగ్రాభివృద్ధికి పాటుపడాలి. గ్రామీణ వలసలను అరికట్టడం ద్వారా పల్లె పునర్వికాసం జరగాలి.

మహిళల భాగస్వామ్యం లేనిదే ఎలాంటి ప్రగతి ఉండదు. అంతటా, అన్నిటా మహిళ అన్న స్థితి రావాలి. అంతర్జాతీయ మహిళా దినోత్సవం సందర్భంగా శుభాకాంక్షలు.

వేదకుమార్.యం

(యం. వేదకుమార్)

ఎడిటర్

తెలంగాణలో వంద ఏళ్ళు దాటిన

గ్రంథాలయాల చరిత్ర

తెలంగాణలో వంద ఏళ్ళు దాటిన గ్రంథాలయాల చరిత్రను గ్రంథస్థం చేసి ప్రజలకు అందించాలన్న సంకల్పంతో తెలంగాణ గ్రంథాలయ పరిషత్తు ఒక కార్యక్రమానికి అంకురార్పణ చేసింది. క్రీ.శ. 2017 వరకు వందేళ్ళు పూర్తి అయిన గ్రంథాలయాల జాబితాను కొంతవరకు సేకరించింది. మా దృష్టికి రాని వందేళ్ళ గ్రంథాలయాలు ఇంకా మరెన్నో ఉండవచ్చునని తెలియపచ్చింది. వీటికి సంబంధించిన సమాచారం (ఫోటోలు, పత్రికల వార్తలు, వ్యాసాలు, సావనీర్లు, పుస్తకాలు, ప్రత్యక్ష సాక్షుల జ్ఞాపకాలు) ఏదైనా ఉంటే తెలంగాణ రాష్ట్ర గ్రంథాలయ పరిషత్తుకు (Address: State Central Library Compound, Afzulgunj, Hyderabad-500 012, Telangana. Ph. No. 040-24615621, Cell: 9849893238) తెలియజేయవలసిందిగా విజ్ఞప్తి. ప్రస్తుతం ఉసికిలో ఉన్నవీ, లేనివి కలిపి వందేళ్ళ గ్రంథాలయాల తొలి జాబితా ఇలా ఉంది.

1. ప్రజాహిత గ్రంథాలయం (1870), సికింద్రాబాదు
2. ముదిగొండ శంకరారాధ్య గ్రంథాలయం (1872), సికింద్రాబాదు
3. యంగ్ మెన్ ఇంప్రొవ్మెంట్ సొసైటీ (1879) హైదరాబాదు
4. నిజాం క్లబ్ గ్రంథాలయం (1883) హైదరాబాదు
5. వాలంటరీ క్లబ్ గ్రంథాలయం (1884) హైదరాబాదు
6. డైరెక్టుల్ మారిఫ్ ఉల్ ఉస్మానియా (1889) హైదరాబాదు
7. అల్బర్ట్ రీడింగ్ రూమ్ (1890) సికింద్రాబాదు
8. అసఫియా లైబ్రరీ (1891) హైదరాబాదు
9. భారత్ గుణవర్ధక సంస్థ గ్రంథాలయం (1895) హైదరాబాదు
10. బొల్లారం లైబ్రరీ (1896) బొల్లారం
11. శ్రీకృష్ణదేవరాయ ఆంధ్ర భాషా నిలయం (1901)

- హైదరాబాదు
12. శ్రీ రాజరాజ నరేంద్ర ఆంధ్ర భాషా నిలయం (1904) వరంగల్
 13. ఆంధ్ర సంవర్ధిని గ్రంథాలయం (1905) సికింద్రాబాదు
 14. ఆంధ్ర భాషాభివర్ధక సంఘం (1905) శంషాబాదు
 15. మన్మోహన్ ఆంధ్ర పుస్తకాలయం (1907)
 16. శబ్దానుశాసన ఆంధ్ర భాషా మందిరం (1908)వరంగల్
 17. జ్ఞాన విద్యుత్ ప్రవాహిని ఆంధ్ర భాషా నిలయం (1910) ఖమ్మం
 18. మహబూబియా ఆంధ్ర భాషా నిలయం (1911) ఎర్రుపాలెం
 19. శ్రీ విరాట్రాయాంధ్ర భాషా నిలయం (1912) నేలకొండపల్లి
 20. ఆంధ్ర యువజన సంఘం గ్రంథాలయం (1913) సికింద్రాబాదు
 21. సంస్కృత కళా సంవర్ధిని గ్రంథాలయం (1913) సికింద్రాబాదు
 22. శ్రీ సిద్ధి మల్లేశ్వర గ్రంథాలయం (1913) రేమిడిచర్ల
 23. మహబూబియా రీడింగ్ రూమ్ (1915) నల్లగొండ
 24. ఆంధ్ర విజ్ఞాన ప్రకాశిని గ్రంథ నిలయం (1917) సూర్యాపేట్
 25. శ్రీ బాలభారతి ఆంధ్ర భాషా మందిరము (1917) శంషాబాదు
 26. ఆంధ్ర సరస్వతీ గ్రంథ నిలయం (1918) నల్గొండ
 27. రెడ్డి హాస్టల్ గ్రంథాలయం (1918) హైదరాబాదు
 28. జ్ఞాన విద్యుత్ ప్రవాహిని విద్యార్థి సంఘం గ్రంథాలయం (1918) ఖమ్మం.

—డా॥ అయాచితం శ్రీధర్

m : 9666951258

e : sreedhar.ayachitam@gmail.com

జానపదాల్లో సంస్కృత పదాలు

జానపదుల సాహిత్యం కేవలం పదుల సంఖ్యలో గానీ, వందల సంఖ్యలో గానీ ఉన్న వ్యక్తుల సాహిత్యం కాదు. అది వేలమందికన్నా అతి వేలంగా ఉన్న మనుషుల సాహిత్యం. లక్షలాది కోట్లాది జనాకు సంబంధించిన లక్షణమైన సాహిత్యం జానపద సాహిత్యం. అది నిసర్గ రమణీయమైనది. భావుకత, సృజనాత్మకత, మౌలికత, ఊహశాలీనతలతో భాసిల్లినదే జానపద సాహిత్యం. వస్తుపరంగా చూసినపుడు ఆ సారస్వతంలో బవనసారమంతా ఉంటుంది. కష్టసుఖాలు, ఆచారవ్యవహారాలు, సంస్కృతి సంప్రదాయాలు, ప్రేమలు, కోపాలు అన్నీ సహజంగా వ్యక్తమవుతాయి. భాషా దృష్టితో పరికిస్తే సుతిమెత్తని తెలుగు పదాలు కనిపిస్తాయి. సంస్కృత భూయిష్టమైన సుదీర్ఘ సమాస ఘటనా చాతుర్యం లేకపోవచ్చును. అయితేనే... పల్లె ప్రజలకు మేధస్సుకన్నా మనస్సు గొప్పగా ఉంటుంది. ప్రేమైక హృదయ భావనలతో అల్లుకున్న పాటలు వెల్లువెత్తుతాయి. కథలు, సామెతలు, పొడుపుకథలతో పల్లీయిల సహజ సిద్ధ భాషా వ్యవహారం కొనసాగుతుంది. ఆ సాహిత్యం నవరస సమన్వితమై నవనవోన్మేషంగా ఉంటుంది.

తెలుగు జానపదులు ఉపయోగించే పదాల్లో, పదబంధాల్లో, సామెతల్లో, మొత్తంగా సారస్వతంలో ఎక్కువగా తెలుగు పదాలు న్నుప్పటికీ, సంస్కృత శబ్దాలు సైతం చోటు చేసుకున్నాయి. ఉదాహరణకు ఆధునిక ప్రమాణ భాషలోనే “కొండతో తగరు ఢీకొన్నట్లు” అనే సామెతకు సమానార్థకంగా తెలంగాణ ప్రజల్లో “పర్వతంతోని గుడ్డుకుంటే పండ్లు ఊడినట్లు” అనేది ఉంది. ఈ సామెతలోని “పర్వతం”లోని పర్వతం గీర్వాణమే కదా! ఇట్లా... తెలంగాణ జానపదుల సంభాషణల్లోని సాహిత్యంలోని సంస్కృత పదాల గురించి ముచ్చటించుకోవడమే ఈ వ్యాస లక్ష్యం.

“అరేయ్! నీకు ఎవ్వడు బోద చేసిండ్ ఏరు వడుడు ఎందుకురా?” అని వాక్యం లోని “బోద” సంస్కృత “బోధము” నుండి వచ్చింది. వాస్తవానికి ఈ బోధం పదానికి తెలివి, జ్ఞానం వంటి అర్థాలున్నా, ఇక్కడ బోధించడం, చెడుగా చెప్పటం, పెడమార్గం పట్టించడం, తప్పుడు మాటలు చెప్పటం మొదలైన అర్థభావాలన్నాయి. ఎవడో చెడు మాటలు చెబితే వేరు కుటుంబం పెట్టేందుకు ప్రయత్నిస్తున్నాడన్నమాట. ఈ “బోద” పదం తప్పుదారిలో వెళ్ళేందుకే కాదు, “గురుబోద”, సద్గురుబోద” మొదలైన సకారాత్మక అభివ్యక్తుల్లోనూ కనిపిస్తుంది. బోదలోని ఒత్తు జానపదుల్లో పోయింది.

“అరేయ్! నీకు ఎవ్వడు బోద చేసిండ్ ఏరు వడుడు ఎందుకురా?” అని వాక్యం లోని “బోద” సంస్కృత “బోధము” నుండి వచ్చింది. వాస్తవానికి ఈ బోధం పదానికి తెలివి, జ్ఞానం వంటి అర్థాలున్నా, ఇక్కడ బోధించడం, చెడుగా చెప్పటం, పెడమార్గం పట్టించడం, తప్పుడు మాటలు చెప్పటం మొదలైన అర్థభావాలన్నాయి.

“వాల్లు బామనోల్లు” అంటే వాళ్ళు బ్రాహ్మణులు అని. “బ్రాహ్మణులు” పదం మొదట ఉన్న రావత్తు పోయింది. బ్రతుకు, క్రొత్త, వ్రాత, ప్రాత మొదలైన తెలుగు పదాల్లోని రావత్తే పోయినప్పుడు, సంస్కృత పదాల్లోని రావత్తు పోవడానికి అభ్యంతరం ఏమున్నది? రావత్తు పోయినంక ‘హ్య’ ‘మ’ గా మారింది. బ్రహ్మ అనే పదమూ తెలుగులో ‘బమ్మ’ అయ్యింది. కాకుంటే బమ్మలో ‘మ’ వర్గానికి రావత్తు కూడా ఉంది. తెలంగాణలో ఆ ఒత్తు లుప్తమైంది. చివరికి ‘బ్రాహ్మణులు’ పదంలోని “ణులు” రెండూ కలిసి “ండ్లు”గా పరిణమించినై. “కన్నులు” కండ్లు కాలేదా? కాకుంటే ఇక్కడ “న్నులు” క్రమంగా “ండ్లు”గా మారితే, అక్కడ “ణులు” “ండ్లు” గా మారినై. తేడా పెద్దగా లేదు. ఇట్లా సంస్కృత “బ్రాహ్మణులు” బ్రహ్మాండంగా బామండ్లు అయ్యారు పల్లీయిల నోళ్ళలో. కొందరు బాపనోల్లు అని కూడా వ్యవహరిస్తారు. “ఏ పని చేసినా పని బంగం కావద్దు బిడ్డా!” అనేది ఓ వాక్యం. ఈ ‘బంగం’ సంస్కృత ‘భంగం’ నుండి వుట్టింది. దీనికి బహుజనపల్లీవారు అనేకార్థాలు ఇచ్చినా, ప్రస్తుత సందర్భానికి చెరువు సరిపోతుంది. పని భంగం కారాదు అంటే పని చెడిపోరాదనీ, ఏ రకమైన అడ్డంకులు ఆ పనికి కల్గకూడదు అనీ అర్థం. ఎంతో అలవోకగా తెలంగాణ జానపదులు ఈ మాటను వినియోస్తూ ఉంటారు. అట్లాగే “పని బిన్నం కావద్దు” అంటారు. ఈ బిన్నం సంస్కృత “భిన్నమే”. అనుకున్నరీతిలోనే పని జరిగితే ఆ పని సఫలమైనట్లు లెక్క తద్దీన్నంగా జరిగితే అది విఫలమైనట్లు కదా! భిన్నం కావటం అంటే వేరుగా పని జరగడం. భంగం, భిన్నం మొదలైన సంస్కృత భాషలోని పదాలకు కచ్చితమైన అర్థం గ్రామీణులకు తెలియకపోయినా, సందర్భోచితంగా ప్రయోగించే అవగాహన మాత్రం వాళ్ళతో కొరవడలేదు.

“వాని బండారం అంత బైట పడ్డది” అంటే యిప్పటివరకూ వాడు దాచివుంచిన రహస్యాలన్నీ బహిర్గతం అయ్యాయని అర్థం. బండారం సంస్కృత ‘భండారం’ నుండి వచ్చింది. నిజానికి బొక్కసము, ఖజానా అని అర్థం ఆ పదానికి.

“వాడు మామూలు బక్తుడు కాడు” అంటే ఆ వ్యక్తి అందరివంటివాడు కాదనీ, నమ్మదగని మనిషి అనీ, మనం అనుకున్నట్లు ప్రవర్తించేవాడు కాదనీ.. ఈ మోస్తరు భావం. ఇందులోని బక్తుడు సంస్కృత ‘భక్తుడే!’. సాధారణంగా సకారాత్మకంగానే తెలంగాణలో ఈ బక్తుడు అంటారు. ఈ భక్ష్ణులు

సంస్కృత శబ్దం. ఏదైనా కష్టం వచ్చినపుడు “బగవంతా నారాయణా” అంటుంటారు. భగవంతుడూ, నారాయణుడూ అమర భాషా పదాలే! గ్రామాల్లో రాత్రిపూట ఓ చోట చేరి పల్లెప్రజలు భజనలు చేస్తారు. కీర్తనలు పాడుతారు. భజనలూ, కీర్తనలూ సంస్కృతం మాటలు.

“వీనికి ముందు బవిష్టుతు గురించి ఆలోచనే లేదు” వమటి వాక్యం లోని బవిష్టుతు సంస్కృత “భవిష్టుత్త”. ఆలోచనా అమరమే! “గాయనే మస్తు బీంకురంగ ఉంటడు లోని బీంకురం సంస్కృతమే! అదే భయంకరం! భయంకరంలోని మొదటి ఉభయాక్షరాలు (భయ) నిర్భయంగా “భీ”గా మారాయి. మూలపదం లోని ‘క’ వర్ణానికి వుత్సవం చేరి ‘కు’గా ఉత్పన్నమైంది. వెరసి బీంకురంగా అంకురించింది. సంస్కృత “భీకరం” నుండి కూడా ఈ భీంకురం వచ్చే అవకాశం ఉంది. భీకరంలో లేని “సున్నా” బీంకురంలోనికి ఎలా వచ్చిందంటే, జవాబు విచిత్రం ఇచ్చిత్రం కాలేదా అనేదే! అట్లా లేని చోట్ల సైతం సున్నా చేరడం తెలంగాణ తెలుగు లక్షణం.

“మీ దగ్గర బాగం వక్కలు ఉన్నాయా?”, “బాగాలు తీస్తారాపో!” మొదలైన వాక్య విన్యాసాల్లోని “బాగం వక్కలు”, “బాగాలు” - సంస్కృత “భాగము” నుండి వచ్చాయి. బాగం అంటే పాలు అన అర్థం. “మొత్తం ఎన్ని భాగాలు చేసింద్రు బూమి జాగల్గి” అంటే ఆస్తిపాస్తలను ఎన్ని పాళ్ళు చేస్తున్నారని భావన. “మొత్తం”లో భాగం ఓ ముక్క- ఒక ఖండం. గుండ్రంగా ఉన్న పోకలను అడకత్తెరతో కత్తిరించగా వచ్చిన ముక్కలను, వక్కలను, ప్రయ్యలను బాగం వక్కలు అంటారు తెలంగాణలో. వక్కలు అంటే ఉడుకబెట్టిన పోకచెక్కలు అని అర్థం. అందుకే వక్కపొడి అంటారు కదా! వాస్తవానికి భాగాలు అంటే పాళ్ళు అనే! అయితే తెలంగాణలో తిన్నతర్వాత సాధారణంగా వేసుకునే పోకచెక్కలను బాగాలు అనడం అర్థవిపరీణామంలోని అర్థసంకోచం.

“మా బాగ్గేమే తియ్యి. మంచి మాటలే మాట్లాడుతున్నవు” లోని బాగ్గెం సంస్కృత ‘భాగ్యం’. ఎవరమైనా ఎదుటివాళ్ళు మంచి మాటలు మాట్లాడాలని కోరుకుంటాం. ఆలా మాట్లాడనప్పుడు కొంత అయిష్టంగానూ, మరికొంత విసుగుతోనూ “మా బాగ్గేమే తియ్యి” (మహాభాగ్యమే లేద్దూ/లేండి) అని ప్రకటిస్తాం. అట్లా మాట్లాడడం మంచిది కాదనీ, అది అదృష్టం అసలు కాదనీ చెప్పడం ఆంతర్యం.

“బాయి పడుడు బార్య దొరుకుడు ఒక్కటే” అనే సామెత తెలంగాణలో ఉంది. ఇంటికి నీటివసతి ఎంత ముఖ్యమో, మంచి సతి పతికి లభించడం అంతే ముఖ్యం. పూర్వం ప్రతి యింటికి ‘బావి’ ఉండేది. అయితే అందరూ బావులు తవ్వినా కొందరికే

నీళ్ళు పడతాయి. బావిలో బండ వస్తే తిప్పలే! ఎవరి యింట్లోనైతే బాయి చక్కగ పడి నీళ్ళున్నాయో వాళ్ళూ, మంచి భార్య దొరికిన వాళ్ళూ అదృష్టవంతులని అర్థం. “పుణ్యం కొద్దీ పురుషుడు - భాగ్యం కొద్దీ పిల్లలు” అని మరో సామెత వ్యక్తం చేసినా, అనుకూలవతి అయిన సతి దొరకడం గొప్పవరం అని సామెత సారం. సామెతలోని బార్య పదం సంస్కృత భాషలోనిది.

“నువ్వు ఏ బావంగ చెప్పినవోగని వాడు గట్ల అర్థం చేసుకున్నడు” అనే వాక్యంలోని బావం సంస్కృత “భావము” నుండి ప్రభవించింది. నువ్వు ఏ భావంతో చెప్పావోగానీ వాడు మరో రకంగా అర్థం చేసుకోవడం పై వాక్యార్థం.

‘బొంబాయికి పోయి వచ్చిందో లేదోగని ఆయినె మంచిగ బాసలు మాట్లాడుతుండు”, “అబ్బో ఆయినెకు బాస వస్తది” వాక్యాల్లోని “బాస” అంటే ప్రమాణ భాషలోని వాగ్దానం కాదు. ప్రతిజ్ఞా లేదా ప్రమాణమో కాదు. తెలంగాణలో బాస అంటే ఉ

“బాయి పడుడు బార్య దొరుకుడు ఒక్కటే” అనే సామెత తెలంగాణలో ఉంది. ఇంటికి నీటివసతి ఎంత ముఖ్యమో, మంచి సతి పతికి లభించడం అంతే ముఖ్యం. పూర్వం ప్రతి యింటికి ‘బావి’ ఉండేది. అయితే అందరూ బావులు తవ్వినా కొందరికే నీళ్ళు పడతాయి. బావిలో బండ వస్తే తిప్పలే! ఎవరి యింట్లోనైతే బాయి చక్కగ పడి నీళ్ళున్నాయో వాళ్ళూ, మంచి భార్య దొరికిన వాళ్ళూ అదృష్టవంతులని అర్థం.

ర్నా లేదా హిందీ, సాధారణంగా తెలుగువాళ్ళు మాతృభాషలోనే అభిప్రాయప్రకటనం చేస్తారు. అయితే బాస వచ్చినవాళ్ళు వుర్దూలోనూ మాట్లాడుతారు. “బాస” సంస్కృత మాట “భాష” నుండి వచ్చింది. ‘బాస’ అంటే ఏ భాషైనా అవచ్చుకానీ తెలంగాణ వాళ్ళకు అది ఉర్దూ భాషే! ఇట్లా విస్తృతార్థంలో వినియోక్తమయ్యే ఒక పదం పరిమితార్థంలో ప్రయుక్తం అవుతే ‘అర్థసంకోచం’.

“పెండ్లి మందపం దగ్గరికి అచ్చగాల్లు బిచ్చగాల్లు అందరు వచ్చింద్రు”, “వాల్లింటికి ఓ అచ్చగాడు రాడు - బిచ్చగాడు రాడు”

లోని బిచ్చగాళ్ళు అమరభాషలోని “భిక్షుకులు”, “భిక్షువులు” కూడాను. భిక్ష అనేది సంస్కృతంలోని ఆకారాంత స్త్రీలింగపదం. ఆ మాటకు కాదు చేరి బిచ్చగాడు అయ్యాడు. “కాదు” తెలుగు పదం. (వేటగాడు, నీరటికాడు మొ||వి యిటువంటివే) భిక్షలోని పదాది ఒత్తు పోయి బిచ్చ అనే మాటలో మెత్తదనం వచ్చింది. “క్ష” “చ్చ” గా మారింది. తెలంగాణలో అక్షరాలు అచ్చరాలు అయినట్లా, “లక్షలు” “లచ్చలు” అయినట్లా “భిక్ష” “బిచ్చ” అవుతుంది. (తెలుగు నిఘంటువుల్లో అక్షరాలకు వైకృత పదం అయిన అక్కరాలు చేరాయి గానీ అచ్చరాలు చేరలేదు). అచ్చగాల్లు బిచ్చగాల్ల లోని అచ్చగాల్లు ఎవరు? వాళ్ళు అచ్చగాళ్ళు అయివుంటారు. అంటే మంచి వాళ్ళు అని.

“పిట్టోలు మేం పోయించుకున్నంక ద్రైవరుకు బత్త వేరే యియ్యాలా?” - ఈ ప్రశ్న వాక్యంలోని “బత్త” సంస్కృత “భృతి” జన్యం. ఆ “భృతి” పదమే భత్యం అదే బత్తెం - చివరికి బత్త. అర్థం కూలి (వెలకూడా) అని.

“మా కొడుక్కు కొలువు దొరికింది. అందుకే యియ్యల్ల గుళ్ళె

బోగం చేయిస్తున్నం. అందరు రాండ్రి” అని పిలవడం పరిపాటి తెలంగాణలో. భోగం చేయించడం అంటే పులిహోర వంటివి అయ్యగార్లతో వండించి ఊరందికీ వారితో దేవాలయంలో ప్రసాదంగా పెట్టడం. గుళ్ళో అందరూ కూచోమి అయ్యవార్లు “ఉక్కారు” అంటారు కార్యక్రమారంభంలో. అంటే “కూర్చో” అని అర్థం. అది తమిళవదం. ప్రసాద వితరణం తర్వాత ఎచ్చరిక అంటుంటారు. ఇక లేవండి-వెళ్ళండి అని చెప్పడమే హెచ్చరిక. ఇక్కడ “భోగం” అనే పదం సంస్కృత ఈ శబ్దానికి పలు అర్థాలున్నాయి. ఆయితే యిక్కడ మాత్రం ఒక ప్రత్యేక సందర్భంలోని ప్రసాదమని, భోజనమనీ ఆంతర్యం.

“నాది బమ్మరాత” అంటే “భ్రష్టు రాత” అని. భ్రష్టుమైన, సంస్కారకమైన లలాటలిఖితమని. ఈ ‘భ్రష్టు’ సంస్కృతం.

“ఈ కొడుకులు, బిడ్డలు...యిదంత వుత్త బ్రమ” అంటారు తేలిగ్గా. సంస్కృత భ్రమ(ము) తెలంగాణ గ్రామీణులు రబమ. ఆయితే తెలంగాణలో బ్రమకు ప్రేమ అనీ, వలపు అని, మరులు అనీ అర్థాలున్నాయి. ‘ఆ పిల్లగానికి పిల్లమీద మస్తు బ్రమ’ అనేది

ఓ ఉదాహరణ మాత్రమే! మొదటి వాక్యంలోని బ్రమకు భ్రాంతి అర్థమైతే యిక్కడ ప్రేమ అని అర్థం. “వాడు ఆ పిల్లను బమ్మిండు” అని కూడా అంటారు. ప్రేమించాడు, ఇష్టపడ్డాడు అనే అర్థంలో.

“ఏమో బాగ మంతకాన్లు కొడుతున్న రేందిరా?” అంటే పిచ్చాపాటి, బాతాఖానీ, మాటామంతి, లోకాభిరామాయణం అని అర్థస్ఫురణలు, మంతకాన్లులోని “మంత” సంస్కృతం. అంటే ఆలోచించువాడని అర్థం. మంతకాన్లులో నిజానికి ఆలోచించే మాట్లాడాది. ఈ మధ్య ఈ అర్థం పోయి ఉత్త ఛిట్‌ఛాట్ మొదలైంది. గప్ అండ్ గాసిప్ ఎక్కువైంది.

“అబ్బో ఆయనది మకురం పట్టు” వాక్యంలోని “మకురం” సంస్కృతంలోని “మకురం” అర్థం మొసలి అని. దాని పట్టు తెల్సిందే మనకు. అది ఓ పట్టాన వదలని పట్టు. “మక్షిక” అంటే ఈగ అని అర్థం. ‘మక్షిక’ సంస్కృతం మాట. ప్రమాణ భాషలోని ‘తూచా తప్పకుండా ఆనే పదబంధానికి సమానార్థకంగా తెలంగాణలో “మక్కికి మక్కి” అని పలుకుబడి వ్యవహారంలో ఉంది. సంస్కృతం నుండి తెలుగులోనికి అనువదించేటప్పుడు “మరియు కూడ” అనే అర్థాలున్న తు, చలు కూడా తర్జుమా అయ్యేవి. అంటే యథాతథానువాదం అన్నమాట. తూచా తప్పకుండా అంటే ఉన్నదున్నట్లు అని. అట్లాగే తెలంగాణ “మక్కికి మక్కి” ‘మక్కి’ అంటే సంస్కృతం ‘మక్షిక’ (ఈగ). పూర్వం తాళపత్రాల్లోంచి లేదా కాయితాల్లోంచి విషయాన్ని రాసుకునే

టప్పుడు ఆ తాళపత్రాల్లోగానీ కాయితాల్లోగానీ ఎక్కడైనా పొరపాటున వచ్చి వారి చచ్చిపోయిన ఈగ పడివుంటే - ఈ రాతగాడు కూడా చచ్చి చెడి ప్రాణమున్న ఓ ఈగను పట్టి మూలంలో చచ్చిన ఈగ ఎక్కడుందో - రాసుకునే ప్రతిలో కూడా అక్కడే చంపి అతికించడం అన్నమాట. మూలప్రతిలో ఎక్కడ మక్షిక ఉంటే తాను రాసుకునే ప్రతిలో అక్కడే ఈగను చంపి ఉంచటం. ఇదీ మక్కికి మక్కి కథ.

‘మతము’ అనేది సంస్కృతము. దీనికి అర్థాలు అనేకం. తెలంగాణలో ‘ఏందిరా నీ మతం ఆ పిల్ల గురించి’ అంటున్నారంటే రిలిజియన్ కాదు. - నీ అభిప్రాయం ఏమిటి అని అడగటం. “వాళ్ళు మతమతాన పనిచేసిండ్లు” లోని “మతమతానకు” అర్థం ఎవరికీ తెలికుండా, మూడో కంటికి ఎరగకుండా, రహస్యంగా పనిచేశారని భావం. ‘ఎంత గుర్తు చేసుకున్నా నాకు ఆ ముచ్చట మతికి వస్తలేదు’ లోని ‘మతి’ సంస్కృతం. అర్థం తలంపు- జ్ఞప్తి- జ్ఞాపకం అని.

‘వానికి మస్తు మదం (గర్వం)’, ‘వాళ్ళిద్దరికి ఆయినే మద్యవర్తి’, నాకు సావుమర్చం(మరణం) అయితున్నది’, ‘ఈ చెక్క బాగ మర్దన (నూరటం) చెయ్యాలే’, ‘వాడు మర్చం (కిటుకు- రహస్యం) చెప్పనే చెప్పడు’, ‘మేం మచ్చర్దాన్ (మశహరిదాన్- మశహరి అంటే దోమతెర)కట్టుకున్నం’, ‘గా పని చేసెటందుకు మస్కూరోల్లను పిల్వండి’, ‘(మస్కూరోల్లు అంటే చేతుల్లో మస్కరములు అంటే వెదురు కర్రలు పట్టుకున్న సంకర్షణ అని), ‘ఇంటింటి మారాజులు వచ్చిండ్లు (మారాజులు అంటే మహారాజులు) ‘మైలలు (మహిళలు) అందరు వచ్చిండ్రా?’, “నేను నిన్ననే మైస (అదిలాబాదులోని ఖైసా) కు పోయివచ్చిన”. ‘ఈ దేవుని మైమ (మహిమ) గొప్పది’, ‘వీడు దండి మంత్రకాడు (మాంత్రి కుడు), వాని పెయ్యమీద చెటాకు మాంసం లేదు”, ‘మాఘం (మాఘ మాసం)ల మాడ

ఎత్తు పొద్దు నిలుస్తది’, ‘వాని మానసం (మనస్సు) మంచిది’..... ఇట్లా వందలాది వాక్య విన్యాసాలలోని క్రింది గీతలతో గుర్తించబడిన మాటలన్నీ సంస్కృతాలే! పై వాక్యాల్లో ఓ చోట ‘మైస’ వచ్చింది. అది మహిషము (దున్నపోతు) అనే మాట నుండి వచ్చింది. మైసమ్మ అంటే మహిషాసురమర్దని అని అర్థం. అట్లాగే మైసయ్య అనే పేరు మైసూరు మహిష సంబంధితం అయినట్లే అదిలాబాద్ మైస (ఖైసా) సైతం ఆ మహిష సంబంధితమే!

“అబ్బో ఆయనది మకురం పట్టు” వాక్యంలోని “మకురం” సంస్కృతంలోని “మకురం” అర్థం మొసలి అని. దాని పట్టు తెల్సిందే మనకు. అది ఓ పట్టాన వదలని పట్టు. “మక్షిక” అంటే ఈగ అని అర్థం. “మక్షిక” సంస్కృతం మాట. ప్రమాణ భాషలోని “తూచా తప్పకుండా ఆనే పదబంధానికి సమానార్థకంగా తెలంగాణలో “మక్కికి మక్కి” అని పలుకుబడి వ్యవహారంలో ఉంది. సంస్కృతం నుండి తెలుగులోనికి అనువదించేటప్పుడు “మరియు కూడ” అనే అర్థాలున్న తు, చలు కూడా తర్జుమా అయ్యేవి. అంటే యథాతథానువాదం అన్నమాట.

-డా॥ నలిమెల భాస్కర్
m : 9704374081 / 9491598988
e : nalimelabhaskar0516@gmail.com

రాచకొండ సర్వజ్ఞ రసార్ణవ సుధాకరం

క్రీ.శ. 14-15 శతాబ్దాలలో జీవించిన ప్రజలకు ఆనందాన్నిచ్చిన ప్రధాన వనరు నాటకం. అందుకే నాటకాన్ని సమాహార కళ అనేవారు. అయితే 14వ శతాబ్దం నాటికి నాట్యశాస్త్రాన్ని శాస్త్రీయంగా వివరించే గ్రంథాలు మృగ్యమైపోయాయి. నాట్యశాస్త్రానికి ప్రధాన ఆధారమైన భరతుని నాట్య శాస్త్రాన్ని అనుసరించి ఇతరులు రాసిన లక్షణ గ్రంథాలు జటిలంగా ఉండడం. క్రమాన్ని కోల్పోవడం తదితర కారణాల వల్ల దాన్ని ఎరిగినవారు తక్కువైపోయారు. అందువల్ల ఆ దోషాలు లేకుండా నాట్య శాస్త్రాన్ని ప్రకాశింపజేయడానికి కాకతీయానంతర తెలంగాణ రాజు సర్వజ్ఞ సింగభూపాలుడు కంకణం కట్టుకొని 'రసార్ణవ సుధాకరం' అనే నాట్య అలంకార శాస్త్ర గ్రంథాన్ని రాశాడు. ఈ గ్రంథం నాటక సాహిత్యం ఎంత బాగా ఉండాలో (లక్షణాలు) చెప్పినా దానికి అంతే మంచి లక్ష్య (ఉదాహరణ) గ్రంథం కూడా ఉండాలని సింగభూపాలుడే 'రత్నపాంచాలిక' అనే నాటికను కూడా రచించాడు. మూడు విలాసాలతో (అధ్యాయాలు) రాసిన ఈ గ్రంథాల విషయమై అతని ఆస్థాన కవి విశ్వేశ్వరుడు తన 'చమత్కార చంద్రిక'లో ఇలా రాశాడు.

శ్లో॥ అనుక్తానా మిహాన్నేషాం లక్ష్యలక్షణ విస్తరః

॥

సింహభూపాల రచితే రసార్ణవ సుధాకరే ।

ఆది ద్వితయయోః సాధుశీలనీయో విలాసయోః॥

అతని మరో ఆస్థాన కవి బొమ్మకంటి అప్పయ్యార్లు తన 'అమరకోశం వ్యాఖ్యానం' చివరలో 'కుమార సింహ భూపేన లక్ష్య లక్షణవేదినా' అంటూ సింగభూపాలుడుని లక్ష్యలక్షణవేదిగా కీర్తించాడు. 'కుమార సింహ భూపాలుడు' అని పేర్కొనడాన్నిబట్టి రసార్ణవ సుధాకరం రచయిత రాచకొండ రాజు అనపోతనాయని కొడుకు అని, ఈ గ్రంథాన్ని ఆయన క్రీ.శ. 1381 తరువాత కొంత కాలానికి రాశాడని ఈ గ్రంథంపై విశేష పరిశోధన చేసిన ఆచార్య టి.వెంకటాచార్య నిర్ధారించారు.

తెలంగాణ చరిత్రకు ఆధారం:

సింగభూపాలుడు రత్న పాంచాలిక నాటిక ప్రారంభంలో ఈ నాటకం రాచకొండ (రాజశైలాభిధానం)లో ప్రసన్న గోపాలదేవుని వసంత యాత్ర మహోత్సవ సందర్భంలో ప్రదర్శితమైనట్లు పేర్కొన్నాడు. రాచకొండలో ఇప్పటికీ శ్రీరామాలయం, వేణుగోపాలాలయం, కేశవాలయం శిథిలావస్థలో కనిపిస్తాయి. ఆ ఆలయాల ముందు 14వ శతాబ్దం చివరి దశాబ్దాలలో 15వ శతాబ్దం తొలి దశాబ్దాలలో వసంతోత్సవం (అంటే ఈనాటి హోలి) రాజులు-ప్రజల మమేకంతో ఘనంగా జరిగేదని సమకాలిక

కవులు-కొరవి గోపరాజు (సింహాసన ద్వాత్రింశికలో), శ్రీనాథుడు, అన్నమాచార్య (శృంగార మంజరిలో), ఆయన కొడుకు - పలువురు వర్ణించారు. ఈ వసంతోత్సవం జరిగే ఉద్యానవనాన్ని, చెరువును, సమీపపు కదళికా గృహం, సప్తచ్ఛద ప్రాసాదం అనే రహస్య మందిరం - ఇలాంటి స్థలాలను రత్న పాంచాలికలో సింగభూపాలుడు పలుమార్లు ప్రస్తావించాడు. ఇవన్నీ ఇప్పటికీ రాచకొండలో శిథిలావస్థలో ఉన్నాయి.

రసార్ణవ సుధాకరంలోని మొదటి అధ్యాయం (రంజికోల్లాసం)లో పంచపాండ్యులను ఓడించిన తన పూర్వీకుడు దాచా నాయకుని నుంచి తన వరకు తన వంశావళిని పేర్కొన్నాడు. రెండవ అధ్యాయం (రసికోల్లాసం)లో తమ ఇలవేల్పు లక్ష్మీ దేవతను స్తుతించి తన వంశ చరిత్రను వర్ణించే చాలు శ్లోకాలను పేర్కొన్నాడు. ఉదాహరణకు, ఒక శ్లోకంలో 'శత్రు రాజుల స్వాభీమాన వృక్షాన్ని

అనపోత సింహుని సేనావాహిని కూకటివేళ్ళతో పెకిలించివేసింది' అని వర్ణించాడు. మూడవ అధ్యాయం (భావకోల్లాసం)లో శీరామ వేణుగోపాలుని స్తుతించాడు. శ్రీరామ వేణుగోపాల ఆలయం రాచకొండలో గుర్రాలగుట్టపైనుంది. ఇలా రసార్ణవ సుధాకరం వల్ల తెలంగాణ చరిత్ర, చారిత్రక స్థలాల గురించీ తెలుస్తుంది.

విశిష్టతలు:

సింగభూపాలుని కంటే అరశతాబ్దం ముందే కాకతీయ ప్రతాపరుద్రుని కొలువులోని విద్యానాథుడు తన 'ప్రతాపరుద్రీయం' అనే లక్ష్య లక్షణ గ్రంథాన్ని రాసినా, అలాంటి గ్రంథాన్ని (రసార్ణవ సుధాకరం) మరింత సమర్థవంతంగా రాసి సింగభూపాలుడు 'లక్ష్యలక్షణవేది'గా కీర్తిగాంచాడు.

రసార్ణవ సుధాకరం అసలు ప్రత్యేకత ఏమిటంటే, ఇందులోని లక్ష్యగ్రంథమైన 'రత్నపాంచాలిక' మొట్టమొదటి స్వకపోల కల్పితమైన నాటిక అని క్రొవ్విడ రామం రాశారు. సాహితీవేత్తలు ఇప్పటివరకు పింగళి సూరస 'కళాపూర్ణోదయం' అనే ప్రబంధాన్ని మొట్టమొదటి కల్పిత రచన అని చెప్తూ వస్తున్నారు. కాని పింగళి సింగభూపాలుని తరువాత వంద సంవత్సరాలకు పుట్టినవాడు.

రత్నపాంచాలికలో సింగభూపాలుని కల్పనా చాతుర్యం కనిపిస్తుంది. ఈ నాటికలో నాయిక (రత్నపాంచాలిక లేదా కువలయావళి) ఉంగరం ధరించినంతసేపు బొమ్మలాగా ప్రవర్తిస్తుంది, ఉంగరం జారిపోగానే నాయకుడు కృష్ణునికి సుందరాంగిగా కనిపిస్తుంది. ఆమెను ఎత్తుకుపోయిన కాలయవసుని సోదరున్ని కృష్ణుడు అంతరిక్షంలో సహరిస్తాడు. ఈ బొమ్మ (ఈనాటి రోబో), అంతరిక్షయానం - యుద్ధం అనే ఈనాటి ఆధునిక నిజాలు

వెయ్యేండ్లకిందటి రాజభోజుని రచనల్లో కనిపిస్తాయి. ఆయన 'సరస్వతీ కంఠాభరణం' గ్రంథం పై అవగాహన కలిగిన సింగభూపాలుడు వాటిని కథలో చొప్పించడం ఆనాటికి ఆనూహ్యం, కొత్త.

భారత సాహిత్యంలో మణిపూసలా వెలిగే కాళిదాసు 'అభిజ్ఞాన శాకుంతలం'లోలాగే రత్నపాంచాలిక లోనూ శ్లేష్టవచన చమత్కృతి కనిపిస్తుంది. ఉదాహరణకు, ఈ నాటకంలో ఒకచోట రాసిన 'విలాసోద్ధాన మాధవస్య ప్రియమ్' అనే వాక్యానికి ఉద్యానవనంలో కృష్ణుడు అని, వసంతకాలం అని రెండు అర్థాలు స్ఫురించి నాయిక చెలి (చంద్రలేఖ) కూడా కృష్ణునితో ఆనందించిందనే నర్మగర్భార్థం వ్యక్తమైంది.

సింగ భూపాలుడు 'సర్వజ్ఞు'డు, మానవ స్వభావం బాగా తెలిసినవాడు, భావనాశక్తి పుష్పలంగా కలవాడు కాబట్టి అతని రచన రత్నపాంచాలికలో పాత్రపోషణ ఔచిత్యం, రమణీయకత బాగా కనిపిస్తాయి. అలాగే ఈ నాటకంలో సంఘటనా సంవిధానం, రసపోషణ బాగా నిర్వహించబడ్డాయని విజ్ఞులు ప్రశంసించారు.

స్వతంత్రత:

రసార్ణవ సుధాకర రచనలో సింగభూపాలుడు ధనంజయుని 'దశరూపక' గ్రంథాన్ని అనుసరించినా దానికంటే రసార్ణవ సుధాకరమే విస్తృతమైన గ్రంథం అంటూ ఈ అంశంపై పరిశోధన చేసిన యస్.టి.జి. వసంతలక్ష్మి 'రసార్ణవ సుధాకర సుధ' అనే పుస్తకంలో ఇలా రాసింది.

“ఉపమాది అలంకారాలను విడిచిపెట్టి అలంకార శాస్త్ర విషయంగా ఏ సందేహం కలిగినా చూడదగిన ప్రామాణిక గ్రంథం రసార్ణవ సుధాకరం”.

అంతేకాదు, రసార్ణవ సుధాకరంలో వలుచోట్ల సింగభూపాలుడు స్వతంత్ర అభిప్రాయాలు వ్యక్తం చేశాడు. ఉదాహరణకు, 'ఖండ చూలిక' అనే భావనను నాటకంలో ప్రవేశపెట్టి పాత్రలచేత తెరవెనుక కూడా మాట్లాడిస్తాడు. నాటకంలో వేశ్య పాత్ర ఉన్నా భగవంతుడు కూడా ఉన్నప్పుడు 'భగవదజ్ఞకీయ' 'శుద్ధ' ప్రహసనమే అని ప్రతిపాదించాడు.

సరస్వతీ కంఠాభరణం చెప్పినట్లు స్థాయి భావాలు (రసాలు) 12 ఉండవని, భరతుడు చెప్పినట్లు ఎనిమిదే ఉంటాయని వాదించాడు. భరతుడు చెప్పుకున్న 'సంధ్యంతరాలు' చమత్కృతిని కలుగుజేస్తాయి కనుక అవి అనుసరణీయాలు అని ప్రతిపాదించాడు.

అందరి ఆనందంకోసం

సింగభూపాలుడు రసార్ణవ సుధాకరంలోని మొదటి అధ్యాయంలో చూడదగినది, వినదగినది అయి అన్ని వర్ణాలకూ (ప్రజలందరికీ) అధికారం కలది అయిన పంచమ వేదాన్ని (నాట్యాన్ని) వరంగా ఇవ్వమని ఇంద్రాది దేవతలు బ్రహ్మదేవుణ్ణి కోరుకున్నట్లు రాశాడు. నాటకం సామాన్య ప్రజలకు కూడా

అర్థమయేటట్లు భరతనాట్య శాస్త్రాన్ని నరళంగా, సందేహరహితంగా, దోష రహితంగా రాస్తున్నానని తనే చెప్పుకున్నాడు. అట్లే రాశాడు. నాటకం 'రంగ ప్రసాదన', 'రంగప్రసాధన' అనే భావనలకు గల ప్రాధాన్యతలను వివరిస్తూ రంగ ప్రసాదనలో భాగంగా నాటకంలో చూసేవారికి హృదయం రంజించి ఆనందం కలగాలని, రంగ ప్రసాధనంలో భాగంగా నాటకం ఆడుతున్నవారికి, దర్శకులకు, పోషకులకు అందరికీ ఆనందం కలగాలని ప్రతిపాదించాడు. 'అందరికీ ఆనందం' కలగాలనే ఆయా సందర్భాల్లో తన పూర్వ కవుల శ్లోకాలను, సమకాలీన కవుల శ్లోకాలను, చాటువులను ఉదాహరణలుగా పేర్కొన్నాడు - అందరినీ గౌరవించడానికి.

ఆసీతు హిమాచల ఖ్యాతి:

రసార్ణవ సుధాకరం (రత్న పాంచాలికతో సహా) తదనంతరం కవులకు పరమ ప్రామాణిక గ్రంథమైంది. వ్యాఖ్యాన బ్రహ్మగా పేరొందిన మల్లినాథసూరి పలు తావులలో రత్న పాంచాలికలోని శ్లోకాలను ప్రమాణాలుగా చూపాడు. రసార్ణవ సుధాకరం ప్రతులు (సింగభూపాలుని ఇతర గ్రంథాలతో కలిపి) దేశంలోని కాశ్మీరు, బికనీర్, బరోడా సంస్థానాలు మొదలుకొని దక్షిణాదిన ఉన్న తిరువాన్కూర్ సంస్థానం వరకు అనేక చోట్లకు ప్రయాణించాయి.

వంద సంవత్సరాలకు ముందే(1916లో) త్రివేండ్రం సంస్కృత సిరీస్ లో భాగంగా టి.గణపతిశాస్త్రి ఆరు రాతప్రతుల ఆధారంగా రసార్ణవ సుధాకరం శుద్ధప్రతిని తయారుచేసి ప్రచురించాడు. వాటితోపాటు మరో 8 (మొత్తం 14)

రాతప్రతుల ఆధారంగా ఆచార్య టి.వెంకటాచార్య 1979లో రసార్ణవ సుధాకరం శుద్ధ ప్రతిని, విమర్శనాత్మక సంకలనాన్ని 656 పుటలతో ప్రచురించాడు-టూరంట్ విశ్వవిద్యాలయం (అమెరికా)లో. ఈ ప్రచురణకు కెనడా హ్యూంనీటీస్ రీసెర్చ్ కౌన్సిల్ ఆర్థిక సహాయం చేయగా అదయార్లోని ధియోసాఫిక్ల సొసైటీ ప్రచురించింది. ఈ శుద్ధప్రతికి మూల ప్రతులు ఎక్కువగా మలయాళం/గ్రంథలిపిలో లభించడం విశేషం. తెలుగు ప్రచురణకూడా ఒకటి ఆనాటికి అందుబాటులో ఉంది. కాని దానిని గిడుగు సీతాపతిగారు పద్యాలలో రాసినట్లున్నారు.

ఇలా తెలంగాణ-చారిత్రక, సాంస్కృతిక వైభవాలను చాటుతూ అలంకార శాస్త్రానికి ఆటపట్టి భారతదేశ స్థాయి విశిష్టత కలిగి ఆయా ప్రాంతాల్లో అందుబాటులో ఉన్న సింగభూపాలుని రసార్ణవ సుధాకర గ్రంథం తన జన్మస్థానమైన తెలంగాణలో తెలుగులో అందుబాటులోకి రావడానికి ఇంకా ఎదురుచూస్తున్నది.

-ద్యావనపల్లి సత్యనారాయణ

m : 9490957078

e : tribalmuseumcurator@gmail.com

పాతబాకీ

ప్రాచీన ధర్మశాస్త్రాల ప్రకారం అప్పు తీర్చక పోవటం నేరమే కాదు పాపం కూడా. అప్పు తీర్చకుండా చనిపోతే ఆ ఆత్మ నరకానికి వెళ్లుతుంది. లేదా అప్పు తీసుకున్న కుటుంబంలో బానిసగానో లేదా నాలుగు కాళ్ల పశువుగానో జన్మిస్తాడు. అందుకే కొడుకు, మనుమడు లేదా ముని మనుమడైనా ఒక “పవిత్ర ధర్మంగా” ఆ అప్పు తీర్చాలి. హిందూ న్యాయశాస్త్ర పరిభాషలో దీనిని “Doctrine of pious obligation” అంటారు.

x x x

నేను జీవితంలో అనేక ధక్కాముక్కీలు తిని, ఎత్తుపల్లాలు ఎక్కిదిగి, కిందామీదా పడిలేచి, చివరఖరికి చాలా ఆలస్యంగా అయితేనేం అన్ని రకాలుగా సర్దుకున్నాక, స్థిమితపడి కుదురుకున్నాక ఒకరోజు దీపాలు వెలిగించే సంధ్యవేళ మా ఎనభై సంవత్సరాల అమ్మ నిమ్మళంగ ఒక మాట చెప్పింది.

“అరే పెద్దనాని నీకు డాక్టర్ ప్రతాప్ జ్ఞాపకం ఉన్నదారా” అని శురూ చేసింది.

“గదేందే గట్టడుగుతవ్. నాకు జ్ఞాపకం లేకపోవుడేంది? చిన్నప్పుడు నన్ను సచ్చెటోణ్ణి బతికించింది ఆ మహానుభావుడే గదా. గట్టెట్ల మరుస్త అన్న” కొంచెం నిష్ఠూరంగా.

“అఁ అఁ ఆయనే ఆయనే, ఆయనకు మనం డెబ్బై రూపాయలు బాకీ” అన్నది ఆరామ్ గ పాన్ దాన్ డబ్బు తెరుసుకుంట.

“ఇదెప్పటి మాటనే. ముప్పై, ముప్పై ఐదు సంవత్సరాల కిందటి ముచ్చట గదా. అంత పాత బాకీ ఎత్తుతవేంది” అన్న కొంచెం విసుగ్గ.

“అగ్గో గట్లనకురా నానీ. అది మీ బాపు పెట్టిన బాకీ. అది కూడా నీకోసమే. నీకు టైఫాయిడ్ వచ్చినప్పుడు ఆ డాక్టరే కదా నయం చేసింది. అగ్గో దానికి సంబంధించిందే త డెబ్బై రూపాయల బాకీ. మీ బాపు వచ్చిపోయే ముందు కూడా ఒకటికి రెండుసార్లు నాకు చెప్పింది. ఆ పాతబాకీ తప్పకుండా తీర్చాలని.”

నాకు చిర్రెత్తుకొచ్చింది. “బాపు వచ్చిపోయ్యే పదిహేనేండ్లు అవుతుండే. గిప్పుడు గంత పాతబాకీ సంగతేందే” అన్న కోపాన్ని దాచుకుంట. ఇంక మా అమ్మ దాంతో తన గతం జ్ఞాపకాల సందుగ మూతను పూర్తిగ తెరిచేసింది.

పోంగపోంగ మిగిలినోళ్లం. ముగ్గురు ఆడపిల్లల తరువాత మరో ముగ్గురు మగపిల్లలం మా అమ్మకు. పోయినోళ్లను కూడా లెక్కకుంటుంటే మొత్తం పన్నెండు మందిమి. సగం మంది రోగాలతో, నొప్పులతో దేవునికి ప్రియమయ్యిండ్రు. ఆ రోజులలో ఊ అంటే రోగాలు అఁ అంటే రోగాలు. ఒక్కటికాదు సవాలక్ష రోగాలు. దరిద్రమే అన్ని రోగాలకు మూలం అన్నట్లు అపరిశుభ్ర వాతావరణమే వాటికి మూలం. సరైన డ్రైనేజీ సౌకర్యం లేక నల్లులు, దోమలు, ఈగలు పుప్పలంగా

తిరుగుతుండేవి. ఇవన్నీ కాక సరైన తిండి లేకపోవటం మరొక కారణం. పాష్టికాహారం అన్నది చాలా పెద్ద మాటగాని కనీసం తిండి కూడా అపురూపంగానే ఉండేది. పాలిచ్చే తల్లులకైతే కారం మెతుకులే గతి ఐన ఆరోజులలో పిల్లలు బలంగా ఎట్లా ఎదుగుతారు? రోగాల బారిన పడకుండా ఎట్లా ఉంటారు?

“తండ్రి చేసిన బాకీ కొడుకు తీర్చాలిరా. అప్పుడే తండ్రి ఆత్మకు విముక్తి కలుగుతది. పెద్ద కొడుకుగా ఇది నీ జిమేదారీ, నీబాధ్యత”. అని అమ్మ నా సెంటిమెంట్ మీద బలంగ దెబ్బకొట్టింది.

నిజమే మా బాపు పేదోడే అయ్యిండొచ్చుగాక, గానీ ఎవరికన్నా ఒక రూపాయి బాకీ ఉంటే ఆయనకి నిద్రపట్టేది కాదు. గుండెల్లో “దుక్కుడుక్కు” ఉండి రాత్రిపూట సరిగ్గా నిద్రపట్టేది కాదు. వడ్డీలకు తెచ్చిన అప్పులు ఆయన్ని పీడకలల్లా వెంటాడి వేధించేవి. ఒకటో తారీఖు జీతాల రోజు వస్తుందంటే చాలు నిద్ర పట్టకపోయేది. వచ్చిన జీతంతో పాత అప్పులు తీర్చి, వడ్డీలు కట్టి మళ్లీ నెలంతా సంసారాన్ని ఎట్లా ఈడ్చుకు రావాలా దేవుడా అనుకునేవాడు. ఇట్లు అంతటా అప్పులు పెట్టినట్టే డాక్టర్ దగ్గర కూడా అప్పు పెట్టేది.

“సరే లేవే. ఎట్లనో అట్ల డాక్టర్ గురించి తెలుసుకుంట. ఆ డెబ్బై రూపాయల సంగతి కాదుగని ఆయన్ని ఇంతకాలం తరువాత ఎట్ల వెదికి పట్టుకోవాలన్నదే అసలు సమస్య. ఉన్నదో ఊడిపోయిందో” అనుకుంట మజాకీ చేసి సీరియస్ వాతావరణాన్ని కొంచెం తేలిక చూస్తామనుకున్న.

“అడెబ్బై రూపాయలు ఏంది? దానికి వడ్డీలెక్క కట్టవా?” అని మా అమ్మ ఇంకో బాంబు పేల్చి పురుసత్గా పాన్ వండ్లు లేని నోట్లై దొడకు

మా బాపు
జియ్యరు స్వామి (1915 - 1976)

పెట్టుకుంది. ఆ మాట నాకు కూడా నివద్దే (నిజమే) అనిపించింది. ముప్పై ఐదేండ్లు గడిచినంత ఏం మొఖం పెట్టుకుని ఆ అసలు బాకీ ఉత్త డెబ్బై రూపాయలు ఎట్టిస్తం. కావున తప్పకుండా వడ్డీ లెక్క వేయాల్సిందే. వడ్డీతో సహా ప్రతి పైసా చెల్లించాల్సిందే. అప్పుడే బాపు ఆత్మకు శాంతి కలుగుతుందని నిర్ణయానికి వచ్చిన. సరే పైసల మాట కాదుగని ఆ డాక్టర్ ను ఎట్ల వెదికి పట్టుకోవాలన్నదే లక్ష వరహాల సమస్యగా మారింది. నన్ను దయ్యంలాగ వెంటాడ సాగింది.

నా మనసులోని ముచ్చట అమ్మ కనిపెట్టినట్టుంది. “అరే పెద్దనానీ ఆ డాక్టర్ సాబ్ ను ఎట్ల పట్టుకోవాలా అని ఆలోచిస్తున్నవ్ గద ‘ఊండేతో ఖుదా భీ మిల్తా హై’ మరి అటువంటప్పుడు ఆ డాక్టర్ ఒక లెక్కనా” అన్నది తమలపాకును దొడకు ఆడించుకుంట.

ఎనభై ఏండ్ల అమ్మ. పోంగ చిక్కనోళ్ల మొగ పిల్లలకోసం ఎంత ఆరాటపడిందో నాకు జ్ఞాపకం వచ్చింది. నాకు ఆరేండ్లప్పుడు టైఫాయిడ్ వచ్చి రెండు నెలలు మంచం దిగలే. ఒకరోజు పొద్దుటిపూట ఇంట్లై ఎవరూ లేరు. బాపు బడికి పోయినట్టుంది. అక్కలు, తమ్ముళ్లు కూడా ఎవరూ ఇంట్లై లేనట్టుంది. తను తలార న్నానం చేసి తడిబట్టలతోనే

నేను పండుకున్న అర్రలకు, నామంచం దగ్గరకు వచ్చింది. జుట్టునుండి తడినీళ్లు కారుతనే ఉన్నాయి. రెండు చేతులూ జోడించి కండ్లు మూసుకుని పెరుమాండ్లకు దండం పెట్టుకుంటు మనస్సులోనే ఏమేమో ప్రార్థించుకుంటు నా మంచం చుట్టు ప్రదక్షిణలు చేసింది.

నేను జ్వరం కండ్లతో అంత చూస్తనే ఉన్న, కమ్జోర్ (బలహీనం) తోటి ఏమీ మాట్లడలే అడగలే కానీ బతికి బట్టకట్టి చరిత్ర పాఠాలు చదువుతుంటే అప్పుడు తెలిసింది. హుమాయున్ ప్రాణాలకోసం తండ్రి బాబర్ తన కొడుకు మంచం చుట్టు ఎట్ల ప్రదక్షిణ చేసి అల్లాసు ప్రార్థించాడో!

ఒక రోజు మా చార్ సౌ సాల్ పురానా షహార్ అలియాబాద్ లకు ప్రవేశించిన. 1989ల మతకలహాలు జరిగి మా ఇంటి మీదికి దాడి జరిగినప్పుడు మేము ప్రాణ భయంతో మా వతన్, జన్మభూమి పాత నగరాన్ని వదిలిపెట్టి కొత్త నగరానికి వలస వచ్చినం. అయినా మా ప్రాణాలు పాత నగరంలోనే ఉంటయ్. పాత నగరంలోకి ప్రవేశించటం అంటే అర శతాబ్దం నాటి నా బాల్యంలకు పునఃప్రవేశం చేసినట్టే గదా! అమ్మ ఒడిలకు మళ్లీ చేరినట్టే గదా!! పాత జ్ఞాపకాల తలపోతలను తప్పి మళ్లీ తలకెత్తుకున్నట్టే గదా!!!

సీదా అలియాబాద్ లోపలి శంషేర్ గంజ్ పెద్దవులి తోట దగ్గర ఉండే డాక్టర్ ప్రతాప్ దవాఖాన (క్లినిక్) దగ్గరికి పోయిన. అక్కడ ఒక బోర్డు డాక్టర్ ప్రతాప్ క్లినిక్ అని అట్లనే ఉంది కాని దాని క్రింద ఇంకో డాక్టర్ బోర్డు కూడా ఉంది. ఆయన మనుషుడు కూడా అక్కడనే డాక్టర్ గ ప్రాక్టీస్ చేస్తున్నట్లు తెలిసింది. ఆ డాక్టర్ ను కలిసిన. సంగతంతా తెలుసుకుని నవ్వి సంతోషం తాతగారి అప్రస్థు తెలిపిండు. నాకు నడిరోడ్డు మీదే యురేకా, యురేకా అని నాట్యం చెయ్యాలనిపించింది.

ఇంటికొచ్చి అమ్మకు సంగతి చెప్పిన. ఆమె భీ ఖుష్ నేను భీ షుష్. ఆయన అతా పతా దొరికి నందుకు కాదు. ఆయన బ్రతికి ఉన్నందుకు. అమ్మ వయస్సే ఎనభై సంవత్సరాలు దాటే. ఆయన తొంభై పైనే ఉండటం గద. ఇద్దరం కలిసి ముప్పై ఐదేండ్ల కిందటి డెబ్బై రూపాయల అసలుకు ధర్మ వడ్డీ చొప్పున లెక్కలు కట్టినం. సుమారు నాలుగేల చిల్లర వచ్చింది. ఆ చిల్లరను చిల్లరగ ఇస్తే మరీ చిల్లర వ్యవహారం ఉంటదని రౌండ్ ఫిగర్ చేసి ఐదువేల రూపాయల పాకిట్ (కవర్) తయారు చేసినం. ఒక పెద్ద పూల దండ, గుల్ దస్తా (బొకే), ఒక కాశ్మీరి పట్టు శాలువ, జి. పుల్లారెడ్డి మిఠాయి పొట్లం సరేసరి. వాటి గురించి వేరే చెప్పాల్సిన సంగతి ఏముంది?

ఆదివారం పొద్దుటి పూట అమ్మ తెల్ల చీర కట్టుకుంది. నెత్తిమీది నాలుగు పోచలతో శిఖ ముడేసింది. ఎంత చేత కాకున్నా నాతో కలిసి ఆటోలో ఆ డాక్టర్ సాబ్ దగ్గరికి బయలుదేరింది. ఆ ఆటోల మూడో వ్యక్తి ఎవరో తెలసా? “మా బాపు కూడా మా వెంబడే ఉన్నట్లు మాకు అనిపించింది.” నగరంలో ఒక మూలలో వున్న ఆయన ఇంటికి చేరుకున్నం. ఆ ఇంటి వాళ్లు ఆయన రూమ్ లకు మమ్మల్ని తీసుక పోయిండ్రు.

పండుముసలి పసిపాపలా మారిపోయి ఆరాం కుర్చీల కూర్చున్నడు. ఆ రోజులలో ఒక డాక్టర్ గ ఎంత దర్జాగ సూటు బూటుతో

ఉండెటోడో! ఎంత గంభీరమైన గొంతో! ఇప్పుడు బ్రహ్మ చెముడు వచ్చేసింది. గొంతులు చించుకుని మేం ఎవరమో, మా బాపు పేరు చెవుతూ, మా పాత బాకీ కథ అంతా చెప్పాం. కాని ఏం ఫాయిదా? తను డ్రీట్ చేసిన కొన్ని వేల మంది పేషంట్లలో మేం ఎవరమో ఆయన గుర్తించనే లేదు. మేం తీసుకెళ్లిన ఆ కవరు ఆయన చేతులల్ల పెట్టి, శాలువ కప్పి, పూలదండ వేసి మిఠాయి పొట్లం అందించి, సత్కరించి ఆయన పాదాలకు ఇద్దరం ఒంగి భక్తితో దండం పెట్టినం. ఆయన నవ్వుకుంట తన చల్లని బలహీనమైన చెయ్యిని నా తలపై అనించి “చల్లగా బతుకు బిడ్డ” అని దీవించాడు. నాకు కుంటివాడు ఏనుగు ఎక్కినంత సంతోషం కలిగి కండ్లల్లో నీళ్లు గింగుర్లు తిరిగినయ్. ఇద్దరం ఇవతలికి వచ్చినం.

నేను పితృవాక్య పరిపాలకుడిని ఎప్పుడూ కాదు. పైగా ఆయనను అనేకానేక చికాకులకు, చింతలకు, గురిచేశాను. చివరఖరికి ఆయన క్యాన్సర్ తో మృత్యుశయ్యపై వుండి నా పెళ్లిని చూడాలనుకుంటే ఆ కోరికను కూడా నిరాకరించాను. పైగా అవి ఇందిరాగాంధీ విధించిన అత్యవసర పరిస్థితి చీకటిరోజులు. దేశమే జైలుగా మారిన గడ్డరోజులు. ఎప్పుడు పోలీసులు వచ్చి నన్ను అరెస్టు చేస్తారో, చేస్తున్న ప్రభుత్వ ఉ

ద్యోగం ఎప్పుడు ఊడుతుందో అని ఆయన భయపడుతూనే బెంగతో కన్ను మూశాడు. హిందూ మతంలోని కర్మకాండలపై విశ్వాసం లేని నేను పెద్ద కొడుకునై వుండి కూడా ఆయనకు ధర్మశాస్త్రాల ప్రకారం అంత్యక్రియలు జరిపించక అందరి అగ్రహానికి గురి అయ్యాను.

అటువంటి నేను మా బాపును రుణ విముక్తిణ్ణి చేశానేమోగానీ నేను మాత్రం పితృ రుణ విముక్తిణ్ణి అయ్యానా లేదా అన్నది నా ఆత్మ అంతరంగ అద్దం ముందు నిలబడి నన్ను నేను వేసుకునే ఒక జవాబు లేని ప్రశ్న.

“ఏదేమైతేనేం ఇప్పుడు మా బాపు ఈ భూమీధ ఎవరికీ ఒక పైస బాకీ లేడు.”

కొనమెరుపు:

లాల్ బహద్దూర్ శాస్త్రి ప్రధాన మంత్రిగా ఉన్నప్పుడు స్వంతంగా ఒక కారు కొనాలని అనుకున్నాడు. పాత ఫియట్ కారు ధర 12,000 రూపాయలు. ఆయన బ్యాంకు బ్యాలెన్స్ 7,000. మిగతా 5,000 పంజాబ్ నేషనల్ బ్యాంకు నుండి అప్పు తీసుకున్నాడు. 1966లో ఆయన చనిపోగానే తల్లి ఆదేశం ప్రకారం శాస్త్రి తనయుడు ఆ అప్పు తీర్చాడు.

ఇక పోతే ప్రస్తుతం మన పెద్ద మనుషులు ఎగ్గొట్టిన బ్యాంకు అప్పుల కథ.

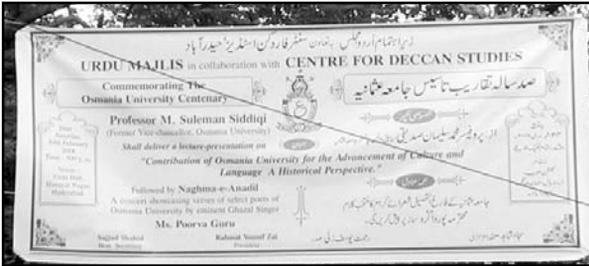
విజయమాల్యా 10,000 కోట్లు, గౌతం ఆదానీ 72,000 కోట్లు, నీరవ్ మోడీ 11,400 కోట్లు, రోటోమాక్ కొఠారి 3,695 కోట్లు. అన్ని బ్యాంకులకు కలిపి ఈ ఘరానా మనుషులు చెల్లించ వలసిన బాకీలు 8,00,000 కోట్లు.

“మేరా భారత్ మహాన్”

-పరవస్తు లోకేశ్వర్, m: 9160680847
e: lokeshwar.hyderabad@gmail.com

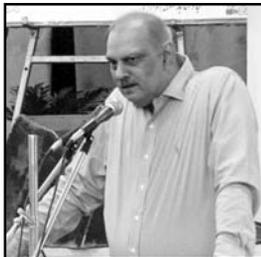
సాంస్కృతిక భాషాభివృద్ధిలో ఉస్మానియా యూనివర్సిటీ సహకారం - చారిత్రక దృక్పథం

విద్యారంగంలో... శత వసంతాల ఘన చరిత్ర ఉస్మానియా యూనివర్సిటీ సొంతం. అనేక రంగాల్లో లక్షల మంది నిష్ణాతుల్ని తయారు చేసిన చరిత్ర - భవిష్యత్తు సత్తా ఓయూకి ఉంది. అలాంటి ఉస్మానియా యూనివర్సిటీ అంటే... నేటి తరానికి... పెద్ద ఎత్తున కోర్సులు అందించే ప్రపంచ ప్రఖ్యాత యూనివర్సిటీగానో... తెలంగాణ రాష్ట్రం కోసం విద్యార్థులు చేసిన ఉద్యమాల పురిటిగడ్డగానో పరిచయం. కానీ... అంతకుమించి... దక్కన్ గడ్డపై జరిగిన సాంస్కృతిక భాషాభివృద్ధిలో ఉస్మానియా యూనివర్సిటీ పాత్ర... ఎన్ని ప్రత్యేకతలతో ప్రారంభమైందో చాలా తక్కువ మందికే తెలుసు. భారత ఉపఖండంలోనే అత్యుత్తమ నాణ్యమైన విద్యను అందించాలన్న లక్ష్యంతో నాటి నిజాం పాలకులు ఎన్నో కలలతో ఏర్పడిందే ఉస్మానియా యూనివర్సిటీ. అలాంటి యూనివర్సిటీ గురించి అనేక మందికి తెలియని విషయాలను... తెలపాలన్న ఉద్దేశంతో.. హైదరాబాద్ కు చెందిన ఉర్దూ మజ్లిస్ మరియు సెంటర్ ఫర్ దక్కన్ స్టడీస్ సంయుక్తంగా 'సాంస్కృతిక భాషాభివృద్ధిలో ఉస్మానియా యూనివర్సిటీ సహకారం-చారిత్రక దృక్పథం' కార్యక్రమాన్ని నిర్వహించాయి. పలువురు ప్రముఖులు, మేధావులు, ఉస్మానియా చరిత్ర తెలుసుకోవాలన్న ఔత్సాహికులు తరలి వచ్చారు. 55 ఏళ్లపాటు ఉస్మానియాతో సుదీర్ఘ అనుబంధం ఉన్న మాజీ వైస్ ఛాన్సిలర్, ప్రొఫెసర్ సులేమాన్ సిద్దిఖీ... ఈ కార్యక్రమంలో కీలక ఉపన్యాసం చేశారు. సెంటర్ ఫర్ దక్కన్ స్టడీస్ సెక్రటరీ సజ్జాద్ షాహిద్.. ఈ లక్ష్యాన్ని వివరిస్తూ... కార్యక్రమాన్ని ప్రారంభించారు.

సజ్జాద్ షాహిద్, సెక్రటరీ - సెంటర్ ఫర్ దక్కన్ స్టడీస్

ప్రఖ్యాత ఉస్మానియా యూనివర్సిటీ శతాబ్ది ఉత్సవాల సందర్భంగా అనేక కార్యక్రమాలు నిర్వహించారు. అయితే... కార్యక్రమాల నిర్వహణ సందర్భంగా యూనివర్సిటీ పూర్తి సమాచారం... ఇంకా అనేకమందికి చేరలేదన్నది మా అభిప్రాయం. ముఖ్యంగా

యువతకు అనేక విషయాలు చెప్పాలన్న ఉద్దేశంతోనే... ఓయూతో సుదీర్ఘ కాలం అనుబంధం ఉన్న ప్రొఫెసర్ సులేమాన్ సిద్దిఖీని... ఒక ఉపన్యాసం ఇవ్వాలిందిగా అభ్యర్థించామని... షాహిద్ తెలిపారు. 1944లో ఓయూ స్వాతంత్ర్యవానికి సి.రాజగోపాలచారి వచ్చినపుడు... తన తండ్రి కాన్వోకేషన్ గురించి విషయాలను... షాహిద్ గుర్తు చేసుకున్నారు. ఉర్దూ మజ్లిస్, సెంటర్ ఫర్ దక్కన్ స్టడీస్ ఈ కార్యక్రమాన్ని నిర్వహించడం చాలా సంతోషంగా ఉందన్నారు. నిజాం రాజుల పాలనపై అనేక పరిశోధనలు చేసిన ఘనత సులేమాన్... ప్రస్తుతం బహమనీ సుల్తానులపై పరిశోధన జరుపుతున్నారని... త్వరలోనే అవి కూడా పుస్తక రూపంలో వస్తాయన్నారు.

'సాంస్కృతిక భాషాభివృద్ధిలో ఉస్మానియా యూనివర్సిటీ సహకారం - చారిత్రక దృక్పథం' అంశంపై... సులేమాన్ సిద్దిఖీ తన ఉపన్యాసాన్ని ప్రారంభించే ముందు... విద్యార్థిగా, రీసెర్చ్ స్కాలర్ గా, ఉపాధ్యాయుడిగా, వైస్ ఛాన్సిలర్ గా... ఉస్మానియా యూనివర్సిటీతో... తనకున్న అనుబంధాన్ని ఆయన గుర్తు చేసుకుంటూ... కార్యక్రమాన్ని ప్రారంభించారు...

సులేమాన్ సిద్దిఖీ, మాజీ వీసీ, ఉస్మానియా యూనివర్సిటీ

శతాబ్ది ఉత్సవాల్లో భాగంగా... అప్పటి నిజాం మీర్ ఉస్మాన్ అలీఖాన్, నాటి ఘటనలు ఎక్కడా చర్చకు రాకపోవడంపై సులేమాన్... ఒకింత ఆవేదన వ్యక్తం చేశారు. అందుకే... ఓయూ ప్రారంభనాటి పరిస్థితులపై... ఓ కార్యక్రమం నిర్వహించాలని తాము అనుకున్నామని... అందులో

భాగంగానే... ఈ కార్యక్రమం నిర్వహిస్తున్నట్లు సులేమాన్ సిద్దిఖీ తెలిపారు. తన ఉపన్యాసాన్ని ప్రారంభిస్తూ... భారత ఉపఖండంలో ఉర్దూ మీడియంలో ప్రారంభమైన తొలి యూనివర్సిటీ ఓయూ మాత్రమేనని సిద్దిఖీ గుర్తు చేశారు. యూనివర్సిటీ స్థాపన కోసం నిజాం విడుదల చేసిన 'ఫర్మానా' పైడెను ప్రదర్శించారు. ఇంగ్లీషును కచ్చితమైన సజ్జెక్ట్ గా ప్రవేశ పెట్టిన విషయాలను ఆయన గుర్తు చేశారు. ఇక్కడ ఉర్దూ మీడియంలో చదివి విదేశాల్లో పనిచేసిన అనేక మంది వైద్యుల హస్తవాసి అమోఘమని సిద్దిఖీ తెలిపారు.

యూనివర్సిటీ ప్రారంభం సందర్భంగా.. విశ్వకవి రవీంద్రనాథ్ ఠాగూర్.. ఆసఫ్ జాహీల ప్రధానమంత్రి అక్బర్ హైదరాబీ రాసిన ఉత్తరాన్ని ప్రదర్శించారు. 'రాజ్యంలో సాధారణ ప్రజలు మాట్లాడుకునే భాషలో విద్య చెబుతూ... విదేశీ భాషల నుంచి స్వేచ్ఛ కల్పించే

యూనివర్సిటీ కోసం నేను ఎదురుచూస్తున్నా... అది ఓయూ ద్వారా సాధ్యమైంది' అని రాగూర్ ఉత్తరంలోని మాటల్ని సిద్దిఖీ ఉటంకించారు. ఇండో - ఇస్లామిక్ ఆర్గిటైజ్మెంట్.. ఆర్ట్స్ కాలేజీ భవనం అత్యుత్తమ నమూనాగా పేరొన్నారు. 1943లో ఓయూని సందర్శించిన మిస్టర్ బెవెర్లీ నికోలస్... హిందూ - ముస్లిం శిల్పకళల సమ్మేళనంగా పేరొన్నారు. భిన్నత్వంలో ఏకత్వానికి ఇంతకుమించి ఉదాహరణ మరొకటి ఉండదని...సిద్దిఖీ అభిప్రాయపడ్డారు. నిర్మాణశైలి అజంతా ఎల్లర్ అందాలను గుర్తు చేస్తుందన్నారు. దక్కన్ భూభాగానికి ప్రత్యేకమైన మిశ్రమ సంస్కృతి... గంగా జమునా తెహజీబ్కు ఇంతకుమించి నిదర్శనముండదన్నారు. జాతీయ సమైక్యతా భావంతో సాంస్కృతిక వారసత్వాన్ని పెంపొందిస్తూ... భాషా సంస్కృతిక వికాసం లక్ష్యంతో ఉ స్మానియా యూనివర్సిటీ ఏర్పడిందని... సిద్దిఖీ గుర్తు చేశారు.

ఓయూ అంటే విద్యార్థులు మాత్రమే కాదని.. ఉదయం సాయంత్రాల్లో ఇక్కడ వ్యాహ్యళికి వచ్చేవారు కూడా... ఉస్మానియాలో భాగమే అన్నారు. యూనివర్సిటీ చుట్టూ... అనేక జాతీయ పరిశోధనా సంస్థల వెలిశాయన్నారు.

ప్రపంచ ఖ్యాతినార్జించిన 'ఓరియంటల్ పబ్లికేషన్ బ్యూరో' (డైరెక్ట్-అల్ - మారిఫ్)ను 1888లో నిజాం ఫర్మానా ద్వారా ఏర్పాటు చేసి.. ఓయూలో నిర్వహించిన విషయాలను పైడ్స్ ద్వారా సిద్దిఖీ ప్రదర్శించారు. మధ్య యుగంలో క్లాసిక్స్ గా ఖ్యాతినార్జించిన.. అరబిక్ భాషలో ఉన్న మెడిసిన్, ఆప్రమాలుజీ, మ్యాథమెటిక్స్, ఆస్ట్రానమీ, ఫిలాసఫీ, మెటా- ఫిజిక్స్, హిస్టరీ, జాగ్రఫీ, గ్రామర్, లెక్సికన్స్ వంటి ప్రముఖ పుస్తకాలను ఇక్కడ తర్జుమా చేసేవారని ఆయన గుర్తు చేశారు. మధ్యయుగం నాటి సంస్కృతం, తెలుగు, అరబిక్, పర్షియన్ ,ఉర్దూ భాషల పుస్తకాలు... 'ఓరియంటల్ మ్యాన్సిప్రిప్ట్స్ లైబ్రరీ'లో ఉన్నాయన్నారు. 4.9లక్షల పుస్తకాలతో ఉస్మానియా సెంట్రల్ లైబ్రరీ తన ప్రత్యేకతను చాటుకుంటోందన్నారు. సంస్కృతంలో రాసిన అనేక శాశ్వత గ్రంథాలు... ఉస్మానియా గౌరవాన్ని మరింత పెంచుతున్నాయని... సిద్దిఖీ సగర్వంగా తెలిపారు. ఫ్రెంచ్, జర్మన్, రష్యన్, ఇటాలియన్ భాషా విభాగాలు న్నాయన్నారు.

తాను విద్యార్థిగా ఉన్న కాలంలో ఉపాధ్యాయులు వస్తుంటే.. అటు వైపు వెళ్లడానికి భయపడేవాళ్లమని... నేడు ఆ పరిస్థితి పూర్తిగా మారిపోయి... డిపార్ట్మెంట్ హెడ్స్ రూమ్లలో కూడా అరుపులు వినిపిస్తున్నాయని... సులేమాన్ చెప్పారు. లింగ్విస్టిక్ డిపార్ట్మెంట్ హెడ్ గా పనిచేసిన ప్రొఫెసర్ కె.కృష్ణమూర్తిని సులేమాన్ గుర్తు చేసుకున్నారు. ఓయూ భాషా విభాగం ఖ్యాతిని అనేక సెమినార్లు, లెక్చర్లు, వర్క్ షాప్ ల ద్వారా అంతర్జాతీయ స్థాయికి తీసుకెళ్లారని సులేమాన్ తెలిపారు.

మాజీ రాష్ట్రపతి డాక్టర్ జాకీర్ హుస్సేన్ అల్లుడైన ప్రొఫెసర్ మసూద్ హుసేన్ ఖాన్... ఆ రోజుల్లో ఉర్దూ భాషాకోవిదుడిగా వెలుగొందారని... ఆయన పాఠాలు వినడానికి క్లాస్ రూమ్ నిండిపోయేదన్నారు.

1958లో జర్మనీ, ఇటలీ, ఫ్రాన్స్, రష్యాల నుంచి ప్రత్యేకంగా ఉపాధ్యాయులను రప్పించిన ఘటనలను... సిద్దిఖీ గుర్తు చేశారు. 1962-63లో రష్యాకు చెందిన తొలి వ్యోమగామి యూరిగగారిన్, తొలి మహిళా వ్యోమగామి వాలెంటినా తెరిస్కోవాలా ఉస్మానియాకు

వచ్చి ఇక్కడి రష్యన్ విద్యార్థులతో భేటీ అయినట్లు సిద్దిఖీ తెలిపారు. రాజ్యాంగ నిర్మాత అయిన బి.ఆర్.అంబేద్కర్ కు 1953లో ఉస్మానియా యూనివర్సిటీ గౌరవ డాక్టరేట్ తో సన్మానించారని తెలిపారు.

నాటి ప్రధాని లాల్ బహదూర్ శాస్త్రి అభ్యర్థన మేరకు.. 'నేషనల్ డిఫెన్స్ ఫండ్' కు 5 వేల కిలోల బంగారాన్ని విరాళంగా ఇచ్చి మీర్ ఉస్మాన్ అలీఖాన్ తన దాతృత్వాన్ని చాటుకున్నారు... సిద్దిఖీ తెలిపారు. ఇప్పటి వరకు దేశంలో ఏ ఒక్కరు వ్యక్తిగతంగా ఇంత భారీ మొత్తాన్ని ఇవ్వలేదని ఆయన గుర్తు చేశారు. నిజాం రాజ్యంలోని ఓరుగల్లు వంటి చారిత్రక కట్టడాల పునరుద్ధరణ కోసం... 1902లోనే నిజాం సర్కార్ చర్యలు తీసుకుంది అన్నారు.

అలీఫుద్ ముస్లిం యూనివర్సిటీ, శాంతినికేతన్, ఆంధ్రా యూనివర్సిటీలతోపాటు ఆరోజుల్లో ఉన్న అనేక ఉన్నతస్థాయి విద్యా సంస్థలకు... లక్ష రూపాయల గ్రాంట్లను నిజాం రాజు ఇచ్చారన్నారు.

1931లో జరిగిన హిందూ మహాసభల్లో... నిజాం రాజు మీర్ ఉస్మాన్ అలీఖాన్ కు కృతజ్ఞత తెలుపుతూ... ప్రత్యేక తీర్మానం చేశారు. తీర్మానంలో... 'సమాజంలోని అణగారిన వర్గాల అభ్యున్నతి కోసం హుజూర్ చేసిన సాయానికి కృతజ్ఞతలు' అని చెప్పడం జరిగింది. వారి కోసం ప్రత్యేకంగా విద్యాలయాల ఏర్పాటు చేశారు..

ఉస్మానియా యూనివర్సిటీ ఆవిర్భావం... నిజాం రాజ్యంలో అలనాటి పరిస్థితులపై సుదీర్ఘ ప్రసంగం తర్వాత... ప్రొఫెసర్ సులేమాన్ సిద్దిఖీ... పుష్పగుచ్ఛాలు, శాలువాతో సత్కరించారు. ఆ తర్వాత... ఉస్మానియా యూనివర్సిటీ విశేషాలు, అలనాటి పరిస్థితులు తెలిపే పుస్తకాన్ని సులేమాన్ సిద్దిఖీ చేతుల మీదుగా ఆవిష్కరించారు.

ఈ ప్రత్యేక కార్యక్రమం చివర్లో ... ఉర్దూ మజ్లిస్ అధ్యక్షుడు రహ్మాత్ యూనస్ జై మాట్లాడుతూ... అప్పటి చాలా విషయాలు ఈ జనరేషన్ వారికి తెలియవని... ఎక్కడా లభించని సమాచారాన్ని.. ఇవ్వడానికి సులేమాన్ సిద్దిఖీ చేసిన ప్రయత్నాన్ని అభినందించారు. యూనివర్సిటీ ప్రారంభం నుంచి నేటి వరకు అనేక పరిణామాలు.. ఇక్కడి నుంచి బయటికొచ్చిన అనేక రంగాల్లో వేల మంది సేవలు అందిస్తున్నారని ఆయన తెలిపారు. ఉస్మానియా యూనివర్సిటీ తనలోనే ఒక ప్రత్యేక సంస్కృతి తయారు చేసిందన్నారు. కార్యక్రమం చివరలో... ప్రముఖ గజల్ గాయని పూర్వ... తన గజల్స్ తో... శ్రోతలను ఆకట్టుకున్నారు. ఆ గజల్స్ కూడా... ఉస్మానియా యూనివర్సిటీ నుంచి ఉద్భవించిన కవులవే కావడం గమనార్హం. ఈ కార్యక్రమాన్ని విజయవంతం చేసేందుకు వచ్చిన అతిథులందరికీ... ఉర్దూ మజ్లిస్, సెంటర్ ఫర్ దక్కన్ స్టడీస్ తరపున... రహ్మాత్ యూనస్ జై, సజ్జద్ షాహిద్ ధన్యవాదాలు తెలిపారు...

-కట్టా ప్రభాకర్, m: 8106721111
e : akumarkatta@gmail.com

కేంద్ర బడ్జెట్: 2018-19

ముంచుకొస్తున్న 2019 స్వార్సత్రిక ఎన్నికలు.. సమీపిస్తున్న 8 రాష్ట్రాల సాధారణ ఎన్నికలు... పేద, మధ్యతరగతి ప్రజలే లక్ష్యంగా మోదీ ప్రభుత్వం 2018-19 బడ్జెట్ను ప్రవేశపెట్టింది. వ్యవసాయంతోపాటు... సాధారణ ప్రజల ఆరోగ్యంపైన ముఖ్యంగా దృష్టి కేంద్రీకరించినట్లు స్పష్టంగా కనిపిస్తోంది. కేంద్ర ఆర్థికమంత్రి ఫిబ్రవరి 1న బదవ సారి కేంద్ర బడ్జెట్ను ప్రవేశపెట్టారు. ఒక గంటా 50 నిమిషాలపై హిందీ, ఇంగ్లీష్ లో జైల్లీ బడ్జెట్ ప్రసంగం కొనసాగింది. రూ. 24.42 లక్షల కోట్ల అంచనాలతో బడ్జెట్ ప్రవేశపెట్టారు.

రైతు ఆదాయం రెట్టింపు చేసే ప్రయత్నం:

వ్యవసాయాన్ని లాభసాటి పెట్టుబడి రంగంగా మార్చేందుకు ప్రభుత్వం కట్టుబడి ఉందని... పంట వ్యయానికి తగ్గ ఫలితం ఉండేలా చూస్తామని.. బడ్జెట్ సందర్భంగా ఆర్థికమంత్రి అరుణ్ జైల్లీ అన్నారు. 2022 నాటికి అన్నదాతల ఆదాయం రెట్టింపు అయ్యేలా చూస్తామని ప్రధాని నరేంద్ర మోదీ అన్న మాటల్ని జైల్లీ గుర్తు చేశారు. ముఖ్యంగా పంటలకు మద్దతు ధర కల్పించే విషయంలో ఆయన కీలక ప్రకటన చేశారు. గిట్టుబాటు ధరల్లేక అల్లాడుతున్న రైతులకు... ఖరీఫ్ పంటలకు కనీస మద్దతు ధరను... సాగు వ్యయం కన్నా కనీస ఒకటిన్నర రెట్లకు మద్దతు ధర కల్పించనున్నారు. వరి, జొన్న, సోయాబీన్, కంది వంటి పంటలు ఖరీఫ్ సాగులోకి వస్తాయి. కనీస మద్దతు ధర పెంపు సరిపోదని తెలిపిన ఆర్థికమంత్రి ... రైతుల పంటలకు తగిన ధర లభించడానికి కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలతో నీతియోగ్ సంప్రదించి ఒక పకడ్బందీ యంత్రాంగాన్ని ఏర్పాటు చేయనున్నట్లు జైల్లీ తెలిపారు. వ్యవసాయ శాఖ బడ్జెట్ కేటాయింపులను గత ఏడాది (రూ. 51, 576 కోట్ల) కన్నా 13 శాతం అధికంగా రూ. 58, 080 కోట్లకు పెంచారు. ప్రధాన మంత్రి ఫసల్ బీమా యోజనకు గత ఏడాది రూ.10, 698 కోట్లు కేటాయించగా... ఈ సారి 13 వేల కోట్లకు పెంచారు.

అన్నదాతల కోసం... బడ్జెట్ కేటాయింపుల్లో ముఖ్యాంశాలు.

1. వ్యవసాయ రుణాల లక్ష్యంగా వచ్చే ఏడాది 10 శాతం అంటే రూ. 11 లక్షల కోట్లకు పెంపు
2. త్వరగా పాడయ్యే టమాట, బంగాళదుంప, ఉల్లి వంటి ధరల్లో అనూహ్య హెచ్చుతుగ్గుదల నివారణకు 'ఆపరేషన్స్

3. గ్రీన్స్' పేరుతో రూ. 500 కోట్లు కేటాయింపు
4. గ్రామీణ వ్యవసాయ మార్కెట్లుగా 22 వేల సంతలు
5. పాడి రైతులకు కిసాన్ క్రెడిట్ కార్డులు
6. కౌలు రైతులకు రుణసౌకర్యం కల్పించేందుకు వీలుగా తగిన యంత్రాంగం ఏర్పాటు
7. ఆకుపచ్చ బంగారమైన వెదురు రంగాన్ని సమగ్రంగా ప్రోత్సహించేందుకు రూ.1290 కోట్లతో జాతీయ వెదురు కార్యక్రమం

7. పరిమళ ద్రవ్యాలు, సుగంధ నూనెలు, సంబంధిత ఉత్పత్తులు తయారు చేసే కుటీర పరిశ్రమలకు ప్రోత్సాహం
8. ఒక్కో జిల్లా పరిధిలో ఒక్కో తరహా పంట పండించేలా 'క్లస్టర్' ఆధారిత వ్యవసాయ ఉత్పత్తిని పెంచేందుకు ప్రోత్సాహక చర్యలు.
9. మత్స్య, పరిశ్రమ, వశువుల పెంపకానికి మౌలిక సదుపాయాల కల్పన కోసం రూ. 10 వేల కోట్లతో

10. 'ఇన్ ప్రా ఫండ్' ఏర్పాటు. ఈ-నామ్ (జాతీయ వ్యవసాయ మార్కెట్) కింద ఈ ఏడాది మార్పి చివరికల్లా దేశవ్యాప్తంగా ఉన్న మార్కెట్ల అనుసంధానం.
11. వ్యవసాయ ఉత్పత్తుల ప్రాసెసింగ్ కు నిధులు అందించేందుకు ప్రత్యేకంగా 'అగ్రో -ప్రాసెసింగ్ ఫైనాన్సియల్' సంస్థల ఏర్పాటు

వ్యవసాయ ఎగుమతులకు ప్రోత్సాహం..

వ్యవసాయాన్ని పరిశ్రమగా గుర్తించేందుకు.. వ్యవసాయ ఉత్పత్తుల ఎగుమతులకు వసతులు కల్పిస్తామన్నారు. ముఖ్యంగా టీ, కాఫీ, పండ్లు, కూరగాయల ఎగుమతులను ప్రోత్సహిస్తున్నామని, ఇందుకోసం నిబంధనలను సరళీకృతం చేస్తామన్నారు.

రైతు ఆదాయం రెట్టింపు కేవలం ఊహాజనితమైన ఆలోచనలు మాత్రమేనా....

2022 నాటికి రైతు ఆదాయం రెట్టింపు చేస్తామంటూ... కొనసాగిన ఆర్థికమంత్రి జైల్లీ ప్రసంగం... కేవలం మాటల గారడీగానే కనిపిస్తోందని నిపుణులు అంటున్నారు. వ్యవసాయంగాన్ని మెరుగుపరిచి గ్రామీణ ప్రాంత అభ్యున్నతికి రూ.14 లక్షల కోట్లు... 22 వేల సంతల అనుసంధానం...

వ్యవసాయ రవాణాలకు రూ 5 వందల కోట్లు.. ఇంకా ఇలా మరెన్నో... కేటాయింపులు. ఇవన్నీ కాగితంపై ఘనంగానే కనిపిస్తున్నాయి. దేశవ్యాప్తంగా తీవ్రస్థాయిలో ఉన్న వ్యవసాయ సంక్షోభాన్ని నివారించే చర్యలు ఏమీకూడా స్పష్టంగా లేవనే చెప్పాలి. 86 శాతం మంది బక్క రైతులేనని స్వయంగా కేంద్రమే చెబు తున్నప్పటికీ... వారి అభివృద్ధికి అనుసరించే వ్యూహంపై స్పష్టతలేదు. కరువు ప్రాంతాల పరిస్థితి చూస్తుంటే.. నీటి పారుదల కోసం కేటాయింపులు సంకల్పకరంగా లేవు. వ్యవసాయ రంగం నుంచి గ్రామీణ ఉపాధిని విడదీసి చూడలేం. దీనిపై కూడా బడ్జెట్లో అంకెల గారడీలే తప్ప సరైన దిక్సూచి లేదు.

వ్యవసాయ రంగంలో యాంత్రికరణ పెరుగుతోంది. కానీ అదే సమయంలో అది రైతులకు దరిచేరడంలేదు. కేవలం బడ్జెట్లో భారీ కేటాయింపులు చేసి.. చేతులు దులుపుకున్నంత మాత్రాన రైతుల ఆదాయం అభివృద్ధి ఎంతమేరకు సాధ్యమన్నది మిలియన్ డాలర్ల ప్రశ్న.

బడ్జెట్లో కేటాయించినట్లుగా... అలాగే జరిగితే దేశంలో మరో వ్యవసాయ విప్లవం వస్తుందా... అనే ప్రశ్న తలెత్తకమానదు. అలా జరిగితే... ప్రపంచం మనలాంటి అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాలు.. సాంకేతికంగా, పారిశ్రామికంగా అన్ని రంగాల్లో ముందుకు సాగుతుంటే... మన వ్యవసాయ లక్ష్యాలు ఎంత వరకు ఫలితాన్ని ఇస్తాయనే ప్రశ్నలు తలెత్తుతున్నాయి. చూస్తుంటే ఎన్నికల తాయిలాల మాదిరిగానే రైతుల్ని మభ్య పెట్టే ప్రయత్నం జరుగుతుందా అనిపించకమానదు.

గత ఏడాది బడ్జెట్లో.. 8 లక్షల కోట్ల రూపాయల రుణాలు.. ఇదేస్థాయిలో వడ్డీమాఫీ ఉన్నప్పటికీ.. దేశవ్యాప్తంగా రైతులు ఆత్మహత్యలు ఎక్కడా ఆగలేదు. గిట్టుబాటు ధరలు అందకపోవడంతో ఇబ్బందుల పాలవుతూ... దేశం దృష్టిని ఆకర్షించిన కురగాయలు, టమాటా, ఉల్లిపాయల రైతులను ఆదుకోవడానికి ఆపరేషన్ గ్రీన్స్ అనే ఆకర్షణీయమైన పేరుతో పథకం పెట్టి కేవలం రూ 500 కోట్లు కేటాయింపు అంటూ ప్రభుత్వ ప్రకటనకు వాస్తవ పరిస్థితులకు పొంతన కుదురడంలేదు.

కేంద్ర బడ్జెట్లో 'ఆరోగ్యంపై శ్రద్ధ చూపించిన జైల్లీ'

ఆరోగ్య రంగానికి బడ్జెట్లో అధిక ప్రాధాన్యతొచ్చారు. పేదల కోసం ప్రపంచంలోనే అతిపెద్ద ఆరోగ్య బీమా పథకాన్ని ప్రవేశపెట్టారు. దీనివల్ల 10 కోట్ల కుటుంబాలకు ప్రయోజం చేకూరుతుంది.. ఆసుపత్రుల్లో చికిత్సల కోసం ఆస్తులను అమ్ముకోవాల్సిన దుస్థితిని నివారించడమే తమ ప్రభుత్వ లక్ష్యమని జైల్లీ అన్నారు.

'ఆయుష్మాన్ భారత్' పేరుతో ఆరోగ్యం కోసం ప్రత్యేక

పథకం... ఇందులో రెండు ప్రధాన పథకాల ప్రకటన... మొదటికి జాతీయ ఆరోగ్య పరిరక్షణ పథకం (ఎన్ హెచ్పిఎస్). దీనికింద మధ్యస్థాయి, ఉన్నస్థాయి ఆసుపత్రుల్లో చేరి, చికిత్స పొందడానికి రూ. 5లక్షల కవరేజీ లభిస్తుంది. దీనివల్ల 50 కోట్ల మంది భారతీయులు లభిపొందుతారని అంచనా. ప్రపంచంలో ప్రభుత్వ నిధులతో ఆరోగ్య పథకాలలో ఇదేపెద్దది. ప్రస్తుతం 'రాష్ట్రీయ స్వాస్థ్య బీమా యోజనా' కింద పేద కుటుంబాలకు వార్షిక కవరేజీ రూ. 30 వేల మేరకు లభిస్తోంది.

ఇక రెండో పథకం... 'ఆరోగ్య వెల్ నెస్ కేంద్రాల ఏర్పాటు'

దీని కోసం రూ. 1200 కోట్లు కేటాయింపు. ఈ సొమ్ము... 1.5 లక్షల ఆరోగ్య, వెల్ నెస్ కేంద్రాలకు వెళుతుంది. ఆయుష్మాన్ భారత్ కింద 2022 నాటికి అందరూ ఆరోగ్యంగా ఉండే, ఉత్పత్తిని పెంచే, పేదరికం లేని భారత్ ను నిర్మిస్తామని జైల్లీ అన్నారు.

ప్రాథమిక స్థాయి, మధ్య స్థాయి, ఉన్నత స్థాయి ఆరోగ్య పరిరక్షణలో సమూల చర్యలు తీసుకోవడం ఈ రెండు పథకాల

ముఖ్య ఉద్దేశం. నాణ్యమైన వైద్య విద్య, ఆరోగ్య రక్షణ లభ్యతను పెంచేందుకు... దేశంలో ప్రస్తుతమున్న జిల్లా ఆసుపత్రుల స్థాయిని పెంచడం ద్వారా కొత్తగా 24 ప్రభుత్వ వైద్య శాలలను, ఆసుపత్రులను ఏర్పాటు చేస్తారు. దీనివల్ల ప్రతీ రాష్ట్రంలోనూ కనీసం 3 పార్లమెంటు స్థానాల పరిధిలో కనీసం ఒకటి చొప్పున ప్రభుత్వ వైద్య కళాశాల ఏర్పడుతుంది..

దేశంలో క్షయ మరణాలు ఎక్కువగా సంభవిస్తున్నాయని... పౌష్టికాహార లోపంతో బాధపడే పేదలకు దీనికి ఎక్కువగా బలవుతున్నారని ... వారికి క్షయ చికిత్సాకాలంలో నెలకు రూ. 600 చొప్పున అందిస్తామని.. దీనికోసం బడ్జెట్లో రూ. 600 కోట్లు కేటాయించినట్లు తెలిపారు.

ఆరోగ్య రంగానికి గత ఏడాది రూ. 53,198 కోట్లు కేటాయించగా.. ఈసారి రూ. 54,667 కోట్లు కేటాయించారు. అలాగే ఆరోగ్య పరిశోధనా విభాగానికి గత ఏడాది రూ. 1,500 కోట్లు కేటాయించగా ఈ సారి రూ. 1,800 కోట్లు కేటాయించారు. కార్పొరేట్ సోషల్ రెస్పాన్సిబిలిటీ కింద హెల్త్, వెల్ నెస్ సెంటర్లను దత్తత తీసుకొనేలా ప్రయివేటు కంపెనీలను ఆహ్వానిస్తామని జైల్లీ చెప్పారు.

తెలుగు రాష్ట్రాలకు పన్నుల వాటాలో 16శాతం వృద్ధి...

కేంద్ర పన్నుల వాటాలో తెలంగాణ, ఆంధ్రప్రదేశ్ లకు లభించే మొత్తం 16 శాతం పెరగనుంది. దేశవ్యాప్తంగా 29 రాష్ట్రాలకు ఆర్థిక సంవత్సరం రూ. 7.88 లక్షల కోట్లు పంచనుండగా... ఇందులో తెలంగాణకు 19, 207.43 కోట్లు దక్కనుంది. ఇది

గత ఏడాది కంటే 16.97 శాతం అధికం. ఇక ఆంధ్రప్రదేశ్ కు రూ. 33,929 కోట్లు దక్కనున్నాయి. ఇది గత ఏడాది కంటే 16.99 శాతం అధికం. 2018-19 బడ్జెట్ లో రాష్ట్రాలకు భారీగానే వాటా పెరగనుంది. గత ఏడాది ఈ పద్దు కింద అన్ని రాష్ట్రాలకు రూ. 92,988 కోట్లు లభించగా... ఈ ఏడాది 2,53,638 కోట్లు పెరగనుంది. ఇది 272 శాతం అధికం.

జైల్లీ బడ్జెట్ లో వేతన జీవులకే నిరాశే...

దేశవ్యాప్తంగా ఉన్న వేతన జీవులకు ఈ బడ్జెట్ లో నిరాశే ఎదురైంది. 2018-19 బడ్జెట్ లో ఉద్యోగులకు ఎలాంటి మినహాయింపులు ఇవ్వలేదు. ఈ పద్దు కింద వ్యక్తిగత పన్ను షాబ్ లు గానీ, రేటు గానీ మార్చలేదు. వ్యక్తిగత ఆదాయ పన్ను విషయంలో గత మూడేళ్లుగా ఎన్నో రాయితీలు కల్పించామని... అందుకే ఈ సారి ఎలాంటి మార్పులు లేవని జైల్లీ తనను తాను సమర్థించుకున్నారు. పన్నులు చెల్లించే వేతనజీవులతో పాటు పెన్షనర్లకు జైల్లీ తన పద్దులో స్వల్ప ఊరటనిచ్చారు. ట్రాన్స్ పోర్ట్, వెడికల్ రీయింబర్స్ మెంట్ కు బదులుగా రూ. 40 వేల స్టాండర్డ్ డిడక్షన్ ను ప్రతిపాదించారు. దీనికోసం ప్రత్యేకంగా ఎలాంటి డాక్యుమెంట్లు సమర్పించాల్సిన అవసరం లేదు.

ఇందుకోసం ప్రభుత్వ తన ఆదాయంలో రూ. 8 వేల కోట్లు త్యాగం చేస్తున్నట్టు చెప్పినప్పటికీ... ప్రాథమిక, ప్రాథమికోన్నత విద్య, ఉన్నత విద్యతోపాటు వైద్యం కోసం ప్రభుత్వం విధిస్తున్న సెస్సును 4 శాతానికి పెంచుతున్నట్టు ప్రకటించారు.

స్టాక్ మార్కెట్ లో పెట్టుబడులపై సుదీర్ఘ విరామం తర్వాత మళ్లీ దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభాల పన్నును ప్రవేశపెట్టారు. దీంతో షేర్ల అమ్మకం ద్వారా లక్ష రూపాయల కంటే ఎక్కువ లాభాన్ని ఆర్జించినవారు ఆ మొత్తం 10 శాతం పన్ను చెల్లించాల్సి ఉంటుంది.

సీనియర్ సిటిజన్లకు ఊరట...

సార్వత్రిక బడ్జెట్ లో సీనియర్ సిటిజన్లకు.. జైల్లీ వరాలు కురిపించారు. వడ్డీ రూపంలో వారికి వచ్చే ఆదాయం పన్ను మినహాయింపు పరిమితిని రూ. 10 వేల నుంచి రూ. 50 వేలకు పెంచారు. ఇదే సమయంలో సెక్షన్ 80-డి క్రింద ఆరోగ్య భీమా ప్రీమియం, వైద్య ఖర్చులపై పన్ను మినహాయింపు పరిమితిని రూ. 30 వేల నుంచి రూ. 50 వేలకు పెంచారు.

2016-17 ఆర్థిక సంవత్సరంలో 1.89 కోట్ల మంది వేతనజీవులు సగటున రూ. 76, 306 చొప్పున పన్ను చెల్లించగా... 1.88 కోట్ల మంది వ్యాపారులు సగటున రూ. 25,753 పన్ను చెల్లించారని జైల్లీ తెలిపారు. 2014-15లో 6.47 కోట్ల మంది పన్ను చెల్లింపుదారులుండగా... 2016-17లో వీరి సంఖ్య 28

శాతం పెరిగి 8.27 కోట్లకు చేరుకుందన్నారు.

కేంద్ర బడ్జెట్ లో తెలంగాణకు దక్కందేమిటి...

కేంద్ర బడ్జెట్ లో తెలంగాణకు దక్కందేమిటంటే... పెద్దగా ఏమీలేదనే చెప్పాలి. తెలంగాణ రాష్ట్ర ప్రజల జీవన గమనాన్ని, రాష్ట్ర ఆర్థిక చిత్రాన్ని మార్చే కీలక ప్రాజెక్టులకు నయాపైసా కూడా ఇవ్వలేదు. నాలుగేళ్లయినా... రాష్ట్ర విభజన సందర్భంగా ఇచ్చిన హామీలు నెరవేర్చలేదు. కాళేశ్వరం ప్రాజెక్టు నిర్మాణం కోసం 10 వేల కోట్లతోపాటు వివిధ ప్రాజెక్టులకు కలిపి మొత్తం రూ. 40 వేల కోట్ల మేర ఆర్థిక సహకారం అందించాలని రాష్ట్ర ప్రభుత్వం అడిగితే... కేవలం రూ. 2085 కోట్లు మాత్రమే కేటాయించారు. అడిగినా దీనికి జాతీయ హోదా ఇవ్వలేదు. ఇందులో సింగరేణికి 2 వేల కోట్లు చూపించారు. రూ. 75 కోట్లు తెలంగాణ గిరిజన యూనివర్సిటీకి రూ. 10 కోట్లు మాత్రమే కేటాయించారు. నామ్ కే వాస్తే అన్నట్టుగా... పెద్దవల్లి-లింగంపేట మధ్య 83 కి.మీ., నల్లగొండ - లింగంగుట్ట మధ్య 129 కిలోమీటర్ల మేర రైల్వే లైను విద్యుదీకరణ చేస్తామన్నారు. కాజీపేటలో రైల్వే కోచ్ ఫ్యాక్టరీ పట్టించుకోలేదు. రాష్ట్ర విభజన సందర్భంగా బయ్యారంలో ఉక్కు

కర్మాగారం ఏర్పాటు చేస్తామని కేంద్ర ప్రభుత్వం చెప్పింది... ఇప్పటికీ దీనిపై ఎలాంటి స్పష్టత లేదు. ప్రధాని నరేంద్ర మోదీ ప్రశంసించి మెచ్చుకున్న మిషన్ భగీరథ పథకానికి నిధుల అంశాన్ని పట్టించుకోలేదు. మిషన్ కాకతీయకు కేటాయింపుల్లేవు. తెలంగాణకు ఎయిమ్స్ ఊసేలేదు. హైదరాబాద్ ఎమ్ఎమ్టిఎస్ రెండోదశను కూడా కేంద్రం పట్టించుకోలేదు. దీన్నిబట్టి చూస్తుంటే... సబ్ కా సాఫ్... సబ్ కా వికాస్ అనేది కేవలం మాటల గారిడీగానే కనిపిస్తోంది.

పెరిగిన రాష్ట్రపతి - ఉపరాష్ట్రపతి, గవర్నర్ల వేతనాలు...

2018-19 బడ్జెట్ లో... భారత రాష్ట్రపతి, ఉపరాష్ట్రపతి, గవర్నర్ల వేతనాలను... కేంద్ర ప్రభుత్వం భారీగానే పెంచింది. ప్రస్తుతం రాష్ట్రపతి వేతనం రూ. 1.5 లక్షలు ఉండగా దాన్ని... రూ 5 లక్షలకు పెంచారు. ఉపరాష్ట్రపతి- రాజ్యసభ చైర్మన్ వేతనాన్ని రూ. 1.25 లక్షల నుంచి రూ.4.5 లక్షలకు పెంచారు. రాష్ట్ర గవర్నర్ల వేతనాన్ని రూ. 1.10 లక్షల నుంచి రూ. 3.5 లక్షలకు పెంచారు. ఎంపీల వేతనాన్ని ప్రతి ఐదేళ్లకు ఒకసారి పెంచేలా చట్టం చేసేందుకు నిర్ణయించారు. పెరిగిన వేతనాలతో కలుపుకుని దేశవ్యాప్తంగా ప్రతి ఎంపీకి రూ. 2.70 లక్షలు ఖర్చు చేస్తున్నట్టు ఆర్థికమంత్రి అరుణ్ జైల్లీ తెలిపారు.

చేనేత రంగానికి ముండిచేయి...

మిగతా 58వ పేజీలో

తెలుగు నవ్య నాటక ప్రయోగ శిల్పి- మంత్రి శ్రీనివాసరావు

నిర్మాణ్య నగరాస - నిద్రాణ మీజాతి
మేల్కొలుపు వారెవరు - మేలు చేసేదెవరు?

అంటూ 1945 కాలంలో తెలంగాణ గడ్డపై పుట్టిన ఓ యువకుడు తెలంగాణ నాటక వికాసానికి ఎవరు పూనుకుంటారా? అని ఆవేదనతో కవితా వాక్కులు రాసుకున్నారు. ఈ సంధి కాలంలో నిజాం కళాశాలలో విద్యార్థిగా చేరిన ఈ యువకుడు చదువుతోపాటు నాటకాలపై దృష్టి సారించాడు. ఆయన అభిరుచి అంతటితో ఆగిపోకుండా లండన్ వెళ్ళి 'బ్రిటీష్ డ్రామా లీగ్'లో చేరి పాశ్చాత్య నాటకరంగ అధ్యయనం చేశాడు. నటశిక్షణలో ఉన్నత విద్యనభ్యసించిన ఆయన తెలుగు నాటకరంగంలో ఆధునిక ప్రయోగాలకు మార్గదర్శకుడయ్యాడు. అంతేకాకుండా దక్షిణ భారతదేశంలో తొలిసారిగా ఏర్పడిన ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయ రంగస్థల విభాగానికి అధిపతి అయ్యారు. ఆయనే మన మంత్రి శ్రీనివాసరావు. ఘక్తు మన హైదరాబాద్.

మంత్రి శ్రీనివాసరావు అలనాటి ఆట్రాఫ్ బల్డా నేటి రంగారెడ్డి జిల్లా (ఇబ్రహీంపట్నం తాలూకా) కందుకూరు సమీపంలోని బచ్చుపల్లిలో మంత్రి రామచంద్రరావు రాజ్యలక్ష్మి దంపతులకు 1928 జనవరి 1న జన్మించారు. తండ్రి నిజాం సర్కారులో గ్రామ ముఖ్యదారుగా ఉండేవారు. అయితే మంత్రి శ్రీనివాసరావును సంతానం లేని తన తమ్ముడు తిరుమలరావుకు దత్తత ఇచ్చారాయన. చిన్నాయన వద్దనే శ్రీనివాసరావు విద్యాభ్యాసం సాగింది. నాటి పాఠ నగరం లోని ముఖీద్-ఉల్-ఆలం హైస్కూలులో ప్రాథమిక విద్యనభ్యసించారు. తరువాత నిజాం కళాశాలలో ఇంటర్, డిగ్రీ, మాస్టర్ డిగ్రీలను పూర్తిచేశారు.

నాటి నిజాం ప్రభుత్వం 1887లో మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయానికి అనుబంధంగా నిజాం కళాశాలను ఆంగ్ల మాధ్యమంలో ప్రారంభించింది. పిహెచ్.హాప్సన్ నిజాం కళాశాలకు మొదటి ప్రిన్సిపాల్. సీటన్, టర్నర్ వంటి పాశ్చాత్య అధ్యాపకులు ఈ కళాశాలను ప్రతిష్ఠాత్మకంగా తీర్చిదిద్దారు. అనాటి నిజాం కళాశాల ఒక విశిష్టమైన సంస్కృతికి ఆటపట్టుగా ఉండేది. ఇంగ్లీషు విద్యాబోధనలు, మాతృభాష సాహిత్యాల ప్రభావం సమ్మిళితమై హైదరాబాదులోని సమకాలీన సంస్కృతికి దర్పణంగా విద్యార్థుల వ్యక్తిత్వాలను తీర్చిదిద్దేది. ఆ రోజుల్లో సివిల్ సర్వీసు ఉద్యోగాల్లో ఎక్కువగా నిజాం కళాశాల పట్టభద్రులే ఎంపికయ్యేవారు. ఇక్కడ క్రికెట్, టెన్నిస్ ఆటలే కాదు గొప్ప సాంస్కృతిక ప్రదర్శనలు జరిగేవి. అఫోరనాథ్ ఛటోపాధ్యాయ, సరోజిని నాయుడు, హరీంద్రనాథ్

ఛటోపాధ్యాయ, ప్రొఫెసర్ లీలామణి నాయుడు, విలియం టర్నర్, మార్టిన్ వంటివారు అనేక ఆంగ్ల నాటకాలను నిజాం కళాశాల వేదికపై ప్రదర్శించారు. ఈ నాటకాలు తరువాతి కాలంలో తెలంగాణ నాటక వికాసానికి దోహదపడ్డాయి. ఇక్కడ చదువుకున్న అనేక మంది విద్యార్థులు గొప్ప నటులుగా, నాటకకర్తలుగా రాణించారు. అధ్యాపకుల ప్రోత్సాహంతో విద్యార్థులు షేక్స్పియర్, బ్రెక్ట్, చెకోవ్ నాటకాలను ప్రదర్శించేవారు. ఇక్కడే హరీంద్రనాథ్ ఛటోపాధ్యాయ, మృణాళినీదేవి, సునాలినీదేవి, శ్యామ్ బెనగల్ లాంటి ఎందరో ప్రతిభావంతులు కళాకారులుగా, నాటక కర్తలుగా ఆవిర్భవించారు. ఈ నేపథ్యమే కళాశాలలో చేరిన మంత్రి శ్రీనివాసరావుపై ప్రభావం చూపింది.

నిజాం కళాశాల వార్షికోత్సవాల్లో ఆంగ్ల నాటకాలను విరివిగా ప్రదర్శించేవారు. 1945లో విద్యార్థిగా చేరిన మంత్రి ఈ నాటకాల పట్ల ప్రభావితుడై ఆంగ్ల నాటకాలతోపాటు తెలుగు నాటకాలను కూడా వేదికనెక్కించాడు. 1946-47లో ఆంధ్రాభ్యుదయ నాటకోత్సవాలకు ఆయన శ్రీకారం చుట్టారు. ఈ ఉత్సవాల్లోనే మంత్రి చెకోవ్ 'ప్రపోజల్' నాటకంలో నటుడిగా రంగస్థల ప్రవేశం చేశారు.

మంత్రి శ్రీనివాసరావు నిజాం కళాశాలలో చదువుతున్నప్పుడే ప్రముఖ సాహితీవేత్త, జర్నలిస్టు అబ్బూరి వరద రాజేశ్వరరావుతో స్నేహం ఏర్పడింది. మంత్రి నాటక ఆసక్తిని గమనించిన ఆయన ప్రపంచ నాటక రంగాన్ని పరిచయం చేసాడు. అంతేకాదు సరోజినినాయుడి కుమారుడు జయసూర్య ద్వారా కావలసిన నాటక పుస్తకాలను సంపాదించి మంత్రికి ఇచ్చేవాడు. ఈ అధ్యయనంతోనే హైదరాబాద్ నగరంలో మంత్రి శ్రీనివాసరావు ఆధునిక తెలుగు నాటకంవైపు దృష్టి సారించాడు. దేశీ నాటకాలు, పద్యనాటకాలకు ఆదరణ ఉన్న సమయంలోనే సాంఘిక నాటకోద్యమాలకు శ్రీకారం చుట్టాడు మంత్రి. అప్పటికే విద్యుత్ శాఖలో ఇంజనీర్ గా పనిచేస్తున్న నాటక రంగ ప్రముఖులు ఏ.ఆర్. కృష్ణతో పరిచయం కలిగింది. ఆధునిక నాటక ప్రయోగాల పట్ల ఇద్దరి భావాలు ఏకనూత్రం కావడంతో నాటక వికాసం కోసం నడుం కట్టారు. 1952లో ఇండియన్ నేషనల్ థియేటర్ (INT) హైదరాబాద్ లో ప్రారంభించారు. హైదరాబాద్ లో ఆంగ్ల నాటకాల వ్యాప్తికి కృషి చేసిన హరీంద్రనాథ్ ఛటోపాధ్యాయ భార్య కమలాదేవి ఛటోపాధ్యాయ జాతీయ నాట్యసంఘానికి అధ్యక్షులుగా ఉండేవారు. ఆమె ప్రోత్సాహంతో మంత్రి శ్రీనివాసరావు, ఏ.ఆర్. కృష్ణలు INT నాటకోత్సవాలను సిటీ కాలేజీ

వేదికగా నిర్వహించారు. ఈ ఉత్సవాలకు డా.మర్రి చెన్నారెడ్డి అధ్యక్షులుగా ఉన్నారు. తెలంగాణలో నాటకోత్సవాలను నిర్వహించడం ఇదే ప్రథమం. ఇందులో బెల్లంకొండ రామదాసు 'మాస్టార్లీ' నాటకాన్ని మంత్రితో పాటు ఏ.ఆర్.కృష్ణ, తురగా కృష్ణమోహన్ రావు, పన్నూరి రామారావులు ప్రదర్శించారు. ఈ నాటకాన్ని హైదరాబాద్, ఇతర తెలంగాణ ప్రాంతాల్లో విశేషంగా ఆదరించడంతో మరిన్ని కొత్త నాటకాలు ఆవిష్కృతమయ్యాయి.

అబ్బూరి రామకృష్ణారావు బహుభాషావేత్త. ప్రఖ్యాత కవి, తెలుగు నాటక ప్రయోగాల మార్గదర్శిగా ప్రసిద్ధులు. తెనాలిలో జన్మించిన అబ్బూరి మెట్రీక్యులేషన్ సికింద్రాబాద్ మహబూబ్ కాలేజీలో చదువుకున్నారు. పారసీ భాష అధ్యయనం చేశారు. 19వ శతాబ్దం ఆరంభంలో 'సతాలి' పేరుతో నాటక రిపర్టరీని ప్రారంభించి ఆధునిక తెలుగు నాటక ప్రయోగాలకు తొలి పునాదులు వేశారు. వరద రాజేశ్వరరావు ద్వారా అబ్బూరి వారి పరిచయంతో మంత్రి శ్రీనివాసరావు ఆధునిక నాటక ప్రయోగాల పట్ల ప్రభావితుడయ్యాడు. నాటకాన్ని ఆధునిక దృశ్యకాండంలో దర్శించడం మొదలు పెట్టాడు. ఆ రోజుల్లోనే మంత్రి నటశిక్షణ, నాటక ప్రదర్శన, శాస్త్రీయ పద్ధతిలో సాగాలని పరితపించాడు. ఇందువల్లనే తరువాతి కాలంలో మంత్రి శ్రీనివాస రావు అబ్బూరికి ప్రియశిష్యుడయ్యాడు.

1956లో ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రం ఏర్పడిన తరువాత జాతీయ నాట్య సంఘానికి అనుబంధంగా ఆంధ్రప్రదేశ్ నాట్య సంఘం ఏర్పడింది. డా. మర్రి చెన్నారెడ్డి అధ్యక్షులుగా ఉన్న ఈ సంఘానికి మంత్రి శ్రీనివాసరావు వ్యవస్థాపక సభ్యులుగా సేవలందించారు. నాట్య సంఘం ఆధ్వర్యంలో మొదటిసారిగా సికింద్రాబాద్ మహబూబ్ కాలేజీ వేదికగా నాటక పోటీలు నిర్వహించారు. మంత్రి సారధ్యంలో 'ఇన్స్ పెక్టర్ జనరల్' నాటకాన్ని ప్రయోగాత్మకంగా ప్రదర్శించారు.

1957లో INT నాటకోత్సవాల సందర్భంగా కుందుర్తి ఆంజనేయులు వచన కవితాశైలిలో రాసిన 'ఆశ' నాటకాన్ని తొలి రోజుల్లోనే మంత్రి ఎక్స్పరిమెంట్ డ్రామాగా ప్రదర్శించారు. ఈ నాటకానికి ఆయనే ప్రయోక్త. ఈ నాటకంలో మంత్రి, ప్రొఫెసర్ రమామేల్కొట్ల కలిసి నటించారు. రమకు ఇదే తొలి నాటకం. ఆమె భర్త శంకర్ మేల్కొట్ల కూడా ఆ తరువాత ఆంగ్ల నాటకాల నటుడిగా ప్రసిద్ధులు. కవితాత్మకంగా అనిబద్ధశైలి (Absurd)లో ఈ 'ఆశ' నాటకం సాగుతుంది. ఈ నాటకం మంత్రిని సృజనాత్మక నాటక ప్రయోక్తగా నిలబెట్టింది. అట్లానే శ్రీశ్రీ రచించిన 'విదూషకుడి ఆత్మహత్య' నాటకాన్ని మంత్రి ఉత్తమ ప్రయోగంగా మలిచాడు. శ్రీశ్రీ మొదటగా దీనిని రేడియో నాటకంగా మలిచారు. ఆ తరువాత మంత్రి, ఏ.ఆర్. కృష్ణులు రంగస్థలానికి అనువుగా నాటకీకరణ చేశారు. గ్రీకు నాటకాల కోరస్ సంప్రదాయాన్ని ఈ నాటకంలో ప్రవేశపెట్టారు. కోరస్ పాటలను కూడా శ్రీశ్రీ రాశారు. తెలుగునాటక

చరిత్రలో ఈ ప్రయోగం ప్రముఖంగా పేర్కొనదగింది. ప్రఖ్యాత నాటక ప్రయోక్త అబ్బూరి రామకృష్ణారావు ఈ నాటక ప్రదర్శన చూసి "As a highly successful example of an experimental production by Mantri" అని కితాబిచ్చారు.

ఆంధ్రప్రదేశ్ ఏర్పడిన తరువాత నాటక రంగ అభివృద్ధికి ప్రత్యేక నాటక అకాడమీ ఆవశ్యకతను గుర్తించి అబ్బూరి రామకృష్ణారావు నేతృత్వంలో మంత్రి, ఏ.ఆర్.కృష్ణ ఆనాటి ప్రభుత్వంపై ఒత్తిడి తెచ్చారు. ఇందుకు అంగీకరించిన ప్రభుత్వం 1957లో సంగీత నాటక అకాడమీని ఏర్పాటు చేసింది. ఇందులో మంత్రి శ్రీనివాసరావును అకాడమీ సభ్యుడిగా ఆనాటి ప్రభుత్వం నియమించింది. అకాడమీ ప్రారంభోత్సవాల సందర్భంగా 'నిచ్చెనలు' అనే నాటికను ప్రదర్శించారు. ఇందులో మంత్రి శ్రీనివాసరావు, పన్నూరి రామారావు మొదలైన వారు నటించారు. సభ్యుడిగా సంగీత నాటక అకాడమీ కార్యక్రమాల్లో క్రియాశీలకంగా పనిచేశారు. ఆయన అందించిన అనేక సలహాలు తెలుగు నాటక నిర్మాణానికి దోహదపడ్డాయి. 1959లో మంత్రి శ్రీనివాసరావు హైదరాబాద్ ఎగ్జిబిషన్ సొసైటీ సహకారంతో నాంపల్లి ఎగ్జిబిషన్ గ్రౌండ్స్ లో 40 రోజులపాటు సంగీత, నృత్య, నాటకోత్సవాలను నిర్వహించడం ఆయనలోని కళాత్పక్షకు నిదర్శనం. ప్రఖ్యాత రంగస్థల నటులు వృద్ధీ ప్రజాకవూర్, దమయంతి జోషిలను అతిథులుగా హైదరాబాద్ కు రప్పించి ఆనాటి కార్యక్రమాలను విజయవంతం

అబ్బూరి రామకృష్ణారావుతో మంత్రి

చేశారు. ఆ రోజుల్లో గోరాశాస్త్రి, శ్రీశ్రీ, ఆరుద్ర, బెల్లంకొండ రామ దాసు, కుందుర్తి ఆంజనేయులు వంటి ఎందరో కవులు, కళాకారులకు ప్రతిరోజూ సాయంత్రం సాహిత్య, నాటకచర్చలకు, రిహార్సల్స్ కు మంత్రి ఇల్లు వేదికయ్యేది. 'కన్యాశుల్కం', 'మృచ్ఛకటికం', 'విదూషకుడి ఆత్మహత్య', 'ఆశ' వంటి నాటకాలు ఆధునిక శైలిలో ప్రదర్శించేందుకు ఇక్కడి చర్చలే మూలంగా నిలిచాయి.

మంత్రిది విలక్షణ వ్యక్తిత్వం. ఖభితమైన అభిప్రాయాలను వెల్లడించేవారు. చక్కటి వాగ్ధాటి ఆయన సొంతం. ఆ సమ్మోహనమే ఎంతోమంది మిత్రులను దగ్గరకు చేర్చింది. ఒక్కసారి పరిచయమైనా స్నేహాన్ని సుదీర్ఘకాలం కొనసాగించేవారు. ఏ.ఆర్.కృష్ణ, బూర్గుల నరసింగరావు, అబ్బూరి వరద రాజేశ్వర రావు, అబ్బూరి గోపాలకృష్ణ, శ్రీశ్రీ, అజంతా, ఎల్లారా, ప్రసిద్ధ కమ్యూనిస్టు నాయకుడు, ప్రముఖ ఉర్దూ కవి, మఖ్దూం మొహియుద్దీన్, భక్తి శ్రీరామ్, గోపాల చక్రవర్తి, గొల్లపూడి మారుతీరావు, ప్రొఫెసర్ బలవంతరెడ్డి, గోవింద్ చౌదరి, ఎన్.జి.ఓ. సంఘనాయకుడు ఎ.శ్రీరాములు వంటివారు మంత్రి సన్నిహిత బృందంలో ఉండేవారు.

(తరువాయి వచ్చే సంచికలో)

- డా॥ జె. విజయ్ కుమార్, m: 9848078109

e: vijay.kumarji@rediffmail.com

GLOBAL ICT EXCELLENCE AWARDS

హైదరాబాద్ సాంకేతిక శిగలో ఐటీ సౌరభం

శతాబ్దాల ఘన వారసత్వ - చారిత్రక సంపద తెలంగాణ సొంతం. తనదైన ప్రత్యేక సంస్కృతి సంప్రదాయాలతో ప్రపంచ వ్యాప్తంగా గుర్తింపు పొంది... ఐటీ హబ్ గానూ... ప్రత్యేక ముద్ర వేసుకున్న

మన హైదరాబాద్.. శాస్త్ర సాంకేతిక రంగాల్లో మరింత వృద్ధి చెందుతూ... శరవేగంగా అడుగులు ముందుకు వేస్తోంది. ఇప్పటికే వందల కొద్దీ ఐటీ సంస్థలతో హైదరాబాద్ విలసిల్లుతోంది. ఈ నేపథ్యంలో.. 'వరల్డ్ ఐటీ కాంగ్రెస్' హైదరాబాద్ లో నిర్వహించడం సోనే పే సుహాగా అన్న రీతిన హైదరాబాద్ ఐటీ షాన్ ను మరింతగా పెంచింది.

దేశంలో తొలిసారిగా హెచ్ఐసీసీలో తెలంగాణ ప్రభుత్వం, నాస్కామ్ (నేషనల్ అసోసియేషన్ ఆఫ్ సాఫ్ట్వేర్ అండ్ సర్వీసెస్ కంపెనీస్), విట్నా (వరల్డ్ ఇన్ఫర్మేషన్ టెక్నాలజీ అండ్ సర్వీసెస్ అలయన్స్) ఆధ్వర్యంలో.. 26వ ప్రపంచ ఐటీ కాంగ్రెస్ ఫిబ్రవరి 19న ఘనంగా ప్రారంభమైంది. కేంద్ర, రాష్ట్ర మంత్రులతోపాటు... 40 దేశాల నుంచి 3 వేలకు పైగా ప్రతినిధులతోపాటు ప్రపంచ ఖ్యాతినార్థించిన ఐటీ దిగ్గజ సంస్థలు... ఈ సదస్సులో పాల్గొన్నాయి. తొలిసారిగా వరల్డ్ ఐటీ కాంగ్రెస్ సదస్సు 1978లో జరిగింది. అప్పటి నుంచి ఇన్నోవేషన్ టెక్నాలజీ, కమ్యూనికేషన్స్ విభాగంలో ప్రాధాన్యతగల వేదికగా నిలుస్తోంది. సాంకేతిక రంగ నిపుణులు ఒక వైపు.. మరోవైపు తెలంగాణ స్వాగత సత్కారాలు, గద్యాలుకు చెందిన బంజారా నృత్యాలతో ఆరంభం కన్నుల పండువగా జరిగింది. ప్రత్యక్షంగా హాజరుకాలేకపోయిన ప్రధాని సరేంద్ర మోదీ వీడియో కాన్ఫరెన్స్ ద్వారా ఉదయం 11 గంటలకు సదస్సును అధికారికంగా

ప్రారంభించి... సదస్సుకు హాజరైన ఐటీ ప్రతినిధులను ఉద్దేశించి ప్రసంగించారు.

సరేంద్రమోదీ, భారత ప్రధాని

ప్రపంచ ఐటీ కాంగ్రెస్ కు వచ్చిన ప్రతినిధులకు స్వాగతం పలికిన ప్రధాని... అనేక సాంకేతిక ప్రయోగాలకు భారతదేశం అత్యంత మెరుగైన క్షేత్రంగా ఉందని అన్నారు. ప్రపంచ ఐటీ కాంగ్రెస్ తొలిసారిగా భారత్ లో జరగడంపై మోదీ సంతోషం వ్యక్తం చేశారు.

భారతీయుల సాధికారతలో డిజిటల్ సాంకేతిక పరిజ్ఞానం కీలక పాత్ర పోషిస్తోందని ప్రధాని పేర్కొన్నారు. ఆవిష్కరణల ఆవశ్యకత, భవిష్యత్తు ఆర్థిక వ్యవస్థ, వాణిజ్య లక్ష్యంగా స్టార్టప్ కంపెనీలను భారత ప్రభుత్వం ప్రోత్సహిస్తోందన్నారు. యువ మెదళ్ల సృజనాత్మక, ఆసక్తి, ఊహలు, ఆలోచనలకు రూపమివ్వడమే లక్ష్యంగా 'అటల్ ఇన్నోవేషన్ మిషన్'లో భాగంగా దేశవ్యాప్తంగా స్కూళ్లలో అటల్ టింకరింగ్ ల్యాబ్ లు నెలకొల్పుతున్నామని ప్రధాని వివరించారు.

ప్రధాని ప్రసంగం తర్వాత... కేంద్ర, రాష్ట్ర ఐటీ మంత్రులు... రవిశంకర్ ప్రసాద్, కేటీఆర్ సదస్సు ప్రాముఖ్యతను తెలిపారు.

రవి శంకర్ ప్రసాద్ - కేంద్ర ఐటీ శాఖ మంత్రి

కంప్యూటర్లు వస్తే ఉద్యోగాలు పోతాయని అందరూ భయపడ్డారని... కానీ కొత్తగా చాలా ఉద్యోగాలు సృష్టించబడ్డాయని... కేంద్ర ఐటీ శాఖ మంత్రి రవిశంకర్ ప్రసాద్ అన్నారు. కృషిమే మేధస్సు, ఆటోమేషన్, రోబోటిక్స్ తో పది ఉగ్ర్యోగాలు పోయినప్పుడు

టికీ... వంద ఉద్యోగాలు వస్తాయని ఆయన వివరించారు. మన దేశ పౌరులు సాంకేతికను గొప్పగా ఆదరిస్తున్నారని, ఇంటర్నెట్ వినియోగం విప్లవాత్మక స్థాయిలో ఉందన్నారు. ఉద్యోగులకు, పౌరులకు నాస్కామ్ సహాయంతో శిక్షణ ఇచ్చి... కృత్రిమ మేధస్సు, మ్యాపింగ్ టెక్నాలజీ, సైబర్ భద్రతపై విస్తృతస్థాయిలో కమిటీలు ఏర్పాటు చేస్తామన్నారు.

కేటీఆర్, రాష్ట్ర ఐటీ శాఖ మంత్రి

తెలంగాణ రాష్ట్రం డిజిటల్ తెలంగాణ దిశగా అడుగులు వేస్తోందని... వరల్డ్ ఐటీ కాంగ్రెస్ సదస్సులో రాష్ట్ర ఐటీ శాఖ మంత్రి కేటీఆర్... అన్నారు. సాంకేతికతను పూర్తిస్థాయిలో వినియోగించుకుంటున్నామని... త్వరలోనే ఈ లక్ష్యాన్ని చేరుకుంటామని కేటీఆర్ స్పష్టం చేశారు. హైదరాబాద్ తర్వాత త్వరలోనే ద్వితీయ శ్రేణి నగరాలైన కరీంనగర్, వరంగల్లకు కూడా ఐటీ సేవలను విస్తరిస్తామని కేటీఆర్ చెప్పారు. మిషన్ భగీరథ వంటి తెలంగాణ ప్రభుత్వ ప్రతిష్టాత్మక ప్రాజెక్టుల్లో... పైపులైన్లకు అనుసంధానంగా ఆస్టికల్ ఫైబర్ గ్రిడ్ను ఉపయోగించుకుని ఇంటింటికి ఇంటర్నెట్ సేవలను అందించనున్నట్లు కేటీఆర్ వివరించారు. ఇ-పంచాయతీ, ఇ-విద్య, టెలిమెడిసిన్, మీ సేవ వంటి ఇతర సేవలూ కూడా.. ప్రభుత్వం ప్రజల చెంతకు తీసుకెళ్లనుందని ఆయన తెలిపారు.

తెలంగాణ ఫైబర్ గ్రిడ్ కృషికి అభినందనలు

వరల్డ్ ఐటీ కాంగ్రెస్ సదస్సులో భాగంగా ఆస్టికల్ ఫైబర్ ప్రాజెక్టు కింద తెలంగాణ ప్రభుత్వ ఏర్పాటు చేసిన స్టాల్ ప్రదర్శనను కేంద్ర మంత్రి రవిశంకర్ ప్రసాద్ పరిశీలించారు. తెలంగాణ ఫైబర్ గ్రిడ్ ఫలితాలను తెలిపే ఫైలట్ ప్రాజెక్టు డీమాన్డ్ డ్రైవ్ నెట్వర్క్స్ ఆయన ప్రారంభించారు. ఈ నెట్వర్క్తో.. మహేశ్వరం మండలంలోని నాలుగు గ్రామాల్లోని ఇళ్లు, ప్రభుత్వ కార్యాలయాలను సచివాలయం, ప్రగతి భవన్, రాజ్ భవన్, స్టేట్ డాటా సెంటర్లకు అనుసంధానం చేశారు. మహేశ్వరంలోని ప్రభుత్వ పాఠశాలలో ఏర్పాటు చేసిన ఇ-క్లాస్ రూమ్లో విద్యార్థులతో మంత్రి ముచ్చటించారు. తెలంగాణలో టీ-ఫైబర్ ప్రాజెక్టు ద్వారా అందిస్తున్న సేవలపై... రవిశంకర్ అభినందించారు.

హైదరాబాద్ కు వస్తున్న మరో దిగ్గజ సంస్థ

ప్రపంచ ఐటీ చిత్రవటంలో తనకంటూ ఓ ప్రత్యేకతను చాటుకుంటున్న హైదరాబాద్ లో... అత్యాధునిక కృత్రిమ మేధస్సు కేంద్రాన్ని ఏర్పాటు చేసేందుకు... ప్రఖ్యాత 'అడోబీ'

సంస్థ ఆసక్తి కనబరచింది. సదస్సులో భాగంగా... అడోబీ సంస్థ సీఈఓ, చైర్మన్ శాంతను నారాయణ్ తో కేటీఆర్ భేటీ అయ్యారు. హైదరాబాద్ లో ఐటీ పురోగతిని ప్రశంసించిన నారాయణ్ హైదరాబాద్ లో అడోబీ అభివృద్ధి కేంద్రం, పెట్టుబడి , ఉద్యోగావకాశాలపై చర్చించారు.

ప్రపంచ ఐటీ కాంగ్రెస్ రెండో రోజు విశేషాలు -

ప్రపంచ ఐటీ కాంగ్రెస్ రెండో రోజున... హ్యూమనాయిడ్ రోబో సోఫియా ప్రత్యేకార్షణగా నిలిచింది. మనుషుల్లా మాట్లాడగలిగి, హావభావాలను ప్రదర్శించగలిగే అత్యుత్తమమైన రోబో ఇదే. హాంకాంగ్ కు చెందిన హాస్పన్ రోబోటిక్స్ అనే సంస్థ సోఫియాను రూపొందించింది. హాలీవుడ్ నటి ఆడ్రే హోప్ లాండ్స్ రూపు రేఖలతో రోబో సోఫియాను డిజైన్ చేశారు. సుమారు 66 హావభావాలను సోఫియా ప్రదర్శించగలదు. ఎదుటివారితో తాను జరుపుతున్న

సంభాషణను మెరుగుపరుచుకోగల కృత్రిమ మేధస్సు దీని సొంతం. సోఫియా మాటలతో ఫిదా అయిపోయిన సౌదీ అరేబియా దేశం.. మనుషులతో సమానంగా తమదేశ పౌర సత్వాన్ని కూడా ఇచ్చి గౌరవించింది. మనుషులకు ఎంతో విలువైన మేధస్సు ఉందని, వారిలోని ఆలోచనల వేగాన్ని చంపేయడం సాధ్యం కాదని.... రోబోలు మనుషుల మేధస్సును చంపుతాయనడం పెద్ద జోక్ అని సోఫియా పేర్కొంది.

క్రీడలు - సాంకేతిక అంశంపై జరిగిన చర్చలో భారత బ్యాడ్మింటన్ కోచ్ పుల్లె గోపీచంద్ పాల్గొన్నారు. క్రీడా నైపుణ్యాలను పెంచుకోవడంలో సాంకేతిక పరిజ్ఞానంతో దృఢుడు అని గోపీచంద్ అన్నారు.

బ్యాడ్మింటన్ ఆట విశ్లేషణకు టెక్నాలజీ ఉపయోగం కీలకమైందన్నారు. కృత్రిమ మేధస్సు వచ్చినప్పటికీ... మానవ మేధస్సు స్థానం భర్తీచేయలేవన్నారు. 30 ఏళ్ల క్రితం బ్యాడ్మింటన్ ను కెరీర్ గా ఎంచుకున్నప్పుడు.. ఇప్పటి పరిస్థితుల్లో చాలా మార్పు వచ్చిందన్నారు.

వరల్డ్ ఐటీ కాంగ్రెస్ - తెలంగాణ ప్రభుత్వం

ప్రపంచ ఐటీ కాంగ్రెస్ సదస్సులో భాగంగా... నాస్కామ్ తో తెలంగాణ ప్రభుత్వం పలు ఒప్పందాలు చేసుకుంది. దేశంలోనే మొట్టమొదటి డేలా అనలిటిక్స్, కృత్రిమ మేధస్సుకు సంబంధించిన ఎక్స్ లెన్స్ కేంద్రాన్ని నాస్కామ్ హైదరాబాద్ లో ఏర్పాటు చేయనుంది. పబ్లిక్, ప్రయివేటు భాగస్వామ్యంలో ఈ కేంద్రం ఏర్పాటు కానుంది. బుద్వేల్ లో ఈ కేంద్రాన్ని నెలకొల్పనున్నారు. మూడు 'వీ' లపై డేటా ప్రపంచం ఆధారపడి ఉందని... వాల్యూమ్, వెర్సిటీ, వెలాసిటీ అనేవి రాబోయే కాలంలో పరిశ్రమను మార్చివేస్తాయని కేటీఆర్

అన్నారు.

అటు స్టార్ట్స్ పరిశ్రమలకు వరల్డ్ ఐటీ కాంగ్రెస్ దిక్కుచిగా నిలిచింది. యువ ఔత్సాహిక పారిశ్రామికవేత్తలకు... సదస్సులో పాల్గొన నిపుణులు మార్గ నిర్దేశం చేశారు. పదివేల అంకుర పరిశ్రమలకు సాయం చేసే లక్ష్యంతో చేపట్టిన నాస్కామ్ జాతీయ పారిశ్రామిక చేయూత కార్యక్రమం(ఎన్ఐపీపీ) కింద దేశ, విదేశాల యువ పారిశ్రామిక వేత్తలతో ముఖాముఖి నిర్వహించారు.

వరల్డ్ ఐటీ కాంగ్రెస్ మూడో రోజు విశేషాలు....

ప్రపంచ ఐటీ కాంగ్రెస్ చివరి రోజున... తెలంగాణ ప్రభుత్వం పలు కీలక ఒప్పందాలు చేసుకుంది. సదస్సులో పాల్గొన్న విప్రో సీఎస్ఓ రిషద్ ప్రేమ్జీతో... మంత్రి కేటీఆర్ భేటీ అయి పలు ముఖ్య అంశాలపై చర్చించారు. సౌందర్య ఉత్పత్తుల తయారీ కేంద్రాన్ని తెలంగాణలో నెలకొల్పనున్నట్లు ఈ సందర్భంగా రిషద్ ప్రేమ్జీ తెలిపారు. విప్రో తర్వాత... తైవాన్లోని తుయావన్ రాష్ట్రంతో తెలంగాణ ప్రభుత్వం ఒప్పందం కుదుర్చుకుంది. తెలంగాణ - తుయావన్ రాష్ట్రాల మధ్య సిస్టర్ స్టేట్ ఒప్పందం కుదిరింది. తాజా ఒప్పందం ద్వారా.. రెండు రాష్ట్రాలకు చెందిన ఔత్సాహిక పారిశ్రామికవేత్తలకు ఉత్సాహం లభించనుంది.

ప్రపంచ ఐటీ కాంగ్రెస్లో తరుక్మనున్న నటి దీపికా పదుకుణె

కృత్రిమ మేధస్సు, ఐటీ ఆవిష్కరణలు వంటి అంశాలతో పాటు.. ప్రపంచ ఐటీ సదస్సులో 'మానసిక ధృఢత్వం' అనే అంశంపై ప్లీనరీ జరిగింది. విప్రో ముఖ్య ప్రణాళికా అధికారి రిషద్ ప్రేమ్జీతో జరిగిన చర్చలో... బాలీవుడ్ నటి దీపికా పదుకుణె పాల్గొని ప్రత్యేకార్షణగా నిలిచారు. సమాజంలో ఇటీవలె కాలంలో మానసిక కుంగుబాటు పెద్ద సమస్యగా మారిందని దీపికా ఆవేదన వ్యక్తం చేశారు. తాను తీవ్రమైన మానసిక ఒత్తిడికి లోనైవుడు...తన తల్లి ఎంతో ధైర్యం చెప్పిందని... ఆమె గుర్తుచేసుకున్నారు. ఈ రుగ్మత నుంచి బయటపడినందున... కనీసం ఒక్కరి జీవితానైనా రక్షించాలన్న లక్ష్యంతో... ' ది లివ్ ఆఫ్ లైఫ్ ' ఫౌండేషన్ ఏర్పాటు చేసినట్లు

దీపిక తెలిపారు.

ఘనంగా ముగిసిన 'వరల్డ్ ఐటీ కాంగ్రెస్'

కృత్రిమ మేధస్సు, ఐటీ ఆవిష్కరణలు, భవిష్యత్తు కోసం ఎన్నో ఉపయుక్తమైన చర్చలతో మూడురోజులపాటు కొనసాగిన ' వరల్డ్ కాంగ్రెస్ ఆన్ ఇన్ఫర్మేషన్ టెక్నాలజీ ' ఘనంగా ముగిసింది. ముగింపు కార్యక్రమంలో నాస్కాం చైర్మన్ రమన్ రాయ్, నాస్కాం అధ్యక్షుడు ఆర్.చంద్రశేఖర్, వరల్డ్ ఐటీ కాంగ్రెస్ అసోసియేషన్ సెక్రటరీ జనరల్ జిమ్ పోషియంట్, చైర్మన్ యువాన్చు, రాష్ట్ర

ఐటీ మంత్రి కేటీఆర్ పాల్గొన్నారు. ఐటీ రంగంలో తెలంగాణ ప్రభుత్వం చేస్తున్న కృషిని వక్రలు కొనియాడారు. హైదరాబాద్లో ఐటీ కాంగ్రెస్ నిర్వహించిన తీరు... తమను ఎంతగానో అకట్టుకుందని... వరల్డ్ ఐటీ కాంగ్రెస్ సెక్రటరీ జనరల్ జిమ్ పోషియంట్ ఉద్వేగభరితంగా అన్నారు. హైదరాబాద్లో నిర్వహించిన ఐటీ కాంగ్రెస్ ద్వారా తాము ఎంతో నేర్చుకున్నా

మని... వచ్చే ఏడాది నిర్వహించనున్న ఆర్యేనియా ప్రతినిధి అలె గ్జాండర్ యుషువాన్ తెలిపారు.

విద్య, వైద్య, రంగాల్లో ఎదురవుతున్న అనేక సవాళ్లను టెక్నాలజీతో అధిగమించేందుకు ప్రయత్నిస్తున్నట్లు ఐటీ కాంగ్రెస్ ముగింపు సందర్భంగా రాష్ట్ర మంత్రి కేటీఆర్ తెలిపారు. కొత్తగా వచ్చే ఏ టెక్నాలజీ అయినా... సమాజానికి, ప్రజలకు జీవన విధానాలను మరింత మెరుగుపరిచేలా ఉండాలని కేటీఆర్ ఆకాంక్షించారు. సాంకేతిక రంగంలో అద్భుతాలు సృష్టించే అవకాశమున్న ఐటీ రంగంలో సదస్సు నిర్వహణకు అవకాశం ఇచ్చినందుకు... నాస్కాం, విట్నా సంస్థలకు మంత్రి కేటీఆర్ ధన్యవాదాలు తెలిపారు. ఐటీ దిగ్గజ సంస్థలు, పరిశోధకులు... వివిధ ప్రత్యేక సంస్థల ప్రతినిధులు, ఔత్సాహిక పారిశ్రామికవేత్తలు, వృత్తి నిపుణులకు, సాంకేతిక రంగంలో జిజ్ఞాసపరులకు... పెద్ద సంఖ్యలో అంకుర సంస్థల వ్యవస్థాపకులకు... వరల్డ్ ఐటీ కాంగ్రెస్ స్ఫూర్తిగా నిలిచిందనడంలో ఎలాంటి సందేహం లేదు.....

- ఎం.డి.కరీం, m: 9618644771
e: kareermmd786@gmail.com

జీవకణ శాస్త్రంపై అంతర్జాతీయ సదస్సు

ప్రజాపయోగమైన జీవశాస్త్ర పరిశోధనల్లో ప్రపంచ ఖ్యాతినార్జించిన హైదరాబాద్‌లోని సీసీఎమ్బి (సెంటర్ ఫర్ సెల్యులర్ అండ్ మాలిక్యులర్ బయాలజీ)లో... 'ఇంటర్నేషన్ కాంగ్రెస్ ఆఫ్ సెల్ బయాలజీ-2018' పేరిట జీవకణ శాస్త్రం అంతర్జాతీయ సదస్సు నిర్వహించారు. ఐదురోజుల పాటు జరిగిన సదస్సులో.. సీసీఎమ్బి డైరెక్టర్ డాక్టర్ రాకేష్ మిశ్రా సహా 30 దేశాల నుంచి శాస్త్రవేత్తలు, 1100 మంది పరిశోధక విద్యార్థులు, స్కాలర్లు పాల్గొన్నారు. ఇంటర్నేషనల్ ఫెడరేషన్ ఫర్ బయాలజీకి ఇది 13వ సమావేశం కాగా, ఏషియన్ పసిఫిక్ ఆర్గనైజేషన్ ఫర్ సెల్ బయాలజీకి 8వ సమావేశం. అటు ఇండియన్ సొసైటీ ఆఫ్ సెల్ బయాలజీకి ఇది 41వ సమావేశం. సీసీఎమ్బి సహా ఈ సంస్థలు కలిసి అంతర్జాతీయ సదస్సు నిర్వహించడం ఇదే ప్రథమం.

జీవకణ శాస్త్రం -2018 సదస్సులో... నోబెల్ అవార్డు గ్రహీత మార్టిన్ ఛాల్సీ ప్రారంభ ఉపన్యాసం చేశారు. అమెరికాకు చెందిన మార్టిన్ కనిపెట్టిన 'గ్రీన్ ఫ్లోరోసెంట్ ప్రోటీన్ - జీవీఫ్లెపికి 2012లో నోబెల్ పురస్కారం లభించింది. విద్యార్థులే రేపటి ప్రయోగశాల ఆవిష్కర్తలు అని మార్టిన్ అన్నారు. జీవకణ శాస్త్ర రంగంలో తీసుకొచ్చిన విప్లవాత్మక పురోగతిని కనిపెట్టే క్రమంలో తన అనుభవనాలను సదస్సులో తెలిపారు. కణాలను అన్వేషించే నూతన విధానాలను, వాటి ఉపయోగాలను మార్టిన్ చర్చించారు. కణాల్లో వ్యాధి వృద్ధిగల కారణాలు, వ్యాధి చికిత్సకు దోహదపడే నూతన మార్గాలను మార్టిన్ ప్రస్తావించారు.

ఇంటర్నేషనల్ ఫెడరేషన్ ఫర్ సెల్ బయాలజీ అధ్యక్షుడు హిరకోవా మాట్లాడుతూ... ఇలాంటి అంతర్జాతీయ సదస్సుల వల్ల భారత, విదేశీ పరిశోధకులకు సహాయ సహకారాలు పెరుగుతాయన్నారు. జీవకణ శాస్త్ర పరిశోధనను వేగవంతం చేసి, ప్రజారోగ్య సవాళ్లను పరిష్కరించడానికి, నూతన ఆలోచనలు,

ఆవిష్కరణలకు, విధాన రూపకల్పనకు ఈ సమావేశం ఉపయోగపడుతుందని ఏషియన్ పసిఫిక్ ఆర్గనైజేషన్ ఫర్ సెల్ బయాలజీ అధ్యక్షుడు సత్యజిత్ మేయర్ అన్నారు. జీవకణ శాస్త్రంలో పరిశోధనలు, బోధన, శిక్షణ, చర్చలను ప్రోత్సహించే లక్ష్యంతో 1976లో భారత్‌లో ఇండియన్ సొసైటీ ఆఫ్ సెల్ బయాలజీ ఏర్పాటైందని ఆ సంస్థ అధ్యక్షుడు జగత్ కుమార్ రాయ్ అన్నారు.

ఐదు రోజులపాటు జరిగిన జీవకణ శాస్త్ర సదస్సులో కేంద్ర శాస్త్ర, సాంకేతిక శాఖ సహాయ మంత్రి సుజనా చౌదరి పాల్గొన్నారు. 'జీవకణ శాస్త్రంలో అవకాశాలు... బయోటెక్ అంకురాల నిర్మాణం' అంశంపై... మంత్రి ప్రసంగించారు. శాస్త్రీయ దృక్పథ పరిశోధనల నుంచి ప్రజా పరిశోధనల వైపు మారాల్సిన అవసరం ఉందని ఆయన అన్నారు. ఏ

ఆవిష్కరణ అయినా, అప్లికేషన్ అయినా... గ్రామీణ ప్రజలు, ఎక్కువ మంది జీవితాలు మెరుగుపడేందుకు దోహదపడేలా ఉండాలని శాస్త్రవేత్తలు, పరిశోధకులకు సుజనా చౌదరి పిలుపునిచ్చారు. ప్రజలకు ఉపయోగపడే పరిశోధనలకు కేంద్ర ప్రభుత్వ మద్దతు ఉంటుందని... ఆయన స్పష్టం చేశారు. సదస్సులో నిపుణులు, పరిశోధకులు చర్చించిన వైద్యం, వ్యవసాయం, పోషకాహారం వంటి అంశాల్లో ప్రజలకు అవరాలు తీర్చే పరిశోధనలకు అంకురార్పణ జరగాలని మంత్రి కోరారు.

ప్రపంచంలోని వివిధ ప్రాంతాల్లోని విభిన్న భౌగోళిక పరిస్థితుల్లో పనిచేస్తున్న జీవ శాస్త్రవేత్తలకు... జీవ కణాల లక్షణాలను మరింతగా అర్థం చేసుకుని అధ్యయనం చేయడానికి ఉపయోపడిందని వక్తలు అన్నారు. పరిశోధనల విషయాలతోపాటు జీవశాస్త్ర అధ్యయనం, ఈ రంగంలోకి రావాలనుకునే విద్యార్థులకు స్పూర్తి నింపింది.

-దక్కన్ న్యూస్

కరీంనగర్లో ఘనంగా బాలమిత్ర సదస్సు

“మీరు భారత ప్రధానిగా బాధ్యతలు చేపట్టినందుకు అభినందనలు. మీరు చిన్నతనంలో బాలకార్మికుడిగా టీ అమ్మారు. అయితే ఇప్పుడు మీరు చేయాల్సిన పనొకటే. బాల్యంలో చిన్నారులు పనిచేయాల్సిన దుస్థితిలో ఉండకూడదు. ఆ వయసులో వారికి చదువే ముఖ్యం. ఉచితంగా అది అందాలి... మీరు ఈ విషయంపై దృష్టిపెట్టాలి” - పన్నెండేళ్ల వయసులో చిన్నారుల చదువు కోసం పరితపించి... ఒక్కో అడుగుస్తూ వచ్చిన 60 ఏళ్ల కైలాష్ సత్యాద్ధి సరేంద్రమోదీకి పంపిన టీసీట్ ఇది.

“మా అమ్మ చేసిన టిఫిన్ పట్టుకుని స్కూలుకు బస్సులో బయలుదేరా... దగ్గరగా వచ్చిన కొందరు నీ పేరేంటి..? అని అడిగారు. మలాలా అన్నాను. అంతే బుల్లెట్ల వర్షం కురిపించారు. రెండేళ్లు పట్టింది బతికిబయటపడటానికి. ఇప్పుడు తాలిబన్లు లెదురై చంపేస్తావన్నా.. భయమేంలేదు. ఆడపిల్లలకు చదువెంత ముఖ్యమో వారికి చెబుతా... వారు చేస్తున్న పని తప్పని చెబుతా, బాలలు తమ హక్కుల కోసం పోరాడాలని చెబుతా”... ఇది మలాలా మాట. 12ఏళ్ల వయసులో పలకరించి మృత్యువుతో పోరాడి గెలిచిన చిన్నారి మాట.. ఆడపిల్లలకు చదువెంత అవసరమో వివరిస్తూ ప్రచారం చేస్తోంది మలాలా.

చిన్నారులంతా పనిలోకి కాదు.. బడిలోకి వెళ్ళాలంటారు కైలాష్ సత్యాద్ధి... ఈ ఇద్దరూ కేవలం అలా చెప్పి ఊరుకోలేదు. ప్రాణాలకు తెగించి పోరాడారు. అందుకే వారు పిల్లలకు దేవుళ్లయ్యారు. అవినీతి కృషికి గుర్తింపుగా నోబెల్ బహుమతి అందుకున్నారు. ఇంకా బ్రాహ్మణ కుటుంబానికి చెందిన సత్యాద్ధి అసలు పేరు కైలాష్ శర్మ. అయితే కులమత భేదాలు ఉండకూడదన్న గాంధీజీ స్ఫూర్తితో ఆయన పేరును కైలాష్ సత్యాద్ధిగా మార్చుకున్నారు. ముక్తి ఆశ్రమ్ - బాల ఆశ్రమ్ బచ్పన్ బచావో ఆందోళన సభ్యులు, మీడియా ప్రతినిధులు, పోలీసులు కలిసి బాలకార్మికులు ఉన్న వ్యవస్థలపై పక్కాప్లాన్తో దాడులు చేసి

చిన్నారులను రక్షించి, ముక్తి ఆశ్రమ్లో చేర్చిస్తారు. ఇది ఢిల్లీలో ఉంది. వారి బంధువుల ఆచూకీ తెలుసుకుని వారి దగ్గరకు చేర్చేవారు. అనాథ బాలకార్మికులుంటే వారిని రాజస్థాన్లోని విరాట్ నగర్లో ఉన్న బాల ఆశ్రమ్కు తరలించేవారు. వారిని దీర్ఘకాలంగా అక్కడే ఉంచి చదువు చెబుతున్నారు. వివిధ అంశాలలో శిక్షణ ఇస్తారు.

బాలల హక్కుల పరిరక్షణ కోసం “1980లో బచ్పన్ బచావో ఆందోళన” సంస్థను స్థాపించి ఎన్నో కార్యక్రమాలు చేపట్టి దేశభ్యూతిని పొందిన నోబుల్ శాంతి బహుమతి గ్రహీత డాక్టర్ కైలాష్ సత్యాద్ధి ఫిబ్రవరి 28న కరీంనగర్లోని అంబేద్కర్ స్టేడియంలో నిర్వహించిన బాలమిత్ర సదస్సుకు ముఖ్య అతిథిగా హాజరయ్యారు. ఈ కార్యక్రమం ఎంపీ వినోద్కుమార్ అధ్యక్షతన జరిగగా, ఆర్థిక మంత్రి ఈటల రాజేందర్, చైల్డ్ వెల్ఫేర్ ప్రిన్సిపల్ కార్యదర్శి జగదీశ్వర్, జడ్పీ అధ్యక్షురాలు తుల ఉమ, కలెక్టర్ సర్పరాజ్ అహ్మద్, ఎమ్మెల్యే గంగుల కమలాకర్, ఎమ్మెల్సీ నారదాసు లక్ష్మణరావు, నగర కమిషనర్ శశాంక, ట్రైని కలెక్టర్ ప్రావీణ్య, డిప్యూటీ మేయర్ రమేష్, తెలంగాణ ప్రైవేట్ కళాశాలల అసోసియేషన్ రాష్ట్ర అధ్యక్షుడు సరేందర్ రెడ్డి, కార్పొరేటర్లు, టీఆర్ఎస్ నాయకులు, వివిధ విద్యా సంస్థల చైర్మన్లు, ప్రతినిధులు, ఉపాధ్యాయులు, విద్యార్థులు పెద్ద సంఖ్యలో పాల్గొన్నారు.

ఈ సందర్భంగా నోబుల్ శాంతి బహుమతి గ్రహీత కైలాష్ సత్యాద్ధి మాట్లాడుతూ.. “చైల్డ్ ఫ్రెండ్లీ తెలంగాణ”కు ప్రభుత్వం కృషి చేయాలని అన్నారు. చైల్డ్ ఫ్రెండ్లీ తెలంగాణకు అంకురార్పణ జరిగిన ఈ రోజు చరిత్రాత్మకమని అభివర్ణించారు. భావితరాల కోసం ఎంపీ వినోద్కుమార్ ఆలోచించడం అభినందనీయమన్నారు. ఉపాధ్యాయులు, తల్లిదండ్రులు, అధికారులు, పోలీసులు, మంత్రులు, రాజకీయ నాయకులు, ప్రతి ఒక్కరితో స్నేహాన్ని అలవర్చుకోవాలని పిల్లలకు సూచించారు. నాలుగేళ్ల క్రితమే ఏర్పడిన తెలంగాణ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం బాలలపై ప్రత్యేక శ్రద్ధ తీసుకుంటోందని,

సీఎం అమలు చేస్తున్న కల్యాణలక్ష్మి, షాదీముబారక్ పథకాలతో బాల్యవివాహాలు తగ్గయ్యారు. రాష్ట్రంలో 500 మోడల్ స్కూల్స్ ప్రారంభించిన ప్రభుత్వం నాణ్యమైన విద్య, భోజనం అందించడం అభినందనీయమని కైలాష్ సత్యార్థి కొనియాడారు. బాల కార్మికుల పాఠశాలల్లో చేర్పించాలని సూచించారు. బాల కార్మికులు లేకుండా చేయడం చైల్డ్ ఫ్రెండ్లీ తెలంగాణలో భాగమేనని చెప్పారు. దేశంలో ప్రతి గంటకు నలుగురు పిల్లలపై లైంగిక వేధింపులు జరగడం సిగ్గుచేటని, 18 ఏళ్లలోపు బాలికలు ఇద్దరిలో ఒక్కరు వేధింపులకు గురవుతున్నట్లు గణాంకాలు చేస్తున్నాయని ఆవేదన వ్యక్తం చేశారు.

లైంగిక వేధింపులు తగ్గాలని, ఇందుకు వారికి భద్రత కల్పించాల్సిన అవసరం ఉందన్నారు. అలాగే స్నేహపూర్వకంగా వ్యవహరిస్తే వేధింపులు తగ్గతాయని సూచించారు. అనేక రాష్ట్రాల్లో తమ సంస్థ జూనియర్ పోలీసు అధికారులతో కలిసి బాల కార్మిక నిర్మూలనకు కృషి చేస్తుందని సత్యార్థి తెలిపారు. తమ సంస్థతో పాటు అనుబంధ సంస్థల సభ్యులు వెయ్యిమంది నహాకారాన్ని చైల్డ్ ఫ్రెండ్లీ తెలంగాణకు అందిస్తామని ఆయన ప్రకటించారు. బాల కార్మికుల నిర్మూలన, బాల్యవివాహాలను అరికట్టడం, నూరుశాతం బడీడు పిల్లలంతా పాఠశాలకు వెళ్ళడం, చిన్నారులపై లైంగిక వేధింపులు జరుగకుండా వారికి భద్రత కల్పించడం వంటి బాలల హక్కుల పరిరక్షణ దిశగా తెలంగాణ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం కృషి చేయాలని తెలిపారు. ప్రతి ఒక్కరు సృష్టత, సాధన, ధైర్యం, తోటివారి పట్ల కరుణ, దయతో కలిసి మెలిసి ఉండి లక్ష్యాన్ని చేరుకోవాలన్నారు. దేశంలోని ప్రతి ఒక్కరిని స్నేహితులుగా చేసుకుంటే భద్రత, శాంతి నెలకొంటుందని చెప్పారు. దేశంలో 500 చైల్డ్ ఫ్రెండ్లీ గ్రామాలున్నాయని, అక్కడ బాలకార్మికులు లేరని, బాల్యవివాహాలు జరుగవని, పిల్లలంతా స్కూల్కు వెళ్తారని చెప్పారు. పిల్లలు బాల పంచాయతీలను ఏర్పాటు చేసుకొని ఎన్నికల ద్వారా నాయకులను ఎన్నుకుంటారని చెప్పారు. అధికారిక గ్రామ పార్లమెంట్ కూడా ఉంటుందని, ఈ రెండు కమిటీలు సమావేశమై ప్రజలకు, పిల్లలకు అవసరమైన నిర్ణయాలు, గ్రామాభివృద్ధికి బాటలు వేసుకుంటారని, పిల్లల సలహాలు

తీసుకుంటారని చెప్పారు.

రాష్ట్ర ఆర్థిక మంత్రి ఈటల రాజేందర్ మాట్లాడుతూ.. విద్యార్థులంతా మంచి మార్గంలో నడిచి తల్లిదండ్రులు, రాష్ట్రం, దేశం గర్వపడే వ్యక్తులుగా ఎదగాలని ఆకాంక్షించారు. దేశంలోనే ఎక్కడాలేని విధంగా చిన్నారులు, విద్యార్థులు కోసం తెలంగాణ ప్రభుత్వం అనేక పథకాలను అమలు చేస్తున్నదని చెప్పారు. మూడేళ్ల చిన్నారుల ఆరోగ్యం కోసం ప్రతి నెలా 15 గుడ్లను, మూడు నుంచి ఏడేళ్లలోపు పిల్లలకు నెలకు 30 గుడ్లను అందిస్తున్నామని తెలిపారు. కేంద్రం వీటికి నిధులు తగ్గించినా రాష్ట్రం వ్యయం చేస్తుందన్నారు.

మహిళలు, ఆడపిల్లలపై లైంగిక వేధింపులు, దాడులను అరికట్టేందుకు షీ టీమ్స్ ఏర్పాటు చేసి రక్షణ కల్పిస్తున్నామని తెలిపారు. ఈనాటి విద్యార్థులే రేపటి రాష్ట్ర దేశసంపద అనీ, మీ చేతుల్లో దేశ, రాష్ట్ర భవిష్యత్తు నిలిచి ఉందని చెప్పారు. ప్రస్తుతమున్న సాంకేతిక పరిజ్ఞానంలో మంచి, చెడులున్నాయనీ, అందులో మంచిని తీసుకొని ముందుకు సాగాలని విద్యార్థులకు సూచించారు. పేద పిల్లలకు నాణ్యమైన విద్యనందించేందుకు రాష్ట్రంలో 500 రెసిడెన్షియల్ స్కూల్స్ ఏర్పాటు చేసి విద్యను అందిస్తున్నామన్నారు. చిన్నారుల అభ్యున్నతి కోసం కైలాష్ సత్యార్థి ఇచ్చే సూచనలు, సలహాలను అమలు చేసేందుకు ప్రయత్నిస్తామని ఈటల రాజేందర్ తెలిపారు.

ఎంపీ వినోద్ కుమార్ మాట్లాడుతూ.. దేశాన్ని మరింత ముందుకు తీసుకువెళ్లే విధంగా బాలల హక్కులు, మెరుగైన విద్య, బాల కార్మికుల నిర్మూలన కోసం దేశవ్యాప్త ఉద్యమాలను చేపట్టి నోబుల్ శాంతి బహుమతిని పొందిన కైలాష్ సత్యార్థి సూచనలను పిల్లలు ఆచరణలో పెట్టాలని తెలిపారు. సత్యార్థి స్ఫూర్తితో తెలంగాణను చైల్డ్ ఫ్రెండ్లీ రాష్ట్రంగా తీర్చిదిద్దేందుకు ప్రయత్నిస్తామని చెప్పారు. పిల్లలపై ప్రతి ఒక్కరూ స్నేహ పూర్వకంగా ఉండాలని కోరారు. ఫ్రెండ్లీ తెలంగాణలో ప్రతి ఒక్కరూ భాగస్వాములు కావాలని పిలుపునిచ్చారు. భవిష్యత్తు తరాలకు మంచిని అందించేందుకు అందరు ముందుకు రావాలన్నారు.

ఎమ్మెల్యే గంగుల కమలాకర్ మాట్లాడుతూ.. పిల్లలు దైవంతో

నమానమని, వారి కళ్లతో చూస్తే నుండర ప్రపంచం కనిస్తుందన్నారు. పిల్లలను తప్పకుండా చదివించాలని కోరారు. విద్యతోనే బంగారు భవిష్యత్ ఉంటుందన్నారు. 80 వేల మంది బాల కార్మికులకు విముక్తి కల్పించిన కైలాష్ సత్యార్థి ఆదర్శనీయుడని కొనియాడారు. ఎమ్మెల్యే నారదాసు లక్ష్యార్థి మాట్లాడుతూ.. సేవచేయడం అంటే సంపద పంచడమేనని బాలల సంక్షేమం కోసం కృషి చేసే ఆశయం చాలా గొప్పదన్నారు. జిల్లా పరిషత్ చైర్పర్సన్ తుల ఉమ మాట్లాడుతూ.. మంచిన నేర్పుకొని చెడుకు దూరంగా ఉండాలని ఒక తల్లిగా చెబుతున్నానని సందేశమిచ్చారు. బ్రహ్మి రాష్ట్ర ప్రధాన కార్యదర్శి యాదగిరి శేఖర్ రావు మాట్లాడుతూ.. చైల్డ్ ఫ్రెండ్లీ రాష్ట్రంగా మారుస్తున్న సందర్భంగా రాష్ట్రంలోని 15 వేల

మంది అనాధ పిల్లలకు ప్రైవేట్ లో ఉచిత విద్య అందిస్తామన్నారు. 15 వేల ప్రైవేట్ స్కూళ్లలో ప్రతి స్కూల్ లో ఒకరికి విద్య అందిస్తామని తెలిపారు.

అలరించిన సాంస్కృతిక ప్రదర్శనలు :

వివిధ పాఠశాలల విద్యార్థులు సాంస్కృతిక కార్యక్రమాలతో అలరించారు. బాలమిత్ర సదస్సు సందర్భంగా వివిధ పాఠశాలల్లో వివిధ అంశాలపై పోటీలు నిర్వహించగా, విజేతలకు కైలాష్ సత్యార్థి చేతుల మీదుగా బహుమతులు అందజేశారు. పోటీల్లో అత్యున్నత ప్రదర్శన చేసిన మూడు నృత్య రూపాలను వేదికపై ప్రదర్శించారు.

బాల కార్మికుల్లోని తెలంగాణను నిర్మూలన

రంగారెడ్డి జిల్లా ఇబ్రహీంపట్నం నగర పంచాయతీ పరిధిలోని శేరిగూడ శ్రీఇందు ఇంజనీరింగ్ కళాశాలలో “చైల్డ్ ఫ్రెండ్లీ తెలంగాణ” అంశంపై సెమినార్ నిర్వహించారు. ఈ సెమినార్ లో నోబెల్ శాంతి బాహుమతి గ్రహీత కైలాష్ సత్యార్థి, ఇబ్రహీంపట్నం ఎమ్మెల్యే మంచెరెడ్డి కిషన్ రెడ్డి, ఇందు కళాశాల చైర్మన్ వెంకటరావు, ప్రభుత్వ సలహాదారు బీ.వీ.పాపారావు, బాలల ఫిల్మ్ సొసైటీ తెలంగాణ చైర్మన్ వేదకుమార్, సెంటర్ ఫర్ గుడ్ గవర్నమెంట్ డైరెక్టర్ దేవీప్రసాద్, మార్కెట్ కమిటీ చైర్మన్ వెంకటరమణారెడ్డి, నగర పంచాయతీ చైర్మన్ భరత్ కుమార్, తెలంగాణ ఆదర్శరైతు మొద్దు అంజిరెడ్డి, జెట్టిటీసీ రమేష్ గాడ్, నేతలు దేవరంపల్లి

శ్రీనివాస్ గాడ్, మోహన్ రెడ్డి, అల్వాల్ వెంకటరెడ్డి తదితరులు పాల్గొన్నారు.

విద్యార్థుల కోసం బంగారు తెలంగాణ కార్యక్రమంలో “చైల్డ్ ఫ్రెండ్లీ తెలంగాణ” అంశంపై కళాశాల విద్యార్థినీ విద్యార్థులతో ఏర్పాటుచేసిన ముఖాముఖి కార్యక్రమంలో ఆయన మాట్లాడుతూ.. బాల కార్మికుల్లోని తెలంగాణ నిర్మాణానికి కృషి చేయాలని పిలుపునిచ్చారు. దేశంలో పిల్లలకు రక్షణ కరువైందని ఆవేదన వ్యక్తం చేశారు. వారి సంరక్షణ కోసం అందరూ ఉద్యమించాలన్నారు. ప్రపంచంలో 53 శాతం బాలలకు అన్ని విధాలుగా అన్యాయం జరుగుతోందన్నారు. పిల్లల సంతోషాలు, కళలను వట్టించుకోకపోవడంతో వారి బాల్యం బుగ్గిపాలవుతోందని, చాలా ప్రాంతాల్లో పిల్లలు బాలకార్మికులుగా మగ్గిపోతున్నారని, పిల్లలను కాపాడుకోవాల్సిన బాధ్యత మనందరిపై ఉందని పేర్కొన్నారు. దేశ భవిష్యత్ విద్యార్థులు, యువత చేతుల్లోనే ఉందని డ్రీం, డిస్ కవర్, డూ అనే త్రీడీ ఫార్ములాతో ముందకు సాగితేనే జీవితంలో ఉన్నతస్థానానికి చేరుకోగలుగుతారని అన్నారు. గతంలో భారతదేశం గురించి ప్రపంచ దేశాలు చిన్న చూపుతో ఉండేవని, కేవలల పేద ప్రజలుండే దేశంగా పేర్కొనే వారని, నేడు ప్రపంచవ్యాప్తంగా భారత దేశ గొప్పతనం తెలిసిందని అన్నారు. పురుషులకు ధీటుగా మహిళలు తమ ప్రతిభను చాటుతూ విజయాలు నమోదు చేస్తున్నట్లు తెలిపారు. ప్రపంచాన్ని లీడ్ చేసే దిశగా మహిళలు అడుగులు వేయడం శుభపరిణంగా అభివర్ణించిన ఆయన పలు అంశాలలో మహిళల పాత్ర ఇంకా పెరగాల్సిన అవసరం ఉందని అభిప్రాయం వ్యక్తం చేశారు. సురక్షిత భారత దేశం కోసం, సురక్షిత బాల్యం కోసం, డ్రాఫ్ట్ అవుట్ లేని విద్యార్థులు కోసం ప్రతిజ్ఞ చేయాలని విద్యార్థులకు సూచించారు. కాలేజీ ఆడిటోరియానికి కైలాష్ సత్యార్థి ఆడిటోరియంగా నామకరణం చేశారు.

ప్రభుత్వ సలహాదారుడు బీ.వీ.అప్పారావు మాట్లాడుతూ.. విద్యార్థి దశ నుంచే విలువలతో కూడిన జీవితం అలవర్చుకోవాలని అన్నారు. బాలల ఫిల్మ్ సొసైటీ తెలంగాణ చైర్మన్ వేదకుమార్ మాట్లాడుతూ.. దేశ నిర్మాణంలో మహిళల భాగసామ్యం పెరగాల్సిన అవసరముందని అందుకు గాను మహిళలో చైతన్యం రావాలన్నారు. ఇబ్రహీంపట్నం ఎమ్మెల్యే మంచెరెడ్డి కిషన్ రెడ్డి మాట్లాడుతూ.. విద్యావ్యవస్థను ముందుకు తీసుకెళ్లడానికి అనేక చర్యలు తీసుకుంటున్నట్లు చెప్పారు. ఒడిశా నుంచి వలస వచ్చిన కార్మికులకు ఇక్కడ వర్క్ సైడ్ పాఠశాలలు ఏర్పాటుచేసి వారి మాతృభాషలో విద్యనందిస్తున్న సంగతి గుర్తు చేశారు. శ్రీ ఇందూ కళాశాల చైర్మన్ రంగినేని వెంకటరావు తమ కళాశాల ఆడిటోరియంకు కైలాష్ సత్యార్థి ఆడిటోరియంగా నామకరణం చేస్తూ నిర్ణయం తీసుకున్నట్లు సభాముఖంగా ప్రకటించారు.

-యడవెల్లి సైదులు, m: 7032188578
e : saidulu458@gmail.com

చెబ్బాం, విందాం, నేర్చుకుందాం

ఆక్స్ఫర్డ్ గ్రామర్ స్కూల్లో స్కూల్ రేడియో

ఇక మరుగున పడిపోయిందనుకొన్న రేడియో ఇప్పుడు కొత్త పుంతలు తొక్కుతోంది. మారుతున్న సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని తోడుగా చేసుకొని, ప్రపంచంలో ఎక్కడి నుంచైనా వినే సామర్థ్యాన్ని పెంపొందించుకొంది. అంతేకాదు, చిన్నారుల కోసం చిన్నారులే కార్యక్రమాలు రూపొందించేలా వినూత్న ప్రయోగాలకు నెలవైంది - అదే స్కూల్ రేడియో. ఇప్పుడు తెలంగాణాలో తొలి సారిగా హైదరాబాద్ లోని హిమాయత్ నగర్ లో ఉన్న ఆక్స్ఫర్డ్ గ్రామర్ స్కూల్ లో విద్యార్థులే స్వయంగా స్కూల్ రేడియో కార్యక్రమాలు రూపొందిస్తున్నారు.

ఏ పనినైనా స్వయంగా తాము చేయగలమనే నమ్మకాన్ని వారిలో పాదుకొల్పటం దీని లక్ష్యం.

లింగ వివక్ష, బాలికల విద్య ప్రాధాన్యత గురించి తెలియజేస్తూ ఆక్స్ఫర్డ్ గ్రామర్ స్కూల్ రేడియో క్లబ్ విద్యార్థులు రూపొందించిన 'బేటీ బచావో బేటీ పదావో' కార్యక్రమాన్నీ, అనుకోకుండా కనుగొన్న నూతన అన్వేషణల గురించిన కార్యక్రమాన్నీ, సహజ వనరుల సంరక్షణకు చేపట్టవలసిన చర్యల గురించి తెలియజేసిన ఎపిసోడ్ ను ఫిబ్రవరి 15వ తేదీన స్కూల్

రేడియోలో ప్రసారం చేయటం జరిగింది.

మళ్ళీ మార్చి 15 వ తేదీ ఉదయం 11 గంటలకు, తిరిగి సాయంత్రం 6 గంటలకు ఆక్స్ఫర్డ్ గ్రామర్ స్కూల్ రేడియో క్లబ్ విద్యార్థులు రూపొందించిన కార్యక్రమాలు ప్రసారమౌతాయి. ఈ కార్యక్రమాలను వినేందుకు కంప్యూటర్ లేదా స్మార్ట్ ఫోన్ లో <http://www.schoolradio.in/ogs.html> వెబ్ సైట్ ని సందర్శించవచ్చు.

-గాలి ఉదయ కుమార్, m : 9440994244
e : uday@vikasadhatri.org

బాల చెలిమి పిల్లల వికాస మాస పత్రిక సహకారంతో జనవరి నెలలో మూడు రోజుల పాటు శిక్షణా కార్యక్రమాలను ఆక్స్ఫర్డ్ గ్రామర్ స్కూల్ లో స్కూల్ రేడియో నిర్వహించింది. రేడియో కార్యక్రమాల కోసం ఎటువంటి ఇతివృత్తాలను ఎంచుకోవాలి?, స్ట్రిట్ ను ఎలా రాయాలి? రాసేందుకు అవసరమైన సమాచారాన్ని ఎక్కడ నుంచి, ఎలా సేకరించాలి? వంటి విషయాలను విద్యార్థులు ఈ శిక్షణా కార్యక్రమాల్లో తెలుసుకొన్నారు. రేడియో కోసం ఎలా మాట్లాడాలో నేర్చుకున్నారు. సృజనాత్మక అంశాలను గురించి తెలుసుకోవటంతో పాటు డ్రీ అండ్ ఓపెన్ సోర్స్ సాఫ్ట్ వేర్ ను ఉపయోగిస్తూ ఆడియో రికార్డింగ్ చేయటం, ఆడియో ఫైల్స్ ను ఎడిట్ చేయటంకు సంబంధించిన ప్రాథమిక విషయాలను కూడా విద్యార్థులు తెలుసుకొన్నారు.

విద్యార్థులు స్వయంగా వ్రాసిన కథలు, కవితలు, గేయాలు, వ్యాసాలను స్కూల్ రేడియోలో ప్రసారం చేయటం జరుగుతుంది. వీటిలో కొన్నింటిని ఎంపిక చేసి, బాల చెలిమి పిల్లల పత్రికలో ప్రచురిస్తాం. విద్యార్థుల సృజనాత్మకతకు బహుముఖ ప్రచారం కల్పించటం ద్వారా వారిలో ఆత్మ విశ్వాసాన్ని పెంపొందించటం,

నేటి పాఠం

(బాలల కవిత)

మల్లెపూవు వంటి స్వచ్ఛత
పాల నురుగు వంటి బిరునవు
గంగిగోవు లాంటి దూకుడు
చందనము వలె మనస్సు
చల్లని వెన్నెలవంటి దృష్టి
కోమలమైన శరీరం

బిలక పలుకులతో
బిట్టి బిట్టి అడుగుల కృష్ణుడై
రారా నా బిన్ను తండ్రి
ఈ కల్పషమైన లోకంలో
నీ స్వచ్ఛమైన మనస్సుతో
కల్పషాన్ని దూరం చేయడానికి
వివేకానందుడవై, గురజాడవై
ముందుకు సాగు పారుడవై

- తాళ్ళూరి కమలారాణి
m : 97013 51925

JBR

ARCHITECTURE COLLEGE

HYDERABAD

(Approved by Council of Architecture, New Delhi - Affiliated to JNA&FAU Hyderabad)

E-mail : jbrarchitecture@jbggroup.org.in, www.jbrarchitecture.com

వాస్తవికతకు ప్రతిబింబం “హార్పాల్ సింగ్”

గ్రామీణ జీవన నేపథ్యాలను అత్యద్భుతంగా దృశ్యీకరిస్తూ తన సృజనాత్మక ప్రతిభను చాటిచెబుతున్న అరుదైన ఛాయా చిత్రకారుడు ఎన్.హార్పాల్ సింగ్. గత మూడు దశాబ్దాలుగా పాత్రికేయ వృత్తిలో రాజిస్తూనే ఎన్నో అద్భుతమైన ఛాయా చిత్రాలను అందించి తనదైన ప్రత్యేకతను నిలుపుకున్నారు. భారతదేశంలోనే ప్రముఖ స్థానాన్ని పొందిన జాతీయ ఆంగ్ల దినపత్రిక ‘ది హిందూ’లో పదిహేను సంవత్సరాలు తన సేవలు అందించారు. సీనియర్ అసిస్టెంట్ ఎడిటర్ స్థాయిలో తెలంగాణ రాష్ట్రంలోని ఆదిలాబాద్ లో విధి నిర్వహణలో ఉన్న ఆయన పాత్రికేయుడిగా చూసిన విభిన్న సామాజిక జీవన కోణాలను సజీవ ఛాయా చిత్రాలుగా మలిచారు. ఆదిలాబాద్ జిల్లాలోని గిరిజనుల జీవన విధానం, సంస్కృతి, ఆచార వ్యవహారాలు, విలువలు, విధానాలు, జీవనంలో వచ్చి చేరుతున్న మార్పులు, చేర్పులను హార్పాల్ సింగ్ గారు తన కెమెరాలో అత్యద్భుతంగా చిత్రీకరించారు.

తెలంగాణ రాష్ట్రంలోని ఆదిలాబాద్, ఆసిఫాబాద్, మంచుర్యాల, నిర్మల్ ప్రాంతాలలోని గిరిజనుల జీవనశైలులను, ప్రత్యేకమైన గిరిజన తెగగా భావించే రాజ్ గోండుల జీవన

స్థితిగతులను సవివరమైన చిత్రాలుగా, అరుదైన చిత్రాలుగా మలిచారు. పెన్ గంగా, గోదావరి పరీవాహక ప్రాంతాలలో నివసించే గిరిజనుల జీవన విధానంపై సమగ్రమైన సాధికారికమైన ఛాయా చిత్రాలను తీశారు. పాత్రికేయుడిగా గిరిజన ప్రాంతాలలో

వనిచేయడంతోపాటు వారిపై పరిశోధనాత్మక కథనాలను రాసి, ఫోటోలను తీయడంలో ఆయన బహుముఖ విశ్లేషణాత్మక దృక్పథం స్పష్టంగా కనబడుతుంది.

పూర్వ డ్రా బాద్ లో 2017లో జరిగిన రెండు ఫోటో ఎగ్జిబిషన్ లో గిరిజన ప్రదేశాలలోని జీవన సంస్కృతిపై హార్పాల్ తీసిన ఫోటోలు ప్రదర్శించబడి ప్రశంసలు పొందాయి. జర్మన్ కల్చర్ సెంటర్ గోతెజెంట్సన్ ఫోటో

ఎగ్జిబిషన్ లో 2017 ఆగస్టు 9 నుండి 23 వరకూ ఆదిలాబాద్ రాజ్ గోమడులపై హార్పాల్ సింగ్ తీసిన ఫోటోలు ప్రదర్శితమయ్యాయి. అదేవిధంగా తెలంగాణ ప్రభుత్వం ఆధ్వర్యంలో జరిగిన గిరిజన ఉత్సవం, నాగోబా జాతరతోపాటు డిసెంబర్ 15 నుండి 26 వరకూ జరిగిన ప్రపంచ తెలుగు మహాసభల ప్రదర్శనలలోను ఆయన ఫోటోలు ప్రదర్శింపబడ్డాయి. మాస్టర్ ఆఫ్ కమ్యూనికేషన్ (ఎంసిజె) విద్యార్హతలున్న హార్పాల్ జర్నలిస్టుగా,

ఫోటోగ్రాఫర్ గా రాణిస్తూనే ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయం, జర్నలిజం శాఖలో విద్యార్థులకు ఉపన్యాసాలు ఇచ్చారు. అదేవిధంగా గ్రామీణ జర్నలిజం రంగంలో విలేఖర్లకు శిక్షణ కూడా ఇచ్చారు. ఇండియన్ కౌన్సిల్ ఆఫ్ అగ్రికల్చర్ రీసెర్చ్ ఆధ్వర్యంలో గిరిజన జాతులు, తెగలవారికి వ్యవసాయంపై నిర్వహించిన అవగాహనా కార్యక్రమాలలో కూడా పాల్గొని శిక్షణ అందజేశారు. సునిశితమైన పరిశీలనా దృష్టి, అందుకు తగిన సృజనాత్మక శక్తి కలగలిస్తే హార్వల్ సింగ్ ఛాయాచిత్రాలు. చూడగానే ఆలోచనలకు దారులువేసే సజీవ చిత్రాలకు ఆయన ఒక గొప్ప రూపశిల్పి.

-ఎస్. హర్వల్ సింగ్
m : 9440060060
e : hsings48@gmail.com

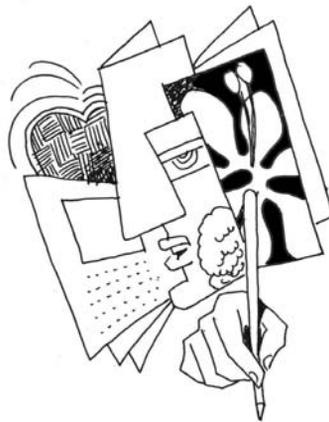
-టీఎస్సీ (D)

ఓర్ ఏక్ బార్

ఔర్ ఏక్ చాయ్ హెజాయ్
అన్నట్టుంది కవిత్యం.
చదువనన్నా చదువు
రాయనన్నా రాయి
వొట్టిగ కూర్చుంటే
వట్టిపోవడం ఖాయం.

ఇదెక్కడి పుష్పంరా నాయనా
ఇదివరకెప్పుడూ చూడలేది.
దీని రేకు రేకునా
నవ వర్ణ పరిత భాసిత సౌందర్యం
నాకు తెలిసిన
పుష్పాలన్నింటితో పోలుస్తున్నాను.
ఇది మన బంతిపువ్వుకు
పెద్దక్కలా ఉంది.

ఔర్ తోడా సెహర్ హెజాయ్
ఈ నడకకు

గమనమే తప్ప గమ్యం ఉండదు
ఉంటే ఇది నువ్వే.

ఇంత పెద్ద భూమ్మకాశాలు
గుండెలో పట్టవన్న చింతలేదు
క్షణక్షణ వ్యాసన వైశాల్య శోభితం
ఈ హృదయం.

ఈ చలికి
మాటలు గడ్డ కట్టొచ్చు.
శూన్యంలోంచి తెంపుకొని
జేబులో వేసుకోవాలి.
మధ్యాహ్నానికి కరగొచ్చు.

ఫిర్ ఏక్ బార్ జీయేంగే
అన్నట్టుంటుంది కవిత్యం
మరోనారి అపరిచితం
సుపరిచితం కావడమే కవిత్యం

-డా॥ ఎస్. గోపి, m : 9391028496
e : prof.ngopi@gmail.com

(D)

తెలంగాణ గిరి 'జనం' జాతర

మేడారం మహా జాతర ఓ అద్భుతం. ఇది ఆసియా ఖండంలోనే అతిపెద్ద గిరిజన ఉత్సవం. గత ఎనిమిది వందల ఏళ్లుగా ఒక తరం నుంచి మరొక తరానికి అందిస్తున్న ఆదివాసీల ఆరాధ్యదైవాల సజీవ సంస్కృతుల సమ్మేళనం. అడవిబిడ్డల ఆరాధ్యదేవతలైన సమ్మక్క-సారలమ్మ పోరాట పటిమకు.. ధిక్కారస్వరానికి.. ఆత్మగౌరవానికి ప్రతీకలు. ఆదివాసీల పరిభాషలో పంచభూత ప్రకృతి దైవాలూగా విరాజిల్లుతున్న సమ్మక్క, సారలమ్మ, గోవిందరాజు, పగిడిద్దరాజు, నాగులమ్మల కలయికే మేడారం జాతర. కీకారణ్యంలో రెండేళ్లకోసూరు ప్రతిష్ఠాత్మకంగా జరిగే ఈ జాతరకు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం సకల సౌకర్యాలు కల్పించడంతో.. మేడారం జాతర అంతర్జాతీయస్థాయికి ఎదిగింది. గూగుల్, ఇంటర్నెట్, వాట్సాప్, ట్విట్టర్, ఫేస్ బుక్ లో మేడారం జాతర విశేషాలు మారుమోగాయి. స్వదేశీయుల జానపదపాటలు, విదేశీయుల లభించినత్రాలు హైలెట్ గా నిలిచాయి. బహుభాషల్లో అడవితల్లుల స్మరణ కొనసాగింది. మామూలు రోజుల్లో మౌనం ఆవహించినట్లుండే మేడారం ఒక్కసారి ఆధ్యాత్మికచింతనతో ప్రపంచాన్ని తనవైపు తిప్పుకుంది. ఆదిమ వారసత్వాన్ని ఒకసారి గుర్తుచేసింది. అడవి తల్లులైన సమ్మక్క, సారలమ్మకు భక్తివిశ్వాసమే ప్రధానాలంభనగా సేవించుకొని తరిస్తున్న భక్తులతో మేడారం పులకరించిపోయింది. జంపన్నవాగు.. భక్తిసాగరమైంది. చిన్నారలను కేరింతలు కొట్టించింది. భక్తులకు పూసకాలు తెప్పించింది. అశేష జనాలకు పుణ్యస్నానాలు చేయించింది. జలాశీస్సులు ఇచ్చి.. పరమపవిత్రంగా గద్దెలకు చేర్చింది.

2018 జనవరి 31 మాఘశుద్ధ పౌర్ణమి రోజు జన దేవతల ఆగమనంతో ప్రారంభమైన మేడారం మహాజాతర ఫిబ్రవరి 3 శనివారం ఆ దేవతల వన ప్రవేశంతో ముగిసింది. సమ్మక్క, సారలమ్మ, గోవిందరాజులు, పగిడిద్దరాజు, నాగులమ్మ పంచదైవాల మేడారానికి వెలుగునిచ్చారు. జాతరకు నిండుదనం తెచ్చారు. తీర్థోక్తమొక్కలు స్వీకరించారు. మనసారా దీవెనలందించారు. మేడారంలో తల్లుల దర్శనం అపురూపం. తల్లుల చెంత భక్తిపారవశ్యం పొంగిపొర్లడంతో..

సమ్మక్క-సారలమ్మ జాతరలో ఆధ్యాత్మికత శోభ సంతరించుకుంది. అది మారుమూల ఆదివాసిపల్లె మేడారం.

'చూ మంతర్.. అని మాయా నగరం సృష్టించినట్లు నాలుగురోజుల్లోనే ఆ పల్లె.. ఒక మహానగరంగా మారిపోయింది. కోటి మంది భక్తుల తాకిడితో హైటెక్ నగరాన్ని తలపింపజేసింది. సాధారణ రోజుల్లో కఠిక చీకటిని తలపించే 'మేడారం' విద్యుత్ దీపాలతో దగదగ మెరిసిపోయింది. వనమంతా వెలుగుజిలుగులతో కాంతులీనింది. మహానగరాన్ని తలపిస్తూ ముగ్ధమనోహరంగా మారింది. పండు వెన్నెల వెలుగుల్లో మేడారం

దేదీప్యమానంగా వెలుగొందింది. కోటిమందికిపైగా భక్తజనం 'సమ్మక్క తల్లి నల్లంగ సూడు'.. అంటూ చేతులెత్తి మొక్కి పరవశించిపోయారు. భారత ఉపరాష్ట్రపతి ముప్పవరపు వెంకయ్యనాయుడు, రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రి కల్వకుంట్ల చంద్రశేఖర్ రావు, చత్తీస్ గఢ్ సీఎం రమణ్ సింగ్ తో పాటు, ఇద్దరు కేంద్రమంత్రులు, రాష్ట్ర శాసనసభాపతి సిరికొండ మధుసూదనాచారి, ఉపముఖ్యమంత్రి కడియం శ్రీహరి, ప్రభుత్వ ప్రధాన

కార్యదర్శి ఎస్కే జోషి రాష్ట్ర మంత్రులు, ఎంపీలు, ఎమ్మెల్యేలు, ఎమ్మెల్సీలు, ఐఎఎస్, ఐపీఎస్ అధికారులు, ప్రభుత్వ, ప్రైవేట్ సిబ్బంది, వివిధ రాజకీయ పార్టీల నేతలు వనదేవతలను దర్శించుకొని పట్టువస్త్రాలు, బంగారాన్ని సమర్పించారు.

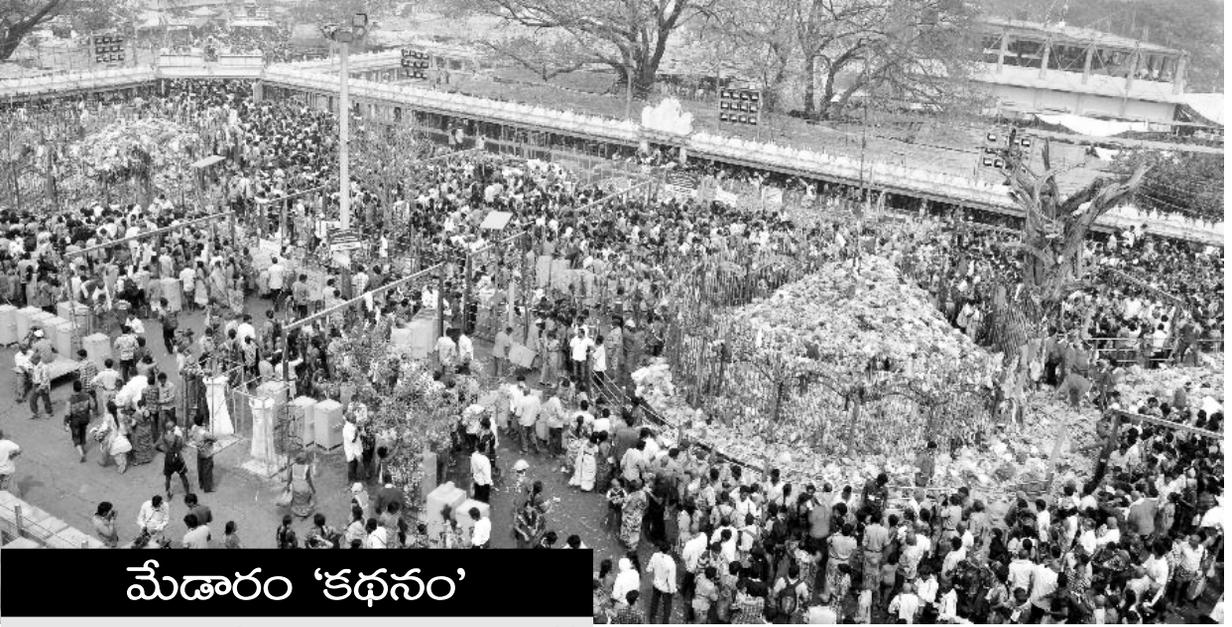
2018 జనవరి 31 నుంచి ఫిబ్రవరి 3వరకు నాలుగు రోజుల పాటు జరిగిన ఈ మేడారం జాతర మహాకుంభమేళాను తలపించింది. నేల ఈనిండా అన్నట్లు.. కోటి మంది భక్తజనం ఈ జాతరకు హాజరయ్యారు. అడుగడుగునా భక్తిభావం.. చెట్టుచెట్టుకు పూజలు.. వెరసి మేడారం 'జన' వనంలా మారింది. ఇష్టదైవాలను కనులారా చూడటానికి భక్తజనులు వెల్లువలా తరలివచ్చారు. తన్మయత్వంతో ఊగిపోయారు. మనసారా స్మరించుకొన్నారు. తనవితీరా మొక్కులు సమర్పించుకొన్నారు. జయజయ ధ్యానాలతో వనదేవతల ప్రాంగణం పరవశించిపోయింది. తల్లుల నామస్మరణతో ఆధ్యాత్మికత వైభవం ఆవిష్కృతమైంది. ఎటుచూసినా పచ్చని పంటపొలాలతో ఉండే భూములు జనంతో కిటకిటలాడాయి. శివసత్తుల పూసకాలతో పుడమితల్లి పులకరించి పోయింది. వరాలుఇచ్చే వనదేవతలకు వందనం.. సమ్మక్క జయహో.. అంటూ భక్తులు భక్తిపారశ్యంతో ఊగిపోయారు. తెలంగాణ రాష్ట్రం నుంచే కాకుండా, ఆంధ్రప్రదేశ్, మధ్యప్రదేశ్, చత్తీస్ గఢ్, ర్యూర్బండ్, ఒడిషా, మహారాష్ట్రల నుంచి లక్షలాదిగా తరలి వచ్చారు. ఎక్కడ చూసినా.. ఎక్కడ వినగా, మేడారం జాతర ముచ్చట్లే ప్రతిధ్వనించాయి.

అయితే, కేంద్ర ప్రభుత్వం జాతీయ పండుగగా మేడారాన్ని గుర్తించకపోయినా, తెలంగాణ ప్రభుత్వం ఈసారి జాతరకు అంతర్జాతీయ మీడియాను రప్పించి జాతర విశేషాలను విశ్వవ్యాప్తం చేసింది. అంతేగాక, గతంలో రాష్ట్ర మంత్రుల వరకే పరిమితమైన జాతరకు ఈ సారి జాతీయ, అంతర్జాతీయ స్థాయిలో మీడియా ప్రచారం అదనపు ఆకర్షణగా నిలిచింది. ఉపరాష్ట్రపతితో పాటు, ఇరురాష్ట్రాల ముఖ్యమంత్రులు, ఇరువురు కేంద్రమంత్రులు కూడా అమ్మల మీద భక్తితో మేడారం రావడం, తల్లులను దర్శించుకొని పట్టువస్త్రాలను సమర్పించి ఆ వనదేవతల అనుగ్రహానికి వచ్చామని ప్రకటించడంతో జాతరకు ప్రత్యేక గుర్తింపు లభించినట్లయింది.

2018 ఫిబ్రవరి 2న ఉపరాష్ట్రపతి ఎం. వెంకయ్యనాయుడు మేడారం వచ్చి గద్దెల వద్ద సమ్మక్క సారలమ్మను దర్శించుకొని పూజలు నిర్వహించారు. తల్లులకు పట్టువస్త్రాలను తన బరువు 86 కిలోలకు సరితూగిన బంగారాన్ని (బెల్లం) సమర్పించుకున్నారు. మేడారం జాతరను ఆధ్యాత్మిక సంపదకు ప్రతీకగా అభివర్ణించిన ఆయన జాతరను తెలంగాణ ప్రభుత్వం నిర్వహించిన తీరుకు మంత్రముగ్ధుడయ్యారు. ఈ సందర్భంగా మేడారం జాతరపై యావత్ దేశం దృష్టిపడాలని వెంకయ్యనాయుడు ఆకాంక్షించారు. ఈ మహాజాతరకు కేంద్రప్రభుత్వ గుర్తింపు దక్కాల్సిన అవసరం ఉందని ఆయన స్పష్టం చేశారు. దేవతల ఆరాధనలో అందరి జీవితాలు సుఖమయం కావాలని ఆకాంక్షించారు. మరోవైపు ముఖ్యమంత్రి కల్వకుంట్ల చంద్రశేఖర్ రావు, కుటుంబసమేతంగా మేడారం సందర్శించారు. వనదేవతలను దర్శించుకొని అమ్మవార్లకు పట్టువస్త్రాలను 68కిలోల నిలువెత్తు బంగారాన్ని సమర్పించారు. వనదేవతల దయతోనే ప్రత్యేకరాష్ట్రం ఆవిర్భవించిందని తెలంగాణ రాష్ట్రం నల్లగుండాలని ఆయన మొక్కుకున్నారు. అనంతరం మేడారం జాతరను రూ.200 కోట్లతో అభివృద్ధి చేసి మున్ముందు దక్షిణ భారత కుంభమేళాగా వైభోపేతంగా నిర్వహిస్తామని ప్రకటించారు.

తెలంగాణ రాష్ట్రం ఆవిర్భవించడం ఉద్యమానికి నాయకత్వం వహించిన పార్టీకే ఎన్నికల్లో ప్రజలు పట్టుకట్టడం, ఉద్యమనాయకుడు కేసీఆర్ సీఎం కావడంతో మేడారం జాతరకు మరింత ప్రాచుర్యం ఏర్పడింది. 2016 జాతరలో సమాచార, పౌరసంబంధాల శాఖ మీడియా సెంటర్ ను ఏర్పాటు చేసింది. ప్రస్తుతం కంప్యూటర్లు, ల్యాప్ టాప్ లు, ఇంటర్నెట్, వైఫై, ఈమెయిల్, వాట్సాప్, ఫేస్ బుక్ తదితర ప్రచార సామాజిక మాధ్యమాలను వినియోగించుకునే వెసులుబాటును ప్రభుత్వం కల్పించింది. తెలుగున్యూస్ ఛానళ్లతో పాటు, ఇతర భాషల న్యూస్ ఛానళ్లు ఓబీ వ్యాప్తం ఏర్పాటు చేసుకుని జాతరలో జరుగుతున్న ప్రతీ పరిణామాన్ని ప్రపంచానికి తెలియజేశాయి. ఆధునిక సమాచార వ్యవస్థ అందుబాటులోకి రావడంతో.. ప్రపంచం అబ్బుర పడేలా 'మేడారం' జాతర విజయవంతమైంది. తల్లుల వనప్రవేశంతో ద్వైవారిక

మేడారం 'కథనం'

తెలంగాణ కుంభమేళాగా ప్రసిద్ధి గాంచిన, ఆసియాలోనే అతిపెద్ద జనజాతర సమ్మక్కసారలమ్మ జాతర, అడవిలో కొలువైన దేవతలను కొంగు బంగారంగా కొలిచే జన ప్రవాహపు పవిత్రమైన జాతర. చారిత్రకంగా చూస్తే క్రీ.శ.1260 కాలంలో ఓరుగల్లు సామ్రాజ్యాన్ని పాలించిన ప్రతాపరుద్రుని సామంత రాజులుగా మేడారం పాలకుడిగా పగిడిద్దరాజు, కరింనగర్ పాలకుడిగా మేడరాజును నియమించుకున్నాడు. నేటి జగిత్యాల జిల్లా పొలవాస ప్రాంత పాలకుడు మేడరాజు తన కూతురు సమ్మక్కను తన మేనల్లుడు మేడారాన్ని పాలిస్తున్న పగిడిద్దరాజు కిచ్చి వివాహం చేశాడు. పగిడిద్దరాజు, సమ్మక్క దంపతులకు ముగ్గురు సంతానం. వీరి పెద్ద కూతురే సారలమ్మ. మిగిలిన ఇద్దరు నాగులమ్మ, జంపన్నలు, మేడారంలో కరువు పరిస్థితుల కారణంగా పగిడిద్దరాజు కాకతీయ ప్రభువుకు కప్పం కట్టలేకపోతాడు. దీనికి కోపోద్రిక్తుడైన ప్రతాపరుద్రుడు అక్కడి గిరిజన జాతులను తన రాజ్యానికి వ్యతిరేకంగా మారుస్తున్నాడని పగిడిద్దరాజు పై యుద్ధం ప్రకటిస్తాడు. ఈ యుద్ధంలో 'గిరి'జనాన్ని ఏకతాటిపైకి తెచ్చి వారి ఆత్మ గౌరవాన్ని, అస్తిత్వాన్ని కాపాడటంలో పగిడిద్దరాజుతో సరిసమానంగా పోరాడిన వీర వనిత సమ్మక్క సారలమ్మను, పగిడిద్దరాజును, నాగులమ్మ, గోవింద రాజులను ఈ యుద్ధంలో హతమారుస్తారు. శత్రువుల బారి నుండి తప్పించుకున్న జంపన్న సంపెంగ వాగులో పడి మరణిస్తాడు. ఇతని పేరు మీదనే దీనికి జంపన్న వాగు అనే పేరు స్థిరపడింది. ఓటమి భయంతో కాకతీయ సైనికుల సమ్మక్కను వెనుక నుండి తీవ్రంగా గాయపరుస్తారు. అలా తీవ్రంగా గాయపడ్డ సమ్మక్క చిలుకల గుట్టపైకి వెళ్ళి అదృశ్యమవుతుంది.

ఆమెను వెదుకుతూ వెళ్ళిన వారికి గుట్టపైన అదృశ్యమైన ప్రాంతంలో పసుపు, కుంకుమలు కనిపిస్తాయి. వాళ్లు దాన్నే సమ్మక్కగా, ఆనాటి నుండి సమ్మక్క సారలమ్మలను వనదేవతలుగా పూజించటం మొదలు పెట్టారు. ఈ విధంగా మొదలైందే సమ్మక్క సారలమ్మ జాతర.

ఈ జాతర రెండేళ్ళకోసారి అంగరంగ వైభవంగా జరుగుతుంది. గిరిజనులు వీరిని కులదైవాలుగా కొలుస్తూ ఉంటారు. ఇలా మొదలైన జాతర దేశవ్యాప్తంగా ప్రచారమై ప్రతి యేడు వచ్చే భక్తుల సంఖ్య పెరుగుతూ భక్తుల కోరికలు తీరుస్తూ ప్రజల ఇలవేల్పులుగా మారారు.

మహాక్రతువు పరిపూర్ణమైంది. తల్లిబిడ్డల సంబురానికి.. మళ్ళీ రెండేళ్లకు వస్తామని భక్తజనం మొక్కుకున్నారు. వన దేవతలను దర్శించుకున్న భక్తులు మేడారం జాతర జ్ఞాపకాలను మదిలో పదిలపర్చుకున్నారు.

మేడారం జాతర అంతా సీసీ కెమెరాల నడుమ కొనసాగింది. జాతరలో తొలి సారిగా ఆధునిక టెక్నాలజీని ఉపయోగించారు. దీంతో మేడారం మెగా సిటీని తలపించింది. పోలీసులు డ్రోన్ కెమెరాలు, సీసీ కెమెరాల పుటేజీలతో అప్ డేట్ సమాచారాన్ని అందుకొని తగిన చర్యలు చేపట్టారు. పోలీసులు శాంతిభద్రతలు కాపాడడంతో పాటు, ఎలాంటి అవాంఛనీయ సంఘటనలు జరగకుండా చర్యలు చేపట్టారు. ట్రాఫిక్ సమస్యలు తలెత్తకుండా జాగ్రత్తలు తీసుకున్నారు. దీనికి సాంకేతిక పరిజ్ఞానం ఎంతో దోహదం చేసింది. జాతరలో ఆర్టీసీ విస్తృతసేవలు అందించింది. పూజారులు, ఆదివాసీ సంఘాలూ సహకరించారు. 40 సెక్టార్లలో అధికారులు సమర్థవంతంగా పనిచేశాయి. సింగరేణి రెస్ట్రూటీమ్ సేవలు ప్రశంసనీయం. భూపాలపల్లి జిల్లా యంత్రాంగంతో పాటు, రెవెన్యూ ఇంజనీరింగ్, విద్యుత్, వైద్య, పర్యాటక, దేవాదాయ, సమాచార శాఖలు సమర్థవంతంగా పనిచేశాయి. ముందస్తుగానే మేడారం పరిసరాల్లో రోడ్ల విస్తరణ చేపట్టిన అధికార యంత్రాంగం ట్రాఫిక్ నియంత్రణను పకడ్బందీగా అమలు చేసింది. పారిశుధ్యం, తాగునీటి సౌకర్యాలకు అధిక ప్రాధాన్యత నిచ్చింది. వైద్య, ఆరోగ్యంపై ప్రత్యేక శ్రద్ధ తీసుకోవడంతో సత్వర చికిత్స అందించారు.

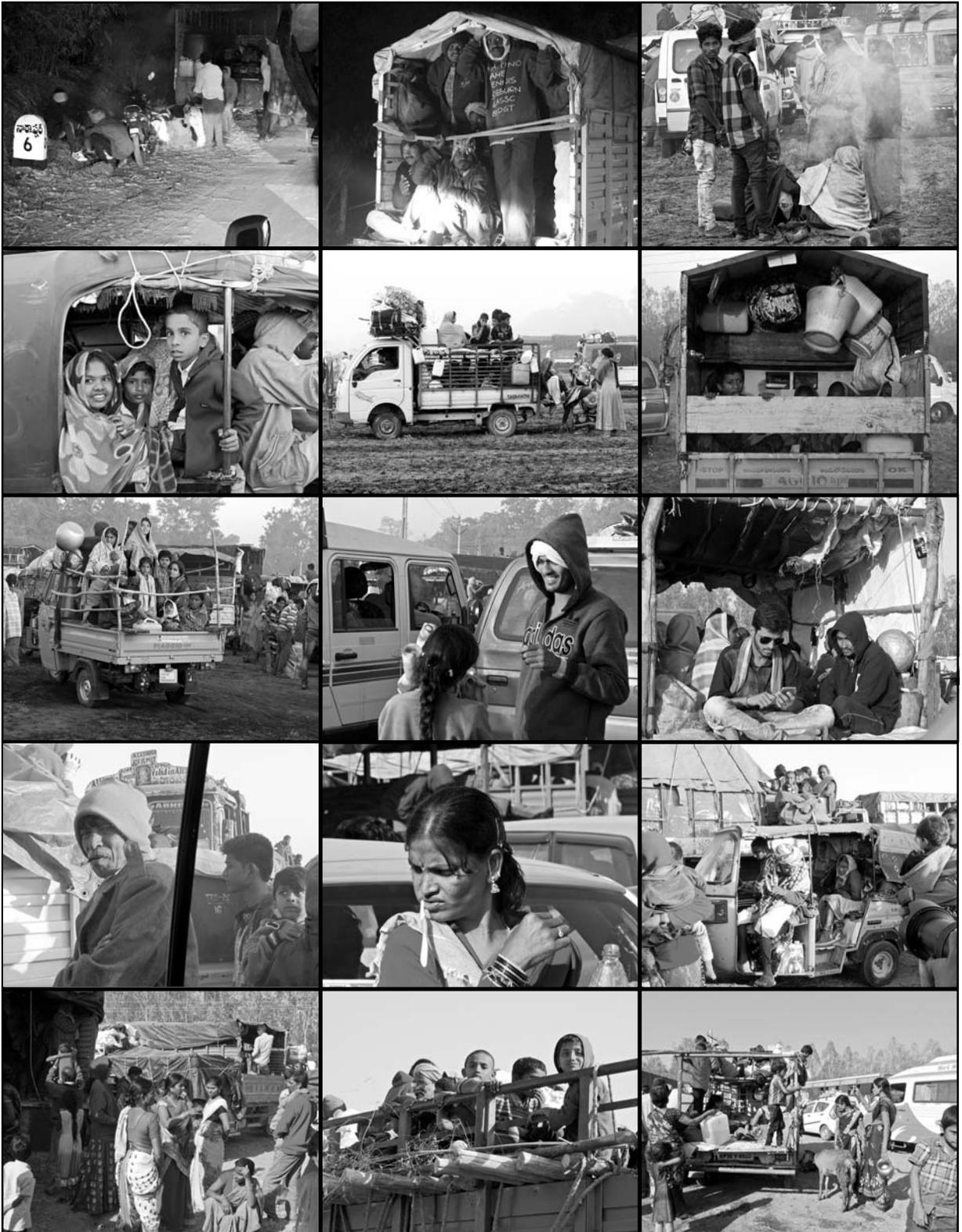
గిరిజన సంస్కృతీ సంప్రదాయాలను ప్రపంచానికి చాటిచెప్పే విధంగా ప్రశాంతంగా జరిగి ముగిసిన మహాత్తర తెలంగాణ కుంభమేళ సమక్క-సారలమ్మ జాతర. మేడారం జాతరకు పెరిగిన ఆదరణ, ప్రాచుర్యం ద్వారా అక్కడ గిరిజన సంస్కృతీ సంప్రదాయాలు, భక్తితత్వం, జీవన విధానం, ఆచార్య వ్యవహారాలు, సమ్మక్కాలు, వృత్తి నిర్వాహణ తదితర అనేక అంశాలపై అధ్యయనం చేసేందుకు జాతీయ స్థాయి గిరిజన అధ్యయన పరిశోధనా కేంద్రాన్ని ఏర్పాటు చేయాలన్న అభిప్రాయాలు వ్యక్తమవుతున్నాయి. జాతర ప్రాంతంలో శాశ్వతమైన భవన నిర్మాణాలు, సౌకర్యాల కల్పనపై పూర్తిస్థాయిలో దృష్టి సారించాలన్న సూచనలు వచ్చాయి. సమగ్ర అధ్యయనాభివృద్ధి కేంద్రంగా గిరిజన జీవన విలువలకు నిలయంగా మేడారం మారాలి.

- గడ్డం కేశవమూర్తి
ఫోన్ : 8008794162

మేడారానికి మనసారా ప్రయాణం 2018...

దృశ్యమాలిక : యం. వేదకుమార్

సృజనాత్మక చిత్రాల రమణీయ దీప్తి సంజయ్ అష్టపుత్రే

ఆబాలగోపాలాన్ని తన్మయత్వంలో ముంచెత్తే చిత్రాలను గీస్తూ రంగుల ప్రపంచానికి రమణీయతను సింగారిస్తున్న అద్భుత చిత్రకారులు సంజయ్ అష్టపుత్రే. మహారాష్ట్రంలో 1 మే 1957లో జన్మించిన ఆయన 1978లో చిత్రకళలో డిగ్రీ పొందారు. ఔరంగాబాద్ లో గవర్నమెంట్ స్కూల్ ఆఫ్ ఆర్ట్, జెజె స్కూల్ ఆఫ్ ఆర్ట్ ముంబాయి నుండి ఆయన చిత్రకళను అభ్యసించారు. పిల్లలకు సంబంధించిన 60పైగా న్యూఢిల్లీ నుండి ప్రచురితమయ్యే పుస్తకాలకు బొమ్మలు వేసి పేరొందారు. 1994 నుండి పూర్తిస్థాయిలో చిత్రకారునిగా ఉంటూ వెలకట్టలేని ఎన్నో చిత్రాలు గీసి కళాభిమానులకు దగ్గరయ్యారు. మహారాష్ట్ర టైమ్స్, హిందూ, లోక్ సత్తా, దక్కన్ క్రానికల్, ఇండియన్ ఎక్స్ ప్రెస్, ది హన్స్ ఇండియా, మెట్రో ఇండియా, హిందీ మిలవ్, ఈనాడు, వార్త వంటి పత్రికలలో చిత్రకళా ప్రతిభను కొనియాడుతూ విశ్లేషణాత్మక వ్యాసాలను ప్రచురించారు.

సంజయ్ అష్టపుత్రే చిత్రాలు పలు జాతీయ, అంతర్జాతీయ, రాష్ట్రీయ చిత్రప్రదర్శనలలో ప్రదర్శింపబడి ప్రశంసలందు కున్నాయి. 1974 నుండి 1977 వరకు ఔరంగా బాద్ వసంత్ భవన్ లో జరిగిన జాతీయ చిత్రకళా ప్రదర్శనలో సంజయ్ చిత్రాలు ప్రదర్శితమయ్యాయి.

- 1985 హైద్రాబాదు ఆలిండియా ఆర్ట్ ఎగ్జిబిషన్
- 1988 హైదరాబాదు చైతన్య పబ్లిక్ స్కూల్ ఎగ్జిబిషన్
- 1994లో ముంబైలోని జహంగీర్ ఆర్ట్ గ్యాలరీ ఎగ్జిబిషన్
- 2000లో కోల్ కత్తాలో బిర్లా అకాడమీ ఆఫ్ ఆర్ట్ అండ్ కల్చర్ ఎగ్జిబిషన్
- 2004లో చెన్నై లలిత కళా అకాడమీ రీజియనల్ ఆర్ట్ ఎగ్జిబిషన్

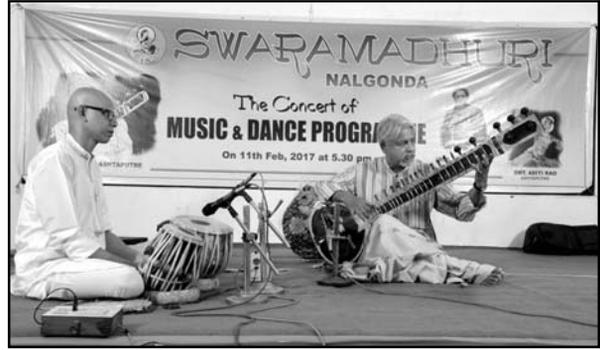
- 2005లో చెన్నై షాజో ఆర్ట్ గ్యాలరీ ఎగ్జిబిషన్
- 2005లో బాలగంధర్వ ఆర్ట్ గ్యాలరీ పూణే ఎగ్జిబిషన్, హైదరాబాద్ స్పిర్ట్ ఆర్టిస్టులు గెడర్ ఎగ్జిబిషన్
- 2006 బిర్లా అకాడమీ ఆర్ట్ అండ్ కల్చర్ కోలకత్తా ఎగ్జిబిషన్, న్యూఢిల్లీ సృష్టి ఆర్ట్ గ్యాలరీ ఎగ్జిబిషన్, హైదరాబాద్ లక్ష్మణ్ ఆర్ట్ గ్యాలరీ ఎగ్జిబిషన్
- 2007 ముంబై నపీన్ ఆర్ట్ గ్యాలరీ ఎగ్జిబిషన్
- 2008లో న్యూఢిల్లీ సురుచి, సృష్టి ఆర్ట్ గ్యాలరీ ఎగ్జిబిషన్ లు.
- 2009, 2010, 2011 సం॥లలో హైదరాబాదు, కలకత్తా, ముంబైలలో జరిగిన ఆర్ట్ ఎగ్జిబిషన్ లలో తమ చిత్రాలను సంజయ్ ప్రదర్శించి ఆకట్టుకున్నారు.
- 2013 నుండి 2017 సం॥ల వరకు హీల్ చైల్డ్ ఫౌండేషన్ హైద్రాబాదు, వండర్ వింటర్స్ దుబాయ్, డెక్కన్ క్రానికల్ 75వ వార్షికోత్సవ ఆర్ట్ ఎగ్జిబిషన్, సృష్టి ఆర్ట్ గ్యాలరీ, తారామతి బారాదరి, సాలార్ జంగ్ మ్యూజియం, మూసీ ఆర్ట్ గ్యాలరీ ఎగ్జిబిషన్, న్యూఢిల్లీ, ముంబాయి, హైదరాబాద్ కు చెందిన పయనీర్, కళాకృతి, ఆర్ట్ గ్యాలరీలలో జరిగిన

ప్రదర్శనలలో సంజయ్ చిత్రాలు చిత్రకళాభిమానులను అలరించాయి.

1985 నుండి 2006 వరకు హైద్రాబాదు, ముంబాయి, చెన్నై, కోల్ కత్తా, బెంగుళూరు, న్యూఢిల్లీలలో జరిగిన పలు సోలో ఎగ్జిబిషన్లలో సంజయ్ చిత్రాలు ప్రదర్శితమై ఎంతో పేరును సంపాదించి పెట్టాయి. 1994 నుండి 2017 వరకు జరిగిన హైద్రాబాదు న్యూఢిల్లీ ఆలిండియా 1, 2 ఆర్టిస్ట్ క్యాంప్ సాలార్జంక్ మ్యూజియం అండ్ బ్రిటిష్ కౌన్సిల్ లండన్ ఆర్ట్ క్యాంప్, ఇండియా ఆర్ట్ ఫెస్టివల్, భారతీయ విద్యాపీఠ నేషనల్ ఆర్ట్ క్యాంప్, హైదరాబాదు ఆర్ట్ సొసైటీ నేషనల్ ఆర్ట్ క్యాంపు తదితర జాతీయ, అంతర్జాతీయ స్థాయి ఆర్ట్ క్యాంపులలో సంజయ్ పాల్గొన్నారు. చిత్రకళతోపాటు సంగీతం, శిల్పలేఖనంపై మక్కువ కలిగిన సంజయ్కి సితార్ అంటే ఎంతో ఇష్టం. ఆత్మారాం శర్మ శిష్యుడిగా పలు సంగీత కార్యక్రమాలను నిర్వహించి మెప్పును పొందారు. పలుచోట్ల జరిగిన జాతీయ, అంతర్జాతీయ చిత్రకళా ప్రదర్శనలలో పాల్గొన్న సంజయ్ పలువురు ప్రఖ్యాత ప్రముఖులు సంస్థల నుండి చిత్రాలను సేకరించి భద్రపరిచారు. అపర్ణారెడ్డి, ఒమర్ బీన్ జంగ్, ప్రీతిష్ నంది, శోభా కామినేని, మణిశంకర్, విక్రమ్సింగ్ వంటి ప్రముఖుల కళాఖండాలను ఆయన సేకరించారు. సంఘీగ్రూప్, రాజీవ్ గాంధీ ఇంటర్నేషనల్ ఎయిర్ పోర్ట్, భారత్ డైనమిక్స్ లిమిటెడ్, దక్కన్ క్రానికల్, సాలార్జంక్ మ్యూజియం, దక్కన్ కాలేజ్, ఫెర్నాండెజ్ హాస్పిటల్ వంటి సంస్థలలో నిర్వహించిన చిత్రకళ, శిల్పలేఖన కార్యక్రమాలలో అనేక మార్లు పాల్గొని తమ ప్రత్యేకతను చాటుకున్నారు.

తన కృషికి గుర్తింపుగా సంజయ్ పలు ప్రతిష్టాత్మక అవార్డులను అందుకున్నారు.

- ❖ 1976లో నాసిక్ కళానికేతన్ అవార్డు
- ❖ 1977లో కామ్మిన్ ఔరంగాబాద్ అవార్డు
- ❖ 1983, 1989, 1991 వరుసగా మూడుసార్లు హైదరాబాద్ ఆలిండియా ఆర్ట్ ఎగ్జిబిషన్ అవార్డులు
- ❖ 1991లో న్యూఢిల్లీలో హిందుస్థాన్ టైమ్స్ క్యారికేచర్ అవార్డు
- ❖ 1993, 94లో హిందుస్థాన్ టైమ్స్ కార్టూన్ కాంటెస్ట్లో న్యూఢిల్లీలో ప్రథమ, ద్వితీయ బహుమతులను
- ❖ 1996లో అఫోలో హాస్పిటల్ అవార్డు అందుకున్నారు.
- ❖ 1997లో హైద్రాబాద్ హెూటల్ గ్రాండ్ కాకతీయలో జరిగిన చిత్రకళా ఉత్సవంలో పాల్గొన్నారు.
- ❖ 2008లో యూరోపియన్ ఆర్ట్ కార్యక్రమంలో యూరప్ దేశాలను సందర్శించారు.

రమణీయ చిత్రాలకు సృజనాత్మక దీప్తిగా నిలుస్తున్న సంజయ్ అష్టపుత్రే గర్వించదగ్గ చిత్రకళాకారులు.

- సంజయ్ అష్టపుత్రే
m : 9849190497
e : ashtaputre57@gmail.com

- సృజన్

JBR

ARCHITECTURE COLLEGE

HYDERABAD

(Approved by Council of Architecture, New Delhi - Affiliated to JNA&FAU Hyderabad)

E-mail : jbrarchitecture@jbrgroup.org.in, www.jbrarchitecture.com

సమ్మవ్య - సారయ్య

రోజూ సమ్మక్క-సారక్క జాతరోలె కళకళలాడే జూబ్లీ (సికిందరాబాద్) బస్ స్టేషన్ మనుషులు లేక వెలవెలబోతోంది. మేమాసం. సూర్యుని ఒంట్లోంచి జారిన వేడి పదిగంటలకే ప్రతాపం చూపిస్తుంది.

కొంటె చూపుల జంట సమ్మవ్య-సారయ్యలు ఆటోదిగి స్టేషన్ లోపలి కొచ్చారు. ఒక్క బస్సుగానీ, మనిషిగానీ కనబడలేదు. ముక్కు మీద వేలేసుకుని ముఖాలు చూసుకున్నారు. ఆ జంట మూడుముళ్లతో ఒకటై మూడు వారాలు గూడా కాలేదు.

సిద్దిపేటలున్న సారయ్య అక్క అన్న “తమ్మీ! రేపు మంచి రోజు మా మరదల్లోని నువు మా ఇంటికి రా” ఆత్మీయంగా ఒట్టేసి సెల్ ఫోన్లో చెప్పింది.

బతుకు దెరువు కోసం పాలవ్యాసు డ్రెవరైన సారయ్య, పాల కేంద్రములో కూలిగా పంజేస్తున్న సమ్మవ్య రోజూ కలుసుకుని పంజేస్తుంటే దోరవయసు ఓరచూపులు కలిసివై. లోహం, ఆయస్కాతంలా ఆకర్షణకు లోనై మనుసులు మాట్లాడుకున్నై. మొగ్గలా ముడుచుకున్నా ప్రేమ పరాగం సువాసనలు వెదజల్లింది. పచ్చిపాలలో సాయపసుపు కలిపిన దేహాచాయ, ఎత్తైన గుండెల మీద నాగుబాములా మెలికలు తిరిగిన జడలో సారయ్య ఇరుక్కుపోయిండు. సామనాచాయ, పాంటు మీద లాల్చీ... సారయ్య చిలిపి చూపుల్లో సమ్మవ్య బందీ అయింది. పెద్దల ఆశీస్సులతో పెత్తైంది.

ఎదారిలాగున్న బస్ స్టేషన్ను కలియజూస్తు “అయ్యల్లా! ఇయ్యల్ల బస్టాండు గిట్లుంది ఎందుకో?” సారవ్య కాటుక కనురెప్పలు సీతాకోక చిలుక రెక్కల్లాగా టపటపలాడినై.

“అరే! గిప్పుడు యాది కొచ్చింది. ఇయ్యల్ల ఆర్టీసి ఉద్యోగుల సమ్మోగదా! బస్సులు నడువై.” నెత్తి గోక్కున్నడు సారయ్య.

ఆశ్చర్యం అలుముకుంది. “మరెట్లా? వాపసు ఇంటికి పోదామా” సారవ్య గుండెల మీంచి జారుతున్న కొంగు సవరించుకుంది.

“స్టేషన్ బయట చుద్దాం. ప్రైవేటు బండ్లు దొరుకుతై” సారయ్య స్టేషన్ బయటి కొచ్చి రాజీవ్ రహదారి పక్కన నిల్చున్నరు.

ప్రైవేటు వాహనాలు రంయ్యరంయ్యన తిరుగుతున్నై కరీంనగర్ కెళ్లే క్వాలిన్, ఇతర వాహనాలు రాంగనే వరద ప్రాంతాల్లో హెలికాప్టర్ నుంచి జారుతున్న ఆహార పొట్లాల కోసం ఎగబడినట్టు, జనాలు పోటీ పడి ఎక్కి పోతున్నరు. అంతా వెళ్లారు కాని కొత్త జంట మిగిలింది. ఏం చేద్దామని ఆలోచించుకుంటున్నారు. ఓ ఎర్రకారోచ్చి

వాళ్లముందాగింది జంటను కింది నుంచి మీద్దాకా చూస్తూ “ఏ ఊరికి పోవాలె?” అడిగిండు కారుడ్రైవర్”

“సిద్దిపేటకు పోవాలన్నా!” సారవ్య తియ్యని గొంతు.

“ఐతే కారెక్కుండి. నేను సిద్దిపేట పోతున్నా! ఎక్స్ ప్రెస్ బస్ చార్జీలివ్వండి” పిలిచిండు. కారు తలుపు పిట్లపిల్ల నోరులా తెరుచుకుంది. ఇద్దరు ఖుషిగా ఎక్కి వెనక సీట్ల మీద కూచున్నారు. కారు బయలు దేరింది. రాజీవ్ రహదారి మీద పరుగెడుతోంది.

డ్రైవర్ సవ్యసాచిలా ఇటు డ్రైవింగ్ చేస్తూ అటు సెల్ ఫోన్లో మాట్లాడుతున్నడు.

కొత్త జంట భుజాలు ఒరుసుకుంటున్నై తలపుల తలుపులు తెరుచుకున్నై. “సమ్మా! మనకోసం మా అక్క కోడిబిర్యాని చేసి పెద్దుంది తెల్సా!” పెళ్లం బుగ్గగిల్లిండు సారయ్య.

“మా వదిన మహారాణి. మన పెండ్లిల నాతోని మస్తుపరాచకాలాడిందయ్యా!” బుగ్గల మీద సిగ్గులు పొటమరించినై.

కారు షాపిర్ పేట వద్ద ఆగింది. ఇద్దరు యువకులు ఎక్కి డ్రైవర్ పక్కన కూచున్నారు.

కారు బయలుదేరింది. యువకులు కొత్త జంటను తేరిపార చూస్తున్నారు. వారిద్దరు డ్రైవర్లో మాటల్లోకి దిగారు. కారు అద్దాల్లోంచి చూస్తుంటే రోడ్డు పక్క చెట్లు వెనక్కు పారిపోతున్నై. హుషారు గుంది ఇద్దరికి.

కారు ములుగు అడవిలో రోడ్డు పక్కన ఆగింది. యువకులు డ్రైవర్ దిగారు. “ఈ అడవిల ముంత మామిడి పండ్లు అమ్ముతరు. తియ్యగుంటై. మీరు గూడా రాండి. కొనుక్కుందాం” డ్రైవర్ కారు తలుపు తెరిచాడు. “మీ అక్క ఇంటికి ఉట్టిచేతుల్లోని పోతె బాగుండదు. పండ్లు కొందాంపా!” సారవ్య సలహా.

ఇద్దరూ దిగి ముగ్గురి వెంట అడవిలోకి నడుస్తున్నారు. ఎండవేడి చురుక్కుమంది. “వామ్మా! ఎండ బలిసిపోయింది” ఓ యువకుడు సమ్మవ్యను తేరిపార చూశాడు. రెండో యువకుడు సారయ్య పక్కకొచ్చిండు. అడవి చెట్ల కొమ్మల్లోంచి సూర్య కిరణాలు చమక్కు మంటున్నై. అడవిలో నడుస్తూనే వున్నారు.

“మామిడి పండ్లు ఎక్కడమ్ముతున్నరన్నా?” సారవ్య ముక్కు పుడక తళుక్కుమంది. యువకులు డ్రైవరు సైగలు చేసుకున్నారు.

“చూపిస్తం పదా!” డ్రైవర్ పాంటు జేబులోంచి తాడు తీశాడు. ఆ గట్టి తాడును యువకులండుకున్నరు.

“మరి గాతాడెందుకూ?” సారయ్య కాలుకదలలేదు.

“ఇగో.. గిండుకు.” యువకులిద్దరు సారయ్య చేతులండుకుని

బతుకు దెరువు కోసం పాలవ్యాసు డ్రైవరైన సారయ్య, పాల కేంద్రములో కూలిగా పంజేస్తున్న సమ్మవ్య రోజూ కలుసుకుని పంజేస్తుంటే దోరవయసు ఓరచూపులు కలిసివై. లోహం, ఆయస్కాతంలా ఆకర్షణకు లోనై మనుసులు మాట్లాడుకున్నై.

చెట్టువైపు లాక్కెల్తున్నారు. సమ్మవ్వ గుండె గుభేల్మంది. “మరి గదేందన్నా?” ముద్దమందారం మొహం మంకెనపూవైంది.

“ఓర్పియక్క! నన్నేం జేస్తారు?” సారయ్య విడిపించుకో బోయాడు. ముగ్గురు బలవంతంగా లాక్కెళ్లి చెట్టుకు కట్టేశాడు. “ఆయన్ను ఎందుకు కట్టేస్తున్నారు?” సమ్మవ్వ లేచి పిల్లోలె ఉరికొచ్చి విడిపించ బోయింది. “నేను చెప్తావా!” డ్రెవర్ సమ్మవ్వ చేతులందుకుని చాటుకు లాక్కెల్తున్నాడు. “ఓరి లుచ్చలారా!”

సారయ్యలో రోషం పొంగుకొచ్చింది కాని చెట్టుకు కట్టేసున్నడు. సమ్మవ్వ లబలబలాడ్తోంది. డ్రెవర్ చెట్లచాటుకు లాక్కెల్తున్నాడు. “అరేయ్! నా పెండ్లాన్ని ఇడిచిపెట్టారా!” అరిచాడు.

ఓ యువకుని జేబులోంచి ప్లాస్టర్ బయటికొచ్చి సారయ్య నోరు మూసేసింది. సారయ్య తండ్లాడుతున్నాడు. యువకుడు సారయ్య చెంప ఛెళ్లు మనిపించి “జెర నువ్వాగూ. మా డ్రెవరన్న పన్నెపోంగనే మేము ఒకలెనుక ఒకలం ఎంజాయ్ చేస్తాం.” వెకిలిగా నవ్విండు. “నువ్ కానియే డ్రెవరన్నా!” రెండో వాడన్నాడు.

“అన్నా!” సమ్మవ్వ డ్రెవర్ కు దండం బెట్టింది. “నన్నేమీ చెయ్యద్దు. నీకు పుణ్యముంటది. నన్నిడిచి పెట్టన్నా! నీ కొల్మొక్కాన్నా!”. ఎన్నో రకాలుగా బతిమాలింది. ఆ మాటలు గాలిలో కలిసిపోయినై. యువకులు సారయ్యకు చెరోపక్క యువ భటుల్లా నిల్చున్నారు.

సారయ్య విడిపించునేందుకు పెనుగు లాడున్నడు. కుదరలేదు. నోటికి ప్లాస్టరుంది. మొదటి యువకుడు “నువ్వేమీ చెయ్యలేవు గాని గమ్మునుండు నీ పెండ్లాన్ని మేము ఎత్తుకపోము. మాపని అయినంక వదిలిపెద్దం.” రెండో చెంపవాయింబిండు.

సమ్మవ్వ ప్రతిఘటన, అంగలార్పులు అరణ్యరోదనాలైనాయి. దురార్థానికి సాక్షులైన చెట్లు మూగబోయినై ఘోరాన్ని చూడలేక చెట్ల మీది పక్షులు ఎగిరిపోయినై.

చెట్ల చాటున పెనుగులాట సమ్మవ్వ పైట జారిపోయింది. జాకెట్లోంచి పొంగుకొచ్చిన వయసు పొంగులు తోలుతిత్తుల్లా ఎగసి పడుతున్నై. డ్రెవర్ లో వెరి తెగింపు విజృంభించుకుంది. “దోరమాగిన మామిడి పండోలున్నవ్, జెరాగవే పోరీ!” చెయ్యి సమ్మవ్వ గుండెలమీద పడబోయింది. విద్యుత్ ప్రవాహంలా సమ్మవ్వలో పౌరుషం, తెగింపు, ధైర్యం కట్టగట్టుకుని పొంగుకొచ్చినై. “కుడికాలు లాఘవంగా ఎత్తి వాని బొడ్డు కింది భాగములో కసిగా తన్నింది. కాలు వెండి కడియం బలాన్ని రెట్టింపు చేసింది. డ్రెవర్ పంచప్రాణాలు విలవిల్లాడినై. “హమ్మనీయమ్మా” ఛస్తినేపోరీ!” అంటూ తన్ను తగిలిన చోట చేతులంచబోయిండు. ఈలోగా మరోతన్ను వడ్డించింది. వెల్లకిలా పడిపోయాడు. ఏవో బూతులు తిడుతూ కింది పొర్లుతున్నాడు. పురుషాంగం పచ్చడైనట్టుంది ఎన్నడూ కనీ, వినీ ఎరగని నొప్పి. చేతుల్ని అక్కడే ఉంచుకుని “రాండీరా! చంపేస్తుందిరా నన్ను” గొంతెత్తి

పిలిచాడు.

సారవ్వ ఊపిరులు వేడెక్కినై. కొంగునడుముకు బిగించుకుని వీర వనితలా కదిలింది. డ్రెవర్ పిలుపు విని ఇద్దరు యువకులు అటుపక్కనుండి పరుగెత్తారు. సమ్మవ్వ ఇటుపక్కనుండి పరుగెత్తుకొచ్చి భర్త కట్లు చకచకా విప్పేసింది. ప్లాస్టర్ లాగేసింది.

డ్రెవర్ తంట్లాడుతూ “అముండ కీలెరిగి వాతపెట్టినట్టు గిక్కడ తన్నిందిరా! నా ప్రాణం పోతుంది. దాన్నిపట్టుకోండీరా!” ముల్గుతూ అరిచిండు. యువకులకు అంతా అర్థమైంది వెనుదిరిగొచ్చి సారయ్య నొకరు. సమ్మవ్వనొకరు పట్టుకున్నారు. భార్య స్పూర్తితో సారయ్యలోని అజ్ఞాతశక్తి నరాల్లోకి పాకింది. “అరేయ్! బాడ్వాపులారా!” తిడుతూ కుడికాలెత్తి ఎదుటివాన్ని గురిచూసి బొడ్డు కిందనే తన్నేసి వీపుమీద గుద్దుల వర్షం కురిపించిండు. సమ్మక్క మరొకన్ని అట్లానే తన్నేసింది. వాల్లిద్దరూ పడిపోయారు.

అదే తాడుతో ఇద్దరి చేతులు కట్టేశారు.

సారయ్య డ్రెవర్ ను ఉప్పు బస్తాలా లాకొచ్చిండు. అతని చేతుల్ని యువకుల చేతుల్లో కట్టేశారు. లేపి నడిపించుకుంటూ కారుదాకా తీసుకొచ్చి వెనక సీట్లోకి నేట్టేసిండ్రు. ఆ తర్వాత ముగ్గురి కాళ్లు అదే తాడు మరో కొసలతో కట్టేశారు. ముగ్గురి ప్రతిఘటనలు, తిట్లు వృధాగా పోయినై. వెంటనే సారవ్వ డ్రెవర్ వద్ద నుండి తాళాలు లాక్కుని కారు డ్రైవింగ్ సీట్లో కూచున్నాడు. సమ్మవ్వ అతని పక్కన కూచుంది. కారు కుబుసం విడిచిన పాములా సారయ్య సారధ్యంలో పరుగెడుతోంది. సమ్మవ్వ వెనక్కూ తిరిగి చూస్తోంది. ముగ్గురూ కట్టెల మోపులాగున్నారు.

కాని పెనుగులాట మానుకున్నరు.

ముగ్గురూ సమ్మవ్వను బతిమాలతున్నారు.

“ఓ చెల్లీ! తప్పింది మమ్ముల్ని ఇడిచిపెట్టుండ్రు.”

“ఇహ ఈ జన్మల ఇట్లా తప్పుచెయ్యం చెల్లీ”

“అమ్మతల్లీ! తప్పుకు శిక్ష వేసిండ్రు గదా! దయదల్చి విడిచి పెట్టుండీ.”

దీనాతి దీనంగా చూస్తున్నారు. అవి నక్క జిత్తులని తెలుసు.

“మీకింకా శిక్షపడలేదురా” విసురుగా తల తిప్పుకుంది.

కారు ప్రజ్ఞాపూర్ దాటి కుకునురుపల్లి శివారులో ప్రవేశించింది. ముగ్గురి ప్రాణ సంకటం. ఇద్దరి రోషం మధ్య కారు రోడ్డు పక్కనున్న పోలీసు స్టేషన్ వైపు మళ్లింది. పుట్టలోకి పాములా పోలీస్ స్టేషన్ లోకెళ్లి ఆగింది. స్టేషన్ ఆవరణ నిండా చెట్ల కొమ్ములు- రెమ్ములు ప్రశంసిస్తున్నట్టుగా తలలూపుతూ స్వాగతించాయి. వేడి వాతావరణం ఉల్లాసంగా వుంది.

సమ్మవ్వ - సారయ్య కారు దిగి, లోవలికెళ్లి, యస్సైకి నమస్కరించారు.

కూచోండి. ఏం సంగతీ! యస్సై కుర్చీలోంచి ముందుకు

చెట్ల చాటున పెనుగులాట సమ్మవ్వ పైట జారిపోయింది. జాకెట్లోంచి పొంగుకొచ్చిన వయసు పొంగులు తోలుతిత్తుల్లా ఎగసి పడుతున్నై. డ్రెవర్ లో వెరి తెగింపు విజృంభించుకుంది. “దోరమాగిన మామిడి పండోలున్నవ్, జెరాగవే పోరీ!” చెయ్యి సమ్మవ్వ గుండెలమీద చెయ్యి సమ్మవ్వ గుండెలమీద

వంగాడు కొత్తజంట యస్సైకెదురుగా కుర్చీలో కూచున్నారు. విషయమంతా పొల్లుబోకుండా పూసగుచ్చినట్టు చెప్పారు. బెల్లం ముక్క చుట్టూ ఈగల్లా మూగిన పోలీసులు గూడా అంతా విన్నారు. యస్సై మొహంలో ఆశ్చర్యానందాలు. ఈ రౌడీ బాడ్కావు లెక్కడున్నరా? లేచాడు.

“వాళ్లను తాడుతో కట్టేసినమన్నం గదా! కట్టెలమోపులెక్కా కార్ల పడేసి తెచ్చినం సార్?” సారయ్యలో గాంభీర్యం.” నేను పాల వ్యాస ద్రైవర్ను కాబట్టి కారు ద్రైవింగ్ నేనే చేసిన” లేచినంచున్నాడు.

అంతా కలిసి కారు వద్ద కొచ్చారు. పోలీసులకు ఆసక్తిగా వుంది. కారు తలుపులు తెరిచారు. ముగ్గురూ ముఖాలు పక్కకు తిప్పుకున్నారు. యస్సై గంభీరాదేశముతో కానిస్టేబుళ్లు వాళ్లకట్టు విప్పి, లాక్కెళ్లి లాకప్ గదిలోకి నెట్టేశారు.

స్టేషన్ రైటర్ ఉత్సాహంగా కంపైంటు రాసి ఇద్దరి సంతకాలు తీసుకున్నడు. వారి సాహసకృత్యము విని పోలీసుల నరాల్లో నూతనోత్సాహం ఉరకలేసింది. యస్సై లాకప్ ముందు కొచ్చి ముగ్గుర్నీ మూడు కోణాల్లో చూశాడు. “ఏంరా పీఠిరి గద్దల్లారా! ఆడది కనబడితే అంగట్ల ఆటవస్తువు దొరికినట్టనుకున్నారా? మీకు అక్కా చెల్లెళ్లు లేరారా?” లాఠీ పైకి లేచి గాల్లో తిరిగింది.

“తప్పై పోయింది సార్!” ముగ్గురి కోరన్ కారు ద్రైవర్కు

తలలో జేజమ్మ కన్నించినట్టుంది. “సార్! వీళ్లిద్దరు సూటిగా తన్నిన తన్నులకు మా మగటిమ పచ్చిపులుసై పోయింది మాకా శిక్ష చాలు సార్!” బొడ్డుకింద చేతులుంచుకుని తండ్లాడుతున్నడు.

తప్పంతా ద్రైవర్ మీదికి తోసెయ్యాలనుకుని ఓ యువకుడు “సార్! గీకారు ద్రైవర్ గాడే మాకు ఫోన్ చేసి కొత్తపిట్ట జబర్దస్తుగుంది. పట్టుబట్టి మజా చేద్దాం. షామిర్ పేట దగ్గర కారెక్యుమని ఆశపెట్టి డచ్ కాయించిండు సార్” అమాయకత్వం ఒలకపోసిండు.

“నీ చెడగొట్టు బాడ్కావులు గట్టనే చెప్తుసార్!” హెడ్ కానిస్టేబుల్ వ్యాఖ్యానం. “ఈ తల్లి ధైర్యానికి దండం బెట్టాలెసార్!”

“సారయ్య! నమ్మవ్వ!” వాళ్లిద్దర్ని యస్సై ప్రశంసా పూర్వకముగా చూశాడు. “అందరు మీ లెక్కనే ధైర్యం జేస్తే ఇంగ నిర్భయ కేసులు రావు. మగదేశంల ఆడదంటే ఆదిశక్తి అని గీ ఆవారాగాండ్లకు తెల్పింది. మీరు కోర్టుకు వచ్చి జరిగిన సంగతంతా చెప్పాలె ఇప్పుడు మీరు మీ అక్క ఇంటికే పోండి. వీళ్ల సంగతి మేం జూసుకుంటాం.

పోలీసు వాహనంలో సాదరంగా సిద్ధిపేటకు పంపించాడు.

-ఇతా చంద్రయ్య
m: 9391205299

e : naudu.noudala@gmail.com

కలలు జీవించే వున్నాయి

కలలు కనడం మరిచిపోలేదు
కలల్ని నిజం చేసుకోవడం కోసం
యుద్ధం చేయడమూ మరిచిపోలేదు

నా కలమీద ఎవడు నిఘాపెడితే ఏంది?
నా కల కోసం పోరాడినపుడల్లా నన్ను చంపితే ఏంది??
వేలసార్లు అమరత్వానికి సిద్ధమే నేను
వాడన్నీసార్లు బతికేవుండడు కనుక నేనే గెలుస్తాను

నా కలల జెండా భుజాన మోస్తూ
కదం కదం పర్ లడ్నా సీఖాహూ మై
కండ్ల నిండా చీకటిని కుక్కి బాటల్ని వాడు చీకటి చేస్తే
నా ఇల్లే వెలిగించి వీరులకు వెలుగుదారి చూపిస్తా

నాకు నవ్వడం రాదనేవాడు నవ్వును ఎరుగడు
నాకు బతకడం రాదనేవాడు బతుకంటే ఎరుగడు
నా మానవులపెదవుల మీద
చిరునవ్వు బీపాలు ముట్టించడానికి చెకుముకి దూదిని నేను
నా మనుషులందరి కోసం
కడుతున్న నూతన లోకం పునాది రాయిని నేను

నిన్ననో మొన్ననో కురిసిన కొత్త వాగ్దానాల వాన చినుకులు
అప్పుడెప్పుడో ఆడి మరిచిపోయిన సత్యాలను మొలకెత్తించవు
మొలిచి మొలవని గడ్డిపరకల మీద,
నిలిచి నిలవని నీటిచుక్కలతో
దాహం తీరుస్తామనే వాళ్లతో నా కల జీవించదు
ఎప్పటికప్పుడు వండుకుని తినే అత్తెసరు కథలు చెప్పొద్దు
ఎవరూ ఆకలితో వుండని ఎల్లప్పటి పాట వినిపించు

నూతన జనతాలోకం కోసం కలలు కనడం రావాలి
కలలు నిజం కావాలంటే నిజంగా నీవు మనిషివే కావాలి

-ఎస్. హరగోపాల్ m : 9949498698
e : akshara25@gmail.com

డా. అమ్మంగి వేణుగోపాల్

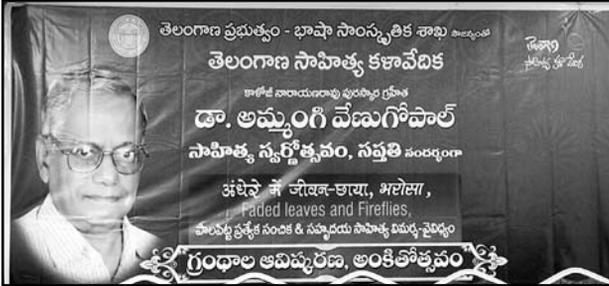
సాహిత్య స్వర్ణోత్సవం, సప్తతి

సమకాలీన తెలంగాణ ప్రసిద్ధ సాహితీవేత్తల్లో డాక్టర్ అమ్మంగి వేణుగోపాల్ ఒకరు. కాకోజీ పేరిట తెలంగాణ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఏర్పాటుచేసిన తొలి పురస్కార గ్రహీత, వివిధ ప్రక్రియల్లో అనేక రచనలు చేసిన అనునిత్య అక్షర కృషివలుడు, వివాద రహితులు, సామ్యులు అమ్మంగి వేణుగోపాల్. నిరాదంబర విమర్శకుడు వేణుగోపాల్. భిన్నమైన సాత్విక మార్గం ఆయన సొంతం. నాటి 'అవినాభావం'తో ఆరంభమైన అమ్మంగి ముద్ర ఇప్పటికీ బలంగానే ఉంది. అందరూ చెబుతున్న వాటినే కాకుండా అత్యంత వైవిధ్యభరితమైన అంశాన్ని తన సాహిత్య విమర్శనాంశంగా స్వీకరించడం అమ్మంగి పద్ధతి. సాహితీ జగతిలో నిలదొక్కుకోవాలని తపన పడుతున్న 1960 వ

దశకం నాటి సగటు తెలంగాణ విద్యార్థి జీవితానికి అమ్మంగి ఒక ప్రతినిధి వంటివారు. ఒకవైపు అస్తిత్వ సమరాన్ని సాగిస్తూనే తన ప్రతిభాపాటవాలకు మెరుగులు దిద్దుకునే ఏ అవకాశాన్ని అమ్మంగి విడిచిపెట్టలేదు. హుజూరాబాదులో 1970లో ఆరంభమైన ఈ ఆదర్శ అధ్యాపకుడి వృత్తిజీవన పయనం డిగ్రీకళాశాల ప్రిన్సిపాల్ గా పదవీ విరమణ పొందడంతో విజయవంతంగా ముగిసింది. అయితే అమ్మంగి వేణుగోపాల్ సాహిత్య కృషి మాత్రం మరింత వన్నెలు దీరి చిగురించడం ఆరంభమైంది.

డాక్టర్ అమ్మంగి వేణుగోపాల్ కథానికలను కూడా రచించారు. మూసధోరణిలో కాకుండా వైవిధ్యభరితంగా వాటిని తీర్చిదిద్దడం విశేషం. చదువుకునే దశ నుండి ఆయన కథానికలను రాస్తున్నారు. తొమ్మిదో తరగతి చదివేటప్పుడు చందమామ పిల్లల

పత్రికలో ప్రచురణార్థం 'రాజకథ' అనే కథ రాశారు. వేణుగోపాల్ రాసిన కథానికల్లో వస్తువైవిధ్యం కనబడుతుంది. ఇలా ఎన్నో కథానికలు రాసిన ఆయన సాహిత్య స్వర్ణోత్సవం ఫిబ్రవరి 3న జరిగింది. రవీంద్రభారతిలోని సమావేశమందిరంలో తెలంగాణ సాహిత్య కళావేదిక ఆధ్వర్యంలో భాషాసాంస్కృతిక శాఖ సౌజన్యంతో నిర్వహించిన డాక్టర్ అమ్మంగి వేణుగోపాలరావు సాహిత్య స్వర్ణోత్సవం సప్తతి సందర్భంగా తెలంగాణ సాహిత్య అకాడమీ అధ్యక్షుడు డాక్టర్ నందిని సిదారెడ్డి ముఖ్య అతిథిగా పాల్గొన్నారు. ఈ సందర్భంగా సహృదయ సాహిత్య విమర్శ - వైవిధ్యం గ్రంథాన్ని ఆయన ఆవిష్కరించి తెలంగాణ ప్రభుత్వ సలహాదారు డాక్టర్ కేవీ.

రమణాచారికి కృతి సమర్పించారు. సినీ దర్శకులు బి.నరసింగరావు అధ్యక్షతన జరిగిన సభలో తెలంగాణ సాంస్కృతిక శాఖ సంచాలకులు మామిడి హరికృష్ణ ముఖ్య అతిథిగా పాల్గొని పాలపిట్ట ప్రత్యేక సంచికను ఆవిష్కరించారు. పాలపిట్ట ఎడిటర్ కేవీ.

అశోక్ కుమార్, ప్రముఖ సాహితీవేత్త డా॥ తిరునగరి, ఆచార్య లక్ష్మీనారాయణ పాల్గొన్నారు.

డాక్టర్ అమ్మంగి వేణుగోపాల్ సాహిత్య స్వర్ణోత్సవం, సప్తతి సందర్భంగా వివిధ గ్రంథాల ఆవిష్కరణ, అంకితోత్సవం జరిగింది. “ అందరే మే జీవన్ ఛాయా ” అనే పేరుతో హిందీ పుస్తకాన్ని డాక్టర్ ఎం.రంగయ్య అనువదించగా, దాన్ని కవి వీఆర్ విద్యార్థి ఆవిష్కరించి బహుభాషావేత్త డాక్టర్ నోముల సత్యనారాయణకు అందజేశారు. విశ్రాంత హిందీ అధ్యాపకులు ఎన్.నారాయణరావు అనువదించిన “భరోసా” పుస్తకాన్ని మోహన్ సింగ్ ఆవిష్కరించారు.

ఎలనాగ అనువదించిన “ షెడెడ్ లీప్స్ అండ్ పైర్ పైస్” ఇంగ్లీషు పుస్తకాన్ని డాక్టర్ తిరునగరి దేవకీదేవి ఆవిష్కరించి తొలి ప్రతిని కేంద్ర సాహిత్య అకాడమీ పురస్కార గ్రహీత డాక్టర్ అంపశయ్య నవీన్ కు అందజేశారు.

సభాధ్యక్షత వహించిన ప్రముఖ సినీ దర్శకుడు బి.నర్సింగరావు మాట్లాడుతూ.. డెబ్బై ఏళ్ల అమ్మంగి వేణుగోపాల్ సాహిత్యంతో స్వర్ణోత్సవం జరుపుకోవడం అభినందనీయమన్నారు. తెలంగాణ సమాజానికి తన కవిత్యంతో దగ్గరైన మహోన్నత వ్యక్తి అని తెలిపారు. అమ్మంగి వేణుగోపాల్ ఎంత మెత్తటి వాడో.. అంత కోపం, కసి కూడా ఉన్నాయన్నారు. ఏదైన అనుకుంటే అది సాధించేవరకు కఠిన నిర్ణయాలు తీసుకుంటూ సాధిస్తాడని తెలిపారు. అంతేకాకుండా అమ్మంగి ఇతరుల గురించి తెలుసుకుని ఎన్నో కవితలు, రచనలు చేసేవాడని, అందుకే అందరికీ ప్రിയ మిత్రుడు అయ్యాడని పేర్కొన్నారు. అమ్మంగికి నాకు ఎన్నో ఏళ్లుగా సంబంధాలు ఉన్నాయని, ఇద్దరం కలిసి కొన్ని కార్యక్రమాలు చేపట్టామన్నారు. అమ్మంగి కుటుంబంతో నాకు దగ్గర సంబంధాలు ఉన్నాయని బి.నర్సింగరావు అన్నారు.

ఈ సందర్భంగా తెలంగాణ సాహిత్య అకాడమీ చైర్మన్ నందిని సి ధారెడ్డి మాట్లాడుతూ... అక్షరాన్ని సృష్టించడంలోనే కాదు ఆచరణలోనూ ముందుండే కవి అమ్మంగి వేణుగోపాల్ కవిత్వాన్ని కళాత్మకంగా భావించిన మహాకవి అని తెలిపారు. ఉద్యమ చైతన్యాన్ని అందిపుచ్చుకున్న అమ్మంగి రాష్ట్ర ఏర్పాటు అనంతరం వేగంగా రచనలు చేస్తున్నారని పేర్కొన్నారు. తెలంగాణ రాష్ట్రంలో సముచిత స్థానం సంపాదించు కున్న గొప్ప కవి అమ్మంగి వేణుగోపాల్ అని ఉద్ఘాటించారు. కవికి కవిత్యం తప్ప ఇంకేది బతకించదు అని ఎన్నిసార్లు అనుకున్న... కవికి అనేక సభలు, పురస్కారాలు అనేకం కవిన బతికిస్తుంటాయని తెలిపారు. అక్షరాన్ని సృష్టించడం మాత్రమే కాదు.. కార్యచరణలో ముందుండేటటువంటి స్వభావం కలిగిన వ్యక్తి అమ్మంగి వేణుగోపాల్ లో ఉందన్నారు. 1976లో మేము కవిత్యం రాస్తున్నప్పటికీ, అప్పటికే రెండు పేర్లు చాలా ప్రముఖంగా వినిపిస్తుండేది ఆచార్య ఎన్.గోపి, డాక్టర్ అమ్మంగి వేణుగోపాల్. వీళ్ల ఇద్దరికీ సృజన పత్రిక కవితల పోటీ పెట్టితే మొదటి, రెండవ బహుమతులు వస్తుంటేవి అని ఆయన గుర్తు చేశారు. అమ్మంగి వేణుగోపాల్ యాభై ఏళ్లు సాహిత్య జీవితం గడపడం అభినందనీయమని అన్నారు. సమాజం, జీవితం, ప్రకృతి లోంచి కవిత్యం వస్తుందని కవిత్వాన్ని కళాత్మకంగా చూపిన గొప్ప కవి అమ్మంగి వేణుగోపాల్ అని అభివర్ణించారు.

తెలంగాణ ప్రభుత్వ సలహాదారు డాక్టర్ కేవీ. రమణాచారి మాట్లాడుతూ.. మనిషిని ఉత్తమ మనిషిగా మార్చడంలో కళలు

తోడ్పడతాయని అమ్మంగి కవిత్యం సమాజంలో చిరస్థాయిగా నిలిచిపోతాయని అన్నారు. అమ్మంగి వేణుగోపాల్ కవితా రంగంలో, విమర్శల రంగంలోనూ ఉంటూ... ఒక ఉపాధ్యాయుడిగా మంచిపేరు తెచ్చుకున్నారని తెలిపారు. అందరిలో దొర... ఒంటరిగా దొంగ.. నటుడిని తిట్టుతూనే నటించేది కొంగ.. సగం మనిషి, సగం పశువు ఈ జీవి.. వాడిపేరు మేధావి.. అని నలభై ఏళ్ల క్రితం ఈ విషయాన్ని చెప్పినప్పుడు నేను ఎంతో ఆనందపడిపోయాను. ఈ కవిత్వాన్ని ఆయన నలభై ఏళ్ల క్రితమే రాసుకున్నాడని ఈ సందర్భంగా గుర్తు చేసుకున్నారు.

తెలుగు యూనివర్సిటీ వీసీ ఎస్వీ నత్యనారాయణ మాట్లాడుతూ అనువాదం అనేది క్లిష్టమైన ప్రక్రియ అని అమ్మంగి

రచనలు అనువాదం కావడం మంచి పరిణామన్నారు. అమ్మంగి రచనలు యువ కవులకు స్ఫూర్తిదాయకమని తెలిపారు. గ్లామర్ గురించైనా, నగరం గురించైనా, నిప్పు గురించైనా, జీవితం గురించైనా, మారుతున్న మానవ సంబంధాలు గురించైనా, ధ్వనంవైపోతున్న సకల విలువల గురించి అమ్మంగి వేణు గోపాల్ మిణుగురు మొదలుకొని భరోసా డాక వివిధ కవితా సంపుటిలో రాసిన ఎంపిక చేసిన కవితలను అనువదించి ఈ అంగ్ల రూపాన్ని రూపొందించడం జరిగిందన్నారు. ఇది ఏదో ఒక పుస్తకం మాత్రం కాదు.. ఆయా పుస్తకాల కవితలను సేకరించడం జరిగిందన్నారు. ప్రజా కవి కాళోజీ నారాయణరావు పేరిట పురస్కారాన్ని రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఏర్పాటు చేసినప్పుడు ఏకగ్రీవంగా ఎంపికైన ఉత్తమ కవి అమ్మంగి వేణుగోపాల్ అని తెలిపారు. మౌనకృషివరుడు, నిశ్శబ్ద సైనికుడు, గడిబిడి చేయకుండా, హడావుడి లేకుండా, ఎంత నెమ్మదిగా వెళ్లతాడో, ఎంత నెమ్మదిగా మాట్లాడుతాడో, అంత నెమ్మదిగా రాస్తాడు కాబట్టి మంచి కవితలు రాస్తున్నాడని చెప్పుకొచ్చారు.

పాలపిట్ట ఎడిటర్ కేవీ. అశోక్ కుమార్ మాట్లాడుతూ... 30 ఏళ్ల క్రితం ఏర్పడిన పరిచయం స్నేహంగా మారి ఇప్పటికీ అమ్మంగి వేణుగోపాల్ తో కొనసాగుతుండన్నారు. అప్పట్లో నేను సాహిత్యం, సినిమాలే కాకుండా సైన్స్, జనరల్ నాలేజీలను పుస్తకంగా రాస్తూనే ఉండేవాడని. ఆ రచనలను అప్పుడు దీక్షగా గమనించిన ఆతికొద్ది మందిలో అమ్మంగి వేణుగోపాల్ ఒకరు. నన్ను ప్రత్యేకంగా కలుసుకొని, అభినందించి, ప్రోత్సహించిన మాటలు నేను ఎప్పటికీ మర్చిపోను. అమ్మంగి వేణుగోపాల్ కు వృత్తి పట్ల ఉన్న సేవ అంకిత భావాలు నన్ను ముగ్ధుణ్ణి చేశాయి. ఏ గురువుల వల్ల ఆయన ప్రేరణపొందాడో, తన శిష్యులకు అదే ప్రేరణ పంచుతూ మార్గదర్శకంగా నిలిచారు. అంతేకాదు విద్యార్థుల కోసం ఏదో చేయాలని తపన ఆయనలోన ఉండేది. అమ్మంగి వేణుగోపాల్

వ్యక్తిత్వం స్నేహంగా, ప్రేమగా, ఆత్మీయంగా అందరితోనూ కలిసిపోయే మనస్వత్వం.. ఏమాత్రం గర్వం లేకుండా నిరడంబరంగా కలిసిపోయే మనస్తత్వం నాకు చాలా నచ్చింది. ఇన్ని ఏళ్ల స్నేహంలో ఆయన కఠినంగా మాట్లాడడం గానీ, కోపంగా మాట్లాడడం గానీ చూడలేదన్నారు. అమ్మంగి మాటలు చెప్పాలంటే.. ఎవరికైనా అప్రియం చెప్పాలంటే అప్పుడు ఆయన మృదువుగా, మెత్తగా క్లుప్తంగా చెబుతాడు. ఆగ్రహం వచ్చిందంటే దాన్ని మొహం చాటున దాచివేస్తాడు. ఎవరినైనా సరే ఆయనతో పరిచయం ఉన్నవాళ్లు దీనిని ఏకీభావిస్తారు. అందుకే “సహృదయ సాహిత్య విమర్శ-వైవిధ్యం” అనే పుస్తకం రాయడం జరిగింది.

తెలంగాణ సాంస్కృతిక శాఖ సంచాలకులు మామిడి హరికృష్ణ మాట్లాడుతూ.. అక్షరాన్ని అమ్మలా పొదివిపట్టుకొని, సాహిత్యాన్ని, కవిత్వాన్ని అంగిలా తొడుగుకున్న మనిషి ఎవరైనా ఉంటే ఆయన అమ్మంగి వేణుగోపాల్ అవుతాడు. నాకు గత మూడు సంవత్సరాలు నుంచి అమ్మంగితో దగ్గర పరిచయం ఉందన్నారు. అమ్మంగిలో నాకు బాగా నచ్చిన అంశం ఓపిక. ఓపికగా ఉండడం, సహాయంగా ఉండడం ఆయనలో నేను గమనించాను. మంచి కవి, మనసున్న కవి, స్పందించే కవి అమ్మంగి వేణుగోపాల్ అని తెలిపారు. యాభై ఏళ్లుగా సాహిత్య కృషి చేస్తున్న కృషివలుడు అమ్మంగి అని అభివర్ణించారు. సాహిత్యం ద్వారా సమాజానికి సేవ చేయాలనే దృక్పథంతో అమ్మంగి రచనలు చేయడం గొప్ప విషయమన్నారు. తనలాంటి వారికి ఆదర్శమూర్తి అమ్మంగి వేణుగోపాల్ అని అన్నారు.

ప్రముఖ రచయిత్రి తిరునగరి దేవకీదేవి మాట్లాడుతూ.. అమ్మంగి అంటే ఒక ఆద్రత... అమ్మంగి అంటే ఒక ఆవేదన.. అమ్మంగి అంటే ఒక ఆత్మీయత... అమ్మంగి అంటే ఒక నిబద్ధత.. ఈ అన్ని కలిపితే అమ్మంగి వేణుగోపాల్ ఒక మానవతావాది. ప్రతి విషయంలో కూడా ఆయన పరిశీలించి, దానిలో లీనమై, దానిలోని అర్థం తెలుసుకొని కవితగా మలచడం అమ్మంగి వేణుగోపాల్ లోనే ఉందన్నారు. అమ్మంగి వేణుగోపాల్తో నాకు

35 ఏళ్లుగా పరిచయం ఉంది. వీరిని విజయలక్ష్మి 1972లో వరించింది. ఆ విజయలక్ష్మి వరించడం మొదలు అమ్మంగికి సాహిత్యంలో కూడా విజయం లభించింది. అమ్మంగి కవితకు జన్మించాడు... కానీ ఆయన జీవితమంతా ఇప్పటివరకూ కవిత్వమే వెంటుండన్నారు. ఆయన రచించిన చాలా కవితలు నాకు బాగా నచ్చాయని, అందులో తెలంగాణ అంశంపై రాసిన కవితలు బాగా నచ్చాయన్నారు.

సహృదయ సాహిత్య విమర్శకుడు అమ్మంగి :

అమ్మంగి వేణుగోపాల్ అన్ని సాహితీ ప్రక్రియల్లో రచనలు చేసినప్పటికీ కవిగా, విమర్శకుడిగానే ఎక్కువ ప్రసిద్ధి చెందారు. ఇప్పుడు వెలువడిన వారి మూడవ విమర్శా సంపుటం “ సహృదయ సాహితీ విమర్శ- వైవిధ్యం” . ఇందులో విమర్శా వ్యాసాలు, సమీక్షా వ్యాసాలు, ముందు మాటలు కలగలిసి ఉన్నాయి. సమీక్ష అయినా, ముందు మాట అయినా విమర్శలో ఒక భాగమే. అలా ఈ విమర్శా గ్రంథాన్ని పరిశీలిస్తే, ఇందులో అన్ని సాహిత్య ప్రక్రియల మీద ఉన్న విమర్శ కనిపిస్తుంది. అయినప్పటికీ కవిత్వం మీద, తెలంగాణ ప్రముఖుల మీద రాసిన కవితలు ఇందులో ఎక్కువగా చోటుచేసుకోవడం గమనార్హం.

తెలంగాణ వైతాళికులలో కాళోజీ, ఆళ్వారుస్వామి, దేవులపల్లి రామానుజరావు, పొట్లపల్లి రామారావు, సదాశివ, బిరుదురాజు రామరాజుల గొప్పదనాన్ని పలు వ్యాసాలలో వివరించారు. అలాగే తెలంగాణ చరిత్రలో వందమందిదాకా చిరస్మరణీయులు వుంటారని చెబుతూ.. గుణాధ్యుడు మొదలుకుని ప్రొ|| జయశంకర్ వరకు ముఖ్యమైన వారిని పరిచయం చేశారు. మంచి పఠనీయతాగుణం కలిగిన ఈ వ్యాసాలు సమాచారాత్మకంగానే కాకుండా విజ్ఞానాత్మకంగా కూడా వున్నాయని చెప్పడంలో ఎలాంటి సందేహం లేదు.

-ఆర్.పురుషోత్తం నాయుడు
m : 9573041226

e : janata.rpnaidu@gmail.com

రగిలిన పొరుషంతో రణంజేసిన రాళ్ళను రంగరించిన మట్టి పదాలు మానుకోట ప్రసాద్ పాటలు

ఈ పాటకు బుర్రకథాగాన వారసత్వమున్నది. అందమైన పల్లె జీవితం ఉన్నది. నింగినంటిన తాళ్ళను వంచి కల్లుగీసే గౌడ కులవృత్తి నేపథ్యం ఉన్నది. భారత కమ్యూనిస్టు పార్టీ భావజాలంతో పెరిగిన లక్షణం ఉన్నది. ఈ పాటకు సామాజిక సమస్యల మీద స్పందించే గొప్ప గుణం ఉన్నది. తెలంగాణ రాష్ట్ర ఆకాంక్షతో రగిలిన చైతన్యం ఉన్నది. ఇది మురిసి మెరిసే తెలంగాణ పల్లెల ముఖచిత్రాన్ని కవిత్రీకరిస్తున్న పాట. ఇది పాటలపూదోట మానుకోట ప్రసాద్ పాట. చెరువు పాటతో పదాల మత్తడి దుంకిన కవి, గాయకుడు మానుకోట ప్రసాద్ గురించి నేటి మన 'అలుగెల్లిన పాట' లో...

అద్వితీయమైన చరిత్రకు సాక్ష్యమై నిలిసిన ఓరుగల్లు, అదే మన వరంగల్లు. మానుకోట - మహాపోరుకోట. సమైక్యవాదుల గుండెల్లో రైళ్ళను పరిగెత్తించిన రాళ్ళకోట ఈ మానుకోట. మానుకోట జిల్లా కేసముద్రం మండలం అన్నారం గ్రామంలో మాడూరి సత్యనారాయణ-పద్మ దంపతులకు జన్మించిన ముగ్గురు సంతానంలో ప్రసాద్ రెండవవాడు. వరుసగా శ్రీనివాస్, ప్రసాద్, హేమలత. వీరిలో ప్రసాద్ ఏప్రిల్ 9, 1987లో జన్మించిండు. తండ్రి మాడూరి సత్యనారాయణ మంచి బుర్రకథ కళాకారుడు. గౌండ్ల కులవృత్తితో పాటు అదనంగ మిషన్ కుట్టి కుటుంబాన్ని పోషించేటోడు. సంసారం ఎల్లడీయడం కోసం అనేక బాధలు పడ్డడు. అయితే సత్యనారాయణ బుర్రకథ కళాకారుడు కూడ కావడం వల్ల ఎక్కడ ప్రదర్శన ఉన్నా వెళ్ళిపోయేవాడు. మాడూరి సత్యనారాయణ తండ్రి పెద్ద చంద్రయ్య కూడ మంచి నాటకకర్త. నాటకాలలో వేశాలు వేయడంతో పాటు తాను స్వయంగా పద్యాలు కూడ రాసేవాడు. అట్ల ప్రసాద్ చిన్నప్పటి నుంచే తాత చంద్రయ్య రాసిన పద్యాలు పాడేవాడు. తాతకు ఆయన పద్యాలు పాడి వినిపించేవాడు. అట్ల పాడిన పద్యాలలో ఒకటి

“రా రా రామయ్య అని అడుగంగా
పెద్దనెక్కొండ పెద్ద చంద్రయ్యనీ
కోరాను కొలువై ఉండలేవా....అ...అ...అ...
నా జన్మ స్థలన అ....అ....అ....

కష్టముల్ కడుగంగ వై రా..రా రామయ్య....” అంటూ రాసిన పద్యాన్ని ఎన్నో సార్లు ప్రసాద్ పెదనాన్న మాడూరి వెంకటకిష్టం నాటకాలలో పాడుతంటే విని నేర్చుకుండు. అంతేకాకుండా ప్రసాద్ తల్లి, పద్మ తండ్రి దోనికేని తిరుపతయ్యకు కూడ నాటకానుభవం ఉన్నది. తిరుపతయ్య “బుద్ధర్కాన్” పాత్రలో జీవించేటోడని, జనాన్ని పిచ్చిగా నవ్వించేటోడని అనుకునేటోళ్ళు. ఇట్ల ప్రసాద్ కుటుంబంలో తాతలు, తండ్రులు కూడ జానపద, యక్షగాన కళాకారులు కావడంతో

ఆ వారసత్వమే ప్రసాద్ కు వచ్చినట్లు కనిపిస్తుంది. తండ్రి మాడూరి సత్యనారాయణ ప్రసాద్ కు తొలి గురువు. ఆయనే స్పూర్తి, ప్రేరణ. చిన్నప్పుడు ప్రసాద్ తండ్రి తన దోస్తులతో కూర్చోని బుర్రకథను సాధన చేస్తుంటే ప్రసాద్ కూడ ఒక తాటిమట్ట భుజం మీద పెట్టుకొని పాటలు పాడేవాడు. ప్రసాద్ మాటల కన్నా ముందు పాటలు నేర్చుకుండంటే అతితయోక్తి కాదు. ప్రసాద్ అన్నారం ప్రాథమిక పాఠశాలలో 5వ తరగతి వరకు చదువుకొని 6, 7 తరగతుల కోసం పక్కనే ఉన్న తాళ్ళకూచిపల్లి అప్పర్ ప్రైమరీ స్కూల్ లో చేరిండు ప్రసాద్. స్కూల్ స్టాయిలో వివిధ పాటల పోటీలలో పాల్గొని ఎప్పుడు మొదటి బహుమతి తెచ్చుకునేది. తర్వాత మహబూబ్ బాద్ లోని సిద్ధార్థ హైస్కూల్ లో ఉన్నత విద్యను పూర్తి చేసిండు. ప్రసాద్ ఎనిమిదవ తరగతి చదువుతున్న రోజుల్లోనే స్కూల్ హెడ్ మాస్టర్ అన్న. సి.పిఐ పార్టీ నాయకుడు ధర్మన్న గుండెపోటుతో చనిపోయినప్పుడు

“ఎక్కడ ఉన్నాడో ఏమైపోయాడో అన్నా ధర్మన్న
సుక్ల లోకంలో తిరుగుతూ ఉన్నాడో అన్నా
ధర్మన్న” అంటూ ఒక పాట రాసి హెడ్ మాస్టర్ కు వినిపించిండు. ఆయన ఆ పాటను ధర్మన్న సంస్మరణ సభలో ప్రసాద్ చేత పాడించిండు. అంతేకాకుండా ఆ పాటను రికార్డు చేయించిండు.

చిన్న వయసులో ప్రసాద్ రాసిన మొట్టమొదటి పాట కూడ ఇదే. తండ్రి సత్యనారాయణ దగ్గరికి కల్లు తాగడం కోసం వచ్చిన వాళ్ళకు “మా వోడు పాట రాసిండు ఇంటావోయ్” అంటూ గర్వంగా చెప్పుకునేది. ప్రసాద్ రాసిన పాటలు పాడి వినిపించి సంతోషంతో పొంగిపోయేది. ఆ తర్వాత ప్రసాద్ ఎక్కువగా సినిమా పాటలు పాడేది. కొన్ని జానపదాలు, కమ్యూనిస్టు పాటలు కూడ పాడుతుండేవాడు. ప్రసాద్ మహబూబ్ బాద్ లోని ప్రభుత్వ జూనియర్ కళాశాలలో ఇంటర్మీడియట్ ను, ప్రభుత్వ డిగ్రీ కళాశాలలో డిగ్రీ విద్యను పూర్తి చేసిండు. ప్రసాద్ ఇంటర్ చదివే రోజుల్లో ఏ.ఐ.ఎస్.ఎఫ్ లో పనిచేసిండు. డిగ్రీలో కూడ అదే విద్యార్థి సంఘంలో పనిచేస్తూ చదువుకున్నాడు. ప్రసాద్ ప్రభుత్వ డిగ్రీ కాలేజీలో చేరడానికి ప్రధాన కారణం అక్కడ ఎస్.ఎస్.ఎస్ ప్రోగ్రామ్ కో-ఆర్డినేటర్ సత్యనారాయణ పాటలకు ఆకర్షితుడై కేవలం పాటల కోసమే ఆ కాలేజీలో చేరిండు. సత్యనారాయణ సార్ ప్రోత్సాహంతోనే ప్రసాద్ ముఖ్య పాటలు రాసిండు. డిగ్రీలో తాను రాసిన ఎనిమిది పాటలను సత్యనారాయణ సార్ “ఓ సమాజమా మేలుకో” అనే పేరుతో 2007లో పాటల సి.డి.ని విడుదల చేసిండు. వీటిలో ప్రధానంగా సామాజిక కోణంలో రాసిన పాటలే ఉంటాయి. ముఖ్యంగా ఎయిడ్స్ మీద “ఎయిడ్స్ అనే మహమ్మారిరా- పీల్చుకుంటుంది మానవునిరా” అంటూ రాసిండు. అదేవిధంగ

మూఢనమ్మకాల మీద “మంత్రాలు తంత్రాలంటవ్ - మాయదారి రోగాలంటవ్” అనే పాటలతో పాటు స్టైన్ ఫ్లామీద్ రాసిన పాటలు కూడ ఉన్నవి. సారీ ప్రోద్బలంతో రాసిన ఈ పాటలు ప్రసాద్ కు మంచి గుర్తింపుని తీసుకొచ్చినయే. ఆ పాటలే ప్రసాద్ ను మానుకోటకు పరిచయం చేసినయే. డిగ్రీలో పూర్తిస్థాయి గాయకుడిగా ఎందరో ప్రముఖుల ప్రశంశలు అందుకున్నడు. ఇదే క్రమంలో “ఓ సమాజమా మేలుకో” అనే పేరుతోనే ఒక చిన్న నాటకాన్ని తయారు చేసి విద్యార్థుల భాగస్వామ్యంతో దాన్ని వివిధ వేదికల మీద ప్రదర్శన చేసిండు. ఆ తర్వాత తెలంగాణ మలిదశ ఉద్యమంలో విద్యార్థిగా వివిధ కార్యక్రమాలలో పాల్గొంటూనే ప్రజాకవి, గాయకుడు జయరాజు వెంట ధూం-ధాం కార్యక్రమాలకు పోయేటోడు. కవి, కళాకారుడు కొమిరె వెంకన్న వెంట ఎన్నో వేదికల మీద ప్రదర్శనలు ఇచ్చిండు. తర్వాత సాయిచంద్ వెంట హైద్రాబాద్ కు రావడంతో పాటు రచనా కళాశాలలో జర్నలిజంలో డిప్లమా కూడ పూర్తి చేసిండు.

తెలంగాణ ఉద్యమంలో పాటల బాటసారిగ ఊరూర తిరుగుతున్న క్రమంలోనే ప్రజాకవుల పాటలను వేదికల మీద పాడుకుంటూ తనకంటూ ఒక గుర్తింపును తెచ్చుకుండు. కాని మాడూరి ప్రసాద్, మానుకోట ప్రసాద్ గా మారడానికి కారణం 2010లో జరిగిన మానుకోట ఘటన. ఈ సంఘటనను వర్ణించడానికి మాటలు చాలవు. అందుకేనేమో అదే ఇతివృత్తంగ ప్రసాద్ పాటలు రాసిండు.

“మానుకోట గడ్డకు వందనం రణంజేసిన రాళ్ళకు వందనం

జనవెంత్తిన విడికిళ్ళకు వందనం జై తెలంగాణే అందరం

చరిత్ర పేజి మరువనిది రైలుకట్ట పోరు ప్రతిని అది” అంటూ మానుకోట ఘటన జరిగిన తెల్లారే ప్రసాద్ పాటందుకొని వేదికలను ఉద్రూతలూగించిండు. రగిలిన రాళ్ళకు రాగం నేర్చి ఊరూర తిప్పిండు. మానుకోట ప్రసాద్ గా అవతరించిండు. అయితే 2011లో అనేక కష్టాలు పడినా పాటలను “మానుకోట మట్టిపాట” అనే పేరుతో రికార్డు చేయించిండు. దీనికోసం ఖమ్మంలోని ప్రసాద్ స్నేహితుడు పరకాల అజయ్, స్వర్ణ భాస్కర్ సహకారంతో పాటు ఖమ్మం టి.ఎన్.జి.ఓ నాయకుల చేయూతను కోరుకున్నడు. అనివార్య కారణాల వల్ల దాన్ని 2013 వరకు విడుదల చేయలేకపోయిండు. అయితే అప్పటికే పాటలు జనంలో బాగా ప్రచారం అయినయే. ప్రసాద్ తండ్రి సత్యనారాయణ తన కొడుకు పాటల ప్రపంచంలో ఎంతో ఎత్తుకు ఎదగాలనే తపన ఉండేది. అందుకోసమే ఆయన తన 60వేల చిట్టిని ఎత్తి దాదాపు 30వేల రూపాయలను ప్రసాద్ పాటల సి.డి.కి ఖర్చు చేసిండు. అదే విధంగ మరో స్నేహితుడు మద్దెల సందీప్ మరికొంత ఆర్థిక సహకారం చేయడంతో “మానుకోట మట్టిపాట” ఖమ్మం రిక్లబజార్ లోని హైస్కూల్ సభ ద్వారా జనంలోకి వచ్చిండు.

అదే సి.డి.ని మానుకోటలో విడుదల చేయాలనే ఆలోచనతో మానుకోట జె.ఎ.సి నాయకులు డోలీ సత్యనారాయణ సార్ ను

కలిసిండు. ఆయన వెంటనే అంగీకరించి ఇతర కళాశాలల యాజమాన్యాలను ఒప్పించి ఒక పెద్ద సభ ఏర్పాటుకు సన్నాహాలు చేసిండు. ఇట్లు ఒక మారుమూల పల్లెలో మొదలైన ప్రసాద్ పాటల ప్రస్థానం తర్వాత రసమయి బాలకిషన్ వెంట కదిలిండు. ఎన్నో ధూం-ధాం వేదికల మీద పాటలు పాడి ప్రజలను ఆకట్టుకుండు.

ఈ దశలోనే మానుకోట ప్రసాద్ 2013 మే 18న బయ్యారానికి చెందిన నాగయ్య- శాంతమ్మల కూతురు నవీనను ప్రేమ వివాహం చేసుకుండు. ప్రస్తుతం మానుకోట ప్రసాద్ - నవీన దంపతులకు త్రివి అనే ముద్దుల కొడుకు ఉన్నాడు.

తెలంగాణ రాష్ట్రం ఆవిర్భవించిన తర్వాత రసమయి బాలకిషన్ ను సారథి చైర్మన్ గా నియమించి పాటకు పట్టాభిషేకం చేసిండు. తెలంగాణ ఉద్యమ పాటకు ఎనలేని గౌరవాన్ని అందించిండు. ఆ ఊపు ఉత్సాహంతోనే ప్రభుత్వం ప్రవేశపెట్టిన ప్రజా సంక్షేమ పథకాల మీద సారథి కవులు, కళాకారులు ఎన్నో పాటలు రాసి, పాడడం జరిగింది. ఈ క్రమంలోనే మానుకోట ప్రసాద్

“పథకాల ప్రభంజనం - అభివృద్ధికి నీరాజనం పేదోళ్ళ గుండె బలం - కేసీఆర్ జాలి గుణం

చేద్దాము తెలంగాణ సర్కారుకు సలాము” రాసిన

పాట పల్లెల్లో సంబరాలను నింపింది. ఆసరా పెన్నెలు అందుకున్న పేదల కళ్ళలోని ఆనందానికి అవధులు లేవు. కళ్యాణలక్ష్మి, షాదిముబార్ లాంటి పథకాలు కనీసం ఎవరి ఊహకు కూడ అందనివని, జనం మెచ్చుకున్నారు. సరిగ్గా ఈ సందర్భంలో మానుకోట ప్రసాద్ రాసిన పాట రసమయి గొంతులో ప్రాణం పోసుకుంది. పల్లెపల్లెలో ప్రభుత్వ సంక్షేమ పథకాల గొప్పతనాన్ని చాటిచెప్పింది.

“మురిసింది మా పల్లె తల్లి ఇయ్యాల ఉయ్యాలో రామ ఉయ్యాలో ముఖ్యమంత్రి జేసే అభివృద్ధిని చూసి ఉయ్యాలో రామ ఉయ్యాలో కారణజన్ముడు కార్యదీక్షుడమ్మ ఉయ్యాలో రామ ఉయ్యాలో కదిలిండు పేదోళ్ళ కన్నీరు తుడువంగ ఉయ్యాలో రామ ఉయ్యాలో పోశమ్మ, మైసమ్మ ముక్కోటి దేవుళ్ళు దీవింది నిన్ను సల్లగం చూడంగ” అంటూ పేదింటి పెళ్ళికి పెద్దదిక్కుయిన తెలంగాణ ప్రభుత్వ పథకాన్ని చూసి ఆనందభాష్పాలు కురిపించిండు.

ప్రభుత్వం ఎంతో ప్రతిష్టాత్మకంగా చేపట్టిన మిషన్ కాకతీయ కార్యక్రమం కోసం మానుకోట ప్రసాద్ రాసిన

“నల్లని రేగడి నాగలి కర్రు నవ్వొంది వేళ ఏండ్ల తరబడి ఎండిన తుమ్ముకు ఏరే మొలిసేనా కరువుతో కాలం గడిపిన కాలువ- ఆకలి తీరక అలిగిన చెలక మురిసి ముద్దాడిన ఈ తల్లి చెరువమ్మును కురిసే ప్రతి చినుకును తన దోసిళ్ళలో దాచెరా పారే ప్రతి కాలువ తన ఒడిలో కలిసిందిరా చేవకు ఊపిరిపోసింది - చాకలి బండను తడిపింది

**తామర తనువే మురిసింది తూమే తొణికిసలాడింది
చెరువలుగే పోసింది రైతన్నకు రాగం నేర్పింది”**

అంటూ అత్యంత సరళమైన పదాలతో అల్లుకున్న ఈ పాటతో మానుకోట ప్రసాద్ ప్రపంచ గుర్తింపును సాధించాడంటే అతిశయోక్తి కాదు. ఈ పాట విన్న ఇతర దేశాలలోని తెలంగాణ బిడ్డలు కూడ ప్రసాద్ ను ఫోన్ లో అభినందనలతో ముంచెత్తిండ్లు. ఇదే పాటను 9వ తరగతి విద్యార్థులకు క్వార్టర్ల పరీక్షలో 5మార్కుల ప్రశ్నగా ఇవ్వడంతో ప్రసాద్ ఆనందానికి అవధులు లేకుండా పోయింది. గతంలో తెలంగాణ కవుల రచనలు పాఠ్యపుస్తకాలలో వచ్చిన దాఖలాలు లేవు. తెలంగాణ సాంస్కృతిక సారథిలో ఉద్యోగం రావడం రసమయి ఆధ్వర్యంలో పలు ప్రభుత్వ సంక్షేమ పథకాల పైన పాటలు రాయడం వంటి విషయాలలో రసమయి బాలకిషన్ ప్రోత్సాహం మరువలేనిదని అంటుంది.

మానుకోట ప్రసాద్ ఇవే కాకుండా సామాజిక దృక్పథంతో కూడ పాటలు రాస్తూనే ఉంటుంది. తరగనిదే అమ్మప్రేమని, ఎన్ని యుగాలైన వన్నెతగ్గని బంగారమే కన్నతల్లి ప్రేమ అంటూ మానుకోట ప్రసాద్ రాసిన అమ్మ పాట

**“బంగారమే అమ్మ బంగారము
నూరేళ్ళు నిను కొలిచినా తీరునా రుణము
పేగు తెంచి నాకు ప్రేమ పంచి
లాలపోసి జోల పాట పాడి
ఊయలూపి ఉగ్గపాలు దాపిన తల్లి బంగారమే”**

విమర్శకుల ప్రశంశలను అందుకున్న పాటగ చెప్పుకోవచ్చు. ఒక రకంగా ఈ పాట మానుకోట ప్రసాద్ ను ప్రముఖ రచయితల సరసన చేర్చింది. పాటకవుల పరుసలో నిలబెట్టింది. ఒక ముసలి నానమ్మ మీద మానుకోట ప్రసాద్ లోకానికి విన్నవిస్తూ రాసిన పాట

**“లోకమా విన్నపం భూలోకమా విన్నపం
వింటావ ఒక కథ చెబుత నడవలేని నానమ్మ
కథ
మెతుకులేని ముసలమ్మ వ్యథ
ఈ నడించేటి బతుకురా ఇంటిల్లిపాది
వెలివేసెరా**

పరాయి మనుషుల తీరుగ వట్టింపుకోరు తనవారురా” అంటూ ముసలితనానికి చేరువైన వాళ్ళను మరింత ప్రేమతో చూసుకోవాలనే ఆత్మీయ సందేశంతో రాసిన పాట. ఈ పాటను అమెరికాలో సైతం విడుదల చేయడం జరిగింది. జలం గుధీర్ (ఎన్.ఆర్.ఐ) ఆధ్వర్యంలో ఆ పాటకు రూపకల్పన జరిగింది. ఇది మానుకోట ప్రసాద్ కు మరింత గుర్తింపును తీసుకొచ్చింది. అదేవిధంగా సమాజంలో సగభాగమైన స్త్రీల మీద మానుకోట ప్రసాద్ రాసిన పాట

**“నింగిలో సగమని నాలో సగమని నీతిమాటలెన్నో...
మనసు నిండని మమత అందని మాటలెందుకమ్మా...
జగమంత మనము కాదా..”**

అంటూ స్త్రీలలో ఆత్మవిశ్వాసం నింపడంతో పాటు, పురుషాధిక్య సమాజాన్ని ప్రశ్నిస్తూ. “నేనేరా అమ్మను అయ్యేది.. నేనేరా ఆలిన అయ్యేది” అంటూ స్త్రీల పక్షాన నిలబడి లింగవివక్ష లేని సమాజాన్ని కోరుకుంటుంది. బడుగు బలహీన వర్గాల అభ్యున్నతిని కోరుకున్న మహనీయుడు డా॥ బాబాసాహెబ్ అంబేద్కర్ మీద మానుకోట ప్రసాద్ రాసిన

**“అంబేద్కర అందుకో వందనమయ్యా
మా వెలివాదల ఉదయించే సూర్యుడివయ్యా
నువ్వైతితే పోరు కెరటం చూశాము కొత్త
సమాజం**

**అంబవాదలో వెలసిన వేగుమక్కరా
అది వేల ఏండ్ల జాతికి వెలుగునిచ్చెరా”** పాట అవమానాల రక్కసిని తరిమికొట్టిన మహనీయుడే అంబేద్కర్ అంటూ కీర్తిస్తూంది. అదేవిధంగా మానుకోట

ప్రసాద్ స్వచ్ఛందాబాద్ మీద రాసిన

**“భువి స్వర్గం ఇదిలే మేరే భాయ్ సునోరే
ఆ ఇంద్రలోకం వెలిసింది ఇక్కడే
నిజాం రాజులు నిర్మించిన నగరం
నిలువెత్తు కట్టడాల్లో కనిపించే రాజసం
అందాల హైద్రాబాద్ కన్న మిన్న ఏదిరా”**

పాటను ముఖ్యమంత్రి కేసీఆర్ విని ప్రశంశించింది. ఆయన చేతుల మీదుగ ఒక చిన్న జ్ఞాపికను కూడ అందుకుండు. అదేవిధంగా మానుకోట ప్రసాద్ “నేను రైతు-నా తమ్ముడు బి.టెక్” అనే షార్ట్ ఫిలిం కోసం కథ రాసి అందులో బి.టెక్ విద్యార్థిగా తానే నటించింది. రైతుల ఆత్మహత్యలు ఆగాలనే నేపథ్యంలో రాసిన ఈ కథ ఎందరినో ఆకర్షించింది. ఆలోచింపజేసింది. ఇట్ల తనదైన శైలిలో రచనా

వ్యాసంగాన్ని కొనసాగిస్తున్న కవి, గాయకుడు మానుకోట ప్రసాద్ ఇప్పుడిప్పుడే సినిమా పాటల మీద దృష్టిని సారించింది. “శ్రమశక్తి” అనే సినిమా కోసం హిజ్రాల జీవనవిధానాన్ని వర్ణిస్తూ రాసిన పాట

**“వినరా వినరా ఓ దేవ మా గోస ఎన్నాళ్ళురా
ఏ నేరము చేయనీ శిక్ష మాకెందుకేశావురా
రోడ్లెంట తిరిగేటి బతుకాయెరా
మాకు భిక్షాటనే మార్గమైనాదిరా
చప్పట్లు కొడుతుంటే ఒక వింతగ చూసె**

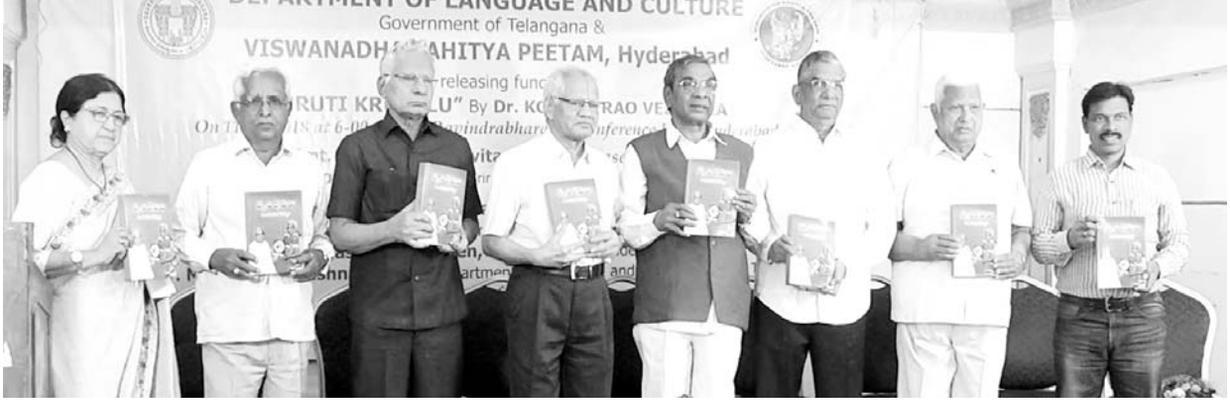
ఈ జనం మధ్యలో తిరగాలిరా

ఏమి రాతను రాశావు భగవంతుడా...” పాట ఎంతో ఆర్థితో కూడుకొని, ఆలోచింపజేసేదిగా ఉంటుంది. ఒడిమడుకుల జీవితం నుంచి తేరుకొని, జీవనగమనంలో ఎన్నింటినో అవగాహన చేసుకొని ఒక పదువైన అక్షరంగా ముందుకు సాగుతున్న వర్ణమాన కవి గాయకుడు మానుకోట ప్రసాద్ మరెన్నో గొప్ప రచనలు చేయాలని, ఉన్నత సాహితీ శిఖరాలను అధిరోహించాలని కోరుకుందాం.

-అంబటి వేకువ,
m: 94927 55448

e: varji.ambati@gmail.com

స్మృతికృతులు

-డాక్టర్ వెలిచాల కొండలరావు

త్రీభాషా కోవిదులైన వెలిచాల కొండలరావు కలం నుంచి తెలుగు, ఆంగ్లం, ఉర్దూ భాషా కవితలే కాక, పలు అనుస్టుజన కావ్యాలు కూడా వెలువడ్డాయి. సృజనాత్మక సాహిత్యంతో పాటు, వివేచనాత్మక వచన రచనలో కూడా ఆయన తనదైన ప్రత్యేకతను ప్రదర్శించారు. ఆయా సందర్భాలలో వెలువడిన వ్యాసాలు, సంపాదకీయాలు అందుకు నిదర్శనాలు. దేని గురించైనా ఒకరు చెప్పినది చెప్పకుండా కొత్తగా ఆలోచించి తన భావాలను పాఠకులకు అందించాలన్న స్పృహ, తపన ఆయన రచనల్లో అడుగుగునూ తొంగి చూస్తుంది. భాష గురించి కాని, సాహిత్యం గురించి కాని, రచయితలు - వారి రచనల గురించి కాని ఆయన అభిప్రాయాలు పాఠకులకు ఆలోచింపజేస్తూ... వారిలో జిజ్ఞాసను రేకెత్తిస్తాయి. 'కవిసామ్రాట్' విశ్వనాథ సత్యనారాయణ అన్నా, 'యుగకవి' గుంటూరు శేషేంద్రశర్మ అన్నా కొండలరావుకి కొండంత అభిమానం. అయితే ఆ అభిమాన ప్రవాహంలో కొట్టుకుపోకుండా వారి రచనల్లోని గొప్ప భావాలను, సాహితీ విలువలను శాస్త్రీయంగా, హేతుబద్ధంగా ఎత్తి చూపుతారు. అంతర్వీక్షణంతో వారి అంతరంగాలను ఆవిష్కరింపజేస్తారు.

కొండలరావు కామర్స్ పోస్ట్ గ్రాడ్యుయేట్. నిజాం వ్యతిరేక పోరాటంలోనూ ముందున్నారు. కరీంనగర్, జగిత్యాల డిగ్రీ కళాశాలల ప్రిన్సిపాల్ గా తెలంగాణలో ఉన్నత విద్యారంగానికి విలువైన బాటలు వేశారు. తెలుగు అకాడమి సంచాలకులుగా మరచిపోలేని సేవల్ని అందించారు. నిరంతర అధ్యయనశీలి, ఇంగ్లీషుతో పాటు ఉర్దూలోనూ గొప్ప పండితులు. తిలక్ అమృతం కురిసిన రాత్రి కావ్యాన్ని ఆంగ్లంలోకి, గాలిబ్ కవితల్ని తెలుగులోకి అనువదించారు. మరో అరడజనుకు పైగా రచనలు కొండలరావు కలం నుంచి వెలువడ్డాయి. నిత్యోత్సాహంతో సాహితీ రంగంలో మునుముందుకు సాగుతున్న కొండలరావుకు 'విశ్వనాథ సాహిత్య పీఠం' ఒక సుందర స్వప్నం.

ఫిబ్రవరి 11 వ తేదీన రవీంద్రభారతిలో విశ్వనాథ సాహిత్య పీఠం, భాషా సాంస్కృతిక శాఖ సంయుక్త ఆధ్వర్యంలో కొండలరావు రచించిన 'స్మృతికృతులు' పుస్తకావిష్కరణ సభ ఘనంగా జరిగింది. ఈ కార్యక్రమానికి ముఖ్య అతిథిగా శాస్త్రీయ విశ్వవిద్యాలయం మాజీ ప్రొఫెసర్ ఎన్. లక్ష్మణమూర్తి హాజరై గ్రంథాన్ని

ఆవిష్కరించారు. పొట్టి శ్రీరాములు తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం మాజీ ఉపకులపతి డాక్టర్ ఎన్. గోపి, సీబీఐ మాజీ డైరెక్టర్ కె. విజయరామారావు, కేంద్ర సాహిత్య అకాడమీ గ్రహీత అంపశయ్య నవీన్, భాషా సాంస్కృతిక శాఖ సంచాలకులు మామిడి హరికృష్ణ తదితరులు అతిథులుగా పాల్గొని కొండలరావు సాహితీ వ్యక్తిత్వాన్ని కొనియాడారు.

శాస్త్రీయ విశ్వవిద్యాలయం మాజీ ప్రొఫెసర్ ఎన్. లక్ష్మణమూర్తి మాట్లాడుతూ.. 12 కవితా సంపుటలను కలిపి స్మృతికృతులు అని అద్భుతంగా పుస్తకాన్ని రాశారని తెలిపారు. దీనిని గురించి చెప్పవలసిన పనిలేకుండా అంత అద్భుతంగా రాశారని పేర్కొన్నారు. ఈ సందర్భంగా ఈ పుస్తకంలోని పలు వ్యాఖ్యలను తీసుకుని లక్ష్మణమూర్తి వివరించారు.

కేంద్ర సాహిత్య అకాడమీ గ్రహీత అంపశయ్య నవీన్ మాట్లాడుతూ.. కవిత్యమంటే నేను రాయకపోయిన కవిత్యంపై చాలా ప్రేమ ఉందని తెలిపారు. మొదటినుంచి కవితలు చదువుతాను కాబట్టి కవిత్యంపై మక్కువ ఉందన్నారు. కొండలరావు వ్యక్తిత్వాన్ని, ఆయన కవిత్యాన్ని విడతీయడానికి వీలులేదు. ఆయన జీవితంలో అనుభవించిన అనుభవాలనే కవితగా రాస్తారు తప్ప.. కలిపించి రాసిందేమీ ఉండదు. కొండలరావు ఎక్కువగా రాసేది కవితం అవుతుండా.. లేదా.. అనే విషయాన్ని పట్టించుకోకుండా.. ఎవరిని కలిస్తే వారి గురించి, ఆయన అనుభవించిన అనుభవాలను గురించి ఆయన రాసిస్తారని తెలిపారు. కొండలరావుకు పరిచయమైన వ్యక్తుల గురించి రాయడమంటే చాలా ఇష్టమని పేర్కొన్నారు. చాలా మంది వ్యక్తులపై కొండలరావు రాసిన కవితలు నాకు ఎన్నో అసందానిచ్చాయన్నారు. కొండలరావుతో తనకు 40 సంవత్సరాల అనుబంధం ఉండడంతో ఆయన ఎక్కడికి పిలిచిన వచ్చి కవితలను వింటానని చెప్పుకొచ్చారు.

పొట్టి శ్రీరాములు తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం మాజీ ఉపకులపతి డాక్టర్ ఎన్. గోపి మాట్లాడుతూ.. ఈసభలో పెద్దలను చూస్తోంటే నాకు ఒక ఖజానాగా ఉంది.. ఆ ఖజానా కొండలరావు ఖజానా. ఆయన స్నేహ సంపద, ఆయన అభిమాన సంపద. కొండలరావు స్వయంగా సంస్థ.. వ్యక్తే సంస్థ.. పరిపాలన దర్శకుడు, విద్యావేత్త కూడా. కొండలరావు తెలుగు అకాడమీకి డైరెక్టర్ గా

ఉన్నప్పుడు ఆయన నడిపిన తీరు రాష్ట్రానికి ఆదర్శం. పరిపాలన, సాహిత్యం అనేవి రెండు ఒక వ్యక్తిలో ఉండడమనేది చాలా అరుదైన విషయం. అందుకే కొండలరావు చాలా విశిష్టమైన వ్యక్తిగా నాకు కనిపిస్తాడు. రచయిత, స్వయంగా కవి కూడా.. అందుకే కొండలరావు 86 ఏళ్లలో కూడా ఇంత అద్భుతంగా కవితలు రాస్తున్నాడు అంటే.. అంతా యువకుడుగా కనిపిస్తాడు. ఎవరైతే వారికి ఎక్కువగా స్నేహ సంపద, కుటుంబ సంపద ఉంటుందో వారి మనస్సు ఎప్పుడు తాజాగానే ఉంటుంది. అందుకే కొండలరావు కూడా జ్ఞాపకశక్తి ఇప్పటికీ తగ్గలేదు. కొండలరావు అమెరికాకు పోతే దానిని కూడా హైదరాబాద్, ఖైరతాబాద్ లాగా మారుస్తాడు. అంత గొప్ప వ్యక్తి కొండలరావు. ఎక్కడో ఉన్న విశ్వనాథ్ ను పిలిపించి ఆదరించాలనే సౌజన్యం.. ఇలాంటివి సామన్యమైన విషయం కాదు. అది విశ్వనాథం గొప్పతనం కంటే... దానిని ఆదరించిన కరీంనగర్ గొప్పతనం. అందుకే విశ్వనాథం ఇక్కడకు వచ్చి కొండలరావు ప్రేమ ముందు ఎన్నో తెలంగాణ వాళ్ల గురించి పుస్తకాలు రాశాడు. దీనిని సంస్కారం అంటారు. అందుకే కొండలరావు గొప్ప సంస్కారం ఉన్న వ్యక్తి అని నా అభిప్రాయం. కొండలరావు స్నేహ సంపద వల్ల, సాహిత్యం సంపద వల్ల యువకుడుగా మారి పుస్తకాలు రాస్తున్నాడు. ఇలాంటి వ్యక్తిని ఒక నారాయణరెడ్డిలో నేను చూశాను. కాళ్ల సహకరించకపోయినా చివరి మీటింగ్ దాకా వచ్చాడు ఆయన. ఈ 'స్మృతికృతులు' లో కావ్యం, ఎరగన్నేరు, ఒక పువ్వుపుసింది, నాదేశం, వస్తువులు సముద్రాలు, మరి రాలేదే ఇటు వెలుగు, అన్వేషణం, పాపం దానిది, రోజూ, అలా వేలా, శంఖరావం ఇలా గంధాలను కలిపి 'స్మృతికృతులు' పుస్తకంలో కొండలరావు రాయడం జరిగిందన్నారు. విశ్వనాథ సాహిత్య పీఠంలో ఎన్నో పుస్తకాలు రాశారు. కొండలరావు సాహిత్య పీఠం వల్ల విశ్వనాథ్ విజయవాడలో కంటే ఎక్కువగా హైదరాబాద్ లోనే జీవించాడనే ఉద్దేశమన్నారు.

భాషా సాంస్కృతిక శాఖ సంచాలకులు మామిడి హరికృష్ణ మాట్లాడుతూ.. సభలో పాల్గొన్న అందరూ కూడా ఒక్కొక్క రంగంలో ఒక్కొక్క లెజెండ్స్... ఇలాంటి లెజెండ్స్ లు పుస్తక ఆవిష్కరణకు రావడం చాలా సంతోషంగా భావిస్తున్నానని తెలిపారు. కొండలరావు రాసిన 'స్మృతికృతులు' లను కళ్లతో తడిమిచూద్దామని పిలుపునిచ్చారు. వారి వ్యాఖ్యలను మనస్సు విప్పి విందాం.. వారి అక్షరాలను గుండెల లోతులోకి తీసుకొని చదువుదామన్నారు. కొండలరావు అంటే నాకు గౌరవం, ఆత్మీయత, అభిమానం. అలాగే ప్రోత్సహంతో కూడిన మంచి ఆత్మీయ బంధం. కొండలరావు ఏ వ్యాసం రాసిన నేను చదువుతాను. తర్వాత నేను ఏ వ్యాసం రాసిన ఆయనకు చూపిస్తాను.. ఆయన జయంతిలో కూడా కొన్ని వ్యాసాలు రాశాను. నాలాంటి ఎంతోమంది విద్యార్థులు తెలుగు అకాడమీ డైరెక్టర్ గా ఉన్న కాలంలో వచ్చిన పుస్తకాలను చదివి సివిల్స్ కు రెడీ అయిన వాళ్ల చాలా మంది ఉన్నారు. ఆ కాలంలో చదివిన పుస్తకాలు అత్యంత ప్రాముఖ్యత గల పుస్తకాలు. ఇలాంటి

మార్గదర్శకుడు, కవి, సాహిత్యవేత్త, అక్షర ప్రేమికుడు కొండలరావు మళ్లీ కొత్తగా 'స్మృతికృతులు'లతో మన ముందుకు రావడం తెలుగు సంస్కృతికి అదించడం సంతోషంగా ఉందన్నారు.

సీబీఐ మాజీ డైరెక్టర్ కె. విజయరామారావు మాట్లాడుతూ.. సభలో నేను హాజరుకావడం, వినడం, ఆదరించడమే తప్ప.. మాట్లాడే పరిస్థితి ఎప్పుడూ రాలేదు.. ఎందుకంటే పుస్తకాలు చదివే అలవాటు ఉన్నా.. ఎప్పుడు మాట్లాడాలి అని అనిపించలేదు.. అయితే ఈ పుస్తకం రిలీజ్ చేసే సమయంలో మాట్లాడాలి అని చెప్పడంతో ఈ పుస్తకం గురించి కొన్ని వ్యాసాలు చదివిన్నాను. ఈ పుస్తకం కొండలరావు అనుభవాలు, ఆలోచనలు, మనసులో ఉండేటట్లు విషయాన్ని సాధారణ ప్రజల వాడుక భాషలో, వారికి తెలిసిన భాషలో, తెలిసే విధంగా అందించడం నాకు స్పష్టంగా కనిపించింది. ఇది ఒక ఆయన ఆలోచన, ఆయనలో ఉండే తపన, ఆయనలో ఉండే ప్రకృతిపైన, అనుభవాలపై చెప్పినట్టి వంటి చాలా విషయాలు పుస్తకంలో రాయడం జరిగింది. కవితలు కానీ, రచనలు కానీ పాడుకొని రాయడం కొండలరావుకు అలవాటు ఉంది.. అలాంటి సాహసం బహుశా ఎవరు చేయలేరని అనుకుంటున్నాను. ఆయన జీవితంలో ఉండే అనుభవాలంటిన్ని పుస్తక రూపంలో మనకు అందించడం సంతోషకరమన్నారు.

-దక్కన్ న్యూస్ **6**

సవరణ

గత సంచిక (ఫిబ్రవరి 2018)లో సుంకిరెడ్డి నారాయణరెడ్డి 'అక్షరం' కాలంలో పాకాల యశోదారెడ్డిగారి ఆర్థికల్ లో దొర్లిన అక్షరదోషాలకు చింతిస్తున్నాం. ఆ తప్పు ఒప్పులను కింద ఇస్తున్నాం పాఠకులు సరిచేసి చదువుకోగలరు.

-ఎడిటర్

తప్పు	ఒప్పు
మిదినేపల్లి	బిజినేపల్లి
ఎంత	ఎంతో
వాచ సోమనాథుడి	నాచన సోమనాథుడి
విజువిలాసం	విజయవిలాసం
సాంస్కృతిక	సంస్కృత
భర్తయ్యో	భర్తయ్యో
భార్యయ్యో	భార్యయ్యో
పిచ్చమ్మ కథలు	ఎచ్చమ్మ కథలు
దిశతిప్పిన	బిసతిప్పిన
చిత్వీలా	చైత్రీలా
సంపుటిల్లో	సంపుటుల్లో

అప్పడప్పడు-6

కాళ్ళు నెత్తుర్లు చిమ్మేట్టు
 ఆడాను
 ఆడి ఆడి ఇక అలసిపోయాను
 ఒక పర్వతంలా
 శరీరం కూల్తోంది
 ఒక కుప్పలా
 భగ్గుమంటుంది.
 చేతిలో ఉన్న కర్ర
 గజగజ వణుకుతుంది
 చల్లకవ్వం
 విరామమెరగక
 తిరుగుతోంది
 అదో
 సంగీత సమారోహంలా
 సాగర అలల నేస్తాన్నయి
 కొట్టుకపోతానిక.
 అబ్బా!
 జగ్రరగా గాలి పీల్చుకొని
 ఛాతీని నిమురుతూ
 నన్ను నేనే కుదుటపరచుకొని
 కళ్ళు
 దూర తీరాల్సి
 లీలగా కొలుస్తోంటే
 పెదవులను
 నెమ్మదిగా దాటుతూ
 చిర్మవ్వు
 పులి విప్పకుంటుంది
 గుంభనంగా

నిగ్రహంతో
 ముందు చూపుతో
 ప్రశాంతతతో
 కుదురుకున్న కల
 ఉద్దీపనగా.....
 లింగు లింగులుగా
 తిరుగుతున్న పొగలు
 సరాసరిగా చేతివేళ్ళలో
 దూరిపోయాయి.
 తెల్లని తెరపై
 కదిలే చిత్ర విచిత్రాలు
 బొచ్చుకుక్క ఒకటి
 కాళ్ళవద్ద తచ్చాడుతోంది
 నేను ససేమిరా
 ఉన్న చోటు నుండి
 కదలనంటాను
 అన్నీ తెరపై
 కదుల్తున్నాయి
 నా ప్రపంచంలోని
 ఆత్మ తరంగాలై
 తురంగాల వలె
 మునుముందుకు
 దుముకుతుంటాయి
 నేనెన్నెన్ని పరుగులు తీసినా
 ఉన్నచోటే ఉన్నానేమిటి?
 ఎన్నెన్ని
 ప్రయోగాలిక్కడ
 ఆ తలుపు పక్కనే కదిలే
 మనుషుల ఆకారాలు
 కదిలే
 ఆ వింతగొల్పే
 అడుగుల చప్పుడు
 భూమిపై ఆనీ ఆనని
 కనపడక కనపడక
 వినపడక వినపడక

కదలక మెదలక
మళ్ళీ
పుధ్యతంగా వీచే గాలికి
సరిసమానమైన శబ్దంతో
దొర్లుతున్న
పెద్ద పెద్ద బండరాళ్ళ
మృదంగ ఘోష.

ఈ మనసు మనుగడ
ఎప్పుడూ ఇంతే!

పరిచిన కిన్నెర తీగెల మీదుగా
దొర్లుతూ దొర్లుతూ
మింత సంగీతమయి
ధ్వనిస్తూ ధ్వనిస్తూ
సర్వాన్ని ధ్వంసిస్తూ

ఆ ఎర్రబీ గోళం
మిరిమిట్లుగొల్పుతుంది.
దానిచుట్టూ
పొగలు పొగలుగా....

అదేదో శబ్దం
ఆ భాష నాకర్థం కాదు
అది అతి బిగ్గరగా గొణుగుడా
నిజంగా
అది ఒక భాషా?

ఆ పక్కనే ఒక నక్షత్రం
మెరిసింది.

ఆ వెలుగు
అంతకంతకూ
విస్తరించుకపోతోంది.

కళ్ళు మిరుమిట్లుగొల్పే
తళతళలు
రానురాను
శబ్దాలే కాని
ఏమీ కనబడని స్థితి

వేలాది రూపాలు
ఆకాశంలోంచి
కిందికి జారుతున్నట్టుగా
వాదీచుట్టూ
ఒక తెల్లబీ వలయాకారం
ఒక క్రమం కాదు
ఒక దిక్కు కాదు
ఒక లెక్క లేదు.
నా చుట్టూ
భూగోళం చుట్టూ
జ్వాలలే జ్వాలలు.

నాన్నా!
నా చిన్ని ఆవరణ
ఆ నీళ్ళ కొలను
చెట్ల నీడ
పండ్లబుట్టి
నాకదే బాగుంది
నన్నట్టుగా తోసేయ్

త్వరగా త్వరత్వరగా
సమయం
దాటిపోతోంది.
చెరుకగడ
రెండుగా విరిగింది
నట్టింట్లో
కుండపగిలింది
అద్దం
పదహారు ముక్కలయింది
పడుకున్న మంచం
రెక్కల గుర్రంలా
పైకి పైపైకి లేస్తున్నట్టుగా
తోస్తోంది.

నా పశువులు
అంబా అనే చోటికి
నా అమ్మ
గిన్నెలోని ముద్ద

నా నోట్లో పెట్టే చోటికి
 విసిరెయ్
 తోసెయ్
 పడేయ్
 వెంటనే
 నా కనుపాపలో
 బొమ్మ కదిలే చోటికి
 నా అక్షరాల పొదిలో
 రాగాలు దీర్ఘాలు
 ఆడిపాడే చోటికి
 కనిపించనంత
 దూరానికి
 నా కనులు తడేకంగా
 చూసేందుకు
 తపనపడే
 ఆ జాగలో
 జాగురూకతతో
 ఎరుకతో
 పాలజీర
 వెన్నెల సంతకంతో
 నెత్తురు జీర
 ఆ రాపాడే రడం
 చేసి అలిసిపోయిన చోటికి
 పైర గాలి పడక పరిచే చోటికి
 నా ఆత్మ అందంగా
 ఆనందంగా
 పికారు చేసే చోటికి
 వెయ్!
 పడేయ్
 విసిరెయ్
 ఎగిరెయ్
 బేగి....బేగి....బేగి.

- బి.నరసింగరావు
 m:9908010404
 e:butterflymovements@gmail.com

తెలంగాణ సాహిత్య అకాడమి పుస్తక ప్రచురణల పరిచయ సభ

అక్షరం క్రియారూపం దాల్చితే సమాజంలో కదలిక వస్తుందని, లక్షలాదిమంది జనం చైతన్యవంతులవుతారని సాహిత్య అకాడమీ చైర్మన్ నందిని సిఠారెడ్డి అన్నారు. సమాజ హితంకోరే సాహిత్యం శక్తివంతమైనది అని ఆయన ఉద్ఘాటించారు. రవీంద్రభారతి కాన్ఫరెన్స్ హాల్లో తెలంగాణ సాహిత్య అకాడమీ ఆధ్వర్యంలో ప్రచురణల పరిచయ సభ జరిగింది. ఈ సందర్భంగా అకాడమీ ముద్రించిన పదమూడు పుస్తకాలను రచయితలు పరిచయం చేశారు. ఈ సభకు అధ్యక్షత వహించిన నందిని సిఠారెడ్డి మాట్లాడుతూ సాహిత్యంలో సామెతలు ప్రధాన భూమిక పోషిస్తాయని అన్నారు. తెలంగాణలో మరుగునపడిన పద కవితాన్ని సాహిత్య అకాడమీ వెలుగులోకి తీసుకొచ్చిందన్నారు. తెలంగాణ ఉద్యమంలో ప్రజల్ని ప్రభావితం చేశాయని తెలిపారు. సమైక్య రాష్ట్రంలో మరుగునపడిన తెలంగాణ సాహిత్యాన్ని వెలుగులోకి తీసుకొచ్చే ప్రయత్నం సాహిత్య అకాడమీ ద్వారా చేస్తున్నామని తెలిపారు. సాహిత్య అకాడమీ కార్యదర్శి ఏనుగు నరసింహారెడ్డి మాట్లాడుతూ తెలంగాణ సాహితీ చరిత్ర పునర్నిర్మించుకోవాల్సిన అవసరం ఉందని అన్నారు.

రచయితలు డా॥ జి.అంజయ్య - శాతవాహనుల నుంచి కాకతీయులవరకు తెలంగాణ, గురిజాల రామశేషయ్య- తెలంగాణ పద్య కవితా వైభవం, కె.పి.అశోక్కుమార్-మూడు తరాల తెలంగాణ కథ, ఆనంద్- తెలంగాణ సామెతలు, ఆచార్య వెలుదండ నిత్యానందరావు- తెలంగాణ నవలా వికాసం, చంద్రబోస్- తెలంగాణ సినీ గేయ వైభవం, హరగోపాల్- తెలంగాణలో శాతవాహనుల వారసత్వం, మల్లెగోడు గంగాప్రసాద్- తెలంగాణలో భావ కవితా వికాసం, వర్షుల శివకుమార్- తొలినాళ్ళ సోయి, సగిలి సుధారాణి- గోడ్వానాలాండు ఎంత ప్రాచీనమైనదో తెలుగు కూడా అంతే ప్రాచీనమైనది, బాలశ్రీనివాసమూర్తి- మాదిరాజు రామ కోటేశ్వరరావు స్వీయచరిత్ర, పగడాల నాగేందర్- ప్రత్యేక తెలంగాణ ఉద్యమ కవిత, భాస్కర్యోగి- ఈగ బుచ్చిదాసు (సంకీర్తనలు, శతకము) గ్రంథాలను పరిచయం చేశారు. ఈ కార్యక్రమంలో సీఎంఓఎస్డీ దేశపతి శ్రీనివాస్ తోపాటు వలువురు సాహితీవేత్తలు పాల్గొని రచయితలను అభినందించారు.

-దక్కన్ న్యూస్

ప్రపంచ సాహిత్యంపై తెలంగాణ చైతన్య ప్రభావం

నిజాం కళాశాలలో రెండు రోజుల అంతర్జాతీయ సాహిత్య సదస్సు

తెలంగాణలో జరిగినన్ని సాహిత్య, సామాజిక ఉద్యమాలు మరే ప్రాంతంలో జరుగలేదని, మన చైతన్యం ప్రపంచ సాహిత్యాన్ని ప్రభావితం చేసిందని రాష్ట్ర సాహిత్య అకాడమీ చైర్మన్ డా. నందిని సిద్ధారెడ్డి తెలిపారు. హైదరాబాద్ లోని నిజాం కళాశాలలో తెలంగాణ, దక్షిణ భారత సాహిత్య ఉద్యమాల సమాలోచన జరిగింది. నిజాం కళాశాల, తెలంగాణ సాహిత్య అకాడమీ, తెలుగు అసోసియేషన్ ఆఫ్ తెలంగాణ సంయుక్తంగా నిర్వహిస్తున్న రెండు రోజుల యూజీసీ అంతర్జాతీయ సదస్సును నందిని సిద్ధారెడ్డి జ్యోతి వెలిగించి ప్రారంభించారు. అనంతరం మాట్లాడుతూ.. తెలంగాణలో జరిగిన రైతాంగ సాయుధ పోరాటాన్ని శ్లాఘిస్తూ అనేక భాషల్లో సాహితీ సృజన జరిగిందన్నారు. పాకిస్థాన్ లోనూ సాయుధ పోరాట నేపథ్య సాహిత్యం వచ్చిందని, ప్రపంచ ప్రఖ్యాత కవి పాబ్లో నెరుడా, బెంగాలీ రచయిత హరీంద్ర నాథ్ చటోపాధ్యాయ తదితరులు సాయుధ పోరాటాన్ని ప్రస్తావిస్తూ కవిత్వం రాసినట్లు, మలయాళంలోనూ ఓ నవల వచ్చినట్లు విన్నానని పేర్కొన్నారు. నేటి పరిశోధకులు వాటన్నింటినీ పరిశీలించి నిర్ధారించాల్సిన

అవసరం ఉందన్నారు. తెలంగాణలో జరిగినన్ని సాహిత్య ఉద్యమాలు మరెక్కడా జరగలేదన్నారు. అక్షరాలతో ఏదైనా జరుగుతుందని తెలంగాణ ఉద్యమం నిరూపించిందని గుర్తు చేశారు. అక్షరం అవసరమైతే విగ్రహాలను పడగొడుతుంది, నిలబెడుతుందనేది తెలంగాణ ఉద్యమంలో నిరూపితమైందన్నారు.

బీసీ కమిషన్ న భ్యూడు జూలూరు గౌరీశంకర్ మాట్లాడుతూ.. సదస్సుల్లో సమర్పించే పత్రాల్లో అధ్యయనం మిషన్ కాకతీయలో పూడిక తీసినట్లు లోతుగా, మిషన్ భగీరథలా ప్రజలందరికీ ఉపయోగడేలా ఉండాలని సూచించారు. తెలంగాణలోని పోరాటాలు దర్బారుల నుంచి కాకుండా అక్షరాల నుంచి వచ్చాయని గుర్తుచేశారు. రాష్ట్రం భాషపైనే ఏర్పడిందన్నారు. తెలంగాణకు సంబంధించి పరిశోధనలు సరిగా జరగడం లేదని, ఈ పరిశోధనలను పునర్నిర్మించుకోవాలని కోరారు. తెలంగాణ ఉద్యమానికి ఆటాపాటా ఊపిరి పోసిందని ఆయన అన్నారు.

ఆంధ్రజ్యోతి దినపత్రిక సంపాదకులు డా॥ కె.శ్రీనివాస్ మాట్లాడుతూ.. జాతీయోద్యమం దేశ చరిత్ర పరిశోధనకు, రచనకు ప్రేరణ ఇచ్చిందని, అదేవిధంగా తెలుగువారి చరిత్ర కోసం ఆంధ్ర ప్రాంతంలో కృషి జరిగిందన్నారు. ఇందులో బ్రిటీష్ ఆంధ్రలోని తెలుగు వారి చరిత్ర కోసం మాత్రమే అన్వేషణ జరిగిందని, హైదరాబాద్ స్టేట్ లోని తెలుగు ప్రజలను తమవారిగా భావించక పోవడంతో తెలంగాణ ప్రాంత

చరిత్ర పుస్తకాలకెక్కలేదన్నారు. ఈ లోపాల వల్లే తెలంగాణ సాహిత్యానికి సరైన గుర్తింపు లభించలేదన్నారు. తెలంగాణలోని తెలుగు సాహిత్య వికాసాన్ని తెలుగు సాహిత్య వికాసంగా పరిగణించకుండా ప్రత్యేకంగా చర్చించాలన్నారు.

కాకతీయ సామ్రాజ్యం ఎందుకు చరిత్రలో ప్రత్యేక గుర్తింపు పొందలేదని ప్రశ్నించారు. విజయనగర సామ్రాజ్యం ఈ ప్రాంతానికి చెందక పోయినా ఎంతో ప్రాచుర్యం పొందిందని అన్నారు. తెలంగాణలోని నల్లగొండను నలిపేస్తూ, ఖమ్మంను చిదిపేస్తూ దాడులు చేసుకుంటూ పోయినా విజయనగర రాజులను కీర్తించారని, దీనిపై చారిత్రక అవగాహనతో అసలు చరిత్రను వెలికితీయాలని కోరారు.

తెలంగాణలో భావ కవిత్వం కూడా అంతగా రాలేదని, తెలుగు సాహిత్యం స్థితిగతులు భిన్నమైనవని, తెలంగాణ సాహిత్యానికి కొత్తగా అధ్యయనీకరణ చేయాలని ఆయన సూచించారు. ఈ సమయంలో ఉత్తరాంధ్ర ప్రాంతీయ అస్థిత్వ ఉద్యమాలు ముందుకు వస్తే అక్కడ కూడా పరిస్థితి భిన్నంగా ఉంటుందన్నారు. పాఠ్యపుస్తకాలలో తెలుగు ఎలా ఉండాలో అనే చర్చ తెలంగాణలో గతంలో జరగలేదని అన్నారు. మానవీయ శాస్త్రాలపై పరిశోధనలు బాగా జరగాలని చెప్పారు. శ్రమతో కూడుకున్న పరిశోధనలకు తెలంగాణ విద్యార్థులు సిద్ధం కావాలని తెలిపారు.

అనంతరం ప్రొఫెసర్ మసన చెన్నప్ప అధ్యక్షతన తెలంగాణ ఉద్యమం-పద్య కవిత, ప్రొఫెసర్ ఎస్వీ రామారావు అధ్యక్షతన తెలంగాణ ఉద్యమం-నాటకాలు, తెలంగాణ సారస్వత పరిషత్ కార్యదర్శి డా.చెన్నయ్య అధ్యక్షతన తెలంగాణ ఉద్యమం-కథ సదస్సులు జరిగాయి. నిజాం కళాశాల ప్రధానాచార్యులు ప్రొఫెసర్ సయ్యద్ రెహమాన్, తెలంగాణ సాహిత్య అకాడమీ కార్యదర్శి డా. ఏనుగు నరసింహారెడ్డి, ఉస్మానియా తెలుగు శాఖ అధ్యక్షులు ప్రొ. సూర్య ధనంజయ్, అసిస్టెంట్ ప్రొఫెసర్ డా. సి.కాశీం, కె.చిరంజీవి శాస్త్రి, శ్యాంసుందర్, కనక నరేందర్, డా. జి. విజయకుమార్, శ్రీధర్ బిమరాజు, కె.పి. అశోకకుమార్, డా. కోట్ల హనుమంతరావు, డా. సంగనభట్ల నర్సయ్య, డా. పి. వారిజారాణి, సీతారామ్, డాక్టర్ సాగి కమలాకరశర్మ, డా. నలిమెల భాస్కర్, ప్రొ. శ్రీదేవి, డా. ముదిగింటి సుజాతారెడ్డి, సంగిశెట్టి శ్రీనివాస్, డా. కాలువ మల్లయ్య, డా. వి. త్రివేణి, డా. ఎస్.రఘు, డా. ఎ. విజయలక్ష్మి, డా.ఎన్. రజని పాల్గొన్నారు. పరిశోధక విద్యార్థులు, అధ్యాపకులు, సాహిత్య అభిమానులు పెద్ద సంఖ్యలో ఈ రెండు రోజుల సదస్సుకు హాజరయ్యారు.

-తిరునగరి శ్రీనివాస్, 9441464764

తెలంగాణ సాహిత్య అకాడమీ ఆధ్వర్యంలో

ఔత్సాహిక రచయితలకు శిక్షణా తరగతులు

ప్రపంచ తెలుగు మహాసభల తర్వాత - తెలంగాణ సాహిత్య అకాడమి 2018 ఫిబ్రవరి 8,9 తేదీలలో ఔత్సాహిక రచయితలు, కవులకు శిక్షణా తరగతులను నిర్వహించింది. ఇందులో భాగంగా పద్యరచన, గేయరచన, వచన కవితారచన, కథారచన, కవితత్వం -శిల్పం, కథా వస్తువు, తెలంగాణ నవల ప్రయోగాలు, విశ్వ సాహిత్యంలో కథ, తెలంగాణ కథాపరిణామం లాంటి వివిధ ప్రక్రియలలో శిక్షణా తరగతులను ఏర్పాటు చేసింది. ఈ తరం కవులకు, రచయితలకు ఇది అవసరంగా భావించిన తెలంగాణ సాహిత్య అకాడమి శిక్షణా శిబిరం నిర్వహించుట గురించి వివిధ దినపత్రికలలో ప్రకటన ఇచ్చి ఎంట్రీలను ఆహ్వానించింది. ఈ అవకాశాన్ని ఉపయోగించుకో దలచుకున్న అన్ని జిల్లాలలోని ఉత్సాహవంతులైన కవులు, రచయితలు సుమారు 200 మందికి పైగా తమ వివరాలను తెలంగాణ సాహిత్య అకాడమీ కార్యాలయానికి పంపారనీ, అందులో 50 మంది కవులకు ఈ శిక్షణా ఇవ్వదలిచినందున సాహిత్య అకాడమీ వీటిని ఎంపికచేయడం కోసం ఓ కమిటీని ఏర్పాటు చేసి, అందులోనుండి 50 మందిని ఎంపిక చేసినట్లు సాహిత్య అకాడమీ కార్యదర్శి డా.ఎనుగు నరసింహారెడ్డి ప్రారంభ సదస్సులో వివరించారు.

వీరందరికి రెండు రోజులపాటు రవీంద్రభారతి సభా మందిరంలో శిక్షణాతరగతులను ఏర్పాటు చేశారు. రెండు రోజుల పాటు ఉ. 10.00 గం.ల నుండి సా. 5.00 గం.ల వరకు నిర్వహించిన ఈ శిక్షణా శిబిరంలో డా॥ అనుమాండ్ల భూమయ్య పద్య రచన, వడ్డేపల్లి కృష్ణ గేయ రచన, ఆచార్య బన్న అయిలయ్య వచన కవితా రచన, డా॥ సుంకిరెడ్డి నారాయణరెడ్డి కవితత్వం -శిల్పం, ముక్తవరం పార్థసారధి : విశ్వసాహిత్యంలో కథ, డా॥ ముది గంటి సుజాతారెడ్డి తెలంగాణ కథా పరిణామం, ఆడెపు లక్ష్మీపతి కథ-రచనా శిల్పం, పెద్దింటి అశోక్ కుమార్ కథా-వస్తువు, గుడిపాటి నవలా పరిణామం, వసంతరావు దేశ్పాండే నవల- వస్తువు, డా॥ అంపశయ్య నవీన్ తెలంగాణ నవల-ప్రయోగాలు, డా॥ సి.మృణాళిని నవలా-శిల్పం, ఇలా ఆయా ప్రక్రియల్లో ప్రముఖులు నూతన కవులు, రచయితలకు స్పూర్తి

దాయకమైన పాఠాలు బోధించారు.

ఈ సభాకార్యక్రమానికి ముఖ్యఅతిథిగా పాల్గొన్న ప్రభుత్వ కార్యదర్శి బుర్రా వెంకటేశం ఇలాంటి కార్యక్రమాలు తరచుగా జరపడంవల్ల రాష్ట్రవ్యాప్తంగా దాదాపు పదివేల మంది కవులు, రచయితలు తయారు కావచ్చునని అన్నారు. ప్రపంచ తెలుగు మహాసభలు విజయవంతంగా నిర్వహించిన సాహిత్య అకాడమి - శిక్షణా శిబిరంతో మరి కొంతమంది సాహిత్యప్రియుల చెంతకు చేరువైందని, ఇంత మంచి కార్యక్రమాలు నిర్వహించిన సాహిత్య అకాడమిని అభినందిస్తూ, ముందుముందు జిల్లాల స్థాయిలో కళాశాలల్లో స్కూళ్లలో ఎక్కడికక్కడ ఇలాంటి శిక్షణాతరగతులను నిర్వహిస్తే బాగుంటుందని తెలియజేశారు.

కవిత్వంగాని, పద్యంగాని, ప్రక్రియ ఏదైనా రసవత్తరంగా ఉండా లన్నారు అధ్యక్షులు డా.నందిని సిధారెడ్డి. కవిత్వం రాసేవారి సంఖ్య రోజురోజుకు పెరుగుతూనే ఉంది, అయితే ఆ కవిత్వం బలంగా వుండాలి. అప్పుడే ఆ కవిత్వం నిలబడుతుంది, ఏ కవిత్వమైతే మీ హృదయంలో శక్తి కలిగించగలదో అదే బలమైన రచనగా నిలబడుతుంది, కవి ఏ వస్తువును ఎంపిక చేసుకున్నా శిల్పాన్ని నేర్పుతో మలచాలి. అప్పుడే ఆ రచన అందంగా రూపుదిద్దుకుంటుంది. తెలంగాణలో మన భాష సముద్రంలాగా విస్తరించాలి, విలసిల్లాలని సూచన చేశారు. రచయితలు భాషను నిలబెట్టాలి, భాష నిలబడినప్పుడే జీవం నిలబడుతుంది, సరస్వతి నిలబడుతుంది. తద్వారా తెలుగువారి వివిధ రకాల సాహిత్యం, సంప్రదాయాలు నిలబడుతాయన్నారు. కవులు అన్ని ప్రక్రియలలో ప్రత్యేకదృష్టి కలిగివున్నప్పుడే మంచి రచయితలుగా నిలబడ గలుగుతారన్నారు. ఈ శిక్షణా కార్యక్రమానికి విచ్చేసిన ఔత్సాహికులు శిక్షణానంతర స్పందనలో ఉత్సాహంగా పాల్గొని, ఇలాంటి శిక్షణా తరగతులు మరిన్ని ఉంటే బాగుంటుందని అభిలషించిన అధ్యక్షులు డా.నందిని సిధారెడ్డి శిక్షణా పొందిన వారికి ప్రశంసా పత్రాలను అందజేశారు.

- సోమశిల తిరుపాలు

m : 8074809802

ఇప్పుడు కైత్తం

కలలు ముప్పిరిగొంటాయి
 ఆలోచనలూ ఆశలూ మోహలిస్తాయి
 పలుకలిస్తున్న పస్తువులతో
 ప్రవహిస్తున్న దృశ్యాలతో
 కవి సంభాషించాల్సిందే.

సంక్షోభాల ఘోషలను గుండెకెత్తుకొని
 మేఘమై కురువాల్సిన కవి ఆసక్తి దాలితప్పింది.
 కవితాత్మలు కాటగలిసినయే.

పదాల ప్రాణాలను హరించిన వాక్యాలన్నీ శుష్కపచనాలే.
 రసం అదృశ్యమై
 భావం గతి తప్పింది
 లక్ష్యం లేని నడక చూపివ్వని ప్రేలాపన.

పోహళించిన ప్రతీకలూ
 కాహళించిన పద చిత్రాలూ
 రంగలించిన రంగుపొంగులూ
 అన్యాయానికందని ఆరాటంలో ఆవిరౌతున్నాయి.
 లాలసలూ లొల్పాలూ
 ప్రదర్శనార్భట సోపానాలై
 అప్రయోజిత ప్రయోగాల
 పోకడలై సకిలిస్తున్నాయి.

ఇప్పుడుకైత్తం..
 గుర్తింపుకు షార్ట్లట్.
 జల్దిన పేరుపొందే రహదారి.
 అహంకారానికో అలంకారం.

హితోక్తిలూ మిగలకపోయినా
 పత్రికల ఛత్రం కింద మెరిసే యోగంచాలు.
 వ్యాసాల్లోనో వ్యాసంగాలోనో
 ఇంటర్వ్యూ హాల్లోనో వ్యూహాలతోనో
 ఎగబడి కనబడి వినబడితేచాలు.

ఇప్పుడు కైత్తం
 అందని ఎత్తులకు చేర్చే అచ్చరాల యవ్వారం
 రెండోవైపు నలుపును దాచిపెట్టుకునే
 ముందటి ముఖం సోకు
 వినేటోడి పతిని మాయచేసే మాటల గారడి
 విదిల్చే చేతి ముందు పబ్లికేషన్ల మంత్రం
 లాజిల బాట్లో కూడగట్టే లాభాల పంట.

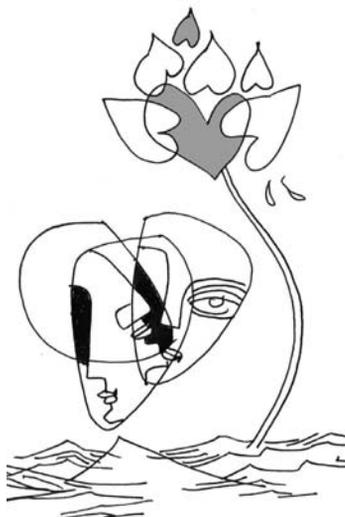
కవి విషమయ సమయాల విలాపం
 అనుబంధం లేని పదబంధాల అనాధ ఆర్తి
 అంతర్ బహిర్ యుద్ధంలో
 క్షతగాత్ర కవితా శకలాల మధ్య
 ఓడిపోతున్న లోపలిమనిషి తండ్లాట
 తలవంచే బలహీనతగా నువు చచ్చినా
 లోపలి తలవంచని కవినీ మాత్రం బతికించు
 నిస్తేజ వాక్యంగా రాలిపోయినా
 కాంతించే కవిత్యాన్ని బతికించు
 కాలసాక్షి కవి
 కన్నీటి భాష్యం కవిత్యం

-వరఘల శివకుమార్
 m : 9441883210
 e : shivakumarvajjala@gmail.com

అంతరంగం మొగ్గలు??

పెదవులపై అమృతం చిలుకుతేనేకదా!
 సత్యం గగన వీధిలో విహరించేది
 సమరత భావకడలి సత్యం
 కన్నులకు దృశ్యమాలుంటేనే కదా
 దయార్థ హృదయ స్ఫురులుండేది
 హృదయంతరంగమే దయాగుణం
 కరచాలనముంటేనే కదా
 దాన గుణం ఊపిరి పోసుకొనేది

పంచభూతాత్మక సంగమం దానం
 మొఖానికి విరుపులుంటేనే కదా
 చిరునవ్వుల వాస జల్లు కురిసేది
 ముఖారవిందమేగా చిరుదరహాసం
 హృదయానికి జరుపులుంటేనే కదా
 ప్రేమాంకురం మొగ్గగా విచ్చుకొనేది
 హృదయలయనాదం ప్రేమగోపురం
 జీవితం సుఖదుఃఖాల సమమైతే
 అందం నిత్యానందాయి విరబూస్తాయి
 ఆనందమే సుఖదుఃఖాల కూడలి

- ఓర్పు రాజ్ మాసన
 9849446027

JBR ARCHITECTURE COLLEGE HYDERABAD

JBR Architecture College was established by Joginpally B.R.Educational Society in the year 2012 under the patronage of Sri Late J.Bhaskar Rao garu , devoted Educationist and Philanthropist, with a view to impart quality Architectural Education with state of the art infrastructure and Creative learning environment.

JBR Architecture College is approved by the Council of Architecture , affiliated to Jawaharlal Nehru Architecture & Fine Arts University - JNA&FAU Hyderabad and is offering Five year Bachelor of Architecture Course.

The college is located in Bhaskar Nagar, Yenkapally in a sprawling 100 acre campus . The campus also houses many prestigious institutes of the Group including Medical, Engineering, Dental, Pharmacy and Law Colleges, with a combined strength of more than 10,000 students and best infrastructure and sports facilities.

JBR Architecture College Building is one of the best Architectural Campuses in the States of Andhra Pradesh & Telangana with Contemporary Architectural Design

incorporating many Green Building Principles and innovative features. The institute has established State of the Art Infrastructure for Architectural Learning with Wifi Facility, Audio Visual Equipment in every class room and studio, well stocked Library, e-library, Computer Lab with advanced programs and soft wares., A spacious Auditorium, Landscaped Open Air Theater, Construction Yard etc., College Bus Facility is also available from every part of the city.

It has a team of highly qualified Faculty coming from different parts of the country graduated from various reputed national institutions and supported by highly experienced Visiting Faculty with international experience.

JBR Architecture College aims to become one of the Premier Architectural Institutes in India and plans to evolve into a School of

Excellence, offering Post Graduate Courses in Architecture, Urban Planning, Landscape Architecture, Construction Management etc. A Research and Consultancy Cell is going to be set up soon in the campus to promote advanced research in the related fields and to facilitate interaction and collaboration with reputed Institutes in India and abroad.

JBR ARCHITECTURE COLLEGE HYDERABAD

Bhaskar Nagar, Moinabad Mandal, R.R. District, Hyderabad, Telangana State, India-500075.
Contact No: 08143-235240, 235241, 235242, 9703372442, 9703277053, Fax: +91 40 2330 4036
email: jbrarchitecture@gmail.com, website: <http://www.jbrarchitecture.com/>

DECCANtv
Voice of Telangana

Watch On Hathway Network, Channel No.70

చుక్కల రాత్రిలో.. వెలిగే ఆకాశదీపం..!

నాడు షెహనాయి నాదస్వరంతో
 శుభోదయమంటున్న పాన్ మందహాసాలు!
 మఖ్మలీ చాంద్ నీ రాత్రులలో... విరిజాజుల తెరల నడుమ
 బేగం...రెప్పలెత్తిన బరువు జ్ఞాపకాల నజరానాలు...!
 చుడిబజార్ గాజుల సుతిమెత్తని దర్బ్భలీ అఫ్సానాలు!
 మహల్లేఖ మహత్తర్ గజల్ గుబాళింపులకు చిత్తయి
 ఆదాబ్..! అంటున్న గుల్దస్తాయి!
 డోలక్ చప్పళ్ళు... గజ్జల పట్టీలు.. రాత్రి సితార్ తీగెలపై రసధునిలను
 విన్పించాయి!
 అత్తరంటిన రూమీ టోపిల షాయరీకా తాలీఫలలో
 నాడు నగరమొక దేవకన్య!

... ..
 నేడు చితికిన మెహంబీ సొబగులు...
 మూల్గుతున్న మూసీనది ఒడ్డున పేర్చుకున్న
 శిథిల చారిత్రక జాడలు!
 అవిటి బండలు, పాచిన నీటి వాసనతో..
 గజ్బలాల రెక్కల నీడన
 వట్టిపోయిన కాలాన్ని నెమరేసుకుంటూ..
 ఆకాశ ప్రతిజంబం కింద
 పగిలిన అద్దంలో రంగుమాలిన తన ముఖచిత్రాన్ని వెతుక్కునే నగరం
 నేడొక శాపగ్రస్త!
 వికృత కాలంలో విన్పించని ప్రాకృతిక సంగీతం,
 నేడు గుండె చితికి... గోలీలపై మొలిచిన గడ్డి మిగిలింది.

 ఫిర్బీ... నవతరానికి స్ట్రీప్ సేవర్ ఫేవర్ గా మిగిలిపోతున్న
 పురానాషహార్... బడిదీదీలా అందర్నీ అక్కణ జేర్చుకొనే
 జీవన సాఫల్యాల నిధి!
 బాల్య స్నేహితురాలు నసీన్ చేయి పుచ్చుకొని తిరిగిన
 గుల్ మొహర్ పూల రహదారి!
 నా విస్తుత కలల యాత్రా జగత్తులో నేనూ... నగరం
 ఒక కొండగాలి శిఖరం.... ఒక సంజె వెలుగు దీపం!
 అనంత చైతన్యాన్ని రంగరిస్తూ.. విశ్వనగరంగా హైద్రాబాద్
 విశ్వంలో తానై ఇంకిపోతూ.... తనలోకే విశ్వాన్ని ఇముడ్చుకుంటూ...
 చుక్కల రాత్రిలో వెలిగే వెన్నెల దీపంలా..
 నగరం ఎప్పటికీ నా కన్నుల్లో మిగిలిపోయే ఫలక్ నుమా...!

- బి.కళాగోపాల్
 m : 9441631029
 e : kalagopal.chinthapatla@gmail.com

మృత్యువు

తల్లి గర్భంలోన	గర్భలోకం వీడి
మొలకెత్తినప్పుడే	పుడమి పడిననిన్ను
నీడలా మృత్యువు	వదలక మృత్యువు
నీతోనే పుడుతుంది!	నీవెంట వస్తుంది!
క్షణంక్షణం అది	దినదిన గండాల
నిన్ను మింగడానికి	మృత్యువును మోస్తు
నోరు బారుగ తెరిచి	బతుకు సమరంలోన
కోరలు ముందుకుచాచి	సాగుతున్నా నిన్ను
నీమీద పడుతుంది!	నరకయాతన పెడుతు
మృత్యు దాడికని	అవకాశం కోసం
లొక్కంతో ఎదిగితే	దాడికై వేచివుండు!
మృత్యుంజయుడివే!	సమస్యల వలయంలో
నవమాసాల పిదప	బతుకంతా అలసి
	చిక్కి శ్లఘై

కృంగి కృషిస్తే చాలు
 మృత్యువు నీపై
 పైచేయి సాధించి
 హతమార్చి నిన్ను
 విజయానందమొందు!
 జననం మృత్యువు
 కలసికట్టుగ సాగే
 అనుబంధ బంధము!
 విడదీయలేరవరు?
 జనన మృత్యువు
 అనుబంధ బంధాన్ని
 కలసి సాగవలె
 ఊపిరి ఉన్నంత వరకు!!

- ఆకుల రాఘవ
 m : 9440971792
 e : akularaghavadirector@gmail.com

20వ పేజీ తరువాయి

2018-19 బడ్జెట్ లో... చేనేత రంగానికి పూర్తిగా చేయిచ్చినట్లుగానే కనిపిస్తోంది. చేనేత రంగానికి గత ఏడాది రూ. 604 కోట్లు కేటాయిస్తే... ఈ సారి దాదాపు సగానికి తగ్గించి రూ. 386 కోట్లు కేటాయించారు. పెద్దనోట్లు రద్దు, జీఎస్టీ ప్రభావంతో ఇప్పటికే కుదేలైన చేనేత రంగానికి ఇది ఎంతమాత్రం మంచి పరిమాణం కాదనే చెప్పాలి. పట్టు, పత్తి, నూలు, సహజ ఫైబర్ కు సంబంధించిన ముడిసరుకు ధర పెరిగిపోవడంతో.. చేనేత రంగం తీవ్ర ఒడిదొడుకులకు గురవుతోంది. ఈ బడ్జెట్ లో చేనేత కార్మికులను పూర్తిగా విస్మరించారు. చేనేత రంగ అభివృద్ధికి కనీస ప్రతిపాదనలు కూడా లేవు. 14 నుంచి 60 శాతం వడ్డీ రేటు చెల్లిస్తున్న తమక తక్కువ వడ్డీకి అప్పులు ఇప్పించాలన్న చేనేత కార్మికుల డిమాండ్ లను కేంద్రం పరిగణలోకి తీసుకోలేదు.

బడ్జెట్ లో మరిన్ని ముఖ్యమైన కేటాయింపులు....

- బడ్జెట్ లో విద్యా రంగానికి రూ. 85 వేల కోట్లు
- గిరిజన ప్రాంతాల్లో 'ఏకలవ్య మోడల్ రెసిడెన్షియల్ స్కూళ్లు'
- ప్రధాని కౌశల్ కేంద్రం కింద ప్రతి జిల్లాకు ఓ నైపుణ్య కేంద్ర ఏర్పాటు
- స్వయం ఉపాధి కోసం కేంద్ర పథకం 'ముద్రా యోజనకు' 3 లక్షల కోట్లు
- ఎస్సీల సంక్షేమానికి రూ. 56,619 కోట్లు - ఎస్టీల సంక్షేమానికి రూ.39,135 కోట్లు
- డిజిటల్ ఇండియా పథకానికి రూ 3 వేల కోట్లు
- టెలికం రంగంలో మౌలిక సదుపాయాల కల్పనకు రూ. 10 వేల కోట్లు
- మౌలిక వసతుల రంగానికి రూ. 5.97 లక్షల కోట్లు
- 2018-19 ఆర్థిక సంవత్సరంలో పెట్టుబడుల ఉపసంహరణ లక్ష్యం రూ. 80 వేల కోట్లు
- మేకిన్ ఇండియాను ప్రోత్సహించేందుకు ప్రత్యేక చర్యలు.. చైనా నుంచి చౌక దిగుమతులపై నియంత్రణ
- పేద మహిళలకు ఎల్పీజీ కనెక్షన్ల సంఖ్యను 8 కోట్లకు పెంపు
- మహిళల స్వయం సహాయక బృందాల రుణాలు రూ. 42,500 వేల కోట్లు
- హెంసాశాఖకు రూ. 92,679 కోట్లు కేటాయింపు
- సాంస్కృతిక మంత్రిత్వశాఖకు రూ. 2,843 కోట్లు
- కీలకమైన రక్షణ శాఖకు రూ. 2.95 లక్షల కోట్లు. గత ఏడాది కంటే 7.81 శాతం పెంపు
- విమానయాన రంగానికి రూ. 6 వేల కోట్లు, ఇందులో వివిధపీల కోసం 2 బోయింగ్ విమాన కొనుగోలుకు

రూ.4,495 కోట్లు కేటాయింపు..

- సీ ఫ్లైన్ పరిశ్రమకు ప్రోత్సాహం.

రైల్వే బడ్జెట్ విశేషాలు...

2018-19 సంవత్సరానికి రూ. 1,48,528 కోట్లతో ఆర్థికమంత్రి రైల్వే బడ్జెట్ ను ప్రవేశపెట్టారు.

గత ఏడాదితో పోల్చితే ఇది 13 శాతం అధికం. 'రాష్ట్రీయ రైల్ సంరక్ష కోచ్' కింద నిధులు కేటాయించి ప్రయాణికుల భద్రతకు అధిక ప్రాధాన్యమిస్తామని జైల్లీ అన్నారు.

- దేశవ్యాప్తంగా 11 వేల రైళ్లలో 12 లక్షల సీసీటీవీ కెమెరాలకు రూ. 3 వేల కోట్లు.. ఆయా చోట్ల క్రమంగా వైఫై ఏర్పాటు
- సౌకర్యవంతమైన అనుభూతి కోసం చెన్నై కోచ్ ఫ్యాక్టరీలో 'ట్రైన్ 18, ట్రైన్ 20' రైళ్ల తయారీ

- దేశవ్యాప్తంగా 18 వేల కిలోమీటర్ల డబ్లింగ్ పనులు.. 3,600 కి.మీ. రైల్వే లైన్ల పునరుద్ధరణ.
- రైల్వే స్టేషన్ల వరిసరాల్లో వాణిజ్య సముదాయాల అభివృద్ధి
- 25 వేలకు మించి ప్రయాణికులు రాకపోకలు సాగించే స్టేషన్లలో ఎన్ఫుల్టర్ల ఏర్పాటు
- సిగ్నలింగ్, టెలీ కమ్యూనికేషన్ వ్యవస్థ

ఆధునీకరణకు రూ. 2,025 కోట్లు

- రైల్వే ట్రాక్ నవీనీకరణకు రూ. 11 వేల కోట్లు
- ముంబై, బెంగళూరు సబర్బన్ రైల్ నెట్ వర్క్ విస్తరణకు రూ. 11 వేల కోట్లు

2022 నాటికి అందరికీ గృహాలు...

గృహవసతిని అందరికీ కల్పించాలన్న లక్ష్యంతో... గ్రామీణ ప్రాంతాలతోపాటు పట్టణ ప్రాంతాల్లోని పేదల కోసం ప్రత్యేక చర్యలను బడ్జెట్ లో ప్రవేశపెట్టింది. జాతీయ హౌసింగ్ బ్యూంట్ లో.. అందుబాటు ధరల గృహాల నిధి ఏర్పాటు. ప్రభుత్వ ఆధీకృత బాండ్లు, ఇతర మార్గాల ద్వారా దీనికి నిధులు సమీకరిస్తారు.

రహదారుల నిర్మాణం....

'భారతమాల పరియోజన' పథకం తొలిదశలో భాగంగా రూ. 5.35 లక్షల కోట్లతో 35 వేల కిలోమీటర్ల రహదారి నిర్మాణం. ప్రధానమంత్రి గ్రామీణ సడక్ యోజనా పథకం కింద గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో మూడో దశ రహదారుల నిర్మాణానికి రూ. 19 వేల కోట్లు కేటాయించారు. టోల్ షాజాల వద్ద వాహనాన్ని నిలిపే అవసరం లేకుండానే... ఎలక్ట్రానిక్ విధానంలో రుసుము చెల్లించే వీలుగా 'ఫాస్టాగ్' వినియోగానికి చర్యలు. ప్రయాణించిన దూరానికి మాత్రమే రుసుము చెల్లించే కొత్త విధానం రానుంది.

ఎన్నికలు... ఓట్లు.. కొన్ని తాయిలాలు... ఇదే లెక్కలతో కేంద్ర బెడ్జెట్ సాగినట్లుగా ఆర్థిక నిపుణులు విశ్లేషిస్తున్నారు. మరి ఈ బడ్జెట్... వచ్చే ఏడాది జరిగే సార్వత్రిక ఎన్నికల్లో కేంద్ర ప్రభుత్వానికి ఏమేరకు లాభిస్తుందో వేచి చూడాల్సిందే.

- ఎం.డి.కరీం, m: 9618644771
e: kareermmd786@gmail.com

హైదరాబాద్లో అలనాటి మన సినిమా టాకీసులు

భారతదేశంలో సినిమా హాళ్లు జాతీయ సమైక్యతను కాపాడటంతో పోషించిన పాత్ర మాత్రం విస్మరించలేనిది. టీకెట్టు ఏ స్థానంలోనిదైనా సరే కులమతాలకు అతీతంగా వెళ్లి థియేటర్లో ఒకరి ప్రక్కన ఒకరు కూర్చోని సినిమా చూస్తారు. కానీ ప్రక్క వాడిని ఏ కులం, ఏ మతం అని ఎవరూ అడగరు. ఇట్లా థియేటర్ల మనుషుల మధ్య అంతరాలను దూరం చేయడంలో దోహదపడినవి.

అయితే, సినిమాలు వచ్చిన కొత్త రోజుల్లో వీటి వల్ల రంగస్థల, జానపద కళలు అంతరిస్తాయని ఆందోళనపడ్డారు చాలా మంది. అట్లా సినిమాలకు కూడా టీవీలు 1980లో నెమ్మదిగా మొదలై 1990ల చివరి నాటికి విస్తృతమై సినిమాలకు కూడా ముప్పుగా పరిణమించాయి. కానీ

ఈ రెండు కాలక్రమంలో అనుబంధ రంగాలుగా మారి వ్యాపారం చేసుకొని వరస్పరం ఉనికిని నిలుపుకుంటున్నాయి. అట్లానే నిర్వహణ భారం, గత ప్రభుత్వాల విధానాల వల్ల, మల్టిప్లెక్స్ రాక వల్ల సినిమా టాకీసుల ఉనికి కూడా ప్రమాదంలో పడింది. దేశంలో ఇతర ప్రాంతాల మాదిరిగా

అలనాటి డేరా హాల్ నమూనా

అలనాటి హైదరాబాద్ స్టేట్లో కూడా సినిమాల నిర్మాణం కన్నా ముందుగానే సినిమా టాకీసులు నిర్మాణమైనవి. హైదరాబాద్లో మూగ సినిమాలు తీయడానికి 1922లో వచ్చిన థీరేన్ గంగూలీ చేసిన మొదటి పని తాను తీయబోయే సినిమాను ఆడటానికి థియేటర్లను నిర్మించడమే. ఆ తర్వాతే సినిమాలు తీశారాయన.

అయితే, దశాబ్దాల పాటు వెలుగు సోకని తెలంగాణ సాంస్కృతిక చరిత్రలో సినిమా థియేటర్ల వివరాలు కూడా ఎవరికీ పట్టకుండా ఉండిపోయినవి. ఉమ్మడి రాష్ట్రంలో సీమాంధ్ర ప్రాంత సినిమా చరిత్రనే తెలుగు సినిమా చరిత్ర అనుకోవడం వల్ల తెలంగాణ సినిమా చరిత్ర మరుగున పడిపోయింది. దీంతో, తెలంగాణలో సినిమా థియేటర్లు లేవు, తెలంగాణకు మూకీల చరిత్ర లేదని కొందరు అవగాహన లేని రాతలు రాశారు. కానీ, తెలంగాణలోని సినిమా చరిత్ర యావత్తు బొంబాయి సినిమాకు సమాంతరంగా సాగిన విషయం ఇంకా చాలా మందికి తెలియదు.

ముందుగా తెలంగాణలోని థియేటర్ల సంగతి చూద్దాం. 1920ల్లో పుల్లిబాలిలో (నేటి వివేకవర్ధిని కాలేజీ ప్రాంతం) “నిషాత్” అనే డేరాహాలుని దాదాపుగా హైదరాబాదులో మొదటి సినిమా హాలుగా చెప్పుకోవచ్చు. దీనిని ఆర్.ఎం. మోడీ సోదరులు నడిపేవారు. ఆ తరువాత దివాన్, దోది, దక్కన్ రాయల్ అనే టెంట్ హాల్స్ ఆ తరువాత ఏర్పడినవి. కాగా హైదరాబాదులో

తొలినాటి పర్మినెంట్ థియేటర్లలో ఒకటి “సాగర్ టాకీస్”. 1925 సెప్టెంబర్లో రాజా బిర్లన్ గిర్డి దీన్ని నిర్మించారు. ఈ థియేటర్లో దేశ విదేశాల మూకీలను ప్రదర్శించేవారు. 1931లో తొలి భారతీయ టాకీ ‘అలం ఆరా’ ఈ థియేటర్లో ప్రదర్శిస్తున్నప్పుడు నాటి ఏడవం నిజాం తన కుటుంబ సమేతంగా హాజరైనారు. హాలు మొత్తం ఆయనే బుక్ చేసుకున్నారు. అయితే తనకు నచ్చని సినిమా విడుదల చేసి ప్రదర్శించాడనే నెపంతో థీరేన్ ను వెళ్ళగొట్టడంతో నిజాంను సినిమాలకు వ్యతిరేకి అని తొలుత అనుకున్నా ఆ తరువాత హైదరాబాదులో సినిమా హాళ్ల నిర్మాణానికి ఆయన ఊతమిచ్చే చర్యలు తీసుకున్నారు.

టాకీలు వచ్చిన కొత్తల్లో హైదరాబాదులో ఉన్న థియేటర్ల సంఖ్య అయిదారుకు మించి ఉండేది కాదు అని కొందరంటారు. 1930 నాటికి 17 సినిమా టాకీసులున్నట్లు ఇంకొక సమాచారం. అయితే 1940 నాటి నిజాం స్టేట్ స్టాటిస్టిక్స్ రికార్డుల్లో హైదరాబాదు నగరంలో రాయల్ టాకీస్ (స్థాపితం 1927), కృష్ణా టాకీస్ (1932), సెలెక్ట్ టాకీస్ (11.2.1937), జుమూద్ మహల్ (14.6.1937), సాగర్ టాకీస్ (5.2.1938), నిషాత్ (24.8.1939), పాలేన్ (9.11.1939), దిల్వాద్ (13.11.1939), రాజ్ మహల్ (8.4.1940) టాకీసులున్నట్లు పేర్కొన్నారు. ఈ 1935 - 40 ల కాలంలోనే లాల్ దర్వాజా కట్టెల మండీలో “ఆర్గుస్” థియేటర్ వచ్చింది. వీరే నారాయణగూడ ఆగాపూర్లో కూడా ఆర్గుస్ పేరుతోనే మరో రెండు థియేటర్లు నిర్మించారు. నారాయణగూడ ఆర్గుస్లో తెలుగు, ఆగపూర్ ఆర్గుస్లో హిందీ సినిమాలు ఆడించేవారు.

1926, 27 నాటికి మునుపే అబిడ్స్లో ప్రేమ్, సాగర్ థియేటర్లు నిర్మాణమైనట్లు చెబుతారు. ఈ రెండు టాకీస్లో పలు సభలు, సమావేశాలు కూడా జరిగేవి. పాత నగరంలో చార్మినార్ సమీపంలోని గుల్జార్ హౌజ్లో 1932లో మొదలైన ‘కృష్ణా టాకీస్’లో రెండు మూడేళ్ల కిందటి వరకు సినిమా ప్రదర్శనలు జరిగినవి. ఆ తరువాత చేతులు మారి కూల్చబడి ఇప్పుడు పెద్ద భవనం ఒకటి దీని స్థానంలో నిర్మాణమవుతున్నది.

1927లో మొదలైన రాయల్ టాకీస్ ను, కృష్ణా టాకీస్ ను 1939లో వేణయ్య, మైసయ్యలు కొని కొత్త హంగులు కల్పించారు. ప్రేమ్ టాకీస్ ను ఖాసిం అలీ ఫాజిల్ కొని 1939లో దానిని ‘దిల్షాద్’గా మార్చి ఆధునీకరించారు. అబిడ్స్లోని సెలెక్ట్ టాకీస్

1939లోనే పటేల్, భగత్ ల చేతుల్లోకి మారింది. అయితే 1939 ప్రాంతం వరకు హైదరాబాదులో జముద్, ప్యాలెస్, సెలెక్ట్, సాగర్ థియేటర్లన్నీ సెలెక్ట్ టాకీస్ ఓనర్ల చేతుల్లోనే ఉన్నట్లుగా 1940 నాటి నిజాం స్టాటిస్టికల్ బుక్ లో పేర్కొన్నారు.

ఇదే స్టాటిస్టికల్ పుస్తకంలో 1940 నాటికి అప్పటి తెలంగాణలోని వివిధ జిల్లాల్లో ఉన్న సినిమా థియేటర్ల వివరాలు ఇలా వున్నాయి. వరంగల్ జిల్లా హన్మకొండలో ప్రిన్స్ టాకీస్ (నిర్మాణం 1940)ను మహమ్మద్ హుస్సేన్ కట్టారు. ఖమ్మంలో 'సినిమా' టాకీస్ (1930)ను ఇంతియాజ్ హుస్సేన్ నిర్మించారు. ఇంకా ఎల్లందులో 'ఈశ్వర్ నాథ్ టూరింగ్ టాకీస్ (1930), శ్రీ మోహినీ ఈశ్వర్ నాథ్ టాకీస్ (1940)లో నిర్మాణమైనవి.

అదిలాబాద్ లో జామియత్ టాకీస్ (1940), నిజాంబాద్ లో 'నిజాంబాద్ పిక్చర్ ప్యాలెస్ (1939), నల్గొండలో జూబిలీ టాకీస్ (1937), ఔరంగాబాద్ లో 'సికిందర్ టాకీస్' (1935 -ఖలందర్ ఖాన్), జాల్నాలో 'సికిందర్ టాకీస్' (1934 - ఎం.డి.ఆలంఖాన్), బీడ్ జిల్లా పర్చనీలో కృష్ణాటాకీస్ (1940-ఆర్.సి. పారిక్), బస్తర్ లో 'మార్కండేయ టూరింగ్ టాకీస్' (1940- మహదేవ్ రావు), శ్రీకృష్ణా టాకీస్ (1937 హింగోలీలో

యాకూత్ మహల్

యజమాని రామ్ కన్వర్), నాందేడ్ లో సదాసంద్ టాకీస్ (1935-బాబాపటేల్, గణపతి పటేల్), 'అజీమ్ టాకీస్' (1940), గుల్బర్గా (జిల్లా)లో 'లక్ష్మీటాకీస్' (1937), న్యూమదన్ టాకీస్ (1938), యాద్గిర్ లో 'సర్దార్ టాకీస్' (1933), తాండూర్ లో 'శాంతిమహల్' ఉస్మానాబాద్ లో 'హంస్' టాకీస్ (1939) రాయచూర్ (జిల్లా)లో 'సూరీ టాకీస్' (1939), గద్వాలలో 'వేణుగోపాల్ టాకీస్' (1940-అచ్చిరెడ్డి), బీదర్ లో 'గుల్జార్' టాకీస్ (1939) నిర్మాణమై సినిమా ప్రదర్శనలు జరుగుతూ ఉండినవి.

ఇదే కాలంలో సికిందరాబాదు కంటోన్మెంట్ ఏరియాలో థియేటర్లు ఉన్నట్లు సమాచారం ఉంది. బ్రిటిష్ సైనికాధికారుల కోసం ఇక హోమ్ థియేటర్లుండినవి. ఇక్కడి నుండి ముడిఫిలిం మద్రాసుకు సరఫరా కాబడింది. ఈ కాలంలో సికిందరాబాదులో రాజేశ్వర్ టాకీస్ 1921లో, మనోహన్ టాకీస్ 1934లో నిర్మించినట్లు కొన్ని రికార్డులు చెబుతున్నవి.

అయితే హైదరాబాదులో తొలి పర్మినెంట్ థియేటర్ నిర్మాణానికి పూనుకున్నది సాక్షాత్తు నిజాం నవాబే. మూడో సాలార్ జంగ్ మీర్ యూసుఫ్ అలీఖాన్ దివాన్ దేవిడి ప్యాలేస్ ప్రాంగణంలో "సెలెక్ట్ టాకీస్"ను ఏర్పాటు చేశారు. ఇది నిజాం

కుటుంబ సభ్యుల కొరకు మాత్రమే నిర్మించిన థియేటర్. ఇందుకు గాను లండన్ నుండి 16 ఎం.ఎం. ప్రొజెక్టర్ ను దిగుమతి చేసుకున్నారు. 1920లో నిర్మించిన ఈ సెలెక్ట్ టాకీస్ ఆ తరువాత 'ఎస్టేట్ టాకీస్'గా పేరు మారింది. దాంతో బాటు ప్రజలకు అందుబాటులోకి వచ్చింది. ఇది జరిగింది 1939లో. భద్రసింగ్, భగత్ సింగ్ లు టాకీస్ నిర్వహణ బాధ్యతలను చేపట్టారు. మరోవైపు అవిభాజ్య నిజాం స్టేట్ లోని బీడ్ జిల్లా కేంద్రంలో 1920లోనే ఎం.డి.సర్దార్ ఖాన్ "దక్కన్ టాకీస్" పేరున పర్మినెంట్ థియేటర్ ను నిర్మించాడు. ఈ రెండు చారిత్రక సత్యాలు విజయవాడ 'మారుతి' (1921) టాకీస్ కన్నా ముందుగానే నిజాం స్టేట్ లో సినిమా థియేటర్ల నిర్మాణం జరిగిందని రుజువు పరుస్తున్నవి.

మళ్ళీ 'నిషాత్' థియేటర్ వద్దకు వద్దాం. ఈ థియేటర్ లో సినిమాలు మొదటి, రెండు షోలు మాత్రమే ఆడేవి. సినిమాలు మాత్రమే గాక ఇక్కడ సృత్య ప్రదర్శనలు జరిగేవి. సితార, లీలాదేశాయ్ వంటి తొలి తరం తరాలు ఇక్కడ ప్రదర్శనలు ఇచ్చేవారు. పృథ్వీరాజ్ కపూర్ తన ట్రాప్ తో వచ్చి పతాన్, దీవార్ నాటకాలను ప్రదర్శించారు కూడా.

1934లో 'జముద్' థియేటర్ నిర్మించారు. ఈ టాకీస్ దేవకీబోస్ 'సీత' (దుర్గాభోట్, పృథ్వీరాజ్ కపూర్) చిత్రంతో ప్రారంభం కావలసి ఉండింది. కానీ, 'బిల్వమంగళ'తో ప్రారంభమైంది. ఈ 'బిల్వమంగళ' చిత్రం బ్రిటన్ లో ప్రాసెస్ అయిన తొలి భారతీయ చిత్రం.

హైదరాబాద్ లో '1930'లో నిర్మించిన మరో పేరున్న థియేటర్ "యాకూత్ మహల్". ఎనభైయేళ్లుగా ఏనాడూ ఆగకుండా సినిమాలు ప్రదర్శిస్తున్న ఈ థియేటర్ 1927లో తయారై చికాగో నుండి దిగుమతి చేసుకున్న రెండు అత్యాధునిక ప్రొజెక్టర్లు అమర్చడం ఆ రోజుల్లో గొప్పగా చెప్పుకునేవారు. ఆ రోజుల్లో మహిళా ప్రేక్షకులకు విడిగా సీట్లుండటమే గాక పురుష ప్రేక్షకులను విభజిస్తూ మధ్యలో పరదా కూడా ఉండేది. ప్రధానంగా నేటికీ అలనాటి హిందీ చిత్రాల ప్రదర్శనకు ప్రాధాన్యతనిచ్చే ఈ థియేటర్ లో అమితాబ్ "డాన్", ఆ తరువాత మొన్నా మధ్య వచ్చిన షారూక్ ఖాన్ రెండు "డాన్" చిత్రాలు విడుదల కావడం విశేషం.

(మిగతా వచ్చే సంచికలో)

- హెచ్.రమేష్ బాబు,
m: 7780736386
e: hrameshbabu5@gmail.com

రాజాసానంలో కాదు ప్రజల మస్తిష్కాల్లో నిలిచిన తత్వాలు

(గత సంచిక తరువాయి)

ఇద్దాసుపై అచల గురువుల ప్రభావం

అచల మతాన్ని ప్రతిపాదించిన శివరామ దీక్షితులు(1680-1791)ని ఇద్దాసు కీర్తించిండు. ఈ మతాన్ని హైదరాబాద్ లో ప్రచారం చేసింది లక్ష్మణ దేశికులు. వీరిద్దరూ నల్లగొండ జిల్లావాళ్ళే కావడం విశేషం. వారితోపాటు దున్ను ఇద్దాసు కూడా పుట్టింది నల్లగొండ జిల్లానే.

“రాదు పోదు శివరామ దీక్షితుడు బోధ జేసిన అచలమిది

కనివిని మాయా క్రమము దెలియక

వర్ణచున్నరు వరే వరే...” అంటూ

అచలమతాన్ని గురించి, గురువు శివరామ దీక్షితులు గురించీ చెప్పిండు. అలాగే ఇద్దాసుపై అందరికన్నా ఎక్కువగా యోగిని, పోతులూరి వీరబ్రహ్మం మనవరాలు ఈశ్వరమ్మ ప్రభావం అధికంగా ఉన్నది. ఈమె కూడా అచల పరంపరకు చెందిన గురుమూర్తి. వీరబ్రహ్మం గారి రెండవ సంతానమైన గోవిందయ్యకు ఐదుగురు సంతానం. వారు ఓంకారయ్య, సాంబమూర్తి, ఈశ్వరమ్మ, కాశమ్మ, శంకరమ్మ. గోవిందయ్య కూతురే ఈశ్వరమ్మ. ఈమె 16యేండ్లకే యోగవిద్యలో నిష్ణాతురాలయింది. 1703లో పుట్టి, డిసెంబర్ ఏడు, 1803నాడు సమాధయింది. అంటే వీరబ్రహ్మం చనిపోయిన పదేండ్లకు ఈమె జన్మించింది. అలాగే ఈమె సమాధి అయిన ఎనిమిదేండ్లకు ఇద్దాసు జన్మించిండు. ఈమె అనేక తత్వాలు, ఏలలు, పద్యాలు, కాలజ్ఞానము రాసింది. ఇద్దాసు స్వయంగా ఈశ్వరమ్మ సమాధి చూసేందుకు కందిమల్లయ పల్లెకు వెళ్ళిండు. అంతేగాదు అక్కడి నుంచి తిరిగి వచ్చిన తర్వాత అనేక ప్రాంతాల్లో ఈశ్వరమ్మ పేరిట అచ్చంపేట తాలూకాలోని పోలేపల్లి, ఆవులోనిబాయి (పిరాట్టూని పల్లె), కాసానిపల్లి, కల్వకుర్తి తాలూకాలోని గుడిగాని పల్లె, దేవరకొండ తాలూకాల్లోని జీడికల్లు (ఆలేరు పక్కన ఉన్న జీడికల్లులో రామాలయం ప్రఖ్యాతం), గాజ గ్రామాల్లో పీఠాలను ఏర్పర్చి బోధనలు చేసిండు. ఈ పీఠాలను వివిధ కులాలకు చెందిన ఇద్దాసు శిష్యపరంపరలోని వారు ఇప్పటికీ నిర్వహిస్తున్నారు. శంకరమ్మను కీర్తిస్తూ చెప్పిన తత్వం ఇలా ఉంది.

ఇద్దాసుపై అందరికన్నా ఎక్కువగా యోగిని, పోతులూరి వీరబ్రహ్మం మనవరాలు ఈశ్వరమ్మ ప్రభావం అధికంగా ఉన్నది. ఈమె కూడా అచల పరంపరకు చెందిన గురుమూర్తి. వీరబ్రహ్మం గారి రెండవ సంతానమైన గోవిందయ్యకు ఐదుగురు సంతానం. వారు ఓంకారయ్య, సాంబమూర్తి, ఈశ్వరమ్మ, కాశమ్మ, శంకరమ్మ. గోవిందయ్య కూతురే ఈశ్వరమ్మ.

“అష్టగజముల నష్టపరచి ఆ గురుమూర్తిచ్చిన అభీష్ట సంపదలను దలచి శ్రేష్టల విడువక దుష్టల జేరక అష్టాంగ యోగమే అభినయ ధ్యానముగా సేవించే కందిమల్లయ పల్లె ఘన ఈశ్వరమ్మ కరుణ నిద్దాసు కని కడతేరను మనసా నేనెంత జెప్పిన వినవే! నీలోన గలిగిన కపటా మీ ప్రొద్దటికి విడవే...!!” అంటూ తనకు ఈశ్వరమ్మ సాక్షాత్కారమైన తీరుని చెప్పుకుండు. అలాగే మరో గురువు(?) దేశికుని గురించి కూడా రాసిండు. ఇద్దాసుకు జ్ఞానబోధ చేసింది తుంగతుర్తిలో మకాం వేసిన ముగ్గురు గురువులయినప్పటికీ ఆయనకు అచల జ్ఞానం కల్పించింది మాత్రం గురువు పెనుగొండకు చెందిన పూదోట బనవలింగం. బలిజ కులానికి చెందిన ఈయన దగ్గర ఇద్దాసు దీక్ష పొందిండు. గురువులకు ఏ ఆపద వచ్చిన ముందుండి పరిష్కరించిండు.

“గురువుల కెల్లను గురువు జంగము బనవలింగము సరే సరే ఇద్దాసుడు గురు మంత్రమందలి

మర్మము గనుగొనే వరే వరే”

సమకాలీన సమాజం

ఇద్దాసు రచనల్లో సమకాలీన సమాజం ఆవిష్కృతమయింది. కీర్తనలు భక్తి తత్వానికి చెందినవయినప్పటికీ అందులో ఆయన ఆనాటి సమాజాన్ని చిత్రించిండు. జాతర్ల గురించీ, జోగిని ఆచారం గురించి చెప్పిండు. దొంగతనాలు, వేశ్యాలోలత్వాలపై కూడా తత్వాలు చెప్పిండు. ధాత కరువు గురించి కూడా తత్వాలల్లిండు. “గడ్డి నీళ్ళు లేక గరుక యేర్లు దోమి గొడ్ల బతికించుటకు గోసబెడ్డివి తండ్రి” అంటూ కరువు కష్టాలను ఏకరువు బెట్టిండు.

“గాసాలకు లేక పాయె - ఉపవాసాలు యెక్కువాయె సావుకార్లను తండ్రి అప్పులడుగను వోతే తలుపులేసుకొని లేదనిరి మాకు” అంటూ ఆనాటి స్థితిని కండ్లకు కట్టిండు. అలాగే కరువు కాలంలో శృంగారం కూడా అంతంతే అని చెప్పిండు.

“శుక్ల శోణితము బందాయెసతి
పురుషులకు పొందికనే లేక పాయె
పదును లేకను తోట ఎండువారింది

ఎండువారిన సంగతి ఎరుక లేదా నీకు” అని తత్త్వమల్లిండు. అల్లా దేశీకుడు అంటూ ప్రార్థించడమే గాకుండా పీర్ల పండుగ నాడు ఎడతెరిపి లేకుండా కురుస్తున్న వానను పీర్ల సవార్లు సజావుగా సాగేందుకు వీలుగా వర్షాన్ని ఆపిండు. దీనిపై కూడా ఇద్దాసు తత్త్వాలు చెప్పిండు. కులచారము, గుణచారము, గుర్వాచారము అని మూడు ఆచారాలను చెబుతూ గురుబోధకు ప్రాధాన్యతనిచ్చిండు. అచలమతంలో బట్టబయలు, ఎరుక, జ్ఞానం, రాజయోగి, పరమయోగి అనే పదాలు ఎక్కువగా చెబుతారు. ఇద్దాసు కూడా తన కవిత్వంలో ఈ పదాలను విరివిగా వాడిండు.

మార్మికత

నిజానికి తత్త్వాల్లో మార్మికత అధికంగా ఉంటుంది. గురుముఖతా బోధనల ద్వారా వాటి అర్థం తెలియవస్తుంది. ఆనాడు భజన కేంద్రాలు రాజకీయ కేంద్రాలుగా కూడా పనిచేసేవి. ఈ భజన కార్యక్రమం మధ్యలో నిర్వాహకులు లేచి ప్రజల చైతన్యానికి సంబంధించిన బోధనలు, ఉపన్యాసాలు చేసేవారు. కొన్ని సార్లు తత్త్వమే మార్మికతతో ఉండి ప్రభుత్వాన్ని నిందిస్తూ ఉండేవి. ఎటు తిరిగి జ్ఞానం ముఖ్యోద్దేశ్యంగా ‘ద్వర్ణి’ పద్ధతిలో తత్త్వాలు చెప్పేవారు.

“దేహమనే నారజీరి అభి
మాన మనే చేతాడు పేని - సు
జ్ఞానమనెడి గుంజ బాతి - అ
జ్ఞానమును బిగగుంజి బిగ్గర...” అని
జ్ఞానబోధ చేసిండు.

“జీడి కాయకు మకిలం
చూడా పైనెల్ల యుండు దాని
లోపాటి పలుకు తీసి”

“బురదాలో కుమ్మరి పురుగు
మునిగి బురదంటకుండు”

“నాలుగు వేదములు - శాస్త్రములారు
పరగ పద్దెనిమిది పురాణములు చదివి
దారి తెలియక సంధ్య -జపమనుష్ఠానము జేసి
మనుజులందరు - మాంకే లోకువైరి”

“ఆరు పూవుల తోటోయమ్మ! ఈ తోట లోపల
పదహారు లొట్టి పిట్టలు గలవే యమ్మా!

కరణాలు నలుగురు కాపులారుగురు
ఘనముగ తోటకు కాపలి యిద్దరు”

“తొమ్మిది తూట్ల తోలుతిత్తి ఆగురు కరుణతో
తొంగి చూస్తే కీలుకత్తి కింకరుడు
తొలగిపోయి శంకరుడగుపడును

తోయజమే బట్టబయలని తెలిపిరట” అచలంలో మానవ జీవితం గురించి బోధించిండు. ఇవన్నీ మార్మికతతో, గూఢమైన అర్థాలతో దేహం గురించి, జీవితం గురించి చెప్పిండు. గురు-శిష్య సంవాద రూపంలో కూడా తత్త్వాలు చెప్పిండు. మంత్రాక్షరలు కూడా ఈయన తత్త్వాల్లో చోటు చేసుకున్నాయి.

‘అష్టాక్షరి యనే పందిరివేసి

దానికి దగిన షోడషాక్షరియమే తోరణము గట్టి
హుంకారబనే బ్రహ్మము పీఠమేర్పరచి
ఓంకారనే బ్రహ్మముళ్ళేసిరి” అని చెప్పిండు.

సామాజిక ధృక్కోణం

“మీరయ్యవారా బ్రహ్మముగన్న
వారయ్యగారూ” అంటూ గురువుని సేవించిన వాడే అయ్యవారు అని బ్రాహ్మణాధిపత్యాన్ని నిరసించిండు. అలాగే కుమ్మరి, మాదిగ, దూదేకుల, కరణాలు, తదితర సమాజంలోని అన్ని కులాల వారిని ఈ తత్త్వాల్లో ప్రస్తావించిండు. సమాజంలో వారి పాత్రను రికార్డు చేసిండు. జోగిని ఆచారాలు, గోసంగుల ఆటల గురించి కూడా రాసిండు. జానపదుల ఏల పాటల ప్రస్తావన చేసిండు.

మహిళలకు సమానస్థాయి

ఇద్దాసు తత్త్వాల్లో ఎక్కడా మహిళలను కించపరిచేవి లేవు. తన గురువుగా కందిమల్లాయపల్లెకు చెందిన పోతులూరి వీరబ్రహ్మం మనవరాలు ఈశ్వరమ్మను నిలుపుకొని, ఆమె పేరిట అనేక చోట్ల పీఠాలను ఏర్పాటు చేసిండు. అంతేగాదు తన కూతురుకు ఈశ్వరమ్మ అనే పేరు పెట్టుకున్నడు.

గ్రామ నామాలు

ఇందులో నల్లగొండ, మహబూబ్ నగర్ కు చెందిన అనేక గ్రామాల పేర్లు చోటు చేసుకున్నాయి. అంతేగాదు రాయలసీమలోని ఊర్ల పేర్లు ఉన్నాయి. కాశీ తదితర దేశంలోని ప్రదేశాల పేర్లనే పేర్కొన్నాడు. ఆయన పుట్టిన ఊరు పెద్దవూర, చింతపల్లితో పాటు అమ్రాబాద్, నల్లగొండ, సిరిసిసంగండ్ల, తుంగతుర్తి, ఆలువాల తదితర ప్రదేశాలను ప్రస్తావించి తన ప్రయాణాలను రికార్డు చేసిండు.

వాయిద్యాలు

నిజానికి తత్త్వాల్లో మార్మికత అధికంగా ఉంటుంది. గురుముఖతా బోధనల ద్వారా వాటి అర్థం తెలియవస్తుంది. ఆనాడు భజన కేంద్రాలు రాజకీయ కేంద్రాలుగా కూడా పనిచేసేవి. ఈ భజన కార్యక్రమం మధ్యలో నిర్వాహకులు లేచి ప్రజల చైతన్యానికి సంబంధించిన బోధనలు, ఉపన్యాసాలు చేసేవారు. కొన్ని సార్లు తత్త్వమే మార్మికతతో ఉండి ప్రభుత్వాన్ని నిందిస్తూ ఉండేవి.

ఈ తత్త్వాల్లో కాళ్ళగజ్జెలు, తప్పెట మోత, కంచు కొమ్ములు, పాళిక జవకోల, నాగస్వరము, ఘంటా నాదము తదితర వాయిద్యాలను పేర్కొని భక్తి తత్త్వాన్ని చెప్పిండు.

భాష

నిజానికి తత్త్వాల్లో 'ప్రామాణిక' నిఘంటువుల్లోకి ఎక్కని ఎన్నో పదాలుంటాయి. ఇవి ప్రజల భాషలో రాసినవి కావడంతో వాళ్ళు నిత్యం వాడుకలో ఉపయోగించే పదాలే ఇద్దాసు తత్త్వాల్లోనూ చోటు చేసుకున్నాయి. ఒక్క తెలుగు భాషలోనివే గాకుండా ఉర్దూ, సంస్కృతం, ఇంగ్లీషు, హిందీ, మరాఠీ, కన్నడ పదాలు కూడా ఇందులో ఉన్నాయి. తెలుగు పదాల్లో తెలంగాణ ముద్ర ఉన్న అనేక పదాలున్నాయి. పిరం, గంటె, సాక, జోలి, మొగులు, తెప్ప పెంచుక లాంటి తెలుగు, ఆఖర్, చినాల్, హుకుం, చలాయించు, దాఖిలా, ముసద్దీ తదితర ఉర్దూ పదాలు జఠరం, సూకరి, గజరాజు, గరుక మొదలైన సంస్కృత పదాలు, పోలీసు, బోటు లాంటి ఇంగ్లీషు పదాలు ఈ తత్త్వాల్లో వాడిండు.

సామెతలు/జాతీయాలు

తత్త్వవేత్తలు తాము చెప్పదల్చుకున్న విషయం భక్తుల మనసులో సూటిగా నాటుకునేందుకై సామెతలను విరివిగా వాడుతారు. ఇద్దాసు కూడా అలానే చేసిండు.

నానా రుచులన్ని నాలుకకే ఎరుక

వంట శాలలు దిరిగే గంట కేమెరుక

వర్షకాలము ఋతువు వనము కోకిల కెరుక

కంప గూటిలో నుండే - కాకి కేమెరుక అంటూ అనేక సామెతలు జెప్పిండు.

ముగింపు: తెలుగు సాహిత్యంలో మొట్టమొదటిసారిగా దళిత, బహుజనులు మొదటిసారిగా సృజించిన ప్రక్రియ తత్త్వం. ఈ తత్త్వాలు ప్రజల భాషలో, ప్రజల జీవితాలను రికార్డు చేశాయి. రాజులు, సంస్థానాధీశులు, దొరల ఆస్థానంలో గాకుండా ప్రజల మస్తిష్కంలో చోటు సంపాదించాయి. అలంకారిక శాస్త్రంలో వీటికి గౌరవం లేక పోయినప్పటికీ ఇప్పటికీ ప్రజల నోళ్ళపై ఈ తత్త్వాలు నాట్యమాడుతాయి. నిఘంటువుల కెక్కకుండా మరుగునపడిపోయిన ఎన్నో పదాలకు ఈ తత్త్వాలు ప్రాణంపోశాయి. బతికించాయి. మన మూలాలు తెలుసుకోవడానికి 'రూట్స్'ని వెతికిపట్టుకున్న పాలమూరు మిత్రులకు అభినందనలు. గత పది, పదిహేనేండ్లుగా వెతుకుతున్న ఈ పుస్తకాన్ని దొరకబట్టిన వనపట్ల సుబ్బయ్య మిత్ర బృందానికి, అచ్చేస్తున్న తెలంగాణ వికాస సమితి ముఖ్యంగా దినకర్, దేశపతి శ్రీనివాస్లకు అభినందనలు. ఈ మాటలు రాయడానికి ఏడాదికి పైగా నమయమిచ్చిన ఇద్దాను మునిమనుమడు విశ్వనాథంకు, అందుకు అవకాశం కల్పించిన దినకర్, వనపట్ల సుబ్బయ్యలకు ఆత్మీయ ఆలింగనం.

-సంగిశెట్టిశ్రీనివాస్, m:98492 20321

e: sangishettysrinivas@gmail.com

FORM IV (See Rule 8)

Statement about ownership and other particulars of periodical Deccan Land as required to be published in the first issue every year after the last day of February.

- 1. Place of publication : Hyderabad
- 2. Periodicity of its publication : Monthly
- 3. Printer's Name : M.Veda Kumar
Nationality : Indian
Address : "CHANDRAM"
3-6-712/2,
Street No.11,
Himayatnagar,
Hyderabad-
500029.
- 4. Publisher's Name : M. Veda Kumar
Nationality : Indian
Address : "CHANDRAM"
3-6-712/2,
Street No.11,
Himayatnagar,
Hyderabad-
500029.
- 5. Editor's Name : M. Veda Kumar
Nationality : Indian
Address : "CHANDRAM"
3-6-712/2,
Street No.11,
Himayatnagar,
Hyderabad-
500029.
- 6. Names and addresses of individuals who own the periodical and partners or shareholders holding More than one per cent of the total capital. : M. Veda Kumar

I, M. Veda Kumar, hereby declare that the particulars given above are true to the best of my knowledge and belief.

Sd/-

(M. Veda Kumar)

Date : 1st March, 2018 Signature of Publisher

తెలంగాణ బతుకు గాయాల పాట

‘ఇక్కడి చెట్లగాలి’

“నేను ఎల్లప్పుడూ కోరుకునేది కవిత్వంలో జనం చేతులు కనబడాలని, వేలిమద్రలు కనబడే కవిత్వాన్నే నేనెప్పుడూ ఇష్టపడతాను. ‘అన్నాడు’ ప్రసిద్ధకవి పాబ్లో నెరుడా! ఈ మాటలు అచ్చంగా సిధారెడ్డికి వర్తిస్తాయనుకుంటాను. సిధారెడ్డి కవిత్వం రాయడం మొదలుపెట్టిన్నుంచి ప్రజల కవిత్వమే రాసాడు. రాస్తున్నాడు. దానిలో జనం బతుకు చిత్రలు సంఘర్షణ మొదలైనవన్నీ కనబడతాయి.

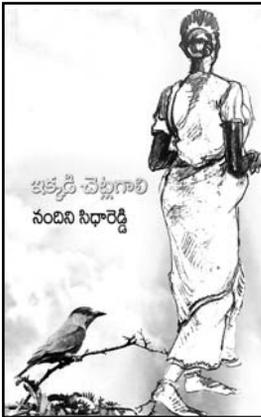
సిధారెడ్డి తన సాహితీయానంలో ఎన్నో సంఘటనలను, ఉద్యమాలను, సమాజ అంతరాలను అనుభవాలను కవితలుగా, కథలుగా మలిచాడు. ఈమధ్య వచ్చిన సిధారెడ్డి కవితా సంపుటి ‘ఇక్కడి చెట్ల గాలి’ ప్రజలకు మరింత దగ్గరగా, ఉద్యమాలకు బాసటగా రాసిన కవితలున్నాయి. ఈ సంపుటి పేరులోనే కవిత్వ నేపథ్యంను, భాషను, సంపుటి అంతరాధ్యాన్ని తెలుసుకోవచ్చు. ఇక్కడి చెట్లగాలి అంటే స్థానీయత, ప్రాంతీయత అనే భావం కలుగుతుంది. ఒక్క భావమే కాదు పుస్తకంలోని వాస్తవం కూడా ఇదే.

ఈ కవితా సంపుటిలోని కవితలన్నీ దాదాపు 2012 నుంచి 13 మధ్య రాసిన కవితలే. జనం నుంచి వచ్చిన కవిని, జనం కోసం రాసే కవిని ఉద్యమానికి గొంతునందించిన కవిని అతని కవితా సంకలనం ద్వారా బేరీజు వేయొచ్చు. సిధారెడ్డి రాయడం మొదలు పెట్టిన్నుంచి సమాజమే అతని కవితా వస్తువు. సగటు మనిషి చైతన్యమే అతని కవితాశయం. అతనికి పొనగని అవాంఛనీయ అణచివేత శక్తులే అతని కవిత్వం అసలు ఉద్దేశ్యం. ఈ కవితా సంపుటిలో సిధారెడ్డి తన మట్టి గురించి, పుట్టిన నేల గురించి, తెలంగాణ పల్లె జీవితాల ధ్వంసం గురించి, తెలంగాణ ఉద్యమం గురించి రాసిన కవితలున్నాయి. అంతేగాకుండా జీవితం లోని అతి చిన్న సామాన్య సంఘటనలు, సన్నివేశాలని అద్భుతమైన కవితా ఖండికలుగా మలిచాడు. అందుకే ఈ కవితా సంపుటి అక్షరాల స్థానీయత నిండుగా ఉన్న సంపుటి అనవచ్చు. అందుకే ‘ఇక్కడి పిట్టలు । ఖచ్చితంగా ఇక్కడి పాటలే పాడతై । ఇక్కడి చెట్లగాలి । ఖచ్చితంగా ఇక్కడి కేరింతలే వినిపిస్తది । ఎన్ని రంగులు ధరించినా । ఈ పువ్వు ప్రాణం ఈ మట్టి । ఒక వసంతం వచ్చిందిచినా । మరో వసంతానికి హామీ ఇచ్చేది । ఇదేమట్టి”, అంటాడు. పువ్వుల రంగులు, పిట్టల పాటలు, చెట్లగాలి ఇవన్నీ స్థానీయతని తట్టిలేపే మట్టికి ప్రతిరూపాలు.

సిధారెడ్డి కవితాయానంలో తెలంగాణ ఉద్యమ దశ ఎంతో కీలకమైంది. ఈ ఉద్యమ మూలాలు కూడా అస్థిత్యవారం నుంచే పొడుచుకొచ్చాయి. తెలంగాణ శిథిల జీవితాలు, ఆ పొగమారిన బతుకులు, దానికి తోడు ఆధిపత్యపు అవమానాలు... ఆత్మాభిమానం

ఏకొంచెం ఉన్న కవినన్నా కదిలిస్తాయి. కంటనీరు పెట్టిస్తాయి. అటువంటిది ఈ కవి అసమానతలను, అన్యాయాన్ని ఎదిరించే ధిక్కారపు నేపథ్యం నుంచి వచ్చిన కవి. కాబట్టి ‘గోదావరి, కృష్ణమృలను । గౌర గౌర ఈడ్చుకపోతుంటే । గొంతు విప్పవేం తల్లీ! మేం ధర్మా చేసినా । పూర్ణకుంభం తీసి వడ్డించవు । చెరుకుగడ చేతబట్టటం । ఎవల ఎత్తుగడనా గని । మాకు మిగిలిందంతా విషమే’ అంటూ ఇన్నేండ్లుగా బలవంతంగా రుద్దిన తెలుగుతల్లి తెలుగు నేల భావాలను ఆర్థిక దోపిడీలోంచి పెకిలిస్తున్నాడు.

బానిసత్వాన్ని ప్రేమించేటట్లు అభిమానించే టంత ప్రజల్ని మోసంతో ఎత్తుగడలతో మార్చిన అధికార శక్తులు ఆధిపత్య యుక్తులు ఉన్నంతకాలం బురదకు పన్నీరుకు తేడా తెలియ కుండా బతుకుతారు. స్వాతంత్ర్యానికి ముందు స్వచ్ఛంగా, ఉన్నతంగా ఉన్నంతలో తృప్తిగా

బతికిన తెలంగాణా ప్రజలు సమైక్యాంధ్ర పాలకుల మోసాన్ని పసిగట్టలేకపోయారు. ఇదే విషయం మన తెలంగాణాకూ జరిగిందంటూ ‘కన్నీళ్ళను తుడుచుకునేటందుకు చేతులు చాలడంలేదు । శత్రువుతో తలపడేటందుకు జీవితం చాలడంలేదు’ అని విషాద గాధను వినిపించినా ‘నెలపొడుపు కోసం నేత్రాలు పొడుచు కొని చూసిన ఎవలకు జాలి? । నా జాలేనాకు శిక్ష । ఆతిథ్యమివ్వడమే శని’ అంటూ అసలు విషయం తెలుసుకున్నాడని దానిలోంచే ఉద్యమం ఉద్భవమైందని చెప్పాడు.

సిధారెడ్డి సహజంగా ప్రజలపక్షం నిలబడ్డ కవి. ప్రజా పోరాటాలకు తనవంతు సాహిత్యాన్ని

అందించిన కవి. ఇప్పుడా ప్రజల సున్నితాంశాలను సూక్ష్మంగా చూసి సాంద్రంగా స్పందించే వయసూ, అనుభవమూ రెండూ ఉన్నాయి. కాబట్టే ఈ రెంటి నుంచి గొప్ప కవితలు పుట్టుకొచ్చాయి. ‘అవే పెదవులు । మనసును అపురూపంగా ముద్దాడుతై । అవే పెదవులు । మనసును పుటుక్కున విరిచేస్తాయి । పెదవులవే అయినా మనుషుల దగ్గరితనం, దూరపుతనం ఎట్లా ప్రదర్శిస్తాయో సున్నితాంశాన్ని ఎంతో సునిశితంగా చూపించాడు. ఊరు చివరి గుడిసె ఊరి పాదాల దుబ్బునంతటినీ భరిస్తుందన్నట్టు నేడు ప్రపంచంలో వెనుకబడిన దేశాలు, ప్రాంతాలన్ని ఒకటి రెండు సమస్యల్లోనే చిక్కోలేదు. సామ్రాజ్యవాద విషాన్నంతటినీ సహిస్తున్నాయి. ఇందుకు తెలంగాణ ప్రాంతం మినహాయింపేమీ కాదు. సిధారెడ్డి ప్రపంచ, దేశ, ప్రాంతీయ రాజకీయాలను గడియారంలోని సెకండ్లముల్లులాగ గమనిస్తున్నవాడు కాబట్టి తెలంగాణాతోపాటు తన ఊరు ప్రపంచీకరణ కోరల్లో ఎట్లా విలవిల్లాడిందో చెప్తూ ‘పాట చీకటిలోకి ప్రవహించడం సరే । ప్రాణంలోకి చీకటి ప్రవేశంచటమే విషాదం ।

స్వస్థ సముద్రమైన గ్రామాలు । రోగగ్రస్తమైన నగరాల చుట్టూ । చెక్కర్లు కొట్టుటం పెనుమాయ । ఈ పరిస్థితిని లేదంటామా । ఈ కవితా వాక్యాల్ని తప్పంటామా ! ఈ పల్లెల వలసలు పోయి వలసబతుకుల విషాదాన్ని అదే కవితలో ... ' బతుకవోయినచోట । ఇంటి తుఫానులు ఇసుక తుఫాను । తట్టుకోవలసిందే ।' అంటూ వలస బతుకుల ఊపిరాడని దుఃఖాన్ని అద్భుతంగా చిత్రించాడు. అదేవిధంగా 'నడిసైనే తొవ్వు దొరికేది । ఏడిస్తేనే బరువు దిగేది । తండ్లాడితేనే బతుకు దాటేది । అంటూ బతుకు రహస్యాన్ని తాత్వికంగా చెప్పాడు.

సిధారెడ్డి కవిత్వం సుదీర్ఘ సాహితీ అనుభవం, అతని కవిత్యానికి గాఢతను, ఆర్థతను అద్దినాయని, ఉదాహరణకు ఇక్కడ 'రెండు మామిండ్లు' కవితలో దర్వాజకు తోరణాలిచ్చి । జిహ్వాకు జీవరుచుల్నిచ్చి । ఇండ్లు నిలిపిన తోట । ఇప్పుడక్కడేదు' అంటూ అవే మామిడి చెట్లు 'నేల కనుకొలుకులమీద జారి । ఆగిపోయిన కన్నీటి బొట్లవలె । రెండు మామిడి చెట్లు నిస్తేజంగా । నిలబడే ఉన్నాయి అంటూ మనిషికి చెట్టుకీ మధ్యగల అనుబంధాన్ని ఆర్థంగా చిత్రించాడు. ఈ మొత్తం కవిత తెలంగాణ ఊరు ధ్వంసమైన తీరును, అనాధగా మారిన మనిషిని, అంతరించిపోతున్న పర్యావరణాన్ని కండ్లముందుంచుతుంది.

మానవ సంబంధాలన్నీ ఆర్థిక సంబంధాలవుతున్నప్పుడు, ఇంకా కొన్ని చోట్ల వర్ణ సంబంధాలవుతున్నప్పుడు మనిషి మనుగడ అవసరం మీదనే ఆధారపడి ఉంటుందనే విషయాన్ని పెద్దమనుషుల గురించి 'వాళ్ళు । మనుషులు పక్కకుపెట్టిన । మట్టిలేని ప్రపంచాలు । లోతుకు పోయిన కండ్లల్ల । లోకం లోలకంగా కదులుతుంటది । అంటూ పెద్దమనుషుల దీనస్థితిని అదే భాషలో వ్యక్తీకరించాడు.

అంతిమయాత్ర కవితలో 'బతికినన్నాళ్ళు గుండె చప్పుడు । అంతిమంగా డప్పు చప్పుడు । పుణ్యకాలం ముగిసింది । పూలదండలు । అగరవత్తులు । ఆవరిస్తున్న ఆఖరి వాసనని అతిక్రమించలేవు । చివరిగా ఆ మనిషికి దొరికేవి । అవేకదా । రెండు కన్నీటి బొట్లు ' అంటూ అంతిమ యాత్రను తాత్వికంగా, వాస్తవంగా వివరించాడు.

లోకానికి అన్తుం పెట్టే రైతు కూలీగా మారటం, బ్రతకలేని పరిస్థితి రావడం ఎవరినైనా కదిలిస్తుంది. కలతపెట్టిస్తుంది. ఇదే విషయాన్ని

'విభాష' కవితలో 'అపరాత్రి అపతి ఎవరిదో । పూలు దుఃఖ భారాన్ని మోయలేవు । చేనుకు కాపలా వెళ్ళిన మనిషి । చెట్టుకు వేలాడితే । కుటుంబమంతా ఎంత చీకటి' ఇంత కరకు నిజాన్ని కాందంటామా! స్వతంత్రమైనా, స్వరాజ్యమైనా, స్వరాష్ట్రమైనా రైతును బతికించడమే కదా! వాటి ఆశయం. కానీ నేడు జరుగుతున్నదేమిటి?

తెలంగాణా కోసం ప్రాణాలు బలితీసుకున్న యువకులు, జైలుకెళ్ళిన విద్యార్థులు, ఉద్యమానికి మోహో ఇంధనాన్ని అందించిన సిద్ధాంతకర్తలు, బుద్ధిజీవులు తెలంగాణ రాష్ట్ర అవతరణను కళ్యాణా చూడకుండానే వెళ్ళిపోవటం బాధాకరం. అదే విషయాన్ని 'పిట్టకు పెట్టి' కవితలో 'ఎంత పోరాడినా కలగన్న సమాజం రాలేదు । చూసి పోదామంటే ఆఖరుకు తెలంగాణా రాలేదు' పదాలు చదివినపుడు మనసంతా బరువెక్కుతుంది.

ఈ సంపుటిలో తెలంగాణ దుఃఖపూరిత ఘట్టాల్నే చిత్రించాడు కవి. ఈ చిత్రీకరణ కవికి తన వస్తువును కవిత్వంగా చెప్పే భాషను స్థిరపరుచుకున్నాడు. కాబట్టే ఇక్కడి మనిషి భాషంటే అతని ఆనవాలు ఇది అదృశ్యమవుతున్న రహస్యాన్ని కళాత్మకంగా వ్యక్తపరిచాడు. ఇదే సిధారెడ్డిగారు రాయాల్సింది. 'కూలిన బెడ్డం కింద ఏ చరిత్ర కొన ఊపిరితో । ఉంటే మాత్రం ఎవరికి పట్టి', 'తిన్నది చూడలేదు । పన్నది చూడలేదు । తన్నుకొచ్చే దుఃఖాన్ని । తాటాకుల తగులబెట్టుకున్నాను' ఇటువంటి భావ గాఢత గల కవితా వాక్యాలు ఇక్కడి చెట్లగాలిని తాకాలనిపిస్తుంది. గుండెనిండా పీల్చుకోవాలనిపిస్తుంది. ఈ పుస్తకాన్ని చదవాలనిపిస్తుంది.

పుస్తకం: ఇక్కడి చెట్లగాలి
 ప్రచురణ: మంజీర రచయితల సంఘం
 సంపాదకులు: నందిని సిధారెడ్డి
 వెల: రూ॥ 50/-
 ప్రతులకు: ప్రముఖ పుస్తక కేంద్రాలు

-డా॥ ఉదారి నారాయణ
 m : 94414 13666
 e : Email: udarinarayana@gmail.com

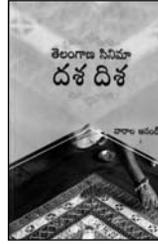

పత్రికలు - పలిచయం: గమనిక: ఈ శీర్షికలను ప్రచురించేందుకు ఆయా పత్రికలు, ప్రత్యేక సంఘాల వివరాలను మాకు తెలియ జేయగలరు.

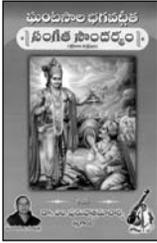
<p>సుస్థిర జీవనం ఏకలవ్య ఫౌండేషన్ చైర్మన్: పి. వేణుగోపాలరెడ్డి</p> <p>ఫోన్: 040-2762 4224</p>	<p>బాలభారతం సంపాదకుడు: రామోజీరావు</p> <p>ఫోన్: 91 8415246888</p>	<p>విజయ కళ సంపాదకులు : మహ్మద్ రఫీ</p> <p>ఫోన్: 9848992826</p>	<p>స్వరాజ్యం సంపాదకులు : నాగుబండి సత్యనారాయణ</p> <p>ఫోన్: 040-27663940</p>
--	--	--	--

అగ్నిశ్వాస
 రచన: నిఖిలేశ్వర్
 వెల: రూ.50
 ప్రతులకు: 2-2-647/185/1ఎ,
 శారదానగర్ (బాగ్ అంబర్పేట),
 హైదరాబాద్-13, ఫోన్: 040-27422797
 9177881201

తెలంగాణ సినిమా దశ దిశ
 రచన: వారాల ఆనంద్
 వెల: రూ.120
 ప్రచురణ: ప్రోజే పాయిట్రీ ఫోరం
 ప్రతులకు: వి. ఇంద్రాణి, 8-4-641,
 హనుమాన్ నగర్, కరీంనగర్.
 ఫోన్: 9440501282

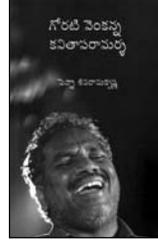
ఘంటసాల భగవద్గీత
 రచన: డా॥ ఎం. పురుషోత్తమాచార్య
 వెల: 50
 ప్రతులకు: 516, శ్రీరామచంద్ర ఎన్ క్లబ్,
 5వ అంతస్తు, రామగిరి, నల్లగొండ-508001
 ఫోన్: 93966119903

ప్రవహిస్తున్న జ్ఞాపకం (గంటి రాజేశ్వరరావు జీవితం)
 రచన: కె.ముత్యం
 వెల: 150; ప్రచురణ: దృష్టి
 ప్రతులకు: కె.స్వయంప్రకాశ్, సంపాదకుడు,
 అగ్నిపూలు, 6-19-58, ఆదర్శనగర్,
 నిజామాబాద్-503002.
 రచయిత ఫోన్:9440399796

కతల వాగు
 (బాడి పిల్లల కవితల సంకలనం)
 ప్రధాన సంపాదకులు: రంగినేని మోహన్ రావు
 వెల: రూ. 100
 ప్రచురణ: రంగినేని సుజాతా మోహన్ రావు
 ప్రతులకు: ప్రముఖ పుస్తక కేంద్రాలలో

గోరటి వెంకన్న కవితారామర్ప
 రచన: పిన్నా శివరామకృష్ణ
 వెల: రూ.80
 ప్రతులకు: నవచేతన, నవోదయ పుస్తక కేంద్రాలు

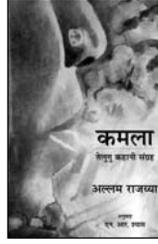
కానుక
 రచన: డా॥ వి.ఆర్.శర్మ
 వెల: రూ. 50
 ప్రచురణ: పిల్లల లోకం
 ప్రతులకు: రచయిత ఫోన్: 9177887749
 మరియూ అన్ని ప్రముఖ పుస్తక కేంద్రాలలో

ఓరుగల్లు కళావైభవం (విశేష సంచిక)
 ప్రధాన సంపాదకుడు:
 గన్నమరాజు గిరిజా మనోహరబాబు
 వెల: రూ.500
 ప్రచురణ: తెలంగాణ రాష్ట్ర పర్యాటకాభివృద్ధి సంస్థ
 ప్రతులకు: తెలంగాణ రాష్ట్ర పర్యాటకాభివృద్ధి సంస్థ,
 హిమాయత్ నగర్, హైదరాబాద్

భాషావరణం
 రచన: జయప్రకాశ్ తిరుమలరావు
 వెల: రూ.200
 ప్రచురణ: సాహితీ సర్కిల్
 ప్రతులకు: ప్రముఖ పుస్తక కేంద్రాలలో

కమల (హిందీ)
 మూలం: అల్లం రాజయ్య
 అనువాదం: ఎన్.ఆర్.శ్యామ్
 వెల: రూ.300
 ప్రచురణ: వికల్ప ప్రకాశన్
 ప్రతులకు: ఫోన్: 9211559886, ఢిల్లీ

పుస్తక పరిచయం

పుస్తక పరిచయం శీర్షిక ద్వారా వివిధ పుస్తకాలను పాఠకులకు పరిచయం చేసే ప్రయత్నం ఇది. ఈ వేదిక ద్వారా పాఠకులకు తమ పుస్తకాలను పరిచయం చేయాలనుకునే రచయితలు, ప్రచురణ సంస్థలు తమ పుస్తకాలు రెండు కాపీలను దిగువ చిరునామాకు పంపించవచ్చు. వీలు వెంట వాటిని ప్రచురిస్తాం. సమకాలీన సామాజిక అంశాలతో కూడిన కొత్త పుస్తకాలకు ప్రాధాన్యం. పుస్తకాలు పంపించాల్సిన చిరునామా:

DECCAN LAND : "CHANDRAM" 490, St.No. 12, Himayatnagar, Hyderabad - 500 029. Telangana
Fax: 040-27635644 Mobile: 9030626288
 E-mail: desk.deccan@gmail.com www.deccanland.com

Photographer:
S.Harpal Singh

గ్రామీణ జీవన నేపథ్యాలను అత్యద్భుతంగా కుంచెలో ఒలికిస్తూ తన ప్రతిభను చాటుతున్న గొప్ప ఛాయాచిత్రకారుడు హార్పల్ సింగ్. గిరిజన జీవన విధానంపై సాధికారికమైన ఎన్నో చిత్రాలను తీశారు. సామాజిక పరిశీలనాదృష్టి అందుకు తగిన స్వజనాత్మక శక్తి కలగలిస్తే అవి హార్పల్ ఛాయా చిత్రాలు. ఆలోచనలకు పదునుపెట్టే సజీవ చిత్రాల రూపశిల్పి మారుతున్న జీవన విలువల్ని పరిస్థితుల్ని ప్రతిబింబించిన ఛాయా చిత్రకారుడు. ప్రత్యేక కథనం లోపలి పేజీల్లో

I go to **Oxford (ogs)**
to learn life!

Oxford
Grammar School

13TH STREET, HIMAYATNAGAR, HYD.

CBSE & SSC

**RECONNECTING
CHILDREN WITH NATURE**

Phone: 040-27636214, Mobile: 9959612345,
email: ogshyd@gmail.com
website: www.oxfordgrammarschool.com